

**YAŞAR DOĞU
HAYATI VE ÖRNEK SPORCULUĞU**

Hazırlayan:

Avni TARHAN
E.Güreş Milli Takım Antrenörü
Spor Yazarı

Editör:

Halil İbrahim ÖZDEMİR-Oğuzhan UZUN

Grafik:

Gökhan GÖNEN

Kapak Mizanpaj:

Şaduman AÇOĞLU

ISBN:

Baskı :

Öncü Basım Evi
Kazım Karabekir Caddesi
Ali Kabakçı İşhanı, No:85/39 İskitler/Ankara

İletişim Adresi:

Kahramanmaraş Belediyesi
Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü

Tel:(0344) 228 46 00

Belgegecer:(344) 2284699

e-posta:basinyayin@kahramanmaras.bel.tr

“YAŞAR DOĞU HAYATI VE ÖRNEK SPORCULUĞU” adlı bu eser,
Kahramanmaraş Belediyesi'nin bir kültür hizmetidir.

Yazar Hakkında: Avni TARHAN Sportif KARIYER

1953 yılında Kahramanmaraş'ın Afşin ilçesinin deveboynu köyünde doğdu. İlk öğrenimini bu köyde tamamladı. Ortaokul, lise, eğitim enstitüsünü Kahramanmaraş'ta bitirdi. 1969-1973 yılları arasında faal sporculuk yaptı. 1974 Kıbrıs Barış hareketi'ne katıldıktan sonra 1975 yılında güreş antrenör seminerine katılarak 1976 yılı itibarı ile K.Maraş G.Spor il müdürlüğünde kadrolu antrenör olarak işe başladı. 1980 yılında Türkiye Elektrik Kurumu'nun Afşin Elbistan termik santrali bünyesinde kurmuş olduğu güreş takımının başına getirildi. Burada Ahmet Ak, Metin Kaplan, Harun Doğan, Metin Topaktaş, Fevzi Kaynak gibi birçok şampiyon sporcular yetiştirdi. 1985-1997, (2004 Atina olimpiyatları) yılları arasında aralıksız Türk Milli takımlarının yıldız, genç, ümit ve A milli takımlarımızda görev yaptı. Türk güreş tarihinde son

yıllarda yakalamış olduğu en büyük başarılarından birisi olan 1994 Dünya Şampiyonası'nda 1966 yılından bu yana elde edemediğimiz takım halinde dünya şampiyonluğunun kazanılmasında görev alan teknik ekipte yer aldı. Yine Türk güreş tarihinde gençler dalında 1992 yılında Kolombiya'da kazanılan tek dünya şampiyonluğunda milli takımımızda teknik direktörlük görevi yaptı. En son 1996 Atlanta Olimpiyatları'nın 28 yıl Aradan sonra Mahmut Demir ile alınan altın madalya da milli takım teknik ekibinde yer aldı. Ardından 1997 yılı itibarı ile milli takım antrenörlüğü görevinden ayrıldı. Evli ve 2 çocuk babasıdır. Tarhan halen Yeni Şafak gazetesinde güreşle ilgili spor yorumları yazmaktadır.

AVNİ TARHAN'IN ULUSLARARASI KARIYERİ

- Harun DOĞAN, Ahmet AK, Metin KAPLAN, Metin TOPAKTAŞ, Fevzi KAYNAK gibi birçok şampiyonu Afşin İlçesinde kurulan Afşin TEK Güreş kulübünde yetiştirerek şampiyon olmalarına vesile oldu ve tüm Dünyaya tanıttı.
- Türkiye'mize 1992 yılında Gençler serbest stilde Türk güreş tarihi boyunca gençler serbest alt yapıda kazanılan Tek DÜNYA TAKIM ŞAMPİYONLUĞUNU KAZANDIRDI
- 1994 yılında İstanbul'da yapılan Dünya serbest güreş şampiyonasında 1966 yılından bu yana kazanılamayan Dünya takım şampiyonluğunu kazanan milli takımımızın teknik ekibinde yer aldı.
- 1974 yılında Kıbrıs Barış harekâtına katılarak vatanımıza hizmet ederek Gazilik ünvanı kazandı.
- 23 Aralık 1980 - 1 Ocak 1997 yılları arasında Afşin Tek güreş Kulübü'nün başına geçerek 17 yıl boyunca sıfırdan şampiyon sporcular yetiştirerek Türk güreşine kazandırdı. Bunun la birlikte bu kulüpten 51 adet uluslararası madalyayı da ülkemize kazandırdı.
- 1991 yılında Zaman gazetesi tarafından Güreş dalında yılın en başarılı teknik adamı olarak seçildi.
- 2008 yılında çıkan Kanunla Vatanımıza yapmış Olduğu Üstün Hizmetlerden Dolayı Devlet Sporculuğu Payesine Layık Görüldü.
- 5 kez uluslararası dünya çapında seminerlere katıldı. En üst kademe olan 5'inci kademedeki Teknik Direktörlük payesi kazandı.
- Türk Güreşi için ulusal basınımızda Zaman gazetesinde 30 Mayıs 1997 tarihinden başlayarak Türk ve dünya güreşi hakkında 11 yıl yorum yazdı.
- 7 Kasım 2007 tarihinden bu yana da Yeni Şafak gazetesinde Türk ve dünya güreşi ile ilgili yorumlar yazmaktadır.

YAŞAR DOĞU HAYATI VE ÖRNEK SPORCULUĞU

- Türk güreş milli takımlarında: gençlerde 3 kez Balkan takım şampiyonluğu 1 kez gençler Dünya şampiyonluğu 1 kez büyükler Dünya şampiyonluğu ve 1996 Atlanta ve 2004 Atina olimpiyatlarında görev alarak 1 altın ve 1 bronz madalyanın kazanılmasında pay sahibi oldu.
- Şampiyonlarımızı yeni nesile tanıtmak için 36 yıl boyunca Dünya genelinde toplamış olduğu görüntülerden 4000 civarında DVD ve yaklaşık 9 TB görüntü ile Türk güreşine emsalsiz bir arşiv için tam 4.5 yıl çalıştı. Türk spor tarihinin en başarılı kulvarı olan güreş sporumuzun başarılarını gelecek nesil'e taşımak ve Güreş Federasyonu için kalıcı dev bir DVD arşivi hazırlayarak Türkiye'mizde bir ilke imza attı.
- Türk güreşi için 47 adet birbirinden önemli TV programını Aksu TV'de yaparak güreşimizin gençliğe sevdirmesi ve tanıtılmasında önemli rol oynadı.
- www.guresdosyasi.com adlı bilimsel güreş sitesini Türkiye'de ilk defa devreye sokarak spor ve üniversite gençliğinin kaynak bulmasında ön ayak oldu.
- Türk güreşinde gerek sporculuk, gerek antrenörlük, gerekse idarecilik yönünde sergilemiş olduğu üstün meziyetler ile Türk güreşinde emsalsiz bir başarıya imza atarak "Türk gibi kuvvetli" imajı ile dünyaya bizi tanıtan büyük şampiyon Yaşar Doğu ile ilgili bu kitabı hazırlamak için uzun yıllar araştırmalar yaptı. Özellikle sergilemiş olduğu güzel ahlâk ile Türk milletinin gönlünde ebediyen taht kuran Yaşar Doğu adına böyle bir esere imza atarak bir ilki gerçekleştirdi.

YAŞAR DOĞU KİMDİR?

Yaşar Doğu, 1913 yılında Samsun ilimizin Kavak ilçesinin karlı köyünde doğdu.

Çocuk yaşlarda harmanlarda güreşmeye başlayan Yaşar Doğu Samsun, Amasya, Tokat ve Çorum illerini kapsayan bölgede köy düğünlerinde karakucak güreşerek gelişti.

Yaşar Doğu, 1936 yılında Ankara'da askerliğini yaparken Ankara GÜNEŞ kulübüne girdi ve minder güreşi ile tanıştı. 1938 yılında bitirdiği askerliğe müteakip Ankara'da kalarak kulübü adına güreşlere katılmaya başladı.

Grekoromen milli takım Antrenörü Onni Pellinen onu beğenerek milli takıma aldı. Yaşar Doğu, özlemle beklediği Ay-Yıldızlı mayoyu ilk defa Oslo Avrupa şampiyonasında giyerek Türk milli takımındaki 14 yıllık güreş kariyerine başlamıştır.

1939-1952 yılları arasındaki, Balkan, Avrupa, Dünya ve Olimpiyat Şampiyonaları ve ikili müsabakalarda ülkemizi temsil eden Yaşar Doğu iki stilde (hem grekomen, hem de serbest) 4 sıklıkta yaptığı 31 adeti şampiyonalarda olmak üzere toplam 47 müsabakanın sadece birinde sayı ile mağlup olduğu için 1939 Oslo'daki Avrupa şampiyonasında ikinci olmuş ve diğer yapmış olduğu 46 müsabakanın büyük çoğunluğunu tuşla olmak tamamını kazanmıştır. Yapmış olduğu toplam müsabakanın normal suresi 690 dakika olması gerekirken Yaşar Doğu; Minder mücadelesini 372 dakika 26 saniyede tamamlayarak çok önemli bir başarıya imza atmıştır. Yaşar Doğu Türk güreş tarihinde hem serbest hem de grekoromende şampiyon olabilen tek sporcu olması sebebiyle bu hususta da önemli bir rekorun tek sahibidir.

Üstün ve yenilgi kabul etmeyen müthiş başarılı sporculuğunun yanı sıra 1952-1961 yılları arasında yürüttüğü antrenörlük görevi sırasında Anadolu'yu karış karış gezerek seçtiği güreşçileri Ankara'ya getirmiş ve onları disiplinli sistemli çalıştırması sonucunda elde etmiş olduğu başarı ve yetiştirmiş olduğu onlarca şampiyon ile Türk ve dünya güreşinin efsaneleri arasına girmiştir.

Nice büyük şampiyonları Anadolu'nun bağrından alarak Türk ve dünya güreşine hediye etmiştir. Yaşar Doğu bu başarıların yanı sıra takım halinde Dünya ve Avrupa şampiyonlukları tarihimizi de altın kupalarla süsleyen bir teknik adamımızdı. Dünya güreşinde sahip olduğu Allah vergisi büyük kuvveti nedeni ile "Türk gibi kuvvetli" sözünün tüm

dünyada yayılmasına gerek kendisi ve takım arkadaşları ve öğrencilerinin üstün başarıları ile sebebiyet vermiştir. Yaşar Doğu ortaya koyduğu güzel ahlaki davranışlar, adaletli tutumu, dürüstlük, ahlak ve inancını tam bağlı fedâkar bir kişiliği ve şampiyon yetiştirmedeki üstün başarıları ile de Türk milletinin gönlünde ebediyete kadar taht kuran sembol bir şampiyonumuzdur. Her mindere çıkmadan önce iki rekât namaz kılan ve abdest alarak dua ederek maçlarına çıkan Yaşar Doğu, gerek sporculuğu, gerek Antrenörlüğü, gerek ise spor idareciliği yönünden sergilemiş olduğu anlayış hiçbir zaman unutulmayacaktır. Doktorların ölürsün demesine rağmen yinede Türk Bayrağı, İstiklal Marşımız ve güreşimiz için canını hiçe sayan Doğu hayatını Türk milleti uğruna adayan bir insandı. Hem dünyada hem Türkiye’imizde büyük bir sevgi çemberi içinde yaşayan Yaşar Doğu’nun ismi bu gün okullar, spor tesisleri, caddeler, mahallelere, gençlere isim olarak verilerek o sevgi ebediyete kadar yaşatılmaya çalışılmadır. İşte işin hülasası Yaşar Doğu böyle bir insandı. Çünkü o bir şehit evladı idi. Nur içinde yat, Ruhun şad olsun büyük şampiyon. Milletimiz var olduğu müddetçe Yaşar Doğu’ da vardır.

YASAR DOGU

Yasar Dogu was born in a village of Karlı in Kavak town in 1913. Yasar Dogu, starting to wrestle in threshing in his childhood, grew up by wrestling in Karakucak style in a village of the cities of Samsun, Tokat and Corum.

While he was doing his military service in Ankara, he joined Ankara Wrestling Club and met wrestling ring. After finishing his military service in 1938, he stayed in Ankara and started to wrestle behalf of his club.

Onni PELLINEN, coach of national team in Greco-Romen Style, admired him for his wrestling and included him in the national team.

Yasar Dogu, looking forward to the national wrestling costume, wore it in 1936 Oslo European Championship for the first time and started his career of international wrestling lasting for 14 years.

Yasar Dogu respersented our country in all olympic, world, european and Balkan Championships and double events between 1939-1952.

In 47 events in 2 styles and 4 weights (31 of which are in the Championships) he was defeated in the second by points and took the second place in 1939 Oslo European Championship. In the other 46 events, he took the first place by fall.

The total period of 690 minutes in his international events has been 372 minutes and 26 seconds for him.

Besides his being a sportsman, while he was a coach between 1952-1961, he toured all Turkey and brought the wrestlers whom he had chosen to Ankara and trained them. As a result, he became a legend in the history of wrestling in Turkey and in the world by training many champions.

Some of te successful wrestlers trained by him in Turkey Are: Hüseyin AKBAS, Mustafa DAGISTANLI, Hayrulllah SAHIN, Ismail OGAN, Mehmet ALKIS, Cemil SARIBACAK, İbrahim KARABACAK, Sadrettin OZDEN, Ismet ATLI, Mahmut Atalay, Tefvik KIS, Hamit Kaplan, Ahmet Ayık ve Tefvik YUCE and so on.

In addition to his being known as a man of strength, he has a special place in Turkish people's heart by his honest, well- behaved, trusting and generous personality and also by his abilitiy in training champions.

YAŞAR DOĞU HAYATI VE RNEK SPORCULUĞU

Today, Yasar Dogu is recognized as a great person of Turkish sport his name has been given to many streets, districts, sports facilities, institutions of Secondary and High Education and also to the new-born babies.

Mustafa POYRAZ

Kahramanmaraş Belediye Başkanı

1957 yılında Kahramanmaraş'ta doğdu. İlkokul, ortaokul ve liseyi Kahramanmaraş'ta okudu. Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi'nden 1979 yılında mezun oldu. İki yıl İl Sağlık Müdürlüğünde Kamu Eczacısı olarak görev yaptı. Bu arada iki dönem Kahramanmaraş Eczacılar Odası Yönetim Kurulu üyeliği görevlerinde bulundu. 20 yıldır serbest eczacılık yapmaktadır. 1994'ten bu yana Belediye Meclis üyeliği yapmakta olup, 15 Ağustos 2002 tarihinde Belediye Meclisi tarafından Kahramanmaraş Belediye Başkanlığı görevine getirildi. 28 Mart 2004 tarihinde yapılan mahalli idareler seçimlerinde tekrar Kahramanmaraş Belediye Başkanlığına seçildi. 29 Mart 2009 tarihinde yapılan mahalli idareler seçimlerinde yeniden Kahramanmaraş Belediye Başkanlığına seçildi. Evli ve dört çocuk babasıdır.

Yaşar Doğu Hayatı ve Örnek Sporculuğu

YAKIN ÇEVRESİ:

SOSYAL HAYATI: Yaşar Doğu, Samsun ilinin Kavak ilçesine bağlı Karlı köyünde 1913 yılında dünyaya geldi. Köyün çoğunluğu 1877-1878 yıllarında Osmanlı Rus Harbi sonunda Kafkaslardan buraya göçmüşlerdir. Bu göçler tesadüfi olmayıp Türk hükümdar ve ailesi mensupları tarafından sıkı bir disiplin altında sevk ve idare olunarak belirli bölgelere yerleştirilmişlerdir.

Yöre halkı Türk kültürünün parçası olan ata binme, cirit, güreş ile yakından ilgilenmiştir. Bilhassa mertlik, yiğitlik, güçlülük, dürüstlük, olgunluk mânâsına gelen pehlivanlık müessesesiyle içiçe yaşamıştır. Yaşar Doğu'da bu sosyal hayat içinde pehlivanlık ruhu gelişmiştir.

Bu bölgenin dağlık ve ormanlık yapıda olması umumiyetle hayvancılık ve tarımla uğraşan yöre halkının nüfus artışıyla başka illere göçünü hazırlayan sebepler arasındadır. Nitekim Yaşar Doğu da askerliğini yaptıktan sonra Ankara'ya yerleşmiştir.

A) AİLE YAKINLARI

a-Anne, Baba ve Kardeşleri

1877-1878 (1293 Harbi) Osmanlı-Rus Savaşı sonrası Yaşar Doğu'nun dedesi Pitaç, Karlı köyüne yerleşmiştir.

Pitaç'ın iki oğlu, bir kızı olmuş, kızı Feride, büyük oğlu Osman, küçüğü Hakkı'dır. Askerliği gelip Balkan Savaşı'na katılan Osman, "Gazi Osman Çavuş" olarak geri döndükten sonra, Emirli köyünün tanınmış ailelerinden Bicanzade Arif Çavuş'un kızı Feride ile evlenir. Birinci çocuğu ölünce, dünyaya gelen ikinci çocuğa ömrü uzun olsun diye "Yaşar" adı verilmiştir.

Osman Çavuş, Yaşar, henüz altı aylık iken ihtiyat askeri olarak cepheye çağrıldı. Nihâyet savaş bitmiş gaziler geri dönmüş, şehitlerden haber gelmemiştir.

Haber gelmeyen bir şehit de Osman Çavuş'tur. Aradan 5 yıl geçtikten sonra Feride Hanım, eşi Osman'dan ümidi kesmiştir. Dul ve evlâdı Yaşar ile birlikte Emirli köyüne Bicanzadelerin evine geri döner. Küçük bir çocuk iken babasız kalan Yaşar için zorlu bir hayat başlamaktadır.

YAŞAR DOĞU HAYATI VE ÖRNEK SPORCULUĞU

Bu arada Osman Çavuş'un kız kardeşi Feride (Yaşar Doğu'nun halası) Amasya'nın Suluova ilçesinin Kurnaz köyüne gelin gider.

Yaşar'ın annesi babasının evinde üç yıl kadar bir çocuğuyla dul bekledikten sonra çevrenin baskısı sonucu Köprü nahiyesi Başbuk köyünden Ömer Bey ile ikinci evliliğini yapar. Annesinin bu evliliğinden Nurettin, Abdullah ve İsmail adlı üç erkek çocuğu dünyaya gelir.

Yaşar Doğu'nun bu bahtsızlığı, Türk ve dünya tarihine geçecek ideal bir insanın hayatının başlangıç yıllarıydı.

Yaşar üç değişik aile atmosferinde ve köyde büyümüştür.

B-EŞİ VE AKRABALARI

Eşi Hayriye Doğu, Samsun ilinin Vezirköprü ilçesinden olup, babasının Ermeniler tarafından katledilmesinden sonra annesiyle beraber akrabalarının bulunduğu Karlı köyüne gelmiştir. Bir müddet sonra annesi Yaşar Doğu'nun amcası Hakkı Bey ile evlenmiştir. Böylece Yaşar Doğu müstakbel eşi Hayriye Hanım ile aynı evde büyümüş, askerlik dönüşünde evlenmişlerdir. Daha sonra minder güreşindeki parlak yıllarının başlangıcıyla Ankara'ya yerleşmişlerdir.

Eşi Hayriye Hanım kocasına sadık, çocuklarına bağlı, inanç ve ibadetlerinde kusur etmemeye çalışan örnek bir ev kadınıydı.

8 Ocak 1961'de eşi Yaşar Doğu'nun, 1965 yılında da henüz on sekiz yaşındayken oğlu Zafer'in vefat etmesi kendisini iyice yıpratmış ve 1986 yılında kendisi de Hakk'ın rahmetine kavuşmuştur.

C-ÇOCUKLARI

Askerlik sonrası Ankara'ya yerleşen Yaşar Doğu'nun eşi Hayriye Hanım'dan sırasıyla şu çocukları olmuştur;

S.no	ADI SOYADI	Doğum Tarihi	Erk-kız
1	Reyhan Doğu (Yüksel)	1942	Kızı
2	Melahat Doğu (Geçalp)	1946	Kızı-vefat 10-3-2011
3	Zafer Doğu	1947	1965 vefat
4	Muzaffer Doğu	1950	Oğlu
5	Gazanfer Doğu	1953	Oğlu

“Babam Hâlâ Aramızda” diyen kızı Reyhan Yüksel

Yaşar Doğu'nun en büyük çocuğu olduğu için en büyük sorumlulukları da göğüsleyen kızı Reyhan Yüksel, babasıyla geçirebildikleri ender zamanların en değerli hazineleri olduğunu belirtiyor ve babasını şöyle anlatıyor:

“Babamı kaybettiğimde henüz on yedi yaşındaydım. Evin en büyük çocuğu olmama rağmen babamı çok fazla tanıma fırsatı bulamadım çünkü evde kaldığı gün sayısı çok azdı. Kendisi ya yurt dışında müsabakalarda ya da İstanbul'da kampa olurdu. Ankara'da bulunduğu süre içerisinde de eve geç gelirdi ve bizler çoktan yatmış olurduk.

Eve Geldiğinde de Bizimle Güreşirdi

Babamdan aklımda kalan en net görüntü, halının ortasına gelip uzanması ve biz beş kardeşten kollarını, bacaklarını oynatmamızı istemesi. Biz beşimiz bir olur yine de ne kollarını ne de bacaklarını kıpırdatamazdık. En sonunda da o bizleri kollarının arasına alır, sıkıştırır ve “İşte, ben sizi yendim!” derdi. Böylece fark ettirmeden bizim de spor yapmamızı sağlardı. Annemse bizim bu oyunumuza endişeyle izlerdi. Bu kadar yorulmamızı istemezdi. Vefat eden kardeşimiz Zafer, sık sık terleyip hastalandığı için bizlerin de terlemesinden korkardı. Zafer'i babamın ölümünün ardından kalp romatizmasından kaybettik.

Bayram Namazından Çıkanlara Tost Yaptı

Babamla küçüklüğümüzden beri gurur duyarız. Onun, yalnızca spor geçmişiyile değil, özel yaşamıyla da örnek alınması gereken bir insan olduğunu düşünüyorum. Yalnız yaşayan yaşlı bayanları asla ihmal etmez, ziyaretlerine giderdi. Ya da bayram sabahları namazdan çıkanları eve davet eder, onlara tostla çay ikram ederdi. İnsancıl yönleri çok fazlaydı.

O Hep, Kendi Yaşayamadıklarını Bize Yaşattı

Bir de küçüklüğümde aklımda kalan, babamın bize sürekli yurt dışından oyuncaklar getirmesiydi. O dönemlerde Türkiye'de oyuncak yoktu tabii. Bu nedenle babam da bize her gittiği yerden değişik

oyuncaklar getirirdi. Annemse hoşnut kalmaz babamı sürekli uyarırdı. “Bizim beş tane çocuğumuz var. Biraz daha tutumlu olmalıyız.”derdi; ama babam bizi mutlu görmekten büyük zevk alırdı. Ama annem de beş çocuğunu çok iyi idare ederdi, doğrusu. Biz, babam kızacak diye bir hata yapmaktan her zaman çekinirdik.

Babamın Ünlü Bibersiz Menemeni

Babamın en kızdığı şeyin tabakta yemek bırakmamız olduğunu hatırlıyorum. Hatta misafirlerimizin bile tabaklarında yemek bırakmalarını istemez, zorla bitirmelerini sağlardı. Sanırım, savaş yıllarından geldiği için israfa tahammülü yoktu. Kendi elinden çok fazla iş gelmezdi ama bibersiz, kıymalı, domatesli yumurtayı iyi yapardı ve herkese de bolca yedirmek için çaba sarf ederdi.

Benim Babam Modern Bir İnsandı

İyi eğitimler almamız da babam için büyük önem taşırdı ve bu konuyla yakından ilgilenirdi. Hepimizin okumasını isterdi. Özellikle de dil eğitimi almamızı çok istemişti. Kendisi sürekli yurt dışında olduğu için dil eksikliğinin sıkıntısını fazlasıyla yaşadı ve bana gönderdiği mektuplarda: “Bak kızım, annen akıl edemeyebilir; ama dil öğrenmek çok önemli mutlaka bir dil kursuna git ve kardeşlerini de kursa kayıt ettir.” diye yazardı ve ben de gerçekten babamın söylediklerini uygulayıp kardeşlerimi kursa yazdırdım. Annem, kız çocuğunun erkenden evlenmesinden yanayken babam sürekli yüksekokula gitmemizi istedi.

O’nun İçin Güreşmiştim

Babam iyi güreşçiden gerçekten anlardı. Hiç unutmam günün birinde bir adam geldi ve benim oğlum çok iyi güreşir, onu güreşçi yap, diye tutturdu. Ama babam o çocuktan güreşçi olmayacağını ilk bakışta anlamış ve bir türlü söyleyemiyordu. Sonunda dayanamayıp beni göstererek: “Senin oğlunu benim kızım bile yener.” dedi. O zamanlarda daha ilkokul 3. sınıftayım ve sessiz, sakin bir mizacımdı. Çok hareketli olduğum da söylenemezdi, yani güreşmek nedir hiç bilmezdim. Ama babam öyle söyleyince birden hırs yaptım. Adam da bu sözler üzerine gurur yapmış olacak ki başladık biz ikimiz güreşmeye. Babamın yüzünü kara çıkarmak istemediğim için kısa sürede çocuğun sırtını yere getirdim. Adam gördüklerine inanamadı ve tekrar güreşmemizi istedi;

ama ben her seferinde aldığım gibi çocuğu yere çarptım ve babamı haklı çıkartmanın mutluluğunu yaşadım.

Kızı Melahat Gençalp

Sportif yapısıyla çocukluğundan beri kendisine: “İşte Yaşar Doğu’nun kızı!” dedirten Melahat Gençalp, babasını hep yüreğinde yaşattığını söylüyor. Babasının gülümsemesini hiç unutamadığını belirten kızı, Yaşar Doğu’yu şöyle anlatıyor:

"Babamı kaybettiğimizde ben henüz on dört yaşındaydım. Böyle bir babanın çocuğu olmak gerçekten çok gurur verici; ancak zaman zaman da dezavantajları olmuyor değil hani. . .Mesela, küçüklüğümüzden beri ne zaman hangi işte başarılı olsak: “İşte Yaşar Doğu’nun çocuğu, nasıl olsa torpil yapılmıştır!” denildi; ama bu hiçbir zaman doğru olmadı. Bize hiçbir zaman torpil yapılmadı ve biz bu tür sözleri duyarak üzülmemizle kaldık. Ya da ne bileyim, insanlar bizim farklı sporlara yönelmemize tahammül edemezdi. Örneğin; Gazanfer, cirite merak salmıştı; ama çevre: “Sen git de güreşle ilgilen. Babanın kemikleri sızlayacak.” diye diye onu ciritten soğuttu. Kısaca yaşamımızın hiçbir döneminde istediğimiz gibi özgürce hareket etme fırsatı bulamadık, hep birilerinin gözü bizim üzerimizde oldu.

Gülümsemesi Yeterdi

Babamı küçük yaşta kaybettiğim için ben de çok fazla tanımıyorum; ama gülümsemesini unutamıyorum bir türlü. O kadar güzel gülümserdi ki, baktığımızda insanın içini mutluluk kaplardı. Sırf o güzel gülümsemeyi görmek için herşeyi yapardım. Mesela, kimse bana birşey söylemediği halde, babam yüzünü yıkadığında hemen koşar havlusunu tutardım. Benim küçük ellerimden havluyu alırken yine öyle güzel güzel gülümserdi. Babama hiçbir zaman doyamadım. Bugün bile bir kez olsun koluna girip de dışarıda yürüyememenin üzüntüsünü yaşarım. Onu hep çok özledim.

Babamı kaybettiğimde nasıl bir üzüntü duyduğumu anlatamam. Evimizin ve sokağımızın insanlarla dolduğunu hatırlıyorum.

Babamın Öleceğini Hissetmişim

Babam ölmeden beş dakika önceydi. Ben dikiş önlüğümü üttülyordum ve bir ara dalmışım. Hani bazen öyle dalar gidersiniz ve olaylar gözünüzün önünde canlanıverir. Siz sanki televizyon izler gibi hayalinizdeki görüntüleri izlersiniz. İşte bana da aynen öyle oldu ve birden babamın öldüğünü görmeye başladım. Evimiz babamın ölümü nedeniyle büyük bir kalabalıkla dolmuş. Kalbimin derinliklerinde büyük bir acı duyarak kendime geldim. Demek ki, kısa bir süre dalmışım ki önlüğümü yakmamıştım. Sonrasında sen nasıl böyle şeyler düşünürsün diye kendime çok kızmıştım ki, birden içeriden çığlıklar duydum. “Baban öldü!” dediler. Birden kalp krizi geçirmiş ve meğer öncesinde ben bunu hissetmişim. Bu zaten ikinci kriziydi ve kalbi dayanmamıştı. Üzüntümü ifade edemem. Aslında İsviçre’de geçirdiği ilk krizden sonra güreşle uğraşması ve heyecanlanması yasaklanmıştı. Ama o yine de dur durak bilmedi. Krizden sonra sürekli: “Şu kalbimi çıkartıp atasım geliyor.” diyormuş.

Bayramlarda, Türk Bayrağını Hiç Unutmazdı

Babam ülkesini çok seven bir insandı. Her bayramda balkona mutlaka kocaman bir Türk bayrağı asardı. Ben, hala onun bu geleneğini sürdürürüm. Kendisine yurt dışından çok iyi teklifler gelmesine rağmen Türkiye’yi tercih etti ve teklifleri geri çevirdi.

Güreş Aşkım Babasının Ölümüyle Rafa Kaldıran Muzaffer Doğu

Babası ölmeseydi güreşçi olacağını düşünen Muzaffer Doğu, Yaşar Doğu’nun sadece güreşçi kimliğiyle değil, sanata hayranlığıyla da gurur duyuyor. İşte büyük oğlunun anlatımıyla babası:

"Çok küçük olmama rağmen babam benim de güreşçi olacağım konusunda çok ümitliydi. Çünkü hırslı, güçlü ve aktif bir çocuktum. Belki de babam yaşasa ben de iyi bir güreşçi olabilirdim. Ama onun ölümünden sonra gördüğümüz vefasızlık beni güreşten soğuttu ve hiçbir zaman mindere yaklaşmadım bile.

Babamı Utandırmamak İçin Mindere Yapıştırdım

O, antrenmana gittiği zamanlarda erkek çocukları olarak bizi de yanında götürür minderin üzerine bırakıverirdi. Ben, diğer çocuklarla yorgunluktan bitkin düşünceye kadar güreşirdim. Ama ne kadar yorulsam da babam: “Hadi, güreş bakalım!” dediği zaman devam ederdim. Tuş olmamak için minderin kenarlarına yapışıp direndiğimi hatırlıyorum. Çünkü babama büyük bir hayranlığım vardı ve yüzünü kara çıkarmaya tahammül edemezdim.

Minderlerin Yenilmez Güreşçisi, Akordeon Duyunca Kafkas Oynardı

Babamın güreşin yanı sıra müzik dinlemeyi sevdiğini hatırlıyorum. Eve bir gün akordeon getirmişti. Biz Kafkas kökenli olduğumuz için özellikle bu akordeon eşliğinde annemle Kafkas oyunları oynarlardı.

Kendisini pek fazla görmezdik. Annem bize sürekli: “O sizin babanız değil, güreşçilerin babası.” derdi. Ben, kıskanmazdım; çünkü bu yönde kendimi şartlandırmıştım. Kabullenmişim bir kere. Ama bizi de ihmal etmemeye çalışırdı. Gezip eğlenmemizi çok isterdi. Bizi deve güreşlerine, hafta sonları baraja ya da Atatürk Orman Çiftliği’ne götürürdü. Ya da birlikte Çankaya’dan Ankara’yı seyrederdik. O dönemlerde Ankara yeni yeni ışıklandırılmaya başlamıştı ve manzara geceleri çok güzel olurdu.

Babam çocukları arasında asla kız, erkek ayırımı yapmadı. Dindar bir insandı. Çok sayıda sanatçı arkadaşı vardı. Neyzen Tevfik, Hamiyet Yüceses, Münir Nurettin Selçuk en yakın arkadaşlarıydı. En sevdiği şarkıysa “Ada Sahillerinde Bekliyorum”du.

Babama doyamadan kaybettim; ancak ismi şimdi küçük oğlumda yaşıyor. Küçük Yaşar, şu anda on iki yaşında ve ben onun da babam gibi iyi bir güreşçi olmasını çok isterim.

Babası Gibi Bir Spor Adamı Olan Oğlu Gazanfer Doğu

Babasıyla geçirebildiği yedi kısa yıla rağmen, ondan çok şey öğrenen Gazanfer Doğu’ya göre babası, Yaşar Doğu’nun özel bir iletişim yeteneği vardı. İşte en küçük çocuğunun ağzından babası:

“Babam vefat ettiğinde yedi yaşındaydım. Onunla ilgili hatırladığım en net şey, üzerimizde bıraktığı güzel etki. Bütün haylazlığımıza rağmen babam eve geldiği zaman sokakta oyunu bırakırdık; çünkü onun yanında olmak isterdik. İyi hatırlıyorum; babam

da bizimle çocuk olurdu, onunla halının üzerinde uzun uzun oynardık. Babam gerçekten disiplinli bir insandı. Ama onun disiplin anlayışında hiçbir zaman tokata, kaba kuvvete veya kötü sözlere yer yoktu. Bunun yanında insanlar üzerinde bıraktığı güçlü etkiyi babamın özel bir yeteneği olarak yorumluyorum. Vefat ettikten sonra benim dış çevreden duyduklarım da hep babamla gurur duymamı sağladı. İnsanların bana anlattıkları da babamın iletişim konusunda Allah vergisi bir yeteneği olduğunu gösteriyor zaten. O, bizi kelimelerle bağladı.

Sporcularıyla Bizden Bile Çok İlgilendi

Hiçbir zaman, sporcularıyla bizden daha çok ilgileniyor olmasına, kırgınlığım olmadı, gerçekten hiç bir zaman üzülmedim. Zaten babam bizi de hiç ihmal etmezdi. O, hayatının büyük bir bölümünü yeni sporcular keşfetmeye ve onları Türk Ulusu'na kazandırmaya adanmıştı. Ve hep bizden daha çok onlarla ilgilendi. Babam bir ara evimizin hemen yanında bir köfteci dükkânı açtı. Ancak bir hafta sonra iflas etti. Neden mi? Çünkü güreşçilerden hiçbir zaman para almazdı, hatta kendi olmadığı zamanlarda dükkânda kalan kişileri, kulağı kırıklardan sakın para almayın diye sıkı sıkı uyarırdı. Babam bütün fırsatlarını ve şanslarını güreşçi bulmak ve onları Türk Ulusu'na hediye etmek için harcadı.

Yeni bir pehlivan bulduğu zaman, tanıdığı yüksek makam sahibi insanlara gidip yardım istemiş ve o güreşçiyi işe sokarmış. Hatta bir talebesi anlatmıştı; babam kendisini, işe yerleştirmesi için şimdi hangi kurumda olduğunu hatırlamıyorum ama bir Genel Müdür'ün makamına götürmüş. Babam talebesini işe yerleştirme sözü aldıktan sonra kendi vesikalık fotoğrafını çıkarıp, adamın makam masasının üstündeki camın altına yerleştirmiş ve ona: “Bak, öğrencimi sana emanet ediyorum. Gözüm hep üzerinde, ona zarar gelirse, üzülürse karşında beni bulursun.” demiş tatlı bir dille.

Hatırını Sadece Güreş için Kullandı

Ben bu tarz şeyleri çok dinledim ve babamın çok geniş bir ilişki ağı olduğunu öğrendim, böylece. Babamın her meslek gurubundan birçok temiz arkadaşı var. Ancak bu dostlarından sadece öğrencileri için yardım istemiş. İlişkilerinde asla kendi çıkarlarını düşünmemiş. Bırakın kendi menfaatini düşünmeyi, babam elinde neyi var neyi yok ise sporcularına yatırmış bir insan. Bu yüzdendir ki, babam öldüğünde bize maddi bir birikim bırakamadı. İyi ki de bırakamadı. Onun bize maddi bir miras bırakmaması şimdi sahip olduğumuz manevi varlığımızı sağladı. Evet çok ciddi zorluklarla büyüdük; ama onun bize bıraktığı bu temiz miras

sayesinde Türk devleti, Türk milleti bize sahip çıktı. Şimdi bütün kardeşler tahsilimizi görmüş birer Türk vatandaşıyız.

Babamın Sistemi Biraz Hatırlanmalı

Bende bir spor adamı olarak babamın Türk sporunda nasıl doğru bir sistem yaşattığından bahsetmek istiyorum. O, sporcuyu keşfeder, Ankara'ya getirir ve herşeyiyle ilgilenirdi. Ona sadece spor yaptırıp, bilmediği bir kentte yapayalnız kalmasına izin vermezdi. Babası gibi olurdu onların. Dedim ya bizden bile çok ilgilenirdi sporcularıyla. Onlara hem maddi hem de manevi anlamda destek olurdu, iş bulurdu. Şimdi buna benzer girişimler yapılmaya çalışılıyor. Mesela: Güreş Eğitim Merkezleri açıldı. Ama çok başarılı oldukları söylenemez. Çünkü babamın sporcuda en önem verdiği şeyi yani duygusal desteği gözardı ettiler, bürokratik bir ortam oluşturup, Güreş Eğitim Merkezleri'ni, sorun merkezleri haline getirdiler. Babamın sporcü kazanımında oluşturduğu sistem düşünüldüğünde öğrenilecek çok şey var aslında.

Yaşar Doğu'nun çocuklarından Zafer Doğu (1947) 1965 yılında on sekiz yaşında bir delikanlı iken vefat etmiştir. İkinci büyük oğlu Muzaffer ise Halen THY'lerinde teknik eleman olarak çalışmaktadır. En küçük çocuğu Gazanfer Doğu ise profesör ünvanı ile Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu bölüm başkanıdır. Yaşar Hoca'nın çocuklarından kızı Melahat ise GSGM genel müdürlüğünden emekli olmuş ve bu yıl vefat etmiştir.

Örnek gösterilecek bir aile reisi olarak, çocuklarının iyi bir cemiyet ferdi olmasına büyük özen gösterir, hem dini, hem de ilmi eğitim almalarına gayret eder. Bunların sağlanması için maddi ve manevi harcamalarından kaçınmamıştır.

Büyük çocuklarından Reyhan ve Melahat'ı sırasıyla: Turgut Reis ilkokulu, Ulus Kız Ortaokulu ve Atatürk Kız Enstitüsüne kaydettirmiştir.

Reyhan, Kız Teknik Öğretmen Okulu'ndan mezun olup, yıllarca öğretmenlik yaparak emekli olmuştur.

Melahat Doğu (Gençalp) ise Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü (Şimdiki ismi ile GSGM)'nde Özel Kalem Müdürü ve diğer görevler olmak üzere çalışarak emekli olmuştur.

Oğlu Zafer Doğu, on sekiz yaşında iken babasının ölümünden beş yıl sonra kalp rahatsızlığı sebebiyle hayata gözlerini yummuştur.

Muzaffer Doğu, İlkokulu bitirdikten hemen sonra babasını kaybetmiş, ortaokul ve ardından teknik liseden mezun olunca yükseköğrenim için Almanya'ya gitmiş, tek dersten beklemeye kalarak

annesinin ısrarı üzerine geri dönmüştür. Ankara Esenboğa Havaalanında teknisyen olarak çalışmakta iken emekli olmuştur.

Prof. Dr. Gazanfer DOĞU :

Henüz ilkokul tahsili esnasında babasından ebediyen ayrı kalmış, ilkokul, ortaokul ve lise tahsilinden sonra Gazi Eğitim Enstitüsü Beden Eğitimi Bölümü'nden mezun olup, babasını sevenlerin yardımı ve kendi çabası sayesinde yüksek lisans ve doktora çalışmaları için devlet bursu ile ABD'ye gitmiştir.

Oradaki çalışmalarını tamamlayıp ODTÜ'de öğretim üyesi olarak göreve başlamıştır. Gazanfer Doğu, halen Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu bölüm başkanıdır. 1996 yılında kısa bir süre Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü de yaptı. Daha sonra tekrar üniversite de eğitimciliğe geri döndü.

ARKADAŞ GRUBU:

Çocukluğunda üç ayrı yörede yetişen Yaşar Doğu, daha sonraki yıllarda da çeşitli arkadaşlar edinmiş, itibarlı insanlarla kurduğu arkadaşlık ve samimi diyaloglarını Türk güreşinin neferleri için kullanmıştır.

Hiç görmediği dedesine hayran olan Tuba Yüksel

Dedesini hiç görememesine rağmen, Yaşar Doğu'nun torunu olmanın gururunu hep yaşadığını belirten Tuba Yüksel, onu sanki dün yanındaymış gibi anlatıyor. İşte torununun bakışıyla Yaşar Doğu:

Eskiden futbol yerine en popüler spor güreşmiş. Herkes radyosundan güreş müsabakalarını dinlermiş. Bu nedenle de eski güreşçiler hala unutulmamış. Birgün arkadışıma yemeğe gitmiştim. Babası güreşe çok meraklıymış, bu nedenle arkadaşım benden bahsetmeye başladı.

“Tuba!” dedi, “Yaşar Doğu'nun torunu.” Bunu duyan babası çok şaşırıp önce bir donup kaldı, ardından da çorbası boğazında kalmış olacak ki öksürmeye başladı. Çok heyecanlandı, elleri titredi gözleri parladı. Ben bu durum karşısında bambaşka duygularda yolculuk yaptım. Yaşadığım mutluluğu, duyduğum gururu kelimelere dökmem inanın çok zor.

Dedem Olmasaydı da Takdir Ederdim

Belki kendisini görüp sıcaklığını hiç hissedemedim; ama çok dinledim ve kendisiyle, başarılarıyla yaşamımın her döneminde büyük

gurur duydum. Spor kariyeri o kadar iyiymiş ki doğrusu dedem olmasa bile takdir edeceğim bir insan olurmuş.

Ama ilginçtir, dedemi çok kişiden dinlememe rağmen hakkında bir tane bile kötü söz duymadım. Bazen düşünürüm hiç mi kötü bir hareketi olmamış, diye; ama olmamış. Herkes gerek spor yaşamını gerekse özel hayatını örnek almış. Spor onun için bir yaşam biçimi olmuş.

Disiplin ve Nezaket Onun Bize Bıraktığı En Büyük Miras

Dedem çok disiplinli bir insanmış ve gözlemediğim kadarıyla bu disiplin ve nezaketini ailesine de kazandırmış. Hem sempatik hem de mesafeli bir insanmış ve ailesine de her zaman bunu aşlamış. Aslında bunu başarması bana kalırsa çok zor olmuştur. Çünkü işi gereği sürekli dışarda olan, çocuklarını çok az görebilen bir insanın bunu başarabilmesi zordur.

Sporculuğunun yanı sıra çok ince bir kişiliğe de sahipmiş dedem. Bu konuda duyup da etkilendiğim ve sizlerle paylaşmak istediğim bir olayı daha anlatmak isterim. Annemin de söylediği gibi dedem hediye almayı çok severmiş. Bir gün yine yurt dışına çıktığı sırada altı kişilik bir yemek takımı yaptırmış ve birisinin üzerine kendisinin diğerlerine de beş çocuğunun ismini yazdırmış. Takım eve geldiğinde kendi ismini göremeyince anneannem biraz üzölmüş tabii; ama sesini de çıkarmamış. Aradan beş dakika geçmiş geçmemiş kapı yine çalınmış ve bu kez de tüm takımın üzerinde anneannemin isminin yazılı olduğu bir çay seti gelmiş. Anneannem çok mutlu olmuş. Kısaca ben dedemi her zaman ailesini mutlu etmeye çalışan bir insan olarak tanıdım.

A1-KARLI, EMİRLİ VE KURNAZ KÖYLERİNDEKİ ARKADAŞLARI:

Üç köyde de kendi emsalleriyle iyi geçinen, ağırbaşlı bir çocuk olan Yaşar Doğü, daha altı-yedi yaşlarında Emirli'de dedesi Arif Çavuş'un güreşi sevmesi ve ilgilenmesi sonucu çocuklarla güreşirmiş. Üstü kirlenip eve geldiğinde annesi kızar, dedesi de: "Bırak çocuğu, pehlivan torunu elbette güreşecek dermiş."

Karlı'dan Mahmut Pehlivan'ın oğlu Ziya, ben ve şu anda hayatta olmayan ve zaten on beş-yirmi hane olan köyümüzdeki bütün çocuklarla arkadaşlık.

Emirli köyü de Karlı'dan biraz daha büyüktü. Aynı şekilde orada da çocuklarla arkadaşlık ve hepsi ile dedesi güreş tuttururdu.

Yaşar Doğu'nun halasının bulunduğu ve çocukluğunun daha çok orada geçtiği Kurnaz köyündeki arkadaşları halasının oğlu Hayrettin ve Kemal Tok'tur. Onlarla beraber keçi-koyun otlatır, koşar ve diğer çocuklarla güreş tutar, sık sık yapılan karakucak güreşlerini seyrederdi.

Halen Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi'nde profesör olarak görev yapan oğlu Gazenfer'in aktardığı şu konu Yaşar Doğu'nun farkına varılmadan kazandığı temel dayanıklılık çalışması olmuştur.

“Halasının oğlu iyi ata binermiş. O, atla koştururken babam da atla yarışircasına koşar, çevre köylere güreş seyretmeye giderlermiş.”

Böylece onun çocukluk yıllarından beri devam eden çevreye uyum, arkadaş ve dost edinme meziyetleri takdire şayandır.

a-2 DİĞER YERLERDEKİ ARKADAŞLARI:

Askerlik vazifesi gelinceye kadar, Karlı, Emirli ve Kurnaz köylerinde büyüyen Yaşar Doğu, güreş yapabilecek yaşa geldikten sonra daha geniş arkadaş çevresi edinmeye başlamıştır. Önceleri seyirci, daha sonraları yeni yetişen, genç bir güreşçi olarak güreşlerde oldukça fazla arkadaş edinmiştir.

Bunlardan; Amasya Suluova'nın Kolay köyünden Azmi Pehlivan, Hüseyin Yener, Eğriboncuk, Hamamözlü Hamit Kaplan, Adil Candemir, Suluovalı Ali Şahin, İbak Pehlivan, İncidikli Parmaksız Hacı Pehlivan, Çamlıcalı Çoruk Ahmet, Karapınarlı Hüseyin, Dodurgalı Ömer, Değirmendereli Osman, Alaçam'ın Bulanık köyünden İbiş Pehlivan ve niceleri yörenin büyük güreşçileri ve Yaşar Doğu'nun arkadaşlarıydı.

Askerlik vazifesi başladıktan sonra, Askerlik öncesi tanıdığı Adil Candemir ile milli takımdan da arkadaşlığı sürdürdüğü gibi diğer milli takım elemanlarıyla da samimi olmuş, onlara ağabeylik yapmıştır.

Ayrıca, bilhassa güreşi bıraktıktan sonra da bürokrat kesimi ile samimi olmuş ve ölünceye kadar onlarla dost geçinmiştir.

İl ve ilçe amirleri, güreş turnuvalarında Yaşar Doğu ile temasa geçmiş ve sonunda kendisiyle arkadaş olmuşlardır. Buna örnek:

1950-1960 yıllarında Kırıkkale'de fakir çocuklara gelir temini için zamanın kaymakamı Hasan Basri Tarman, Yaşar Doğu'yu davet eder, tanışır; ağırbaşlılığı, efendiliği ve temiz ahlak sahibi oluşu sebebiyle samimi olurlar. Bu samimiyetleri aile dostluğuna dönüşür. Ölünceye kadar devam eder.

Ayrıca kendi döneminin milli takımına terzilik yapan efendi, dürüst insan Bayram Çeliktürk; bir bankanın müdürü zamanının elit insanlarından Hasan Baldudak, Yaşar Doğu'ya olan dostluğundan çok güreşçi istihdam etmiş ve maddi yardımlarda bulunmuştur.

a-3 GÜNLÜK YAŞANTISI:

Mütevazı bir hayat tarzı yaşamış olan Yaşar Doğu, zamanının çoğunu güreşe vakfetmesine rağmen ailesini ve çocuklarını mümkün olduğunca ihmal etmez, iyi bir mümin olma özelliğini de taşımaktaydı.

Kızı Melahat ve oğlu Muzaffer'in ifadeleriyle: "Akşamları bizler erkenden, annem ve babam yatsı namazından sonra yatarlardı. Sabah namazından itibaren kalvaltıda hep beraber olurduk. Daha sonra bizlerle güreşir, oynardı; kan ter içinde kalırdık. Normal çalışma saati geldiğinde kulübe, işsiz olan güreşçilere iş bulmak için kamu ve özel kuruluşların idarecileriyle koşuştururdu.

Arkadaşı ve akrabası Ekrem Onuk, eski Güreş Federasyon başkanlarından Haydar Özöğretmen, talebelerinden Mustafa Dağıstanlı, Tevfik Kış, Ahmet Ayık, aile dostu Bayram Çeliktürk'ün ifadeleri ise, Yaşar Doğu'nun Türk-İslam kültürünün verdiği sevgi, saygı, mütevazılık davranışlarını kendisine daima düstur edindiği üzerinedir.

a-4 EKONOMİK HAYATI:

Bir şehit çocuğu olarak, yokluk ve zorluklar içinde büyüyen Yaşar Doğu, benzer sosyal yaşantı içinde hanımı ve çocukları ile maddi sıkıntılarla dolu hayatındaki gelişmeler yaptığı işler, askerlik öncesi ve sorası olarak ayrı ayrı görülecektir. Yaptığı işler ve kazançları:

a-Askerlik Öncesi ve Askerlik Yılları:

Karlı'da amcasına, Emirli'de dedesine, Kurnaz köyünde de halasına hayvan otlatıp, büyüklerine yardım eden Doğu, on altı-on yedi yaşlarına gelmiştir. Bu yaştan sonra Emirli'de kireç ocaklarında çalışmış, çevre köylerde ve ilçelerdeki karakucak güreşlerine de giderek oralarda kazandığı gelirlerle akrabalarına maddi destekte bulunmuştur.

Vatani görevi için, Samsun ilinin, Karlı ilçesi Askerlik Şubesi'ne çağırılır. Oradaki şube başkanı, güreşçileri Milli Müdafaaya gitmesi için işlem yaparak Ankara'ya gönderir.

Askerde, Ahmet isimli bir er sayesinde Ankara Güreş Kulübü'ne yazılır, komutanı Yüzbaşı Hamdi Bey, o kulüpte çalışmasına belirli gün ve saatlerde izin verir. Böylece programlı güreş çalışmalarının yanında, kulüp tarafından küçük maddi katkılar görmektedir.

Bu çalışmalarında, o zaman modern minder güreşinin gelişmesi için Türkiye'de görev yapan Finlandiyalı antrenör Onni PELLİNEN'in dikkatini çeker ve milli takıma çağırılır. Tecrübesiz olduğunu söyleyenlere de "Hayır, bu çocuk belki güreşte yenidir; amma ondaki

kuvvetin eşine ender rastlanır, takımında en güvendiğim elemanlardan biridir.” demiştir.

b-Askerlik Sonrası:

Askerliğini bitirip memleketine giden Yaşar Doğu, Hayriye Hanım ile evlendikten sonra Ankara’ya dönerek güreşçilik hayatına resmen başlar.

Ankara’da Kaleiçi mahallesinde bir göz oda kiralar, senelerce oturur. Reyhan ve Melahat adlı kızları bu evde dünyaya gelir. Zirai Kombina’da cüzi miktarda maaşla işçi statüsünde işe girmiştir. Bu yıllarda zor şartlarla ailesini geçindirip, güreş hayatını sürdürür.

Daha sonra Askeri Tophane Fabrikaları’nda kaynakçı olarak iş değişikliği yapar.

1948 Londra Olimpiyatlarına kadar bu işlerde çalışan Yaşar Doğu, Olimpiyatlardan şampiyon olarak dönünce Olimpiyat şampiyonlarına verilen 20.000 TL ödülünü almıştır.

Bu paranın bir kısmı ile Ankara Dışkapı semtinde mütevazı bir ev satın alır, geri kalan parayla Anafartalarda sarraf dükkânı açar.

Böylece mali durumu nispeten düzelmiştir. Ancak kısa bir süre sonra bu işi yürütememiş ve kapatmış, arkasından evinin altına köfteci dükkânı açmış, güreşçileri ve dostlarını ağırlamaktan bu işten de zarar ederek kapatıp, kahvehane olarak kiraya vermiştir.

Büyüyen çocuklarının giderlerinin artmasıyla, geçiminde iyice zor durumlarda kalır. Bu zorluklara rağmen güreşe olan ilgi ve sevgi, çalışmalarından alıkoymamış. 1951 (Helsinki) Dünya şampiyonasında 87 kg’da birinci olmuştur.

1952 Olimpiyatlarında profesyonelliği gerekçesiyle gönderilmeyen Yaşar Doğu, aktif sporculuğuna son vermiştir. 1948 Olimpiyatlarında verilen 20.000 TL’yi almış olmaları, zamanın Milli Olimpiyat Komitesi Başkanı Burhan Felek, Dünya-Olimpiyat Birliği’ne yazı yazar. Bu şekilde ödülü alan güreşçilerimiz; Yaşar Doğu, Nasuh Akar, Gazenfer Bilge, Celal Atik ve üç adım atlamada Olimpiyat üçüncüsü Ruhi Sarıalp olimpiyatlara katılamazlar ve altın madalyalar başka ülkelere gider.

Milli takım kaptanı olarak güreşi bırakan Yaşar Doğu, antrenör olarak göreve başlamıştır. Bu yıllarda da aynı sıkıntılar devam edip gitmiştir.

1955 yılında İsveç’te yapılan özel karşılaşmada kafiye idarecilerinin yaptığı yolsuzluğa engel olmak ister, onların kaba davranışları sonunda ince ruhlu insan kalp krizi geçirir. Birkaç gün

hastahanedede yattıktan sonra İsveç Kralı'nın özel uçağı ile İstanbul'a getirilir.

GÜREŞÇİ OLMASAYDI SEÇECEĞİ İŞLER

Kaderin buralara süreklediğı Yaşar Doğu'nun herkeste olduğu gibi geleceğini, Allah'ın bileceğı olarak söylemekle beraber, askerliğini bitirip köye dönerek, tarım, hayvancılık ve kireç ocaklarında uğraşırđı diyebiliriz. Ya da diğere hemşehrilerinin çoğı gibi büyük şehirlerden birisine göç edip hayatını idame ettirmekten başka alternatifi olamazdı.

Yiğitliğin, dürüstlüğün ve olgunluğun ifadesi ata sporumuz güreşin, Türk insanının olduğu her yerde olması ve bilhassa ileride bahsedilecek olan şeylerden biri de Samsun ve yakını illerde daha çok yapılması; günümüz kimsesiz çocukların kötü alışkanlıklarla, köprü altlarında büyümesi gibi değil, Türk kültürünün verdiği sevgi, saygı ve korumacı özelliğı yetim Yaşar'ı, Olimpiyat, Dünya ve Avrupa şampiyonu yaparak spor tarihine geçirmiştir.

1965-1966 senelerinin birisinde aile dostumuz H. Basri Tarman ile Bulvar Palas otelinde ailece yemek yiyorduk. Şimdi hatırlayamadığım bir kişi: “Baban 1955'te niçin kalp krizi geçirdi, biliyormusun?” demişti. “Hayır!” deyince. “O zaman, Türk kafilesi idarecileri bir yolsuzluk yapıyor. Yaşar Doğu da göğsümüzde ay yıldız var bu işi size yaptırmam.” diyor. İdareci olanlar ise: “Sen kimsin ki, sen kaba kuvvetle buradasın. Biz ise efendilikle buradayız.” derler. Bu hadiseden sonra sinirlenip kalp krizi geçirir. “Türk Güreş Vakfı güreş haritası”

DIŞ ÇEVRESİ

1-Dünyanın Sosyo-Politik Durumu

Yaşar Doğu'nun gençlik yılları olan 1913-1920'li yılları, arasındaki bazı politik ve ekonomik sonuçların kısaca incelenmesi gerekecektir.

Özellikle onun, doğumundan hemen sonra patlak veren 1914 senesindeki Birinci Dünya Savaşı, Osmanlı İmparatorluğu'nun harbe girmesi ve neticesinde mağlup duruma düşüp, toprak kayıplarına neden olduğu bir döneme rastlar.

Birinci Dünya savaşının sonucu ile barış antlaşmaları birlikte gözönünde tutulduğunda Avrupa Diplomasisi'nin ve kuvvetler dengesinin temel unsurlarını teşkil etmiş olan üç imparatorluğun

1-Rus Çarlığı

2-Avusturya-Macaristan İmparatorluğu

3-Alman İmparatorluğu'nun tarih içerisindeki ömürlerini tamamlayarak Avrupa'da bir boşluk meydana getirdikleri, ulaşılması gereken ilk sonuçtur. Birçok pürüzleri de beraberinde ortaya çıkaran savaş sonrası durum, yeni bir savaş mehil edecek olduğu belliydi. Özellikle Çarlık Rusyası'nın yıkılmasına komünist rejimin kurulmasına, Avrupa'nın büyükleri egemen olamayınca, bu devlet, sadece Avrupa'da değil, bütün dünyada da kuvvetler dengesini ileride köklü bir şekilde değiştirmek üzere kabuğuna çekilmiştir.

Osmanlı İmparatorluğunun yıkılışı ise Ortadoğu devletler dengesinde boşluk bırakmıştır. Savaşın galipleri İngiltere ve Fransa bu boşluğu makul bir düzenle dolduracakları yerde, kendi emperyalizmleri için fakir bir alan olarak ele almışlardır.

Alman İmparatorluğuna gelince, savaş sonunda İmparatorluk yıkılır, müttefikler cezalandırmak için Alman milletini ellerine almışlardır. Versey bir kin ve intikamın ağır bir belgesi olmuştur.

Böyle yıllara rastlayan Yaşar Doğu'nun gençlik dönemi, bütün Anadolu'da olduğu gibi kendisini de olumsuz yönde etkilemiştir. Daha sonra Birinci Dünya Savaşı'nın sona ermesiyle Osmanlı Devleti'nin toprak kaybı ve Anadolu'nun işgal edilmesiyle de yeni bir döneme girilmiştir. Bilindiği gibi bu dönem Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasına işgal edilen topraklarından düşmanların temizlenmesi ülkenin zor günlere girdiği zamanlardır.

Daha sonra Türkiye Cumhuriyeti'nin Atatürk'ün önderliğinde kurulmasıyla yeni bir dönem başlamıştır.

Yukarıda değindiğimiz Versey Antlaşması'nın Almanlar aleyhine çok ağır olması, aslında İkinci Dünya Savaşı'nın başlangıcını hazırlamaktan başka bir şey değildi.

İkinci Dünya Savaşı'nın, Almanların 1 Eylül 1939 sabahı Polonya'yı işgaliyle başlamıştır. Savaş daha sonra İngiltere, Fransa, ABD bir grupta; İtalya, Almanya ve Japonya diğer grupta olmak üzere paktlara ayrılarak 1945'e kadar devamı, sonunda Almanların teslim olması ve Japonya'ya atılan atom bombasıyla nihayet bulmuştur.

Yoklukların ve sıkıntılı günlerin devam ettiği bu dönemde de ekonomik yönden ele alındığında, birçok sıkıntıların olduğu ve harp ekonomisinin uygulandığı bir döneme rastlar. Özellikle 1929-1930 iktisadi krizin ABD'de patlak vermesi, uygulanan klasik iktisat teorisini işlemez duruma getirmiştir. Yeni arayışlar ekonomik bakımdan, gelişmeye yönelmesi açısından, klasik iktisadın bu krize cevap veremeyişi sonucunda Neo-klasik ya da keynesyen iktisadın doğmasına sebep olmuştur.

Kamu harcamalarının arttırılmasıyla ekonomide durgunluğun giderilmesi ve kalkınmanın gerçekleşme amacına yönelmiştir.

Savaş dönemi içerisinde ülkelerin gelişmesini hızlandırmak bakımından yeterli kaynakların olmayışı bir engel olarak ortaya çıkmıştır. Özellikle iç kaynakların yetersiz olması nedeniyle dış kaynaklara başvurulduğunda yeterli döviz birikiminin olmadığı da görülmektedir. Bu sebeple bir kısım kaynakta döviz tasarruf eden ya da döviz kazanan üretim alanlarına yönlenebilir, bundan da döviz tasarrufu sağlanabilir, döviz tasarrufu ise ithalatın sınırlandırılması ile birlikte ithal ikamesine uyarlanabilir. İthal ikamesi en geniş ifadesiyle daha önce yurt dışından ithal edilen malların, uygulanan koruyucu ve özendirici önlemlerle, yurt içinde üretilmesini öngören bir sanayileşme stratejisidir. İkinci Dünya Savaşı sonrası gelişmiş ülkelerde uzun süre korunan ekonomik istikrar ve büyüme, dünya ticaretinde giderek artan bir hızla gelişmeye neden olmuştur. Dünya ticaretindeki bu canlanma İkinci Dünya Savaşı sonrası başlamıştır. Öncelikle savaşın etkilerini azaltmaya yönelik bu çalışmalar sanayileşmiş ülkelerin çabasıyla gerçekleştirilmiştir.

2-Cumhuriyet Türkiye'si Sosyo-Kültürel ve Ekonomik Durum

Cumhuriyet döneminde sosyo-kültürel ve ekonomik yapıya bakıldığında günümüze kadar çeşitli devrelerden geçmiştir. Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan bu yana geçen süre içinde uygulanan ekonomik gelişme stratejileri kısaca şöyle özetlenebilir:

- 1923-1938 Atatürk Dönemi
- 1938-1949- 1938-1948 1949 İnönü dönemi
- 1950-1959 Plansız Dönem
alt dönemler, 1950-1953, 1954-1955-1959,
- 1960-1961 Askeri Devrim Yılları,
- 1962-1970 Planlı Dönemin 1. safhası alt dönemler,
- 1962-1971'den bu yana genellikle Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) 5 yıllık kalkınma planları dönemlerine uygun olarak ayrılmıştır.

DENEKLERİN SPORCU, ANTRENÖR VE İDARECİ OLARAK YAŞAR DOĞU HAKKINDAKİ KANAATLARI

Yaşar Doğu'nun sporcu olarak, Türk güreşçisine, akla ilk gelen, yetişmesi ve onun gibilerinin yetiştirilmesi güç olan bir güreşçi timsali, antrenörlük ve idareciliğinde de örnek insandı.

YAŞAR DOĞU HAYATI VE ÖRNEK SPORCULUĞU

Anketimizin birinci bölümünün açık uçlu birinci sorusunda, Cumhuriyet döneminde akla gelen ilk on güreşçiyi yazmaları istenmiş ve şu neticeler ortaya çıkmıştır.

Birinci sırada	: Yaşar Doğu
İkinci sırada	: Mustafa Dağistanlı
Üçüncü sırada	: Celal Atik
Dördüncü sırada	: Ahmet Ayık
Beşinci sırada	: Hüseyin Akbaş
Altıncı sırada	: Gazanfer Bilge
Yedinci sırada	: Tevfik Kış
Sekizinci sırada	: Hamit Kaplan

Bu ifadelerden de anlaşılacağı üzere, Türk güreşinde sistemli şekilde usta-çırak ilişkilerinin semeresini verdiği şampiyonluklar öncelikle işaretlenmiştir.

Ayrıca yapılan mülakatlarda da Türk güreşi denilince tereddütsüz akla ilk önce gelen isim “Yaşar Doğu” olmuştur.

Bir başka sorumuz da, “Yaşar Doğu” denilince akla gelen düşüncelerinin neler olacağını ifade etmeleri istenen denekler, tablo 1’de da görüleceği gibi şu neticeleri vermişlerdir.

- 414 Puan ile Türk güreşinde bir ekol ve sembol olduğu
- 344 Puan ile İradesine sahip inançlı birisi olduğu
- 318 Puan ile Başarılı bir şampiyon olduğu
- 279 Puan ile İyi bir antrenör olduğu ifade edilmiştir.

Devrinde Türk güreşinin sistemi olan Yaşar Doğu bu özelliğini hem sporculuğu hem antrenörlüğü hem de idareciliği ile elde ettiğini anket neticeleri de desteklemektedir.

1-SPORCU OLARAK:

Yaşar Doğu, spor yaptığı süresi içerisinde, yedi sene gibi uzun bir dönem şampiyona düzenlenmeden geçirilmiştir. 1939’da (Oslo) Avrupa şampiyonasında 66 kg grekoromen stilde kazandığı Avrupa ikinciliğinden sonra İkinci Dünya Savaşı nedeniyle 1946 (Stockholm) Avrupa şampiyonasına kadar uluslararası müsabakalara katılamamıştır. Bu kadar uzun süre hiçbir yurt dışı müsabakada yer almamasına rağmen şu dereceleri elde etmiştir.

- 1946 (Stockholm) -Avrupa Şampiyonu (73kg)

YAŞAR DOĞU HAYATI VE ÖRNEK SPORCULUĞU

- 1947 (Prag) -Avrupa Şampiyonu (73kğ)
- 1948 (Londra) -Olimpiyat Şampiyonu(73kğ)
- 1949 (İstanbul) -Avrupa Şampiyonu (79kğ)
- 1951 (Helsinki) -Dünya şampiyonu (87kğ)

(Kaynak: VII. Uluslararası Yaşar Doğu Serbest Güreş Turnuvası
Türk Güreş Vakfı özel yayını İst.1989)

YAŞAR DOĞU HAYATI VE ÖRNEK SPORCULUĞU

TABLO 1: Yaş, Tahsil ve Millilik Durumlarına Göre Yaşar Doğu Hakkındaki Akla İlk Gelen Düşünceler

Yaş ve Tahsil durumları		Başarılı bir şampiyondur		Büyük güreşçidir		İradesine sahip İnançlı birisidir		İyi bir antrenördür		Türk güreşinde bir ekol ve semboldür		Genel Toplam
		A	B	A	B	A	B	A	B	A	B	
- 1940 Doğumlular	İ. ögr.	29	10	26	13	33	13	11	12	36	12	195
	O. ögr.	12	10	16	7	17	11	7	3	24	14	121
	Y. ögr.	3	-	2	-	4	-	1	-	5	-	15
1940 – 1950 Doğumlular	İ. ögr.	8	7	6	5	10	7	6	2	15	9	75
	O. ögr.	5	15	5	20	5	19	5	9	10	30	123
	Y. ögr.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1951-1960 Doğumlular	İ. ögr.	19	2	13	3	19	4	8	1	16	5	90
	O. ögr.	13	4	16	5	14	3	9	2	21	1	86
	Y. ögr.	5	2	1	1	4	3	2	4	3	5	30
1961-1970 Doğumlular	İ. ögr.	7	3	4	4	7	5	2	2	10	1	45
	O. ögr.	59	49	54	27	64	43	34	16	45	65	456
	Y. ögr.	15	4	12	3	25	1	12	2	26	5	105
1971- ... Doğumlular	İ. ögr.	7	-	5	-	6	-	2	-	10	-	30
	O. ögr.	20	10	23	8	22	11	9	3	31	15	152
	Y. ögr.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
TOPLAM		207	116	183	96	225	120	108	56	252	162	
GENEL TOPLAM		323		279		345		164		414		

Not: Tablonun değerlendirilmesinde 1.tercihle işaretlenenlere (3 puan), 2.tercihle (2 puan), 3.tercihle (1 puan) verilerek toplam puanlar hesaplanmıştır.

Yaşar Doğu, her iki stil güreşte şampiyon olmuştur. En iyi dönemlerinde İkinci Dünya Harbi yüzünden müsabakalara katılamamış, şayet katılabilseydi; Dünya rekoru kırılmayan Türk güreşçisi olabilecek kapasiteye sahip bir sporcuydu. Savaş yılları, onun kayıp devri oldu. Üç farklı sıklıtte şampiyon olma başarısı gösteren Doğu, ayrıca 1952 (Helsinki) Olimpiyat oyunlarına Nasuh Akar, Gazanfer Bilge ve Celal Atık'le birlikte Burhan Felek başkanlığındaki Milli Olimpiyat Komitesi tarafından “Profesyonel” ilan edilince Olimpiyatlara katılamamış ve memleketimiz altın madalyalarından mahrum kalmıştır.

Yaşar Doğu'da sadece kuvvet değil, inanç, çalışma, maççılık kabiliyeti, kazanma azmi ve milletini temsil şuruu, onun fizik kuvvetine bir kuvvet daha ekliyordu.

Yaşar Doğu minder içerisinde güreşi en güzel idare etme özelliğine de sahipti. Rakibini kendine uydurabilen, almış olduğu puan bir puan dahi olsa asla rakibine puan vermeden idare edebilen ama daha çok tuş ile sonuca ulaşma gayretinde olan bir sporcuydu. Çok ayrı ve müthiş bir güreş anlayışı vardı.

aa-ANTRENMANLARDA ÇALIŞMA SİSTEMİ

a-Isınma ve çalışmaya başlaması; herkesten evvel çalışma yerine gelen Doğu, abdestini alıp mindere çıkar, ısınmaya başlayıp antrenörünü beklerdi.

Çalışmalarında müsabaka gibi antrenman yapar, rakibini yıldırılmayınca asla bırakmazdı.

Sporda bir yere gelmek için, büyük başarılarla imza atabilmek için, günlük çalışmalara da müsabakalara gidiyormuş gibi konsantre olurdu.

bb-ÇALIŞMA TEMPOSU

Deneklerden ve yazılı kaynaklardan elde edilen bilgiler, Yaşar Doğu'nun yüksek çalışma temposuna sahip olduğu, üstün kuvvetinin de bu tempo ile birleşmesi sonucu kazanmasının kolaylaştığını, göstermektedir.

(8) Mustafa Dağıstanlı ile mülakat

(9) Haydar Zafere ile mülakat

(10) Mehmet Oktav 7.1.1990 Tv programı

(11) Nurettin Zafer ile mülakat

(12) Halit Balamir, Ali Özdemir ile görüşmelerden

(13) Bayram Çeliktürk, Ekrem onuk ile görüşmelerden

Bu konuda, şu ifadeler daha açık olarak ortaya koymuştur
“Aynı tempoda yorulmadan usanmadan çalışırdı.”

“Minderi kutsal görür, ona göre çalışırdı. Çalışmayı inancın ve ibadetin bir parçası gören, şampiyon olmanın iyi çalışma sonucunda elde edileceği bir kez daha ortaya çıkmıştır.

cc-TEKNİK VE TAKTİK ÇALIŞMASI

Yaşar Doğu, güreş tekniklerinin hepsini uygulayabilen kuvvetli bir güreşçiydi. Her yaştan güreşçinin değişik tekniklerini çalışmalarında uygulayarak hatasız yapmaya çalışırdı. Mesela: “Aşırtma” oyunu deve güreşlerini seyrederken onlardan öğrendiği bir oyundur. Bu tekniği antrenmanlarda çok defa uygulamış olmasına rağmen taktik olarak sadece rakibini yenmeyi ve kazanmayı hedeflediği için riskli oyunları müsabakalarda tercih etmezdi.

Oyunların kazanmak için yapılacağını ve yapılan teknikle müsabaka kazanılıyorsa başka oyunların yapılmasına gerek olmadığını her fırsatta dile getirmiştir.

dd-ANTRENMAN DIŞINDA TUTUM VE DAVRANIŞLARI

Antrenmanları biter bitmez evine dönüp dinlenir, çocuklarıyla ilgilenir, zihnen de devamlı güreşle meşgul olurdu. Zaman zaman çok sevdiği Türk Sanat Müziği dinlediği öğrenilmiştir.

Arkadaşlarıyla çeşitli sanat müziği gazinolarına, konserlere ve tiyatroya gittiği, İsmet Atlı ve diğer mülakat yapılan deneklerin ifadelerinden anlaşılmıştır.

(14) Nurettin Zafer, Haydar Zafer ile görüşmelerden

(15) Güreş dergisi. Türk güreş vakfı, s.8.1989 . s.13

(16) TRT İzmin TV .Deve güreşi programı.6.1.1990. Saat:18.10

(17) İsmet Atlı ile yapılan görüşmeler

Güzel, tertemiz giyinir, hayatı boyunca ağzına hiç içki koymazdı. Folklorumuzu ve Türk Müziğini çok sevdiğinden, ekseri gazinolara, tiyatrolara gider, konserleri hiç kaçırmazdı. Yaşar Doğu'nun "Güzel Müzik bütün yorgunluğumu alıyor." Dediği de ilgili mülakatlardan anlaşılmıştır

C-MÜSABAKALAR ÇIKIŞ HAZIRLIĞI

Yaşar Doğu, bütün müsabakalarına çıkarken rakibinin kim olduğuna bakmadan hazırlığını yapar, kendinden emin olurdu. Zihnen hazırlıklarına müsabaka öncesinde başlar, mindere çıkmadan önce kimseyle konuşmayıp konsantire olurdu.

Antrenmanlarda olduğu gibi müsabakalara çıkarken de mutlaka abdestini alır, iki rekât namazını kılar, duasını eder ve güven dolu bir halde mindere çıkardı.

aa-MÜSABAKA ESNASINDA

Müsabakayı yüksek tempo ile yapar, rakibini tuş edinceye kadar mücadelesini bırakmazdı. Müsabakanın başından son ana kadar aynı tempoda, aynı hızla devam ederdi.

Bütün oyunları bilmesine rağmen en iyi uyguladığı oyunlar sarma ve burgu idi. Kafakol, tekkol, salto gibi oyunlara rağbet etmezdi. Bu oyunlar, yapan için tehlikeli oluyor. Benim kuvvetim ve nefesim her zaman iyi olduğuna göre neden kendimi riske sokayım, derdi. Çünkü kendine olan itimadı sonsuzdu.

Anlaşılabacağı üzere, riske girmeyen, bilhassa sarma ve burgu ile rakibini tuş eden, yüksek tempoda birkaç rakibi ardı ardına yenebilen bir güreşçi olduğu ifade edilmiştir.

(18) Ekrem Onuk, Halit Balamir ile yapılan görüşmeler

(19) İsmet atlı a.g.e.s.28

(20) Ekrem Onuk ile yapılan görüşmeler

(21) Halit Balamir ile yapılan görüşme

(22) Halit Balamir ile yapılan görüşme

(23) İsmet Atlı a.g.e.s.29

YAŞAR DOĞU HAYATI VE ÖRNEK SPORCULUĞU

TABLO 2: Cumhuriyet döneminde Yaşar Doğu'dan daha üstün antrenör tasavvuru

Yaş ve Tahsil Durumları		EVET		HAYIR		TOPLAM	
		A	B	A	B		
... - 1940 Doğumlu	İ. öğr.	-	2	9	3	14	20
	O. öğr.	-	-	3	2	5	
	Y. öğr.	-	-	1	-	1	
1941-1950 Doğumlu	İ. öğr.	-	-	3	2	5	20
	O. öğr.	-	1	-	4	5	
	Y. öğr.	-	-	-	-	-	
1951-1960 Doğumlu	İ. öğr.	-	-	5	1	-	13
	O. öğr.	-	1	3	-	-	
	Y. öğr.	-	-	2	1	-	
1961-1970 Doğumlu	İ. öğr.	-	-	2	1	3	44
	O. öğr.	-	1	18	13	32	
	Y. öğr.	-	1	8	-	9	
1971 - Doğumlu	İ. öğr.	-	-	2	-	2	13
	O. öğr.	-	-	7	4	11	
	Y. öğr.	-	-	-	-	-	
Toplam	--	6	62	31	-	100	
Genel Toplam			6		94		

Ayrı ayrı tasnif edildiğinde:

1940 ve büyük doğumlularda sadece milli olmayan iki kişi Yaşar Doğu'nun da hocalığını yapan Nuri Baytorun'u yazmıştır.

1941-1950 doğumlu olan 10 kişiden 9'u Yaşar Doğu derken, bir kişi Celal Atik demiş,

1951-1960 doğumlu olan 13 kişiden sadece 1 kişi Celal Atik derken, diğer 12 kişi ise Yaşar Doğu demiş,

1961-1970 doğumlu olan 2 kişi başka isim söylerken,

1971 ve küçük doğumluların tamamı Yaşar Doğu demiştir.

Buradan da anlaşılıyor ki, yaşlı ve genç nesil Yaşar Doğu'yu çok başarılı bir antrenör olarak görmüş, duymuş ve onun büyük antrenör olduğuna inanmıştır.

Yine, Cumhuriyet döneminde idarecilik yönünden Yaşar Doğu'dan daha üstün birisi olup olmadığı sorulduğunda çıkan netice; antrenörlükteki durumundan daha üstündür.

Yaş, tahsil ve millilik durumlarına göre, Tablo 3'te değerlendirilmiştir.

Görüşüne başvuru yüz denekten doksan sekizi Yaşar Doğu'nun Cumhuriyet döneminde idarecilik yönünden üstünlüğünü belirtmişlerdir. Sadece 1940 ve büyük doğumlulardan bir kişi Nuri Baytorun, 1971 ve daha küçük doğumlulardan bir kişi de Celal Atik olarak ifade etmişlerdir.

YAŞAR DOĞU HAYATI VE ÖRNEK SPORCULUĞU

TABLO 3: Cumhuriyet döneminde Yaşar Doğu'dan idarecilik yönünden Üstün olup olmadığı

Yaş ve Tahsil Durumları		EVET		HAYIR		TOPLAM	
		A	B	A	B		
– 1940 Doğumlu	İ. öğr.	-	-	9	4	13	20
	O. öğr.	-	-	3	3	6	
	Y. öğr.	1	-	-	-	1	
1941-1950 Doğumlu	İ. öğr.	-	-	3	2	5	10
	O. öğr.	-	-	-	5	5	
	Y. öğr.	-	-	-	-	-	
1951-1960 Doğumlu	İ. öğr.	-	-	5	1	6	13
	O. öğr.	-	-	3	1	4	
	Y. öğr.	-	-	2	1	3	
1961-1970 Doğumlu	İ. öğr.	-	-	2	1	3	44
	O. öğr.	-	-	18	14	32	
	Y. öğr.	-	-	8	1	9	
1971 - ... Doğumlu	İ. öğr.	1	-	1	-	2	13
	O. öğr.	-	-	7	4	11	
	Y. öğr.	-	-	-	-	-	
Toplam		2		61	37	-	
Genel Toplam			2		98	10	

YAŞAR DOĞU HAYATI VE ÖRNEK SPORCULUĞU

Doğu'nun kendi döneminde, "Türk güreşinin gelişmesine etkisi olup olmadığı" hakkında verilen cevaplar ise şöyledir.

TABLO 4: Yaşar Doğu'nun kendi döneminde Türk güreşinin gelişmesine etkisi olup olmadığı

Yaş ve Tahsil Durumları		EVET		KISMEN		HAYIR		TOPLAM	
		A	B	A	B	A	B		
... - 1940 Doğumlu	İ. öğr.	8	4	1	1	-	-	14	20
	O. Öğr.	2	3	-	-	-	-	5	
	Y. öğr.	1	-	-	-	-	-	1	
1941-1950 Doğumlu	İ. öğr.	2	2	-	-	1	-	5	10
	O. öğr.	-	4	-	1	-	-	5	
	Y. öğr.	-	-	-	-	-	-	-	
1951-1960 Doğumlu	İ. öğr.	5	-	-	-	-	1	6	13
	O. Öğr.	3	1	-	-	-	-	4	
	Y. öğr.	2	1	-	-	-	-	3	
1961-1970 Doğumlu	İ. öğr.	2	1	-	-	-	-	3	44
	O. öğr.	15	12	3	1	-	1	32	
	Y. öğr.	8	1	-	-	-	-	9	
1971 - Doğumlu	İ. öğr.	1	-	1	-	-	-	2	13
	O. öğr.	6	3	1	-	-	1	11	
	Y. öğr.	-	-	-	-	-	-	-	
Toplam		55	32	6	3	1	3		
Genel Toplam			87		9		4		

Yaşar Doğu gibi ikinci bir sporcu ve güreş adamı gelmez, meşhur bütün güreşçiler onun sayesinde geçim sağladılar, onun ekmeğini yediler zengin oldular¹.

¹ Haydar Zafer, Zekeriya Kandemir ile yapılan görüşmeler.

Güreşçisiyle samimi olur; ancak çok iyi bir disiplini de vardı, hata işleyeni toplum içinde bozmaz, ayrı bir yere çeker uyarır ve ayıbını asla yüzüne vurmazdı².

Fazla teknik sayılmamakla beraber, ahlak ve idarecilik yönünden çok üstündü. Bu ve buna benzer özellikleri bana göre onun bugün bir ekol olduğunu göstermiştir³.

Onun dönemindeki disiplin günümüzde yok, talebeleri ondan aldığı teknikle şampiyonluklar yaşadı. Minder dışındaki mazbut hayatı güreşçilerine daima örnek olmuştur⁴.

Dünya şampiyonu Ali Yücel: “Ben, Yaşar Doğu ile küstüğüm zaman hayatımı kaybettim.” diye, söylemiştir⁵.

Anket ve mülakat müşahadeler birbirlerini doğrulamıştır.

a-KABİLİYETLİ GÜREŞÇİYİ TESBİT ETMESİ

Yaşar Doğu’yu Türk Güreş tarihine altın harflerle yazdıran en büyük meziyetlerinden, başta geleni, genç, kabiliyetli güreşçileri karakucak ve yağlı güreşlerde görüp seçmesiyle şampiyonlar çıkarmış olmasıdır.

Vatan ve millet aşkıyla, güreşe olan sevgisi sebebiyle Güreş Federasyondan daha çok kendi imkânlarıyla Anadolu’yu dolaşıp, genç yetenekleri seçmesi, aileleriyle görüşüp Türk milletine onları kazandırması, onun seçicilik özelliğini ortaya çıkarmış bulunmaktadır.

Bu konudaki mükalatlardan ve şampiyon ve eski güreşçilerin hatıraları ve görüşleri şöyledir:

Haydar Zafer (Dünya Şampiyonu)

Ben bütün kötü alışkanlıkları olan bir gençtim, ağabeyim Nurettin Zafer ile güreş yapıyordum. Kabiliyetli idim; ancak çabucak yoruluyordum. Ağabeyim bana kızardı; ama söz geçiremezdi. Yaşar Doğu ile 1945 yılında bir antrenmanda beraber çalışma fırsatı bulduk, beni gördükten sonra ağabeyime: “Senden utanır, benimle yalnız kalsın ounla ben bir güreşeyim.” der. Bana dönerek: “Aslanım! Sen, iyi bir güreşçi olacaksın; ancak içki içiyormuşsun, gece hayatın varmış. Bu tip alışkanlıklarla şampiyon olamazsın. Sen, antrenmanlarını benimle

² Tefrik Kış, Ekrem Onuk ile yapılan görüşmeler.

³ Kemal Oktay, Haydar Özöğretmen ile yapılan görüşmeler.

⁴ Zekeriya Kandemir, Hasan Özöğretmen ile yapılan görüşmeler.

⁵ Halit Balamir, Haydar Özöğretmen ile yapılan görüşmeler

yapacaksın.” dedi. Beni ikna etti. O sene, Türkiye şampiyonu hemen ardından da Dünya şampiyonu oldum⁶.

Tevfik Kış (Avrupa, Dünya ve Olimpiyat Şampiyonu)

Daha evvel her Türk çocuğu gibi güreş yaptım. Askerde de devam ettim. Bir askeri müsabakada Yaşar Doğu, beni gördü ve komutanımdan izin alarak kulübe götürdü, antrenmanlara katılma imkânı sağladı. Askerdeyken milli takıma girdim. Askerliği bitirir bitirmez köye gitmek için biletimi almıştım. Yaşar Hoca, benim gideceğimi duymuş ki, otobüsün hareket saatinden önce Ankara otoparkına gelmiş ve beni bekliyordu. Ben de köyüme dönmek üzere otoparka geldiğim de, kendisini gördüğümde şaşırılmış bir halde hemen yanına gittim. Beni gördüğünde ilk sözleri: “Sen delirdin mi? Nereye gidiyorsun. Büyük güreşçi, şampiyon olacaksın, emeğim geçti, darılırım; bu millet’e şampiyonluk verelim.” demek oldu. O anda elimdeki bileti alarak yırttı. Kısa bir süre içerisinde iş buldu ve Allah’ın izniyle Olimpiyat, Dünya ve Avrupa şampiyonlukları kazanmama vesile oldu.

Yaşar Doğu olmasaydı ne ben, ne Mustafa Dağıstanlı, ne Hüseyin Akbaş, ne Ahmet Ayık, ne İsmail Ogan ne de diğer büyük güreşçilerin çoğu şampiyon olamazlardı.

Kabiliyetli güreşçiler o dönemde, askerde parlardı. Bunları Yaşar Doğu seçer ve askerden sonra memleketine kaçan güreşçileri çeşitli taktiklerle Ankara’ya getirip, iş temin ederdi. Onların çoğu kendisine layık oldu sayılır. Ancak bazıları layık olmadıysa da hiçbir güreşçi kendisi hakkında tek kelime konuşmamış ve konuşmamıştır.

Türk güreşinin en büyük isim olan Yaşar Doğu’nun, sporcu seçimindeki büyük ustalığı, bu sporcu seçimleri için mali külfetlere ve sıkıntılara katlanması da takdire şayan özelliklerindedir. Celal Atik ile bareber sporcunun ve milli takımın derecesini ön sezgi ile bilirdi.

Yapmış olduğu başarılı güreşleri ile dikkat çekip, milli takım kampına davet edilen Hüseyin Akbaş, ailesi tarafından koyun çobanlığı için acele memleketi olan Tokat’a geri çağırılır. Olayın teferruatını, milli güreşçilerden Osman Şener’den duyulduğu gibi aktaralım.

Karakucaklarda başarıları ile kabiliyeti görülen Hüseyin Akbaş, milli takım antrenörü Yaşar Doğu tarafından, Ankara’ya çağırılır. Koyunlarının bakımı problemi için zor razı olan Akbaş ailesi, kısa süre için Hüseyin Akbaş’ı Ankara’ya gönderirler. Bir süre sonra Hüseyin

⁶ Haydar Zafer ve Nurettin Zafer ile yapılan görüşmelerden

Akbaş'ın babası mektup yazarak oğlunun geri dönmesini, koyunlarının bakıcısız kaldığını, paralarının olmadığını söyler. Yaşar Hoca, mektubu okur, Hüseyin Akbaş'ın cevabı olarak kendisi, Akbaş'ın ailesine 250 TL ve mektup postalar. Mektupta rahatının çok iyi olduğunu, şampiyon olacağını, kendilerinin iyi olması temennisinde bulundu. Bu mektup babasının eline geçince memnun olur. Yaşar Hoca'ya cevaben: "Sağ ol! Oğlum, parayı aldım, gelmene gerek yok. Şampiyon ol gel." der. Aynı sene Türkiye şampiyonasında, daha evvelki Olimpiyat ve Dünya şampiyonu Hasan Gemici ve Ahmet Bilek'i yenerek milli takıma girer ve katıldığı ilk Dünya şampiyonasında Dünya şampiyonu olur⁷.

GÜREŞÇİ TESBİTİNDE BİR BAŞKA HADİSE İSE ŞÖYLE OLMUŞTUR:

Antalya'da yapılan yağlı güreşlerde İsmail Ogan'ı gören Yaşar Doğu, Ogan'ın başarılı olacağını ilk görüşte sezer ve babasından oğlunu Ankara'ya göndermesini ister. İsmail'i göndermeye sıcak bakmayan babayı bir türlü ikna edemeyen Yaşar Hoca, başka bir formül arar. Hemen Antalya Vali'sine gider. Olayı anlatır, kendisine Türk milleti için yardımcı olmasını ister. Vali'yi ikna eden Hoca, Vali'nin yardımıyla iki jandarmayı yanına alır ve doğruca İsmail Ogan'ın babasına gider. Jandarmadan korkan baba, bu işe zoraki razı olmak durumunda kalır. Böylece seçilmiş güreşçi kadrosuna ve Yaşar Doğu'nun himayesine giren İsmail Ogan, Olimpiyat şampiyonu olur.

Yaşar Doğu, Türk insanının yapısına göre çareler bularak, Türk güreşine bir çığır açmış. Kendisi gibi dünya minderlerinde isminden söz ettiren yeni şampiyonları ülkemize kazandırmıştır. Türk güreşini sistemleştirmiş bir güreş antrenör olmuştur.

b-Güreşçiyi Minderde ve Minder dışında yetiştirme ve eğitmesi

aa-Güreşçiyi ileri tekniklerden yararlandırması:

Her tür davranışlarıyla sporcusuna ve çevresine rehber olmuş, onların ileri tekniklerden yararlanmalarına gayret sarfetmiştir.

Yaşar DOĞU'nun hocalık yaptığı güreşçiler ve hoca hakkında bilgi sahibi güreş camiası şunları söylemiştir:

Bizden evvel salona gelir, eşofmanını giyer, çok disiplinli bir çalışma ile antrenmanlarımızı yaptırırdı. Her antrenmanda çalışmamızı şampiyonluk maçı yapar gibi sürdürürdük. Dünya çapında isim yapmış

⁷ Tefvik Kış ile yapılan görüşme

güreşçileri tanır, onun oyunlarını uygulattırır ve müdafaalarını öğretirdi. Böylece yurtdışı müsabakalara gittiğimizde isim yapmış rakiplerimizle güreşirken, onunla daha evvel maç yapmış gibi rahat olurduk.

Bu hususlardan da anlaşılacağı gibi modern güreşteki ‘Model Güreşçi’ uygulamasını Türkiye’de ilk defa Yaşar Doğu tarafından tatbik edilmiştir. Bu aynı zamanda bugünkü video-kasetten, rakip güreşçileri seyretme hadisesinin de bir benzeridir.

Yaşar Doğu zamanının her sahadaki bütün ileri tekniklerini kullanma hüner ve ustalığını gösteren bir insandı.

bb-GÜREŞÇİYE İNANÇ AŞILAMASI

Bir müsabakaya başlamadan evvel kazanmaya inanmak başarının temel şartlarından birisidir. Yaşar Doğu’nun başarıya koşturma ve şampiyon yetiştirme özelliği, onun psikoloji ilmi almışçasına sporcularına destek olması, kendisinin dikkat çeken özelliklerindedir.

Olimpiyat, Dünya ve Avrupa şampiyonu Tevfik Kış’ın talebelerinden biri olarak Yaşar Doğu’dan dinlediği ve aşağı yukarı her müsabaka ve antrenmanda sıkça söylediği şu sözler çok dikkat çekicidir:

“Her insan gibi doğdun ve öleceksin. Bu arada vatanına milletine çalışıp bir şeyler vereceksin, bu ise yaptığın güreşte şampiyon olmak ve milli marşını söyletmektir.” İlave olarak Kış: “Sporcu ile laubali olmazdı, şampiyon olacağını, ona göre de çalıştığını görürse hiç ses çıkarmaz; çalışmalarında düşüş veya davranışlarında olumsuzluk görürse o sporcunun bir arkadaşına ‘Falancayı beğenmiyorum.’ derdi. Sporcu için bu durum: ”Beğenmiyorum” kelimesi çok büyük bir anlam ifade ettiğinden, o güreşçinin derhal kendine çeki düzen verip vermediğini kontrol eder, şayet düzelme yoksa onunla ilgilenmeyi bırakırdı. Bu sözler karşısında düşüneni çok severdi. Ama bir kenara çekip nasihati de ihmal etmezdi.” Nasihatında: “Bak yavrum! Bir takım eğlence, sporculuk dışı ihtiyaçlarını, otuz yaşından önce yaparsan şampiyon olamazsın. Şampiyon ol, sonra eğlen, gez.” derdi. Gönül alıcı sözler söyler ve güreşçiyi işine samimiyetle bağlardı. Ayrıca: ”Günlük antrenman çalışmalarını dışında beyinle çalışmanızı, yani Dünya şampiyonasındaki rakiplerinizle mücadeleyi, idio-motorik çalışma- devamlı yapmalısınız.” derdi.

Demek ki, Yaşar Doğu, bu günün modern güreşinde dahi az uygulanan beyinle hayali olarak müsabaka yaptırma çalışması, psikolojiden anladığını bir daha ortaya çıkarmaktadır.

Öğrencileri, benzeri şu hadiseleri anlatmaktadır:

Sporcu üzerinde o kadar saygınlığı vardı ki, kendisini Amerika'ya yolcu edeceğimizi bilsek bile, yaşadığımız şehrin çarşısında, pazarında gezerken, Türk insanının ve güreşçisinin ahlaki yapısına ters davranışta bulunduğumuzda, sanki bizi görececek diye tedirgin olurduk. Üzerimizde manevi müthiş bir baskısı vardı.

Yaşar Doğu, tahsili olmadığı halde, insan psikolojisinden iyi anlardı. Size bir şey teklif etse kırmanızın imkânı olamazdı. İkna kabiliyeti çok iyiydi. İşe bu vasıflar, her yönetici ve antrenörde aranan ideal özelliklerdi, büyüğü daha büyük yapan hususiyetlerdi.

C-GÜREŞÇİLERİN SOSYO-KÜLTÜREL VE EKONOMİK DAVRANIŞLARIYLA İLGİLENMESİ

Yaşar Doğu'nun antrenör ve idareciliğini sistemleştiren en büyük çalışmalarından birisi de kendisinden bir şeyler beklediği güreşçiyi memleketinden ayırıp geçici olarak evinde barındırırdı. Daha sonra işe yerleştirmek için kapı kapı dolaşır ve sporcusuna iş temin ederdi.

Sporcusunun yeme, içme, yatma ve barınma ihtiyaçlarına her zaman yardımcı olma gayreti içerisinde olmuştur. Bu ihtiyaçların temini için büyük çaba sarf ederdi. Anadolu'dan gelen güreşçilere açık büfe olarak Ankara Çiçek Lokantası'nı, yatmaları için Ege Oteli'ni -masrafları çok defa kendi cebinden karşılamak şartıyla- ayarlamıştır. Buraya harcanacak paraları da yağlı ve karakucak güreşleri organize ederek temin ederdi.

Hatta bir defasında, Samsun'dan gelen bir güreşçi Çiçek Lokantası'nda on iki porsiyon yemek yer, bunu görenler, Yaşar Doğu'ya anlatırlar, o da: "Bırakın yesin. Köyden yeni geldi iliklerine kadar doysun." der.

Rahmetli Yaşar Doğu'nun vefatından sonra, bu lokantaya altmış bin Türk lirası (60.000 TL) borcu olduğu tesbit edilmiş, lokanta sahibi de borcun, Türkiye Güreş Federasyonu tarafından ödenmesi halinde alacağını; yoksa Yaşar Doğu'nun ailesinden almayacağını; çünkü bu borcun, güreşçilerin yetişmesi ve beslenmesi için yapılmış bir borç olduğunu belirtmiştir.

İşe alacağı güreşçileri, şampiyon olanlarla maç yaptırır ya da kendisi maç yapar ve ona göre işe alırdı.

Yaşar Doğu, dürüst ve geleneklerine bağlıdır. Güreşçilerle ilgilenip, dertlerine çare arayarak her türlü sıkıntılarında yanlarında olmuştur.

Dünya şampiyonu Ali Yücel'in işe girmesi için dönemin Başbakanı Adnan Menderes'e mektup yazmıştır. Mustafa Dağıstanlı'nın anlattığı bir hadise ise çok ilginçtir:

Konya'da yapılan bir müsabakada genç bir güreşçi Yaşar Doğu'nun yanına gelerek, işe girmek istediğini söyledi. O da beni göstererek: "Mustafa'yı yen işe aldırırım." dedi. Daha evvel yanıma gelip yalvaran bu güreşçi ile minderde oynaşmaya başladık. Bu durumu gören Yaşar Hoca: "Dağıstanlı, minderin şerefi var, haysiyetsizlik yapma, yeneceğin adamı, milletin önünde küçük düşürücü şekilde oynama. Güreş, mert adam işidir." dedi. Ondan sonra ben adamı yenmek zorunda kaldım. Olayı sezen Yaşar Doğu: "Bu adam işe yaramaz." dedi ve işe almadı.

Hatır ve gönül için işe girmeye ön ayak olmayan Yaşar Doğu; ancak kabiliyetli, haysiyetli, doğrucu ve dürüst güreşçilere yardımcı olurdu. Herkese değil, layık olana merhamet gösterirdi. Zaten bu son özellik, Çağdaş yönetim biliminin hâlâ üzerinde durduğu en önemli prensiplerden biridir.

Şimdiye kadar zikrettiğimiz isimlerin yanında, daha isimleri sayılamayacak nice güreşçi kamu kuruluşlarında, Yaşar Doğu'nun özel gayretleri ve üst düzey idarecilerle olan olumlu diyalogları sebebiyle, gittiği hiçbir yerden boş dönmemiştir.

Şimdiye kadar mülakâta katılanlar tarafından ifade edilen çeşitli görüş ve düşünceler yanında, ankete katılan denekler de, Yaşar Doğu'nun antrenör ve idareci olarak Türk güreşindeki etkinliğini ve yerini daha açık olarak ortaya koymaktadır. Bu konuda Tablo 5'te açık bilgi vermektedir.

YAŞAR DOĞU HAYATI VE ÖRNEK SPORCULUĞU

TABLO 5: Yaşar Doğu'nun yokluğunun Türk güreşinin gerilemesinde etkili olup olmadığı

Yaş ve Tahsil Durumları		EVET		KISMEN		HAYIR		TOPLAM
		A	B	A	B	A	B	
– 1940 Doğumlular	İ. öğr.	7	3	--	2	2	-	14
	O. öğr.	2	2	1	-	-	-	5
	Y. öğr.	-	-	-	-	1	-	1
1941-1950 Doğumlular	İ. öğr.	2	1	-	1	1	-	5
	O. öğr.	-	3	-	2	-	-	5
	Y. öğr.	-	-	-	-	-	-	-
1951-1960 Doğumlular	İ. öğr.	4	1	1	-	-	-	6
	O. öğr.	2	1	1	-	-	-	4
	Y. öğr.	1	-	1	-	-	1	13
1961-1970 Doğumlular	İ. öğr.	2	1	-	-	-	-	3
	O. öğr.	9	6	5	6	4	2	32
	Y. öğr.	3	1	3	-	2	-	9
1971 - Doğumlular	İ. öğr.	1	-	1	-	-	-	2
	O. öğr.	3	1	3	2	1	1	11
	Y. öğr.	-	-	-	-	-	-	-
Toplam		36	20	16	13	11	4	100
Genel Toplam			5		29		15	

Görüldüğü gibi; millilik, yaş ve tahsil durumları dikkate alınarak bugünkü Türk güreşinin gerilemesinde etkisi şöyledir:

56 kişi etkili olduğunu

29 kişi kısmen etkili,

15 kişi etkisiz olduğun işaretlemiştir.

Gerçekten öyle görülüyor ki, güreşte hala sözü geçen, Demir Spor, MTA, Şekerspor, Ulaştırmaspor onun döneminden kalma bağlılık ve geleneği sürdürmekte ve bu yüzden Türkiye ve Dünya çapında büyük başarılar kazanmaktadırlar.

Resmen etkili olma ya da etkili olanlarla beraber düşünürsek % 85'lik bir ciddi oran görürüz.

1940 ve büyük doğumlulardan 14 kişi etkili, 3 kişi kısmen etkili görürken, 3 kişi etkisiz görmüş,

1941-1950 doğumlulardan 6 kişi etkili, 3 kişi kısmen etkili, 1 kişi etkisiz işaretlemiş,

1951-1960 doğumlulardan 9 kişi etkili, 3 kişi kısmen etkili, 1 kişi etkisiz görmüş,

1961-1971 doğumlulardan 22 kişi etkili, 14 kişi kısmen etkili, 8 kişi etkisiz görmüş,

1971 ve daha küçük doğumlulardan 5 kişi evet, 6 kişi kısmen etkili, 2 kişi etkisiz görmüştür.

Genel olarak etkili olduğu görülmekle beraber, etkisiz görenler daha ziyade genç kuşaklar olmuştur. Bunun sebebini de Yaşar Doğu'yu iyi tanıyamama, tanıtılmaması gibi sebeplerden kaynaklandığını söyleyebiliriz.

YAŞAR DOĞU HAYATI VE ÖRNEK SPORCULUĞU

TABLO 6: Yaşar Doğu'nun bugünkü dönemde Türk güreşine etkisi olup olmadığı

Yaş ve Tahsil Durumu		EVET		KISMEN		HAYIR		TOPLAM
		A	B	A	B	A	B	
- 1940 Doğumlular	İ. öğr.	2	3	1	-	6	2	14
	O. öğr.	1	1	2	-	-	1	5
	Y. öğr.	1	-	-	-	-	-	1
1941-1950 Doğumlular	İ. öğr.	1	-	-	2	2	-	5
	O. öğr.	-	2	-	-	-	3	5
	Y. öğr.	-	-	-	-	-	-	-
1951-1960 Doğumlular	İ. öğr.	-	-	3	-	2	1	6
	O. öğr.	2	1	-	-	1	-	4
	Y. öğr.	-	-	1	-	1	1	3
1961-1970 Doğumlular	İ. öğr.	-	1	1	-	1	-	3
	O. öğr.	1	3	6	4	11	7	32
	Y. öğr.	1	1	2	-	5	1	9
1971 - Doğumlular	İ. öğr.	2	-	-	-	-	-	2
	O. öğr.	2	2	2	1	3	1	11
	Y. öğr.	-	-	-	-	-	-	-
Toplam		13	13	18	7	32	17	100
Genel Toplam			26		25		49	

Görüldüğü üzere; yaş, tahsil ve millilik durumlarına göre umumi olarak şu durum gözlenmektedir:

%26 ile bugünkü güreşe etkisi olduğu

%25 ile kısmen olduğu

%47 ile etkisinin kalmadığı belirtilmiştir.

YAŞAR DOĞU HAYATI VE ÖRNEK SPORCULUĞU

1940 ve büyük doğumlulardan 8 kişi etkili, 3 kişi kısmen, 9 kişi etkisinin kalmadığını,

1941 ve 1950 arasında bulunanların 3 kişisi etkili, 2 kişisi kısmen etkili ve 5 kişininde etkisiz olduğunu,

1951-1960 doğumlulardan 3 kişi etkili, 4 kişi kısmen etkili, 6 kişi etkisiz olduğunu,

1961-1970 doğumlulardan 6 kişi etkili, 9 kişi kısmen etkili, 4 kişi etkisiz olduğunu,

1971 ve küçük doğumlulardan 6 kişi etkili, 3 kişi kısmen etkili, 4 kişi etkisiz olduğunu işaretlemiştir.

Milli 63 denekten 13 kişi etkili, 18 kişi kısmen etkili, 32 kişi etkisinin kalmadığını belirterek, Yaşar Doğu sisteminin ortadan kalkması sonucu başarının da düştüğünü ifade etmiştir.

Türk güreşinin kalkınmasında etkili olduğu gibi bugünün güreşinin de geri kalmasının, onun sisteminin olmayışına; dolayısıyla da etkisiz olduğu kanısı güç kazanmaktadır. Bir başka ifade ile Yaşar Doğu, varsa Türk güreşi ilerlemiş, ne zaman ki, onun sisteminden uzaklaştıkça Türk güreşinin gerilemesine meydan verilmiştir.

Bugünkü dönemde hâlâ etkisinin olduğunu, ya da kısmen olduğunu işaretleyenlerin, sistemli çalışan Yaşar Doğu döneminin, ya da onun yetiştirdiği, köklü kulüplerde çalışan antrenörler olduğu söylenebilir.

Tablo 15'te görüleceği gibi deneklerin çalıştığı üç antrenör ismi sorulduğunda şu neticeler alınmıştır, büyük yaş gruplarından küçüklere doğru; Yaşar Doğu, arkadaşları, talebeleri ve onların da talebeleri olarak, görülmektedir. Sadece 1961-1970 doğumluların 3.sırada Muharrem Atik ismini yazmaları, kendisinin milli takımda antrenörlük yaptığı dönemin güreşçileri olduğu söylenebilir.

TABLO 7: Yaş Gruplarına göre Antrenör sıralaması:

Yaş Durumları	1.Sırada	2.Sırada	3.Sırada
1940 ve Büyükler	Yaşar Doğu	Celal Atik	Nuri Baytorun
1941-1950	Yaşar Doğu	Celal Atik	Necati Tokbudak
1951-1960	Necdet Uçar	Tevfik Kış	Mehmet Esenceli
1961-1970	Yakup Topuz	Rıza Doğan	Muharrem Atik
1971 ve Küçükler	Salih Bora	Muhammed Oruç	Hasan Güngör

YAŞAR DOĞU HAYATI VE ÖRNEK SPORCULUĞU

Demek ki, fazla büyük olmamakla beraber zaman zaman alınan küçük de olsa milletlerarası başarıların Yaşar Doğu sistemini benimseyen ve kendi aktif sporculukları o döneme rastlayan antrenörlerdir.

Tablo 8’de görüleceği gibi, Yaşar Doğu’nun yetiştirdiği sporculardan oluşan deneklere antrenörlük yapıp yapmadıkları sorulmuş ve şu netice alınmıştır:

TABLO 8: Yaşar Doğu’nun yetiştirdiği sporculardan oluşan deneklere antrenörlük yapıp yapmadıkları ve özellikleri

Yaş ve Tahsil Durumları		EVET		KISMEN		HAYIR		TOPLAM	
		A	B	A	B	A	B		
- 1940 Doğumlular	İ. öğr.	2	1	-	-	6	4	13	20
	O. öğr.	1	-	2	-	-	3	6	
	Y. öğr.	1	-	-	-	-	-	1	
1941-1950 Doğumlular	İ. öğr.	1	-	1	4	1	2	5	10
	O. öğr.	-	2	-	3	-	-	5	
	Y. öğr.	-	-	-	-	-	-	-	
1951-1960 Doğumlular	İ. öğr.	2	-	-	-	3	1	6	13
	O. öğr.	2	-	-	-	-	1	4	
	Y. öğr.	-	-	1	-	2	1	13	
1961-1970 Doğumlular	İ. öğr.	-	1	-	-	2	-	3	44
	O. öğr.	3	1	-	1	15	12	32	
	Y. öğr.	1	-	1	-	7	-	9	
1971 - Doğumlular	İ. öğr.	-	-	-	-	2	-	2	13
	O. öğr.	-	-	-	-	7	4	11	
	Y. öğr.	-	-	-	-	-	-	-	
Toplam		13	5	5	4	46	26	100	
Genel Toplam			18		9		73		

MİLLİLİK DURUMLARINI GÖRE İSE:

Milli olan 13 kişi evet, 5 kişi kısmen, 46 kişi hayır, milli olmayan 5 kişi evet, 4 kişi kısmen, 26 kişi de hayır demiştir. Böylece, Yaşar Doğu döneminin şimdiki dönemden daha başarılı olduğu, günümüzde devam eden küçük başarıların bile o dönemin veya onların yetiştirdikleri

talebelerin bu başarıyı sürdürdüğü; ancak genç neslin bundan mahrum kaldığı görülmektedir.

Sistemleşmiş Yaşar Doğu döneminin giderek yok olması ve başarıların alınamaması zamanla Türk güreşinin gerilediğinin bir göstergesidir.

1980’li yıllardan sonra güreşin kalkınması için harcanan çabalar, hukuki mevzuatlar uygulamada yetersiz kalmış ve başarı için yabancı antrenörlerden ümit beklenir olmuştur. Halbuki uygulanan anket gösteriyor ki, Yaşar Doğu ekolünü benimsemiş antrenörlerle eski başarılarla ulaşmak hiç de zor olmayacaktır.

Tablo 9’da Yaşar Doğu hayatta olsaydı Türk güreşinin başında olmasını istermiydiniz sorusu yöneltilmiş ve şu sonuçlar alınmıştır⁸:

⁸ Türk güreşini geliştirme projesi, Başbakanlık Gençlik ve Spor Bakanlığı 1986/60 nolu 26 Temmuz 1982 tarihli genelge

YAŞAR DOĞU HAYATI VE ÖRNEK SPORCULUĞU

TABLO 9: Yaşar Doğu hayatta olsaydı Türk güreşinin başında olmasını isteyenler

Yaş ve Tahsil Durumları		EVET				HAYIR				TOPLAM
		A		B		A		B		
		N	%	N	%	N	%	N	%	
...-1940 Doğumlu	İ. öğr.	8	9,4	5	5,9	1	6,6	-	-	14
	O. öğr.	3	3,5	2	2,4	-	-	-	-	5
	Y. öğr.	-	-	-	-	1	6,6	-	-	1
1941-1950 Doğumlu	İ. öğr.	3	3,5	1	1,2	-	-	1	6,6	5
	O.öğr.	4	4,7	-	-	-	-	1	6,6	5
	Y.öğr.	-	-	-	-	-	-	-	-	10
1951-1960 Doğumlu	İ. öğr.	4	4,7	1	1,2	-	-	1	6,6	6
	O. öğr.	3	3,5	1	-	-	-	-	-	4
	Y. öğr.	1	1,2	1	-	1	6,6	-	-	13
1961-1970 Doğumlu	İ. öğr.	2	2,3	1	1,2	-	-	-	-	3
	O. öğr.	15	17,6	12	14,1	1	6,6	4	2,6	32
	Y. öğr.	7	8,2	1	1,1	1	6,6	-	-	44
1971-... Doğumlu	İ. öğr.	1	1,2	-	-	-	6,6	1	6,6	2
	O. öğr.	6	7	3	-	1	6,6	1	6,6	11
	Y. öğr.	-	-	-	3,5	-	-	-	-	-
Toplam		57	67	28	33	6	40	9	60	100
Genel Toplam				85				15		

Tahsil, yaş ve millilik durumlarına göre genel olarak bakıldığında deneklerin %15'i hayır demiş olmasına rağmen %85'i Yaşar Doğu yaşasaydı, Türk güreşinin başında olmasını istemiştir.

Milli olan toplam 63 denekten 57 kişi, %90 oranla; milli olmayan 37 denekten %75 oranla 28 kişi, Yaşar Doğu'yu Türk güreşinin başında olmasını istemektedir.

Milli olanların daha fazla olması Yaşar Doğu'nun üst düzey bir antrenör olarak yetenekleri seçip, milli takım seviyesinde çalıştırdığı için bu bölüm daha çok istemişlerdir.

Bütün bu bulgular gösteriyor ki, Yaşar Doğu, günümüzde hâlâ bilinen, tanınan, aranan bir güreşçi ve antrenördür.

3-SEMBOL BİR KİŞİ OLARAK:

A) Önem verdiği bazı değerlere göre

Yaşar Doğu'nun diğer güreşçi, antrenör ve idarecilerden farklı olan yönlerinin yanında onu bu farklılığa götüren şey; taşıdığı manevi unsurlar olarak ön plana çıkmaktadır. Onun ne gibi değerlere önem verdiğini anlamak için şu istatistiklere bakılması kâfi olacaktır:

Tahsil, yaş ve millilik durumuna göre bakıldığında,

- 253 puanla vatan ve millet duygusunun birinci sırada,
- 159 puanla Ahlak ve edebi ikinci sırada,
- Otorite ve disiplini üçüncü sırada,
- Başarılı güreşçiler verdiği önem ise dördüncü sırada yer almaktadır.

Yaşar Doğu ve sistemi içerisinde yetişmiş olan güreşçilerin başarılarındaki sır; maddi menfaat beklemeksizin vatan ve millet aşkıyla, ahlâk edep ve inanç içerisinde, otorite ve disiplin anlayışıyla başarıya koşmak olmuştur. Buradan da şu sonuca varılabilir ki, o sistem içinde yetişenler ve onu devam ettirenler, zihinlerde yer almış güreşçilerdir.

Aşağıdaki tabloda belirtilmiş olan: “Cumhuriyetin ilanından bu yana sembol olmuş 5 güreşçi kimdir?” denildiğinde şu cevaplar alınmıştır:

Genel Olarak

- 60 kişi Yaşar Doğu'yu 1'inci sırada,
- 17 kişi Mustafa Dağıstanlı'yı 2'nci sırada
- 10 kişi Celal Atik'i 3'üncü sırada
- 7 kişi Hüseyin Akbaş'ı 4'üncü sırada
- 6 kişi Gazanfer Bilge'yi 5'inci sırada işaretlemiştir.

Millilik Durumlarına Göre: (63 milli sporcudan)

- 35'i Yaşar Doğu'yu
- 12'si Mustafa Dağıstanlı'yı
- 6'sı Celal Atik'i
- 6'sı Hüseyin Akbaş'ı
- 4'ü Gazanfer Bilge'yi belirtmiştir.

Yaş Kategorilerine Göre;

(1940 ve daha büyük doğumlu 20 denekten)

- 6'sı milli, 3'ü milli olmayan 9 kişi Yaşar Doğu'yu
- 3'ü milli, 1'i milli olmayan 4 kişi Mustafa Dağıstanlı'yı
- 1'i milli, 2'si milli olmayan 3 kişi Celal Atik'i
- 2'si milli, 2'si milli olmayan 4 kişi Hüseyin Akbaş'ı
- 1'i milli, 1'i milli olmayan 2 kişi Gazanfer Bilge'yi.

YAŞAR DOĞU HAYATI VE ÖRNEK SPORCULUĞU

TABLO 10: Türk güreşi denince Cumhuriyetin ilanından bu güne deneklere göre sembol isim (1.tercihlerine göre)

İLK BEŞ TERCİHTEKİ GÜREŞÇİLER:

Yaş ve Tahsil Durumları		Y. Doğu		M. Dağıstanlı		C. Atik		H. Akbaş		G. Bilge		Top.	
		A	B	A	B	A	B	A	B	A	B		
... - 1940 Doğumlu	İ. öğr.	4	2	2	1	1	1	1	-	1	1	9	5
	O.öğr.	1	1	1	-	-	1	1	-	-	-	3	2
	Y.öğr.	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
1941-1950 Doğumlu	İ. öğr.	2	1	1	1	-	-	-	-	-	-	3	2
	O.öğr.	-	3	-	1	-	1	-	-	-	-		5
	Y.öğr.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1951-1960 Doğumlu	İ. öğr.	2	1	1	-	1	-	1	-	-	-	5	1
	O.öğr.	1	1	1	-	1	-	-	-	-	-	3	1
	Y.öğr.	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	2	1
1961-1970 Doğumlu	İ. öğr.	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	2	1
	O.öğr.	10	9	3	2	2	1	2	1	1	1	18	14
	Y.öğr.	4	1	1	-	1	-	1	-	1	-	8	1
1971 - ... Doğumlu	İ. öğr.	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	2	-
	O.öğr.	7	4	-	-	-	-	-	-	-	-	7	4
	Y.öğr.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Toplam		35	25	12	5	6	4	6	1	4	2	63	37
G.Topl			60		15		10		7		6	100	

1941-1950 doğumlulardan toplam 10 kişiden;

- 2'si milli, 4'ü milli olmayan 6 kişiden 6'sı Yaşar Doğu'yu
- 3'ü milli, 4'ü milli olmayan 7 kişiden 3'ü Mustafa Dağıstanlı'yı
- 1'i milli olmayan kişi Celal Atik'i işaretlemiştir.

1951-1960 doğumlu toplam 13 kişiden:

- 4'ü milli, 3'ü milli olmayan 7 kişiden 7'si Yaşar Doğu'yu
- 3'ü milli, 3'ü milli olmayan 6 kişiden 3'ü Mustafa Dağıstanlı'yı
- 2'si milli, 2'si milli olmayan 4 kişiden 2'si Celal Atik'i
- 1'i milli, 2'si milli olmayan 3 kişiden 1'i Hüseyin Akbaş'ı işaretlemiştir.

1961-1970 doğumlu toplam 44 kişiden:

- 15'i milli, 15'i milli olmayan 30 kişiden 26'sı Yaşar Doğu'yu
- 5'i milli, 2'si milli olmayan 7 kişiden 7'si Mustafa Dağıstanlı'yı
- 3'ü milli, 1'i milli olmayan 4 kişiden 4'ü Celal Atik'i
- 3'ü milli, 1'i milli olmayan 4 kişiden 4'ü Hüseyin Akbaş'ı
- 2'si milli, 1'i milli olmayan 3 kişiden 3'ü Gazanfer Bilge'yi işaretlemiştir.

1971 daha küçük doğumlulardan:

- 5'i milli, 8'i milli olmayan 13 kişiden 12'si Yaşar Doğu'yu,
- 1'i milli 1 kişi ise Gazanfer Bilge ismini işaretlemiştir.

Bunların yanında 1.tercih olmamakla beraber; Ahmet Ayık, Tevfik Kış, Mahmut Atalay, Bayram Şit ve Salih Bora gibi güreşçilerimizi belirtmişse de ilk beş sporcu değerlendirildiği için sıralamaya alınmamıştır.

b)KENDİSİNDEKİ BAZI KALICI VASIFLARA GÖRE:

Yaşar Doğu'nun Cumhuriyet döneminde sembol güreşçi olarak kalıcı, yapıcı ve sistemleşmiş özellikleriyle anıldığında şu sonuca varılmaktadır ki, Cumhuriyet dönemi Türk güreşinde başarının: istikrar, disiplin, itaat, inanç, güven, kalıcılık, örneklik takım ruhundan kaynaklandığı söylenebilir.

Yaş, tahsil ve millilik durumları göz önüne alındığında belirtilmiş olan kavramların iki dönemden hangisinde daha çok bulunduğu şu anketi şu şekilde sonuçlanmıştır:

YAŞAR DOĞU HAYATI VE ÖRNEK SPORCULUĞU

TABLO 11: Devamlılık – İstikrar – Disiplin – İtaat – İnanç– Güven – Kahılcılık - Örneklilik; Takım ruhu başarısı - Milli heyecan -Bayrak sevgisi kavramlarının hangi döneme ait olduğu:

Yaş ve Tahsil Durumları		Yaşar DOĞU DÖNEMİ		Günümüz Türk Güreşi		TOPLAM
		A	B	A	B	
... - 1940 Doğumlu	İ. ögr.	8	4	1	1	14
	O. ögr.	3	2	-	-	5
	Y. ögr.	1	-	-	-	1
1941-1950 Doğumlu	İ. ögr.	3	2	-	-	5
	O. ögr.	-	5	-	-	5
	Y. ögr.	-	-	-	-	-
1951-1960 Doğumlu	İ. ögr.	5	1	-	-	6
	O. ögr.	3	1	-	-	4
	Y. ögr.	2	1	-	-	3
1961-1970 Doğumlu	İ. ögr.	2	1	-	-	3
	O. ögr.	16	9	2	5	32
	Y. ögr.	6	-	2	1	9
1971 - ... Doğumlu	İ. ögr.	1	-	1	-	2
	O. ögr.	5	3	2	1	11
	Y öğretim	-	-	-	-	-
Toplam		55	29	8	8	100
Genel Toplam			84		16	

84 kişi, Yaşar Doğu dönemini, 16 kişi günümüz Türk güreşini göstermişlerdir. Ayrıca, milli olan 63 kişinin % 87'lik oranla 55 kişi ve %13'lük oranla 8 kişi günümüz Türk güreşini işaretlemiştir.

Milli olmayan 37 kişinin %78'lik orala Yaşar Doğu dönemini ve %21 oranla 8 kişi de günümüz Türk güreşini işaretlemiştir.

YAŞ GRUPLARINA GÖRE:

- 1940 ve daha büyük doğumlular, 1941-1950 arası doğumlular ve 1951-1960 doğumluların tamamı Yaşar Doğu dönemini;
- 1961-1970 arası doğumlu toplam 44 kişinin 24'ü milli 10'u milli olmayan 34 kişisi Yaşar Doğu dönemini;
- 4'ü milli, 6'sı milli olmayan 10 kişi de günümüz Türk güreşini ifade etmişlerdir.
- 1971 ve dah küçük doğumlu 13 kişisinden, 6'sı milli, 3'ü milli olmayan 9 kişi Yaşar Doğu dönemini, 3'ü milli, 1'i milli olmayan 4 kişi günümüz güreşini işaretlemiştir.

1971 ve daha küçük doğumlularda Yaşar Doğu sisteminin etkisi silinmeye başlamıştır. Bu durum daha önceki antrenörlük ve idarecilik yönünden incelenen Yaşar Doğu ve sistemi ile ilgili günümüz Türk güreşi arasındaki sistemsizliği doğrulamış bulunmaktadır. Günümüz Türk güreş diye işaretleyen 16 denek; daha ziyade milli heyecan, bayrak sevgisi anlayışını, kendilerinde bir nebze bulan, Yaşar Doğu sisteminde yetişen antrenörlerin son talebeleri olarak değerlendirilebilir.

Sporculuğu, antrenörlüğü, idareciliği ve mükemmel bir Türk insanı örneği olan Yaşar Doğu'yu, Türk güreşinde bir ekol olarak kabul edilebileceği yorumunu yapmak hiç de yanlış olmasa gerek. Bu konudaki görüşleri desteklemek amacıyla yöneltilen, “Yaşar Doğu'nun, Türk güreşinde bir Ekol olup olmadığı” sorusuna alınan cevaplar şu şekildedir:

YAŞAR DOĞU HAYATI VE ÖRNEK SPORCULUĞU

TABLO 12: Yaşar Doğu'nun Türk güreşinde bir Ekol olup olmadığı

Yaş ve Tahsil Durumları		EVET				HAYIR				CEVAPSIZ				TOP	
		A		B		A		B		A		B		A	B
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
- 1940 Doğumlu	İ. öğr.	9	9.4	5	5.2	-							9	5	
	O. öğr.	3	3.1	2	2.1	-							3	2	
	Y. öğr.	1	1	-	-	-							1	-	
1941-1950 Doğumlu	İ. öğr.	3	3.1	2	1	-							3	2	
	O. Öğr.	-	-	5	1	-							-	5	
	Y. öğr.	-	-	-	1	-							-	-	
1951-1960 Doğumlu	İ. öğr.	5	5.2	1	1	-	2						5	1	
	O. öğr.	3	3.1	1	13.6	-	.						3	1	
	Y. öğr.	1	1	1		-	5						2	1	
1961-1970 Doğumlu	İ. öğr.	2	2.1	1	-	-							2	1	
	O. öğr.	1	17.8	1	4.2	-							1	14	
	Y. öğr.	7	7.3	3		-			1				7	1	
		7		-								9			
1971-.... Doğumlu	İ. öğr.	2	-			-							2	-	
	O. öğr.	7	4			-							7	4	
	Y. öğr.	-	-			-							-	-	
Toplam														37	
G.Topl			95				4				1			100	

Yaş, tahsil ve millilik durumuna göre görüşleri alınan 100 deneğin verdiği cevap son derece net olup bunlar:

- 95 kişi Yaşar Doğu'yu bir Ekol olarak kabul ederken,
- 4 kişi hayır
- 1 kişi de cevapsız bırakmıştır.

Yaş kategorilerinde göre incelendiğinde; 1951-1960 doğumlularda milli 1 kişi; 1961-1970 doğumlularda, 2 milli, 1 milli olmayan 1 de millilerden cevapsız olmak üzere 4 kişi de hayır olarak görüş bildirmiştir.

Yaşar Doğu'nun meziyetlerinin aşağıdaki gibi ortaya çıkması kendisini sistem ve ekol olarak pekiştirmiş bulunmaktadır.

Yapılan tüm bu istatistiklerden şu sonuçlar çıkarılabilir ki, Yaşar DOĞU denildiğinde:

- Türk'ün ve Türk güreşinin Ekolu olduğu,
- Türk güreşinin babası olduğu,
- İyi bir güreşçi, iyi bir antrenör, iyi bir idareci olduğu,
- Dürüst, efendi, iradesine sahip, inançlı, adâletli, muhafazakâr, geleneklerine bağlı, güzel ahlaklı, vatan ve millet aşkına sahip olduğu,
- Fedakâr ve cefakâr olduğu
- Bulucu, birleştirici ve istikrarlı olduğu görüşleri ön plana çıkmaktadır.

Yaşar Doğu ile çalışmış, onu tanıyan ve bilen güreşçi ve güreş adamları da çeşitli ifadelerle onun ekol olduğunu şu söylemlerle ifade etmiştir:

- Yaşar Doğu isteseydi büyük bir işadami da olabilirdi, bunlara itibar etmemiş, hayatını güreşe vakfetmiştir. Sporcu, antrenör ve iderci olarak milletimizi temsil gayesinden başka arzusu olmamıştır.
- Güreşi çok iyi bilmesine rağmen netice için müsabaka yapar estetikten kaçardı. Kazanma varken kaybetme riskine girmek akılsızlıktır, derdi.
- Yenilen arkadaşımız üzüntüden, yenen sevinçten ağlarken Yaşar Hoca, birincilik kürsüsüne çıkan arkadaşımızın madalya töreninde İstiklal Marşı söylerken ağlardı.
- Millet sevgisi o kadar çoktu ki, minderde yenilmektense ölmeyi tercih ederdik.
- Güreşçileri seçme özelliği ve buralardaki harcamalar kendi çabasıyla idi. Onları, Ankara’da kendi kurduğu güreş kulübünde çalıştırır, resmi iş yerlerinde iş bulurdu.
- Türk güreşi muvaffak olmaya Yaşar Doğu ile başlamış, Yaşar Doğu ile bitmemiş, onun talebeleri ile 5-10 sene daha devam edebilmiştir. Son şampiyonlar ise yine onun talabeleridir.
- Yaşar Doğu Türk güreşinin “Atatürkü”dür. Onun fikriyle kurtulacaktır. Yaşar Doğu, fikri yaşamadıkça yeni şampiyonlar çıkmaz. O bir ekol ve semboldür.

Ahlâk ve idareciliği, Güreşçi seçmedeki ustalığıyla Yaşar DOĞU bir Ekoldür

Sadece sporculuğu değil; idareciliği, antrenörlüğü ve hepsinin yanında Müslüman Türk insanı örneği oluşu onun ekol olduğunu çoktan gösteren ve ispat eden çok önemli bir husustur⁹.

Başarılarla dolu Türk milli takımını kurucu, Olimpiyat ve Dünya şampiyonlarını yetiştirici, Anadolu’da güreşçi seçiciliği, ahlâk ve dürüstlük abidesi örnek insan Yaşar Doğu, güreşte bir anlayış bir felsefe meydana getirmiş ve ekol olmuştur. Bizler onun gibi olmadık, olsaydık şimdiki maddi durumlara gelemezdik. Böylesine müthiş bir davranışı

⁹Haydar Zafer ile yapılan görüşme

ancak Yaşar Hoca gibi milletini çok seven insanlar yapardı. Nitekim o, özel insan, tüm bunları yaptı¹⁰.

Yaşar Doğu, şampiyonluğunu kendisi için kullanmamıştır. Şayet kullanmış olsaydı bugün büyük servet sahibi bir insan olurdu. Oysa vefat ettiğinde, sporcular için yapmış olduğu, onların bakımlarına harcadığı büyük bir borç yığını geride bırakarak Rahmet-i rahmana yürümüştür. Eski şampiyonların hepsi, o ekolün tamamı, Yaşar Doğu'ya şükran borçludur. Sporcular için örnek teşkil etmesi, iyi bir yönetici olması, sporcunun korunması için yaptığı büyük çabalar, kendisinin bir ekol olarak kabul görmesini sağlamıştır¹¹.

Nuri Baytorun gibi iyi olacak güreşçiyi seçer, Ankara'ya getirip işe girinceye kadar kendi kesesinden para verir ve onları geçindirirdi. Pehlivan denince hiçbir engeli gözü görmez ve hiçbir fedakârlıktan kaçınmazdı¹².

Güreş nerede ise Yaşar Doğu oradaydı. Onun zamanı Türk güreşinin zafer yıllarıydı. Güreş için kendini feda etti. Ölümü hiçe saydı. O, bir sevgi seli ile milletin gönlünde taht kuran büyük bir şampiyon olarak Darü'l-bekâya gitti. Türk güreşi de bitti¹³.

Türk milletinin yüceliğini yaşamış, ailesinden önce milletini düşünmüş, örnek insan ve ahlâk abidesi, Türk güreşinde sembol olmuş ve dünya tarihine ismini altın harflerle ebediyete kadar yazdırmış bir milli kahramandır¹⁴.

Ciddi tavırları, disipline uyma ve riayet edilmesini isteyen, çok şampiyonlar çıkarmış, ahlâk ve kurallarına büyük önem veren şampiyon bir güreşçidir. Ağır başlı, ayrı bir güreş anlayışı olan sembol bir insandır¹⁵.

Olimpiyat Şampiyonu Hasan Güngör bir anısını şu şekilde dile getirmektedir:

İdarecilik yönüyle ekol olan Yaşar Doğu'nun fedakârlığını, beraber yaşadığım bir hadisede anlatırsam daha iyi anlaşılacaktır kanaatındayım. 1960 Roma Olimpiyatlarında kilomuz vardı. Sabaha karşı saunaya gitmemiz gerekti. Bütün kapılar kapalı olduğu için tel örgülerinden atlayarak geçtik. Yanlışlıkla kız sporcuların kaldığı bölümlere geçiyormuşuz. Saunaya girerken kızlar bölümünde olduğumuz

¹⁰ Halit Balamir ile yapılan görüşme

¹¹ Tevfik Kış ile yapılan görüşme

¹² Haydar Özöğretmen ile yapılan görüşme

¹³ Ekrem onuk ile yapılan görüşme

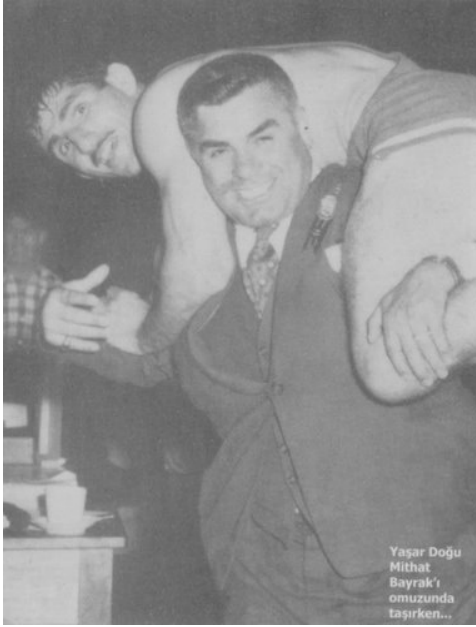
¹⁴ Seyyit Ahmet Ağralı ile yapılan görüşme

¹⁵ İsmet Özarslan, Spordan sorumlu Devlet Bakanı 18.2.1990 Yaşar Doğu turnuvası açılış konuşması (İstanbul)

anladık. Bekçinin bizi yakalama tehlikesi vardı. Yaşar Doğu: “Yakalanırsak siz kaçın. Ben, bekçiyi yıkar, silahımı kullandırmam. Siz, tartıya yetişirsiniz. Ben, sabaha kapılar açılınca gelirim.” dedi. Gerçekten sauna dönüşü bekçi bizi yakaladı ve daha sonra Yaşar Hoca’nın planını uyguladık. Bu fedakârlık sonunda; Ahmet Bilek, Mustafa Dağıstanlı ve ben Olimpiyat şampiyonu olduk.

Ailesi ve aile yaşantısıyla sporcuya daima örnek olmuş, mazbut hayatı, güreşçiliğinde ve hocalığında örnek bir sporcu ve örnek insan olan Yaşar Doğu, Almanlarda “Dtrih”, İran’da “Tahti”, Rusya’da “Medved”, İsveç’te “Antonson”, Japonlarda “Sasahara” nasıl bir sembol ise bizde de Yaşar Doğu aynı öyle bir semboldür¹⁶.

Yaşar Doğu iyi bir sporcu, iyi güreşçidir. Onun gibi olmak isterdik. Onun gibi şampiyon olmak isterdik, ismini iyi hem de çok iyi bir pehlivan diye, duyardık. “Kozma İstvan” Macaristan’da nasıl sembol bir güreşçi ise Türkler’de de “Yaşar Doğu”nun yanı sıra şekilde sembol bir güreşçi olduğunu, büyük başarılarını basından okurduk.

Türk spor tarihinde nam salmış güreşçilerden, Koca Yusuf, Adalı Halil, Kurtdereli Mehmet Pehlivan gibi meslektaşlarının güzel yolunu tutmuş, bir gün olsun güzel ahlâk ve temiz duygulardan sapmamış, şampiyonlar yetiştirmiş örnek bir insandı.

Avrupalılar, Yaşar öldü; Türk güreşi öldü, demişlerdir. Onun yaşadığı çağda ruh yetişiyordu, disiplin ve motivasyon vardı. Sporcu ve antrenörleri başarıya taşıyan en önemli değer, bu güzel davranış biçimleri olmuştur.

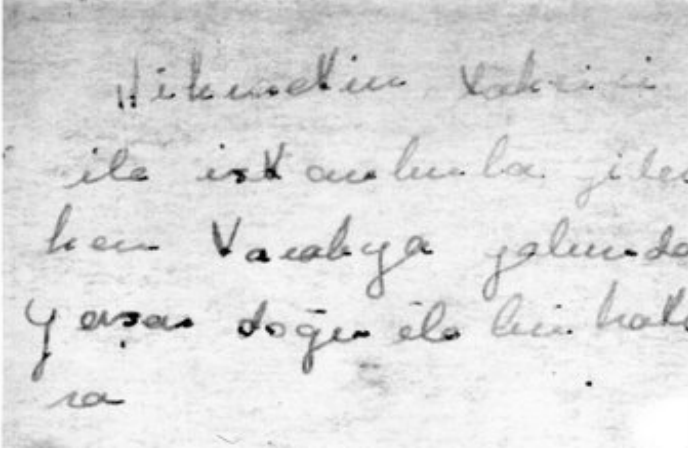
Yaşar Doğu, okuyup yazmayı askerde öğrenmişti; ama bir diplomat gibi kendi kendini yetiştirmişti. Bir müminin ahlâka bağlandığı

¹⁶ Zafer Güloğlu ile yapılan mülakat

gibi güreşe bağlı, dini vecibelerini yerine getirdiği gibi güreşin şartlarını da yerine getirirdi¹⁷. Hasan Baldudak, Abidin Mortaş, İhsan Harmandalı gibi mali gücü yüksek insanlarla Ankara Güreş Kulübü'nü kurmuş¹⁸, köylerimize babamızın yanına kadar gelip beni, İrfan Atan'ı, Hüseyin Akbaş'ı, Mustafa Dağistanlı'yı, Tevfik Kış'ı, Bekir Böke'yi, Mehmet Yüce'yi, Ahmet Ayık'ı, İsmail Ogan'ı ve daha bir çok şampiyonları bulan Hocamız spor adamımızdı¹⁹.

Hakkında şimdiye kadar hiç kimseden hiç bir olumsuz söz, ifade yazı duyulmayan Yaşar Doğu'ya, Türk Güreşi'nin öğretmeni, sembolü, babası demek çok yakışıyor. Öyle anlaşılıyor ki, yapılan tüm övgüler Yaşar Doğu'nun bu müthiş ahlâkı, efendiliği, kültürü, milletini ve bayrağını candan sevmesi, nefsinden önce sporcularını düşünmesi, ölümü bile vatani için hiçe sayması gibi asil davranışları dolayısıyla galiba ne kadar övgü yapılırsa az olup onu övecek kelimelerde yetersiz kalacaktır.

Yaşar DOĞU'nun Kendi El Yazısı²⁰

Büyük şampiyon Yaşar DOĞU'nun el yaz

¹⁷ Hasan Basri Tarman ile yapılan görüşme

¹⁸ Ali Gümüş ile görüşme

¹⁹ İsmet Atlı ile görüşme

²⁰ Yaşar Doğu, okuma yazmayı asker ocağında öğrenmiştir.

YAŞAR DOĞU HAYATI VE ÖRNEK SPORCULUĞU

Yaşar DOĞU'nun Nüfus Kayıt Örneği-1: 1/2

NÜFUS KAYIT ÖRNEĞİ				İLİ	İLÇESİ	MAHALLESİ / KÖYÜ	CİLTİ NO	HAİNE NÖ				
				SAMSUN	KAVAK (1452)	KARLI KÖYÜ	63	13				
SIRA	BSN	C	YAKINLIK	T.C.NO	ADI	SOYADI	BABA ADI	ANA ADI	DOĞUM YERİ VE TARİHİ	MED. HALİ VE DİNİ	TESJİL TARİHİ	OLAYLAR VE TARİHLER
1	1	E	Kendisi	11642931782	BIDAŞ		ERFİŞ	GÖLE	KAFKARYA 01/07/1844	EVLİ İSLAM	1906	Ölüm: 1915 Evlendirme: ----- Boşanma: -----
2	16	K	Eşi	11597933244	TAN		SULUK	NEREMAN	KAVAK 01/07/1881	DUL İSLAM	1925	Ölüm: 1913 Evlendirme: ----- Boşanma: -----
3	2	E	Oğlu	11639931856	YUSUF		BIDAŞ	MURKİZ	KAVAK 01/07/1877	EVLİ İSLAM		Ölüm: 1907 Evlendirme: ----- Boşanma: -----
4	3	E	Oğlu	11636931910	OSMAN		BIDAŞ	MURKİZ	KAVAK 01/07/1881	EVLİ İSLAM		Ölüm: 17/07/1904 Evlendirme: ----- Boşanma: -----
5	4	E	Oğlu	11633932064	SASAN		BIDAŞ	MURKİZ	KAVAK 01/07/1894	EVLİ İSLAM		Ölüm: 1919 Evlendirme: ----- Boşanma: -----
6	5	E	Oğlu	11630932128	ŞERİF	DOĞU	BIDAŞ	MURKİZ	KAVAK 01/07/1898	EVLİ İSLAM		Ölüm: 07/02/1972 Evlendirme: 1924 Boşanma: -----
7	8	K	Kızı	11621932410	AYŞE	DOĞU	BIDAŞ	MURKİZ	KAVAK 01/07/1902	BEKAR İSLAM		Ölüm: 16/08/1904 Evlendirme: ----- Boşanma: -----
8	17	E	Oğlu	11594933308	AKİF	DOĞU	BIDAŞ	TAN	KAVAK 01/07/1913	DUL İSLAM	1925	Ölüm: SAĞ Evlendirme: ----- Boşanma: -----

KİŞİLERİN OLAYLARI

BSN	ADI	DÜŞÜNCELER
1	BIDAŞ	ÖLÜM: //1331 olan ölüm tarihi miladiye çevrilmiştir.
1	BIDAŞ	DOĞUM: //1260 olan doğum tarihi miladiye çevrilmiştir. //1321 olan kayıt tarihi miladiye çevrilmiştir. 5490 sayılı Kanunun 19. maddesi ve Nüf.Vat.İşl.Gn.Md.1055'ün 07.08.2006 tarihli Oluruna dayanılarak doğum tarihi tamamlama işlemi yapılmıştır.
16	TAN	EVLİLENME: EVLENENEK ÜSLDİĞİ YER : BİLİNMEYEN İLÇESİ
16	TAN	ÖLÜM: //1329 olan ölüm tarihi miladiye çevrilmiştir.
16	TAN	DOĞUM: //1297 olan doğum tarihi miladiye çevrilmiştir. //1341 olan kayıt tarihi miladiye çevrilmiştir. 5490 sayılı Kanunun 19. maddesi ve Nüf.Vat.İşl.Gn.Md.1055'ün 07.08.2006 tarihli Oluruna dayanılarak doğum tarihi tamamlama işlemi yapılmıştır.
2	YUSUF	ÖLÜM: //1323 olan ölüm tarihi miladiye çevrilmiştir.

Sayfa: 1/2

YAŞAR DOĞU HAYATI VE ÖRNEK SPORCULUĞU

Yaşar DOĞU'nun Nüfus Kayıt Örneği-1; 2/2

NÜFUS KAYIT ÖRNEĞİ				İLİ	İLÇESİ	MAHALLESİ / KÖYÜ	CİLT NO	HANE NO				
				SAMSUN	KAVAK (1452)	KARLI KÖYÜ	63	13				
SIRA	BSN	C	YAKINLIK	T.C.NO	ADI	SOYADI	BABA ADI	ANA ADI	DOĞUM YERİ VE TARİHİ	MED. HALİ VE DİNİ	TESCİL TARİHİ	OLAYLAR VE TARİHLER
1	3	E	Kendisi	11636931910	OSMAN		İTİDAR	NURKUZ	KAVAK 01/07/1881	EVLİ İSLAM		Ölüm: 17/07/1904 Evllenme: ----- Boşanma: -----
2	12	K	Eşi	26864435222	FERİDE	DOĞU	ARİF	ŞERİFE	KAVAK 01/07/1889	EVLİ İSLAM	1906	Ölüm: KAPALI KAYIT Evllenme: 1920 Boşanma: -----
3	15	E	Oğlu	11600833148	YAŞAR	DOĞU	OSMAN	FERİDE	KAVAK 01/07/1913	EVLİ İSLAM		Ölüm: 08/01/1961 Evllenme: 15/03/1990 Boşanma: -----

KİŞİLERİN OLAYLARI

BSN	ADI	DÜŞÜNCELER
3	OSMAN	ÖLÜM: 4/7/1320 olan ölüm tarihi miladiye çevrilmiştir.
3	OSMAN	DOĞUM: //1297 olan doğum tarihi miladiye çevrilmiştir. 5490 sayılı Kanunun 39. maddesi ve Nüf.Vat.İşl.Gn.Md.lüğünün 07.08.2006 tarihli Oluruna dayanılarak doğum tarihi tanımlama işlemi yapılmıştır.
12	FERİDE	00/00/1920-EVLENME: EVLENERSK GELDİĞİ YER : BİLİNMEYEN İLÇESİ 0/0/1336 olan evlenme tarihi miladiye çevrilmiştir.
12	FERİDE	EVLENME: EVLENEREK GİTTİĞİ YER: EŞİNİN ÖLÜMÜNDEN SONRA EVLEREK 1712 İLÇE 28 CİLT 7 HANE 6 SIRA GİTTİ
12	FERİDE	DOĞUM: 1305 olan doğum tarihi miladiye çevrilmiştir. //1322 olan kayıt tarihi miladiye çevrilmiştir. 5490 sayılı Kanunun 39. maddesi ve Nüf.Vat.İşl.Gn.Md.lüğünün 07.08.2006 tarihli Oluruna dayanılarak doğum tarihi tanımlama işlemi yapılmıştır.
15	YAŞAR	DOĞUM: //1329 olan doğum tarihi miladiye çevrilmiştir. 5490 sayılı Kanunun 39. maddesi ve Nüf.Vat.İşl.Gn.Md.lüğünün 07.08.2006 tarihli Oluruna dayanılarak doğum tarihi tanımlama işlemi yapılmıştır.

AÇIKLAMALAR :

- 1- KİŞİ VEYA KİŞİLERİN KAYDI KÖTÜGE UYGUNDUR.
- 2- İŞBU NÜFUS KAYIT ÖRNEĞİ İLGİLİ KURUMA İBRAZ EDİLMEK ÜZERE DÜZENLENMİŞ OLUP BAŞKA AMAÇLA KULLANILAMAZ.
- 3- İŞBU NÜFUS KAYIT ÖRNEĞİ DÜZENLENDİĞİ TARİHTEN İTİBAREN 180 (YÜZSEKSEN) GÜN GEÇERLİDİR.

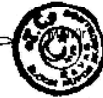
DÜZENLEYEN
ADI SOYADI - UNVANI
İHSAN CİNSOY
V.H.K.I.

ONAYLAYAN YETKİLİNİN ADI SOYADI - UNVANI

İhsan CİNSOY
KAVAK (1452) Nüfus Müdürlüğü Vekili
08/01/2007 13:08

İmza

İmza

YAŞAR DOĞU HAYATI VE ÖRNEK SPORCULUĞU

Yaşar DOĞU'nun Nüfus Kayıt Örneği-II: 1/3

NÜFUS KAYIT ÖRNEĞİ				İLİ	İLÇESİ	MAHALLÉSİ / KÖYÜ	ÇİLT NO	HANE NO				
				SAMSUN	KAVAK (1462)	KARLI KÖYÜ	63	13				
SIRA	BSN	C	YAKINLIK	T.C.NO	ADI	SOYADI	BABA ADI	ANA ADI	DOĞUM YERİ VE TARİHİ	MED. HALİ VE DİNİ	TESCİL TARİHİ	OLAYLAR VE TARİHLER
1	15	E	Kendisi	11600933148	YAŞAR	DOĞU	ÖRMAN	PERTİBE	KAVAK 01/07/1919	EVLİ İSLAM	-----	Ölüm: 08/01/1961 Evllenme: 15/03/1940 Boşanma: -----
2	26	K	Eşi	11573934036	HAYRİYE	DOĞU	ÖMER	HARZUMEN	VEZİRKÖPRÜ 01/07/1920	DUL İSLAM	-----	Ölüm: 04/06/1987 Evllenme: ----- Boşanma: -----
3	27	K	Kızı	52702295260	REYHAN	DOĞU	YAŞAR	HAYRİYE	VEZİRKÖPRÜ 15/05/1943	EVLİ İSLAM	11/12/1945	Ölüm: KAPALI KAYIT Evllenme: 12/03/1969 Boşanma: -----
4	28	E	Oğlu	11570934190	ALİ ZAFER	DOĞU	YAŞAR	HAYRİYE	ANKARA 20/08/1946	BEKAR İSLAM	29/09/1945	Ölüm: 15/09/1955 Evllenme: ----- Boşanma: -----
5	29	K	Kızı	20882028022	MELAHAT	DOĞU	YAŞAR	HAYRİYE	ANKARA 19/05/1946	EVLİ İSLAM	29/09/1948	Ölüm: KAPALI KAYIT Evllenme: 01/01/1980 Boşanma: -----
6	30	E	Oğlu	11567934264	MUZAFFER	DOĞU	YAŞAR	HAYRİYE	ANKARA 01/06/1950	EVLİ İSLAM	27/06/1950	Ölüm: SAG Evllenme: 03/09/1988 Boşanma: -----
7	35	E	Oğlu	11558934556	GAZANFER	DOĞU	YAŞAR	HAYRİYE	ANKARA 25/05/1957	EVLİ İSLAM	16/11/1958	Ölüm: SAG Evllenme: 27/09/1986 Boşanma: -----

KİŞİLERİN OLAYLARI

BSN	ADI	DÜŞÜNCELER
15	YAŞAR	DOĞUM: //1319 olan doğum tarihini miladiye çevrilmiştir. 5490 sayılı Kanunun 39. maddesi ve Nüf.Vat.İşl.Gn.Md.İçgünün 07.08.2006 tarihli oluruğa dayanılarak doğum tarihi tamamlama işlemi yapılmıştır.
26	HAYRİYE	EVLENME: EVLENMEK İSTİDİĞİ YER : BİLİNMİYEN İLÇESİ
26	HAYRİYE	DOĞUM: //1336 olan doğum tarihini miladiye çevrilmiştir. 5490 sayılı Kanunun 39. maddesi ve Nüf.Vat.İşl.Gn.Md.İçgünün 07.08.2006 tarihli oluruğa dayanılarak doğum tarihi tamamlama işlemi yapılmıştır.
27	REYHAN	12/09/1945 EVLENME: EVLENMEK İSTİDİĞİ YER : VAKIFNEBİR İLÇESİ AÇIKALANKÖYÜ 19 ÇİLT 49 HANE 64 SIRA
29	MELAHAT	01/01/1980 EVLENME: EVLENMEK İSTİDİĞİ YER : DÜZCE MERKEZ İLÇESİ KIREMİTOCAĞI KÖYÜ 1.HANE
35	GAZANFER	23/12/1972-DÜZELTME: HAYAT 2.AS.HUK.MAR.1972/785/757 SKR İLE YAŞ TASHİHİ YAPILDI.
35	GAZANFER	23/11/1972-DÜZELTME: KAYIT DÜZELTME İLE 23/11/1972 TARİHİNDE DOĞUM TARİHİ 25.05.1957 İKRN 25/5/1957 OLMUŞTUR.

YAŞAR DOĞU HAYATI VE ÖRNEK SPORCULUĞU

Yaşar DOĞU'nun Nüfus Kayıt Örneği-II; 2/3

NÜFUS KAYIT ÖRNEĞİ			İLİ SAMSON	İLÇESİ KAVAK (1452)	MAHALLESİ / KÖYÜ KARLI KÖYÜ	CİLT NO 63	HANE NO 13
KİŞİLERİN OLAYLARI							
BSN	ADI	DÜŞÜNCELER					
2	YUSUF	DOĞUM: //1293 olan doğum tarihi miladiye çevrilmiştir. 5490 sayılı Kanunun 39. maddesi ve Nüf.Vat.İşl.Gn.Md.lüğünün 07.08.2006 tarihli Oluruna dayanılarak doğum tarihi tamamlama işlemi yapılmıştır.					
3	OSMAN	ÖLÜM: 4/7/1320 olan ölüm tarihi miladiye çevrilmiştir.					
3	OSMAN	DOĞUM: //1297 olan doğum tarihi miladiye çevrilmiştir. 5490 sayılı Kanunun 39. maddesi ve Nüf.Vat.İşl.Gn.Md.lüğünün 07.08.2006 tarihli Oluruna dayanılarak doğum tarihi tamamlama işlemi yapılmıştır.					
4	HASAN	ÖLÜM: //1335 olan ölüm tarihi miladiye çevrilmiştir.					
4	HASAN	DOĞUM: //1310 olan doğum tarihi miladiye çevrilmiştir. 5490 sayılı Kanunun 39. maddesi ve Nüf.Vat.İşl.Gn.Md.lüğünün 07.08.2006 tarihli Oluruna dayanılarak doğum tarihi tamamlama işlemi yapılmıştır.					
5	ŞERİF	DOĞUM: //1314 olan doğum tarihi miladiye çevrilmiştir. 5490 sayılı Kanunun 39. maddesi ve Nüf.Vat.İşl.Gn.Md.lüğünün 07.08.2006 tarihli Oluruna dayanılarak doğum tarihi tamamlama işlemi yapılmıştır.					
8	AYŞE	ÖLÜM: 3/8/1320 olan ölüm tarihi miladiye çevrilmiştir.					
8	AYŞE	DOĞUM: //1318 olan doğum tarihi miladiye çevrilmiştir. 5490 sayılı Kanunun 39. maddesi ve Nüf.Vat.İşl.Gn.Md.lüğünün 07.08.2006 tarihli Oluruna dayanılarak doğum tarihi tamamlama işlemi yapılmıştır.					
17	ARIF	DOĞUM: 1329 olan doğum tarihi miladiye çevrilmiştir. //1341 olan kayıt tarihi miladiye çevrilmiştir. 5490 sayılı Kanunun 39. maddesi ve Nüf.Vat.İşl.Gn.Md.lüğünün 07.08.2006 tarihli Oluruna dayanılarak doğum tarihi tamamlama işlemi yapılmıştır.					
AÇIKLAMALAR :			DÜZENLEYEN ADI SOYADI - UNVANI		ONAYLAYAN YETKİLİNİN ADI SOYADI - UNVANI		
1. KİŞİ VEYA KİŞİLERİN KAYDI KÜTÜĞE UYGUNDUR.			İHSAN CİNSOY V.H.K.I.		İHSAN CİNSOY KAVAK (1452) Nüfus Müdürü Vekili		
2. İŞBU NÜFUS KAYIT ÖRNEĞİ İLGİLİ KURUMA İBRAZ EDİLMEK ÜZERE DÜZENLENMİŞ OLUP BAŞKA AMAÇLA KULLANILAMAZ.			Paraf		08/01/2007 13:07		
3- İŞBU NÜFUS KAYIT ÖRNEĞİ DÜZENLENDİĞİ TARİHTEN İTİBAREN 180 (YÜZSEKSEN) GÜN GEÇERLİDİR.			İmza				

YAŞAR DOĞU HAYATI VE ÖRNEK SPORCULUĞU

Yaşar DOĞU'nun Nüfus Kayıt Örneği-II: 3/3

NÜFUS KAYIT ÖRNEĞİ		İLİ	İLÇESİ	MAHALLESİ / KÖYÜ	CİLT NO	HANE NO
		SAMSUN	KAVAK (1452)	KARLI KÖYÜ	63	13
AÇIKLAMALAR :				DÜZENLEYEN ADI SOYADI - UNVANI	ONAYLAYAN YETKİLİNİN ADI SOYADI - UNVANI	
1- KİŞİ VEYA KİŞİLERİN KAYDI KÜTÜĞÜNE UYGUNDUR.				İHSAN CİNSOY V.H.K.I.	İnsan CİNSOY KAVAK (1452) Nüfus Müdürü Vekili 08/01/2007 13:09	
2- İŞBU NÜFUS KAYIT ÖRNEĞİ İLGİLİ KURUMA İBRAZ EDİLMEK ÜZERE DÜZENLENMİŞ OLUP BİRİNCİ AMAÇLA KULLANILAMAZ.				Paraf	İmza	
3- İŞBU NÜFUS KAYIT ÖRNEĞİ DÜZENLENDİĞİ TARİHTEN İTİBAREN 180 (YÜZSEKSEN) GÜN GÜCÜNDEN İTİBAREN GÜCÜNDÜR.						

YAŞAR DOĞU HAYATI VE ÖRNEK SPORCULUĞU

Yaşar DOĞU'nun Askerlik Yoklama Kağıdı 2/4

Celp ve sevk muamelesi

Toplanma günü	22/4/1979
Şubeye geldiği gün	- - -
Bedel verenlerin taksit tarihleriyle nakbuz tarih ve numarası	
Fahallî mürettebi ve sevk tarihi	56. A. 22/4/1979. M. Ç. V. 116
Atıf ettiği kıt'a	Demir 56. A. 5. 13. P. 22/4/1979
Nakaya kalanların ele geçtikleri tarih	

Terhis muamelesi

Terhis edildiği kıt'a ve tarihi	Ankara M. Ç. D. M. D. 19-10-79
Terhis edenlerin şubeye kayıt için mücazaatı tarihi	19-12-79
İlan sınıftan terhis olunduğu	Rijade
Rütbesi	er
Kıt'anın ne gibi işlerinde bulunduğu	H. 1. 1. 1.

YAŞAR DOĞU HAYATI VE ÖRNEK SPORCULUĞU

Künyesi	Fotoğra	İkamet veya memuriyet adresi
H. 13 Lafis O. Osman O. Yaşar Doğu 329	T.C. 944	Eski Kamburca Mülküne Kaymaklı Ankara

Yaşar DOĞU'nun Askerlik Yoklama Kağıdı 3/4

İhtiyak devrinde yoklama muamelesi

946 yobkemanin ankarada yobkuluğu, resmi kimlikleri alabiririnde kaymakam abdulaziz 29.5.46- 79.7.117 79/12/80

Çam koyu As. 70. 85K 29/10/1949 gün an 329/157 rapor yapısı ile

46. Niteki 2. 329/157 rinde kayıtlı olan 949 yobkemanin papirizasyonu

12/1/1970 Kella D-1.

YAŞAR DOĞUNUN YETİŞTİRDİĞİ ŞAMPİYONLAR VE GÖRÜŞLERİ

Avrupa, Dünya ve Olimpiyat Şampiyonu

Yaşar DOĞU'nun öğrenciliğinde güreşle tanışan, Hocasının yüzünü kara çıkartmayıp şampiyon olan bir sporcu Ahmet Ayık.

Ayık, güreşi sadece minderlerde değil yönetici olarak yaşadı. Öğrencisinin gözüyle Yaşar Doğu: 1958 yılında

Jandarma Gücü'nde askerdim. Yaşar Doğu, beni ilk kez askerdeyken gördü. Beğenmiş ve beni çalıştırdığı kulübe almak istedi. Ben de terhis olur olmaz bu kulübü tercih ettim.

Bize İsmimizle Hitap Etmesi En Büyük Mutluluğumuzdu

Çalışmalarımızı Gölbaşı Sineması'nın altındaki bodrumda sürdürürdük. Yaşar Hoca, oldukça disiplinli bir insandı. Zaman zaman sert de olurdu; ancak kendisini çok severdik. Sevgimizin yanı sıra çok büyük saygı da duyardık. Bize ismimizle hitap edip birşeyler istemesi bizim için büyük olaydı. Sürekli, Celal Atık'le tavla oynadıklarımı hatırlıyorum. Meselâ, bu tavla oynaması sırasında: "Ahmet, git bize çay getir." derse, ismimizi kullandı diye gece sevinçten uyuyamazdık.

Sonraları çok yakınlaştık. İyi güreşçiyi çok severdi. İsmail Ogan'ı gidip Anadolu'dan getirip Türk güreşine kazandırması da bunun en iyi göstergelerinden birisi sanırım. Yaşar Hoca, keşfettiği güreşçinin her türlü sıkıntısıyla bizzat ilgilenirdi. Herkesi yakından takip eder, bir gün antrenmana gitmesek mutlaka ne yaptığımızı sorardı. İstikbal vaadeden güreşçilerle daha yakından ilgilenir, başarılı olmaları için elinden geleni yapardı.

Askerlikte Bile Yanımızdaydı

Bir gün hiç unutmam askerdeyim. O dönemde de Emel Sayın, Ses Kraliçesi seçilmiş ve Ankara'ya gelmişti. Biz de arkadaşlarla birlikten kaçıp konseri dinlemeye Gençlik Parkı'na gittik. Komutanlar bunu farketmiş ve ceza olarak hepimizin saçlarını kazıyacaklarını söylediler. Güreşçi olduğumuz için saçlarımızı uzun tutabiliyorduk, o

dönem. Saçımın kazınmasını istemediğim için ben, bu cezadan da kaçmaya çalıştım; ama yakalandım ve hücre hapsi verdiler. Bir hafta hücrede kalacaktım. Yaşar Hoca, bunu duyunca çılgına dönmüş. Hemen birliğime gelip komutanlarımla konuşmuş. Bu çocuk antrenmansız nasıl bir hafta içeride kalır, formdan düşer; geleceğiyle, başarılarıyla oynamayın diyerek cezanın kaldırılmasını istemiş. Gerçekten de sonunda cezamdan vazgeçilmişti. Yani her türlü sıkıntımızda yanımızda oldu ve bize destek oldu diyebilirim.

Bana Hep Güvendi

Beni sürekli denerdi. Meselâ, ben 85 kilo olmama rağmen Lübnanlılarla ağır sıklıkta güreştirmişti. Meğerse bu kiloda başarılı olup olamayacağımı denermiş. Yanılmamıştı, başarılı olmuştum ve bana: “Aferin! İşte iyi bir güreşçi böyle olmalı.” demişti. Sonraları zaten ağır sıklıkta güreşmeye başladım.

Yaşar Hoca'nın başarılarının yanı sıra milliyetçi, maneviyatçı yönleri de vardı. Bize her zaman vatan, bayrak, millet sevgisini aşıladı.

Hocamın Hak Ettiği Kadar Geniş Bir Çevresi Vardı

Terhis olduğumda pekçok teklif aldım; ama ben Yaşar Hoca'nın çalıştırdığı kulübü seçtim. Ankara'da kalmaya karar verince iş aramaya başladım; ama bir türlü bulamıyordum. Sonunda Yaşar Hoca'ya gittim ve çok geçmeden bana bir iş ayarladı. Birlikte, Karayolları Bölge Müdürlüğü'ne gittik. “Bakın bu dünya şampiyonu. Ona iş vereceksiniz.” dedi ve bir sözü yeterli oldu. Orada çalışmaya başladım. Sevilen ve çevresi çok geniş olan bir insandı.

Yaşar Hoca Gitti, Güreş Durdu

Ama maalesef günümüzde, Türk güreşi onun bıraktığı gibi devam etmiyor. Zaten uzun bir süre onun izinden giden olmadı. Birçok sporcu güreşi bıraktı ve Türkiye'de güreş duraklama dönemine girdi. Yaşar Doğu'nun ölümünden sonra 23 sene Dünya ve Olimpiyat şampiyonu çıkaramadık. Tüm sporcular sosyal güvence peşine düştü. Uzun bir süre böyle bocaladık. Çok hırslıydı ve acı bir kuvvete sahipti. Rakiplerini tüm gücüyle önce yorar, sonra yenerdi. Mücadeleden asla vazgeçmezdi.

Avrupa, Dünya ve Olimpiyat Şampiyonu

Tevfik Kış

Yaşar Doğu ismini duyduğumda: “Her insan gibi doğdun ve öleceksin. Bu arada vatanına milletine çalışıp bir şeyler vereceksin, bu ise yaptığın güreşte şampiyon olmak ve milli marşını söyletmektir.” sözleri kulaklarımda çınlar. Yaşar Hoca, sporcu

ile laubali olmazdı, şampiyon olacağını, ona göre de çalıştığını görürse, hiç ses çıkarmaz, çalışmalarında düşüş veya davranışlarında olumsuzluk görürse, o sporcunun bir arkadaşına “Falancayı beğenmiyorum.” derdi. Sporcu için bu: “Beğenmiyorum!” kelimesi çok büyük bir anlam ifade ederdi. Bu sözler karşısında düşüneni çok sever, sık sık nasihat ederdi. Nasihatında: “Bak yavrum! Bir takım eğlence, sporculuk dışı ihtiyaçlarını, otuz yaşından önce yaparsan şampiyon olamazsın, şampiyon ol, sonra eğlen, gez.” diye, gönül alıcı sözler söyler ve güreşçiyi işine samimiyetle bağlardı. Ayrıca: “Günlük antrenman çalışmaları dışında beyinle çalışmanızı, yani Dünya şampiyonalarındaki rakiplerimizle mücadele etmemizi -idio-motorik çalışma- isterdi. Demek ki, Yaşar Doğu’nun, bugünün modern güreşinde dahi, az uygulanan beyinle hayali olarak güçlü rakiplerle müsabaka yaptırması; psikolojiden anladığını bir daha ortaya çıkarmaktadır.

Öğrencileri, benzeri şu hadiseleri anlatmaktadır:

Yaşar Doğu’nun sporcu üzerinde o kadar saygınlığı vardı ki, kendisini Amerika’ya yolcu edeceğimizi bilsek bile, yaşadığımız şehirde çarşıda, pazarda gezerken Türk insanının ve güreşçisinin ahlâki yapısına ters davranışta bulunduğumuzda sanki bizi görececek, diye tedirgin olurduk. Üzerimizde manevi müthiş bir baskısı vardı.

Yaşar Doğu’nun tahsili olmadığı halde, insan psikolojisinden iyi anlardı. Size bir şey teklif etse kırmanızın imkânı yoktu. İkna kabiliyeti çok iyi idi. İşte bu vasıflar, her yönetici ve antrenörde bulunması ideal olan özellikler, büyüğü daha büyük yapan hususiyetlerdir.

Yaşar DOĞU’yu ağlayarak anan öğrencisi *Tevfik Kış*

Gençliğinde en büyük korkusu hocasının sevgisini kaybetmek olan Kış, Yaşar Doğu’dan bahsederken gözyaşlarına engel olamıyor ve hocasını işte şöyle anlatıyor:

O dönemlerde Taşköprü’de Büyük Yağlı Güreş Panayırıları düzenlenirdi. Zaten minder güreşi pek yoktu. Hepimiz bu işe önce, çayırlarda başladık. Yanlış hatırlamıyorsam, 1956 yılıydı. Başpehlivan Dilik Mustafa, biz genç pehlivanları alıp panayırda güreşmemiz için Çorum’dan Kastamonu’ya götürmüştü. İnanmazsınız taa Kastamonu’ya yürüyerek gitmiştik ve iki günümüz yolda geçmişti. Ama sonrasında bu yorgunluğa değdi, doğrusu. . Neden mi? Çünkü yaptığım ilk müsabakayı Yaşar Doğu da izlemiş ve Dilik Mustafa’ya beni beğendiğini söylemişti. Yaşar Hoca beğendiği pehlivanların peşini bırakmazdı. Bu nedenle beni de aldığı gibi Çorum’dan Ankara’ya götürdü ve bu benim için güzel günlerin de başlangıcı oldu.

Yaşar Hoca, Bana, Askerdeyken Bile Antrenman Yaptırdı

Askerliğimi, Ankara’nın Mamak semtinde bulunan 5. Zırhlı Tugay Komutanlığı’nda sporcu olarak yaptım. Yaşar Doğu, askerde de peşimi bırakmamıştı. Antrenmanlara devam etmemi istiyordu; bu nedenle de hemen Tabur Komutanım Osman Köksal’a gelerek benim için izin aldı. Zaten komutanımız da güreşe meraklı bir insan olduğu için sesini çıkarmadı ve haftada üç gün antrenmana gitmeye başladım. Birden bire birlik içerisindeki prestijim de arttı tabii. Herkes talim yaparken ben antrenman için birlikten dışarıya çıkabiliyordum.

Bağırmasına Gerek Yok, Sevgisizliği En Büyük Cezaydı

Yaşar Doğu’nun aktif spor yaşamını pek bilmem; ama şunu söyleyebilirim ki, o, tüm zekâsını ve fizik gücünü güreşte şampiyon olmaya adanmış bir insandı. Aktif spor yaşamında nasıl Türk güreşi için çalıştıysa sonrasında, antrenörlük hayatında da aynı çizgisinde devam etti. Yaşar Hoca’nın en belirgin özelliği asla kural dışı hareket etmemesiydi. Eğer yanlış bir davranışta bulduysanız, kurallara uymadıysanız, size asla bağırıp çağırılmazdı; ama en yakın arkadaşınıza gider ve sizin antrenmanınızdan hiç memnun kalmadığını söylerdi. Bu bizim için en büyük ceza sayılırdı. Çalışmayan sporcuyla hiç sevmeydi ve cezalandıracağı zaman sevgisini azaltması en azından bize böyle göstermesi yeterdi.

En İyi Müdafaa, Hücumdur

Yaşar Hoca, kaçak güreşilmesini de sevmez, müdafaya yerine her zaman hücum sporu yapmamızı isterdi. Zaten ilk günden en iyi müdafanın hücum olduğunu aşlamıştı bize. Bir de hakemlerden medet uman, aciz sporculardan nefret ettiğini hatırlıyorum.

Beni bir tek sporcular arasında ayırım yapması üzerdi. Bunu bizim iyiliğimiz için, daha fazla hırslanmamız için, yapıyordu biliyordum; ama insan her zaman aynı performansı gösteremiyor ve Yaşar Hoca'nın sevgisinin azaldığını hissetmek büyük üzüntü veriyordu. İyi sporcu ile daha fazla ilgilenirdi. Sevgisiyle cezalandırır, sevgiyle ödüllendirirdi. Örneğin; bizleri ara ara radyoevine götürürdü. Ancak başarısız olanları cezalandırır ve götürmezdi. Ya da başarılı olan bir sporcuyla birlikte tiyatroya gider, onu bu yolla ödüllendirirdi.

GİK'in Başkanı Olmaktan Sonsuz Gurur Duyuyorum

Terhis olduğum dönemde Ankara'da kalmam gerekiyordu bu nedenle Yaşar Hoca yine yanımda yer aldı ve bana TMO'da bir iş ayarladı. Bir taraftan TMO'da çalışırken diğer taraftan da Yaşar Doğu'nun Güreş İhtisas Kulübü'nün lisanslı sporcu olarak maçlara çıkıyordum. Şimdilerde ise o kulübün başkanlığını yapıyorum ve bu işten büyük gurur duyuyorum.

Sonraki yıllarda Yaşar Doğu'nun desteğiyle milli takıma girdim. O, yalnızca benim değil, benim gibi pekçok sporcunun daha sivrilip şampiyon olmasını sağladı. Hüseyin Akbaş, Mustafa Dağıstanlı, İsmail Ogan, Hamit Kaplan, Ahmet Ayık bu isimlerden yalnızca birkaçı.

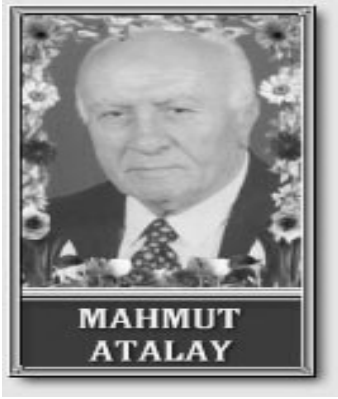
O'nun Ölümü, Türk Güreşini Boşluğa Düşürdü

Yaşar Hoca, ben yirmi dokuz yaşındayken vefat etti. Onun ölümüyle birlikte Türk güreşi bir boşluğa düştü, sanki. Bazıları güreşi bıraktı, kulüp başsız kaldı, kulübün sponsoru Hasan Dalbudak bile işi bıraktı ve bütçenin gitmesiyle birlikte sıkıntılı günler de başladı.

O'nun Sevgisiyle Rakiplerimi Tuş Ettim

Yaşar Doğu'yla birlikte olduğumuz günlerin her biri diğerinden güzel geçti ve unutulmayacağı hatıralarım oldu. Özellikle bir tanesi var ki bunu sizlerle de paylaşmak isterim. 1960 Roma Olimpiyatları öncesinde Nafiz Oturgan isimli bir gazeteci yazılarında sürekli Türk güreşçilerle Rus güreşçileri kıyaslıyordu. Gerçekten de Rus güreşçilerin

hepsi Türkleri kısa sürede tuş ediyordu. Sıra bana yaklaşırken Yaşar Doğu yanıma gelip, bana: “Bu adam sürekli rakiplerini köprüye getirip ardından da tuş ediyor. Bunu yaparken de kaş göz hareketleri yapıp benimle dalga geçiyor. Birazdan sen güreşeceksin Tefvik. Yenileceksen bile en azından adamı önce yor sonra yenil de benimle dalga geçmesin.” dedi. Bense kendimden o kadar emindim ki: “Siz üzülmeyin Hocam yenilmeyeceğim.” dedim, söz verdim. Gerçekten de mindere çıktım ve rakibimi öyle bir yormuşum ki, adamı minderden koluna girip de göturdüler. Söz verdiğim gibi şampiyon olmuşum. Yaşar Hoca'nın o sevincini unutamıyorum. Kollarını açıp kucağına atlamamı istedi; ama kalbi vardı ve ben ona birşey olacak diye korkumdan atlayamadım. Sadece birbirimize sarıldık.

Avrupa, Dünya ve Olimpiyat Şampiyonu

Yaşar Hocasının bir diğer şampiyonu Mahmut ATALAY

Yaşar Doğu'nun hocalığına doyamayan öğrencisi Mahmut Atalay, Doğu'ya duydukları sevgiyle disiplini tanıdıklarını belirtiyor. Öğrencisi, Hocasını anlatıyor;

“Yaşar Doğu benim 2 yıl hocalığı yaptı. Valla ben onun hocalığına doyamadım. Bizim herşeyimizle ilgilenirdi. Yatış ve kalkış saatlerimiz büyük önem taşırdı. Saat 22. 00'da yatar, erkenden kalkardık. Yatmadan önce bize kendi elleriyle ballı süt hazırlar ve yine bize kendisi içirirdi. Akşamları susadık diyelim nereden bulur buluşturur bilmiyorum ama, bize portakal soyar getirirdi. Yani Yaşar Hoca'nın bize harcadığı emekleri anlatmakla bitiremem. Biz de güreşi bırakıp antrenörlük yapmaya başladığımızda her zaman onun izinden gitmeye çalıştık.

O'nun Lügatında “Yenilmek” Diye Bir Sözcük Yoktu

Yaşar Hoca'nın yenilgiye hiçbir zaman tahammülü olmadı. Ne kendisinin ne de çalıştırdığı sporcuların yenilmesini hazmedemezdi. Zaten başarısızlık sözcüğü onun lügatında hiçbir zaman yer almadı. Tanıdığım kadarıyla çok mükemmeliyetçi bir insandı. Türk güreşi için gerçekten çok çalıştı. Gerek aktif spor yaşamı döneminde gerekse

sonrasında. Yaşar Doğu için Türk güreşine atalık yaptı desek yanlış olmaz. Pek çok insanın elinden tutup şampiyon olmalarını sağladı. Çalışmalarından hiç taviz vermezdi. Sürekli disiplin içinde hareket eder ve en çok antrenmanları aksatmamıza kızardı.

Kamplarda Hepimizi Yatırır Öyle Yatardı

Biz yalnızca antrenman salonunda değil, Yaşar Hoca'dan çekindiğimiz için özel yaşantımızda bile hareketlerimize dikkat ederdik. Hatta hiç unutmuyorum, durakta beklerken bile düzgün durmaya özen gösterirdik. Çünkü Yaşar Hoca'nın her an nereden çıkacağı belli olmazdı ve bizler onda kötü bir izlenim bırakmak istemezdik. Kendisini sevdiğimiz ölçüde büyük saygı da duyardık.

Kamp dönemlerinde geceyarılarına kadar yatmazdı. Saat ikilere, üçlere kadar oturur ve bizlerin uyuduğundan emin olmak isterdi. Hepimizin ışıklarının sönmesini bekler, sonrasında da tek tek odalarımızı kontrol edip kaçanların peşine düşerdi. Kendisini çok sever, saygı duyar bir o kadar da korkardık. Ama başımız sıkıştığında gittiğimiz tek insandı da. Bizim güreş dışında bir sporla ilgilenmemizi pek istemezdi. Bazen arkadaşlarla aramızda futbol ya da basketbol oynadığımız dönemler olurdu. Biz bundan büyük zevk alırdık; ama Yaşar Hoca çok kızardı. Sakatlanacağız diye korkar ve oynamamıza engel olurdu. Çünkü biz oynarken itişip kakışır hiç kural tanımazdık.

Hep En Yakın Arkadaşıydı; Halit Balamir

Yaşar Doğu ile geçen yıllarını 81 yaşındayken bile gözleri parlayarak anlatan vefalı arkadaşı Halit Balamir için Doğu, Türk güreşinde hala yaşayan bir efsanedir. Kendisi de şampiyon bir güreşçi olan Balamir, minderdeki yenilmezliğini dün gibi hatırladığı arkadaşını şu sözlerle anlatıyor:

Yaşar Doğu ile Cevat Abbas'ın Güreş Kulübü'nde tanıştım. Orası dönemin büyük kulüplerinden biriydi. Cevat Abbas, Celal Atik'ten Samsun'daki, Kavaklı Yaşar'ın ününü duymuş ve kulübe getirmek istemiş. Gerçekten de çok geçmeden dediğini yaptı ve Yaşar Doğu, Güreş Kulübü'ne geldi. İlk günden itibaren herkesi yenmeye başlamıştı. Kendisiyle kimse başa çıkamıyordu. Minderde adetâ fırtınalar estiriyordu diyebilirim. En son Olimpiyat üçüncüsü olan Sadık Soğanlı ile yaptığı güreşten de galip

ayrılınca sıvrıldı ve aldı başını yürüdü. Kendisine Ankara'da iş de temin edilince burada yaşamaya başladı.

Yaşar İçin Sıklet Önemsiz Bir Ayrıntıydı

Ben, Yaşar gibi güçlü ve başarılı bir adam görmedim. Önceleri 62 kiloda güreşiyordu; ama zaman içerisinde önce 72 kg'a sonra 87'kg'a derken ağır sıklete kadar çıktı. Ama işin ilginç olan yanı mindere çıktığı hiçbir sıklette sırtı yere gelmedi. Şampiyonluklarını her zaman yenileriyle pekiştirdi. O dönemlerde biz Yaşar'la kardeş gibiydik. Her zaman birlikteydik. Onu mazbut bir insan olarak tanımlayabilirim. Abdestsiz mayo giydiğini bilmem; ancak bu, dinine olan düşkünlüğü asla onun yobaz bir insan olduğunun göstergesi değildi. Çok açık fikirliydi. Her türlü yeniliğe uyum sağlardı ve takip ederdi

Acı Kuvveti Karşısında Durabilen Yoktu

Minderde hiçbir zaman işin hilesine kaçmazdı. Acı kuvveti ile tekniğini birleştirdiğinde yenemeyeceği insan yoktu. Gittiği her müsabakadan başarıyla dönerdi.

Biz Disiplini, Tokbudak'tan Öğrendik

O dönemlerde antrenörümüz Necati Tokbudak'tı. Gerçekten çok sert ve disiplinli bir antrenör olduğunu söyleyebilirim. Kendisinden çekinirdik; ama çok şey de öğrendik. Necati Hoca bizim yalnızca nasıl güreştığımızle değil nasıl görüdüğümüzle de ilgilenirdi. Mesela tırnaklarımızı bile ihmal etmez her sabah kontrolden geçirirdi. Birgün hiç unutmam, Yaşar Doğu, cuma namazına gitmiş ve çıkışta ayakkabılarının çalındığını görmüş. Mecburen, bugünkü Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası'nın bulunduğu alanda yeralan antrenman salonuna ayakkabısız geldi. Ancak Necati Hoca, Yaşar'ı ayakkabısız görünce antrenmana almadı. "Ben, ayakkabısız, düzensiz gelen insanı antrenmana almam." diyerek Yaşar'ı geri gönderdi. Yaşar da 1954 yılında aktif sporu bırakıp antrenörlüğe başladığı zaman Necati Hoca'dan öğrendiklerini kendi öğrencilerine harfiyen uyguladı. Disiplini hiçbir zaman elden bırakmadı. Her zaman hırslı oldu ve başarıya önem verdi. Bunun için de durmaksızın çalıştı.

O, Hep Şampiyon Keşfetti

Yaşar iyi güreşçiyi bir bakışta anlardı. Hatta İsmail Ogan'ı kendisine gösterdiklerinde; Çürük İsmail olarak tanıtmışlardı. Ama o İsmail'in iyi bir güreşçi olacağını söyleyip yanına aldı ve yetiştirdi.

İsmail, Yaşar'ın yüzünü kara çıkarmadı ve iyi bir pehlivan olduğunu herkese kanıtladı. İyi olduğunu düşündüğü bir güreşçinin peşini bırakmazdı, Yaşar. Gider köyleri dolaşır başarılı gençleri Ankara'ya getirir, kalacakları yerden tutun da işine kadar her tür ihtiyacını temin ederdi. Bir kere kancasını taktığı sporcuyu şampiyon yapmadan bırakmazdı ve mutlaka başarıya ulaşırdı da.

Yaşar Ciddi Bir İnsandı

En yakın arkadaşı Celal Atik oldu. Daha sonra birlikte antrenörlük de yaptılar zaten. Ama her ikisi de birbirinden çok farklı insanlardı. Celal, daha dışa dönük; Yaşar ise ailesine bağlıydı. Celal şakadan çok hoşlanır; Yaşar ise hiç sevmezdi çünkü ciddi bir insandı. Özellikle kendisine güreş konusunda yapılan şakaları asla kaldıramazdı. Şaka mahiyetinde bile olsa birisi “Ben, seni yeneceğim.” deyip bacağına sarılırsa dayanamayıp o kişiyi tutar yere yatırır.

Celal ile çok iyi arkadaş oldukları için birbirlerine hiç bir zaman rakip olmadılar. Mindere hep farklı sikletlerde çıktılar. Biri kilo çıksa öbürü mutlaka inerdi. Yaşar'ın başarıları herkes tarafından kıskanılırdı; ancak bunu pek belli etmek istemezlerdi. Biz güreşçiler birbirimizi ne kadar kıskanırsak kıskanalım kozlarımızı mutlaka minderde paylaşıyoruz, dışarıda değil.

Özellikle kol burgusunu çok iyi tatbik eder ve bu pozisyondan sayı alırdı. Nefesini de iyi ayarlar, yorulmak nedir bilmezdi

Yardım Etmek O'nun Yaşam Tarzıydı

Yaşar'ın insani yönü de çok fazlaydı. Eğer bir insanın başı sıkışmışsa yanında göreceğiniz ilk isim Yaşar Doğu olurdu diyebilirim. Müsabakalar öncesinde bana da çok yardımcı dokundu. Zaten birbirimize hep destek olup açıklarımızı kapatmaya çalışırdık; ama bir olay var ki onu hiç unutamıyorum. Bir gün, 1948 Londra Olimpiyatları'ndayız ve müsabakalar öncesinde kilo düşmemiz gerekiyor. Hep birlikte saunaya girdik. Herkes fazla kilosunu düştü; ben, ne kadar çabalasam bir türlü olmuyor. Yaşar, sürekli şöyle yap böyle yap şeklinde bir yandan taktik verirken, düşeceksin bu kiloyu, başaracaksın deyip duruyor; ama ben bir türlü başarılı olamıyordum. Sonunda sıkıldım ve ben vazgeçtim düşemeyeceğim, diyerek çıkmaya teşebbüs ettim. Ama ne mümkün? Yaşar, kolumdan tuttuğu gibi beni yine içeriye soktu. Öyle şey olur mu? Deyince birlikte saunaya girdik. Kendisi gerekli kiloyu düştüğü halde benimle birlikte bir süre daha içeride oturdu ve kilo düştüğüme kanaat getirdikten sonra dışarıya çıktık.

Yenilmez Arkadaşım, Oğlumun da İsim Babası

Ayrıca biz Londra'dayken ikimizin de aynı anda oğlu olmuştü; bizler bu haberi Vehbi Emre'den öğrendik. Her ikimiz de kilolarımızda Olimpiyat şampiyonu olduğumuz için Vehbi Emre, çocuklarımızın isimlerini "Zafer" koymamızı istedi ve biz de gerçekten isimlerini Zafer koyduk.

Salonun Açılışına Celal Bayar Geldi

Yaşar'ı devlet büyükleri de çok severdi. O dönemler Ankara'da güreşecek salon dahi yoktu. Yaşar, buna çok tahammül edemiyordu. Her zaman: "Ne bu böyle kedi yavrusu taşır gibi ordan oraya minder taşıyoruz." derdi. Sonunda, Hasan Baldudak ile bu konuyu konuştu. Ne yaptı etti, Gölbaşı Sineması'nın altında çok güzel bir salon yaptırdı. Açılışına da kim geldi biliyor musunuz? Celal Bayar.

Güreş, yaşamı boyunca onun herşeyi oldu desek yanlış olmaz. Kendisini adeta bu spora adamıştı ve çevresindeki herkesi güreşe yönlendirmek için elinden geleni yapardı. Örneğin: Anadolu'dan getirdiği sporcuların iyi birer güreşçi olması için her türlü sorunlarını gidermek için elinden geleni yapardı. Çiçek Lokantası'nın dili olsa da anlatsa... Her zaman dışarıdan getirdiği güreşçilere cebinden burada yemek yedirirdi. Lokanta'nın sahibi sürekli: "Yaşar Bey iflas edeceksiniz, bunlar çok yiyor." dediğinde, o da bunlar pehlivan tabii çok yiyecekler. Ne istiyorlarsa getir, derdi. Maddiyata hayatının hiçbir döneminde önem vermedi.

Mustafa DAĞISTANLI

Avrupa, Dünya ve Olimpiyat Şampiyonu

Yaşar Doğu, dürüst ve geleneklerine bağlıdır. Güreşçilerle ilgilenip, dertlerine çare arayarak ömrünü tüketmiştir.

Dünya şampiyonu Ali Yücel'in işe girmesi için devrin Başbakanı Adnan Menderes'e mektup yazmıştır. Mustafa Dağıstanlı'nın anlattığı bir hadise ise çok ilginçtir:

"Konya'da yapılan bir müsabakada genç bir güreşçi, Yaşar Doğu'ya gelerek işe girmek istediğini söyler, o da beni göstererek "Mustafa'yı yen işe aldrayım." der. Daha evvel bana gelip yalvaran bu güreşçi ile minderde oynamaya başladık.

Bu durumu gören Yaşar Hoca: “Dağıstanlı, minderin şerefi var, haysiyetsizlik yapma, yeneceğin adamı, milletin önünde küçük düşürücü şekilde oynama, güreş mert adam işidir.” dedi. Ondan sonra ben, adamı yenmek zorunda kaldım. Olayı, sezen Yaşar Doğu “Bu adam işe yaramaz.” dedi ve işe almadı.

***Yağlı güreş mi zordur yoksa minder güreşi mi?**

Yağlı güreşte kispet giyer, yağlanırlar, karakucak güreşi mindere daha yakındır. Karakucakta oyun yapmak daha kolaydır tabii. Yağlı güreşte eliniz kayar. Bilmeyen tutamaz. Hepimiz zaman zaman yağlı güreş yaptık düğ-

ünlerde derneklerde... Yağlı güreş yapan minder güreşi zor yapar, hali kalmaz. Açık hava ile kapalı salon farklıdır. Çalıştırdığım güreşçilerin çoğu yağlı güreşe kaçarlardı. Kızardık tabii ama onlar da ne yapsınlar yağlı güreşin ucunda para var tabii.

*** Güreşirken ne düşünürsünüz? Rakipler birbirlerinin kulağına bir şeyler söyler mi, yani küfür falan olur mu?**

Hiç kimse hiçbir şey söylemez. Müsabaka bittikten sonra sarılırız birbirimize. Güreş stiline göre düşüncelerin olur. Ne yapsam, nasıl bir oyun oynasam? Diye.

*** Evde hanımla kavga edilmiş, bunu düşünmez misiniz?**

Yok, o biter; evde kalır. Güreş anında bütün düşünceler durur. Bir kez görememekten korkmuştum. O heyecandan sonra bir daha heyecanlanmadım. Hep “Rakiplerim benden korksun” diye düşündüm, güreşirken. Hep karşımdakine bakıp “Hadi bakalım, kolaysa yen” diye gözlerimi diktim gözlerine.

*** Bizim sporcular hemen her dalda, işin sonuna kadar gelip sonunda pes ediyorlar. Öyle güzel karşılaşmalar yapıyorlar ki "Tamam bu iş." diyorsunuz sonra bir şey oluyor. Sadece güreş için söylemiyorum. Nedir bu? Şampiyonluk psikolojisine sahip olmamak mı?**

Tam tersine, dersine iyi çalışmamış birinin imtihana girmesine benziyor. Ben, güreşirken kendime çok güvenirdim; ama bu güven üstün yeteneklerim yüzünden değildi. Çok çalışıyorum diye düşünürdüm. O kadar çalışıyordum ki, rakibim benden korkmalıydı. 1956 Olimpiyatları'ndan döndükten sonra yine hummalı bir çalışmaya

girmiştim. İsmail Hakkı Güngör: “Niye, kendini paralıyorsun? Sen, olimpiyatlardan yeni dönmedin mi, hem de altın madalyayla?” dedi. Herkes dinlenmem gerektiğini söylüyordu; ama ben o andan sonra çıkacağım her müsabakada rakiplerimin sadece beni yenmek için çalışacağını düşünürdüm ve ben, daha çok çalışmazsam yenilirim, derdim.

***En zor karşılaşmanız hangisiydi?**

Melbourne, yıl 1956. O zaman kilo düşmemiz gerekiyor. Yani tartıya çıkacağız benim, 57 kilo olmam gerekiyor; fakat o zamanki kilom 62. Tabii bir takım oyunu bu olimpiyatlar. Ben, aslında 62 kğ’da da birinci olurum ama amaç çok madalya götürmek. 62 kiloda Bayram vardı.

Yaşar Doğu, o da altın alsın istiyordu. Bana diyorlar ki: “Kilonu düş!” Saunaya gittik, kilo düşüyoruz. Düştüm düştüm 500 gramım kaldı. Ama mümkün değil düşemiyorum. Celal Atik dedi ki: “200 gramın kaldı, ağzına bir şey koymayacaksın, sabaha kadar bir şeyin kalmaz.” Ben, kendimi biliyorum, mümkün değil olmaz bu hesap. “Olmaz, hocam ben biraz daha kalayım.” dedim. Yaşar Doğu araya girdi: “Adam, senin yaşın kadar güreşmiş, sen daha mı iyi bileceksin?” dedi, bana.

***Ertesi gün ne oldu?**

Sabah oldu, benim dediğim doğru, kiloyu düşememişim. Saunada ölüyorum. Nasıl bir stres, nasıl bir sıcak. Yaşar Hoca, 1000 sayıyoruz deyin; ama 3000 sayın, düşün o kilosunu diyormuş. Benden gram ter çıkmıyor. En sonunda Celal Atik aldı havluyu benim omzuma koydu. Nasıl sert testere gibi geldi. “Aman!” dedim. “Beynim zonkluyor; bana dokunma.” O sırada Rusların güreşçisi beni yattığım yerde gördü ve bana masaj yaptı. Meğer, Yaşar Doğu bunu görmüş ve bana çok kızmış Hocasına, dokunma diyor; elin gavuruna masaj yaptırıyor diye. Neyse sonunda ben inat ettim ve o kiloyu düştüm. Maçın öncesinde ağzıma su bile koymadan güreştim. 57 kğ’da altın madalyayı kaptım. Yaşar Hoca, müsabakadan sonra beni kucağına aldı, dedi ki ve “Şimdi, seni affettim.” dedi.

Mehmet Esenceli

Yaşar Doğu Hoca ile 1960 yılında Roma Olimpiyatları için Ankara’ya bizi kampa aldılar. Yaşar Doğu ve Celal Atik’i orada tanıdım. Yaşar Doğu ile ilgili bir hatıram. Biz

İran'a güreş için gideceğiz. Bugünkü 19 Mayıs Spor Kompleksi içerisinde idman yaptık yolda bize nasihat ederken. İşte, İranlıları şöyle yeneceksiniz sizden iyi değiller rahat yenersiniz falan derken.... Ben, çocukluğun verdiği heyecanla, “Biz, İranlıları yeneceğiz ve anasını ağlatacağız!” şeklinde yanlış bir söz ettim. Bunu duyan Yaşar Hoca: “Esenceli, öyle konuşma. Sporcuyla öyle konuşmak yakışmaz.” dedi. Bu ilk birlikteliğimizden itibaren, Hocam vefat edene kadar hep beraberdik. O, Türk güreşinde eşi bulunmaz ve yeri doldurulamaz bir insandı. Ahlâk olarak Yaşar Doğu ile Celal Atık pek birbirine benzemezdi. Celal Atık, yedi desinler; verdi, yardım etti desinler tipinde çok yiğit bir insandı. Ünü şanı çok severdi.

BEKİR BÖKE

Akdeniz Oyunları Şampiyonu

* Yaşar Doğu ile ne zaman ve nerede tanıştınız?

Türk güreşinin gerçek mimarı, hocaların Hocası olarak ben, Yaşar Doğu hocamı söylüyorum. O, müşfik, sevecen bir anne baba kadar insana yakın; dili tatlı gerçek bir antrenör idi. Bugün Türk güreşinde bir ekmeğe yiyen insan varsa şampiyonlar varsa bilin ki, onların hepsinde Yaşar Hocamın alın teri vardır.

Ben Yaşar Hocam ile 1949 yıllarda Asker

iken tanıştım. Jandarma idim. Bana, antrenman izni aldı ve kendi güreş kulübüne aldı. Hatta ilk defa, Yaşar Doğu bana iş kapısını açan insandır.

Türkiye şampiyonalarında Yaşar Hoca, 87 kg da şampiyon olurdu. Ben, o zamanlar 73 kğ'da güreşiyordum. Bir Türkiye şampiyonasında Celal Atık, Necati Morgül'e yenildi ben de onu yenerek birinci oldum. Milli takım kampında ise M.Ali Üstündağ ile seçme yaptım. Kaç kez yendiğim güreşçi kardeşimi heyecandan bu sefer yenemedim ve berabere kaldım. Eskiden beraberlik halinde güreşçiler tartılırdı ve az gelen kimse takıma alınırdı. Ben M.Ali Üstündağ'dan 50 gram (Elli gram) fazla geldim ve maalesef Olimpiyat kadrosuna giremedim. Hedefim, 1952 olimpiyatları idi; ama nasip olmadı.

*Yaşar Hoca ile ilgili aklınızda kalan bir anınızı anlatır mısınız?

Biz, Kahramanmaraş'ta yetiştiğimiz için Kahramanmaraş'ta bir güreşte birinci olmayı bir Dünya şampiyonluğu gibi görürdük. Bir gün milli takımda Rahmetli Hocam için: “Hocam, Avrupa, Dünya ve

Olimpiyat şampiyonu; ama hiç Kahramanmaraş'ta birinci oldu mu?" diye bir söz söylemişim. Rahmet olasıca Hocam, ara sıra beni çağırır: "Bekir demek, Kahramanmaraş'ta birinci olmak Dünya şampiyonu olmaktan zormuş öyle mi?" diye, hep bana takılır ve gülerdi.

***Yaşar Doğu'nun antrenörlük yaptığı dönemlerde yanında çalıştınız mı?**

Çok sevdiğim Yaşar Hoca'nın kurmuş olduğu takımda yer aldım onun güreşçisi idim. İnsanlığına doyum olmayan Hocamızın kaybı Türk güreşi için inanılmaz bir kayıp olmuş; adeta Türk güreşinin babası öldü, diyebilirim. 1952 yılına kadar yanında çalıştım.

Olimpiyat Şampiyonu

Yaşar DOĞU denildiğinde Hasan GÜNGÖR aklına gelenler

İdarecilik yönüyle ekol olan Yaşar Doğu'nun fedakârlığını beraber yaşadığım bir hadiseyi anlatırsam daha iyi anlaşılacaktır kanaatındayım.

1960 Roma Olimpiyatlarında kilomuz vardı. Sabaha karşı saunaya gitmemiz gerekti. Bütün kapılar kapalı olduğu için tel örgülerinden atlayarak geçtik. Yanlışlıkla kız sporcuların kaldığı bölümlere geçiyormuşuz.

Saunaya girerken kızlar bölümünde olduğumuz anladık. Bekçinin bizi yakalama tehlikesi vardı. Yaşar Doğu: "Yakalanırsak, siz kaçın. Ben, bekçiyi yıkar, silahını kullandırmam. Siz tartıya yetişirsiniz. Ben de sabaha kapılar açılınca gelirim." dedi. Gerçekten sauna dönüşü bekçi bizi yakaladı ve daha sonra Yaşar Hoca'nın planını uyguladık. Bu fedakârlık sonunda; Ahmet Bilek, Mustafa Dağıstanlı ve ben Olimpiyat şampiyonu olduk.

YAŞAR YILMAZ ÜÇ KEZ DÜNYA 2.

Yaşar Doğu, dünyaya gelmiş geçmiş en büyük sporcu. Benim de hocalığı yaptı, bulunmaza münevver bir insan. Çok erken kendisini kaybettik. Dünyaya böyle bir pehlivan bir daha gelmez. Büyük güreşler yapmış. Aktif sporculuğu bıraktıktan sonra da Türk güreşi için büyük hizmetler yaptı. Mustafa Dağıstanlı'yı, beni, Müzahir Sille'yi, Hüseyin Akbaş'ı, İsmail Ogan'ı bulup mindere çıkardı. Her işimizle ilgilendi.

Aynı zamanda hocalığımızı yaptı. Yeri doldurulamaz Allah rahmet eylesin.

Kilo düşerken bir anımız oldu. Hocam, artık kilo düşemiyorum, düşecek bir yerim kalmadı, dedim. Yaşar! Dedi: “Sabret. Fin hamamında bin say.” Hocamı dinledim girdim saunaya nerde ise bayılıyordum. Sonra soğuk suya attılar kendime geldim. Şampiyonluğumu Yaşar Doğu'ya borçluyum. Yaşar Doğu'nun hayatım boyunca hiç kimseye hakaret ettiğini veya kötü konuştuğunu duymadım. Bizleri ev sahibi yapmak için çok uğraştı. O, bizim her şeyimizdi. Türk güreşinde yeri doldurulamaz bir insan. Çok erken aramızdan ayrıldı.

Olimpiyat Şampiyonu

Müzahir SİLLE’ni anlatımıyla Yaşar DOĞU

1961 senesinde Rahmetli Yaşar Hoca, İstanbul'a geldi. İstedik ki, İstanbul'daki şampiyonlar bir ev sahibi olsun. Epey dolaştı. Eyüp'ün üst taraflarındaki tek katlı bahçeli evleri dolaştı. Ben, size daha iyi yerler bulacağım, dedi. Bir gün, İstanbul Güreş İhtisas Kulübü'ne geldi. İdmandan çıktık koluma girdi

cebinden bir elma çıkardı ve bana verdi. Hiç yaptığı şey değildi. Şaşırdım. O, mesafeyi çok iyi ayarlayan büyük bir Hoca idi. Hayatımda ilk defa gördüm. Camiye gittik namaz kıldık. Daha sonra türbeye gittik. Dua ettik. “Müzahir, hakkını helal et! Ben, gidiyorum.” dedi. Vefat edeceği kendisine ayan olmuş gibi bir hali vardı. “Hocam!” dedim. “Bizim, sende ne hakkımız olabilir? Helal olsun.” dedim. Daha sonra ertesi gün vefat ettiğini öğrendiğimde yıkıldım. Hocamızın bir elma vermesi, kolumuza girmesi benim için büyük bir olaydı.

1960 senesi Emirgan'da kamptayız. Çok susuzum, çok açım; âdeta yanıyorum. Ağustos ayında Emirgan Vapur İskelesi'nin tam karşısında kafeterya gibi bir yer vardı. Yukarı çıktık ve tam kenara oturduk. Denizi seyrederken “Eğil! Müzahir.” dedi. “Hocam, hayırdır.” dedim. “Eğil diyorum, eğil, Hocam yahu, eğil!” dedi ve kendisi de eğildi ben de. Neredeyse masanın altına girdik. Koca yiğit Celal Atik Hoca, arkadaşı Yaşar Hoca'ya olan saygısından dolayı ona görünmemek için saklandı. Aslında, merhaba hocam, diyebilir; merhabalaşırdı. Fakat o sporculuğun, dostluğun ve saygının en büyük örneğini sergiledi. Bu hatırayı hayatım boyunca unutmam. Aslında Türk güreş kamuoyu o

dönemde olduğu gibi her dönemde ona her zaman saygı duyardı. Onun yeri, Türk güreş tarihinde hiçbir zaman doldurulamaz. Allah Rahmet eylesin.

Yücel SEÇKİNER

E.B.T Genel Müdürü

Bir hatıra: “O zamanlar jandarmagücü'nün komatanıydım. Bir gün Gölbaşı'na gidiyordum. Rahmetli Yaşar Doğu ile karşılaştık. Bana nereye gittiğimi sordu, Gölbaşı'na cevabını alınca. Ben de oraya gidiyorum, istersen birlikte gidelim hocam, dedi. Baktım, elinde bir çuvala doldurulmuş odunlar vardı. Birlikte yola çıktık. Yolda, Yaşar Hoca'ya: “Hayırdır Hocam, odunlarla ne yapacaksınız?” dediğimde Milli takım hocası Yaşar Doğu'nun cevabı: “Biraz sonra ciğer parelerim gelip antrenman yapacaklar. Sonra duş almaları lâzım. Bu odunları, sobayı yakıp onlara su ısıtmak için yanımda götürüyorum.” oldu. Gölbaşı'ndaki antrenman yerine geldik. Yaşar Hoca, hemen pencereleri açtı, salonu havalandırmaya başladı. Sonra yanında getirdiği paketten iğne iplik çıkardı ve minderlerin kenarlarındaki yırtıkları dikmeye başladı. O zamanlar şimdiki gibi kaliteli minderler yoktu. Dediği laf şu oldu: “Antrenman sırasında minderin yırtık bölümündeki toz ve pislikler güreşçilerin ağızlarına geliyor ve hastalanmalarına neden oluyor. Bu yırtıkların dikmesi lazım. Bizim güreş ailemizde anne olmadığına göre, baba olarak benim dikmem icab eder ki, evlatlarım hastalanmasınlar. Yaşar Doğu, böyle bir insan, böylesine sporcularına sahip çıkan bir antrenör idi²¹.”

Ali GÜMÜŞ

Spor Yazarı

Bir kuvvet ilahı: Yaşar DOĞU, son derece alçakgönüllü, gurur ve kibirden nokta bile taşımayan; daima arkadaşlarını, öğrencilerini yüceltmeye çalışan bir yaradılıştaydı. Belki, en azından on kere: "Yaşar-Celal-Gazanfer üçlüsünün en iyisi hanginizdi?" diye sordüğümüzde, alabros tıraşlı başı, nefes alıp verirken kalkıp inen geniş omuzlarıyla tane tane cevap verirdi:

²¹ Eski Spordan Sorumlu Devlet Bakanı Yücel Seçkiner'in 8 Ocak 1998 tarihinde “Yaşar Doğu'yu Anma Töreni”nde yapmış olduğu konuşmasının yayınlandığı “Türk Güreş Vakfı” dergisinden alınmıştır.

"Ben bu işin hammallığını, Celal cambazlığını, Gazanfer de pehlivanlığını yaptım. . ."

Yaşar Doğu'nun en beğendiği güreşçi Gazanfer'di. Çocuklarından birine de "Gazanfer" adını, takım arkadaşı, en beğendiği güreşçinin adı olarak taktı. Gazanfer, sonradan ABD'de okudu, Dr. ve üniversitede öğretim görevlisi oldu. Aslında ve elbette ki, bu üçlünün içindeki, hatta Türk sporunun içindeki en büyük adam Yaşar Doğu'ydu. Ama "**En büyük benim.**" hiç bir zaman demedi. . .

1948 Londra Olimpiyatları'nda finalde Yaşar Doğu'nun rakibi Avustralya'lı Richard Gerard ile ilgili duygularıyla ilgili bir anı.

Aslında Londra'da altın madalya finali Yaşar'la Avusturyalı Richard Gerard arasında geçti. Gerard, son derece duygulu; bütün spor hayatında Yaşar ile karşılaşmış ve Yaşar'a tuşla yenilmiş olmakla övünen benzeri az bulunan bir sportmendi. Sydney'de, Anzaklarla konuşurken yanımıza gelmiş, ağlamıştı. 1970 yılında Kanada'nın Edmonton şehrindeki Dünya şampiyonasına Avustralyalı güreşçilerin katile başkanı olarak geldiğinde bize yaşlı gözlerle aynen şunları söylemişti:

"Bütün yaşantım boyunca Yaşar Doğu gibi centilmen ve bu tür mücadele dalını iyi bilen başkasını görmedim. Londra Olimpiyatları'nda yaptığımız final karşılaşmasından sonra göğsündeki Ay Yıldızı söküp bana armağan eden Yaşar Doğu'yu hiç unutmam. Melbourn'a döndüğümde eşim, Yaşar Doğu'nun armağanı Ay Yıldızı benim ceketime işledi. Yıllarca ve iftihar ederek Ay Yıldızlı kokartla dolaşım. Çünkü bu kokart bana, Yaşar Doğu, bütün zamanların en büyük güreşçilerinden bir olan Yaşar Doğu vermişti. Böylesine müthiş bir güreşçiye yenilmiş olmak insana üzüntü değil, keyif vermeliydi. Ben, yaşantım boyunca Yaşar Doğu'ya yenilmiş olmanın, hem de finalde yenilmiş olmanın keyfini yaşadım. Başkalarını bilemem..."

Gerard, Edmonton'da bunları bize anlatırken yanımızda Nuri Boytorun ile milli takımımızın antrenörlerinden Hasan Güngör de bulunuyordu. Hep birlikte öylesine duygulandık, öylesine duygulandık ki...

İşte "Yaşar" buydu.

Bu büyük şampiyon, aynı zamanda insani ilişkilerindeki becerisiyle eşsiz bir "sevgi köprüsü" kurmuştu.

Ahmet AYIK

(Avrupa, Dünya ve Olimpiyat Şampiyonu)

“Yaşar DOĞU Ekolü”nü getireceğinizi ifade ettiniz. Bu ekol nedir, açıklar mısınız? Önceki ekolden, ekollerden farklılığı nedir²²?

“Yaşar Doğu Ekolü” derken, anlatmak istediğim şudur: Yaşar Doğu’yu yıllar önce kaybettik. Çok değerli bir büyüğümüz ve benim de hocalığımı yapmış bir insan olarak, Yaşar Doğu bizler için elbette büyük bir değerdir. Birçoklarının aklına eski ekole, eski yıllara bu günün şartlarında, modern dünyada, gelişmiş teknolojilere göre, neden geri dönme-yi düşünüyorsunuz, diye bir şey gelecek tabii. Halbuki Yaşar Doğu’nun düşüncelerini bir ekol olarak algılamak istiyorum. Yaşar Doğu sevgiye, saygıya, dostluğa, kardeşliğe bağlı; Türklüğün örf, âdet ve geleneklerine, hasletlerine dayanan bir anlayışın temsilcisidir. İşte bu anlayışı, Türkiye’de yeniden yapılandırmak, kurmak istiyorum. Bunu yeniden sistem haline getirmek istiyorum. Buradan yola çıkarak, bizim hocalarımız, güreşçiliklerinin yanı sıra son derece değerli insanlardı. Ben inanıyorum ki, bu gün de olsalar eşsiz şampiyonluklar kazanırlardı, gerek Yaşar Doğu olsun Celal Atik, Nasuh Akar vb. olsun, onlarda tabii ki, tek düşünce vardı; ülkelerine, Türkiye Cumhuriyeti’ne şampiyonluklar kazandırmak, Türkiye’nin bayrağını göndere çekirtmek, İstiklâl Marşımız’ı söyletmekti. Ben, bu günkü yeni nesile bunu, bu şuuru enjekte etmeye çalışıyorum. Bunu yapmaya çalışmamız gerekiyor. Bu hareketle yola çıkalm, istiyorum.

“Yaşar Doğu Ekolü” derken, bunu yerleştirmeye çalışıyorum. Bunu yerleştirdiğimiz takdirde, bundan sonra işimizin çok kolay olacağına inanıyorum. Yani işin % 35 - % 40’ını halletmiş oluruz. Bu da inşallah 1,5 - 2 senemizi alacaktır.

O insanların hepsi, Yaşar Doğu ve diğerleri, vatanını, milletini çok seven insanlardı. Güreş sporuna bir ibadet aşkıyla adeta bağlılardı. Bir mü’min nasıl dine bağlıysa, onlarda öyle dinine bağlıydı ve güreşi de öyle kutsal görürlerdi, çünkü bunu vatanlarına hizmet olarak kabul etmişlerdi. Bizleri de o anlayış ve duygularla yetiştirdiler. Tabii şimdi, her alanda olduğu gibi gençlikte bir yozlaşma var; inşallah biz bunun önüne geçeceğiz. Güreşte de bir takım bölünmeler, parçalanmalar var. Biz bütünlüğü, birliği sağladığımız takdirde işimiz daha da kolaylaşacaktır.

²² Güreş federasyonu Başkanlığına seçildiği dönemlerde, kendisi ile Sivas Yardımlaşma ve Kültür derneğinin yaptığı bir röportaj.

İSMET ATLI OLİMPİYAT ŞAMPİYONU

Yaşar DOĞU Hocam ile bir güreşimiz

Bir öğle sonu çalışmasında, Nuri Boytorun Hoca: “Haydi, Yaşar soyun bakalım; haydi Adanalı sen de soyun!” dedi. Zaten ısınmıştık. Hoca'nın düdüğü ile birbirimize giriverdik. Bir "yan bağdası" ile bu büyük güreşçiye köprüye getirmiş, tuş yapmaya çalışıyordum ki, kurtulmuştu. Kalktığımızda, daha hırslı daha öfkeli şekilde bana saldırmıştı ki, aynı oyunu, bu defa da öteki kolundan sallamış, onu yine köprüye getirmiştim. Tuş olmaktan kurtulmuştu. Ayağa kalkmış, tekrar kapışmıştık. Fakat karşımdaki, sanki bir makine gibi gittikçe sertleşiyor, hızlanıyordu. Bense çaresizlik içinde bitiyordum. Dördüncü dakikada alta düşmüş, sol yanımdan da sarmayı yemiştim. Ama bu bizim taktiğimiz veya bize takılan sarmalara hiç de benzemiyordu. Sol bacağı rakibin Sol bacağından takıyor, sağ bacağı da rakibin sol dizinin altından geçirerek sağ ayağının ucunu mindere destek yapıyor ve geriyordu. İşte o anda alttakinin ince beline öyle bir tazyik ediyordu ki, beli kırılacak gibi acıyordu. Bu defa alttaki, mecburen sağa doğru açılıyordu. İşte o zaman da sol kolu ile sol koldan bir burgu takıyordu. Böylece ister istemez köprüye geliyor, üstüne iyice çullandığı rakibini mutlaka tuş yapıyordu. Yaşar Doğu'nun, bu oyununu, Samsun'da çok eskiden bir pehlivandan öğrendiğini duymuştum. O yıllarda kırk yaşına yakın; bu tecrübeli, kuvvetli, idmanlı pehlivan yirmi yaşlarındaki tecrübesiz bir güreşçiye 5.dakikada bitirmiş tuş yapmıştı. İdman sürerken altıncı dakikadan sonra, tamamen acınacak hale düşmüş, kendi kendime yenilmeye başlamıştım. Ama bu idman bana çok iyi bir ders olmuştu. İlk defa Türkiye birinciliğine gelirken Yaşar Doğu'nun karşısına Konya'da beni çıkarmayan idarecimiz Adil Bozdoğan'a binlerce teşekkür ederken, bizim daha çok idman yaparak, kendimize iyi bakarak kuvvetlenip, nefesimi iyice açtıktan sonra kendimi tam bir güreş sonuna kadar mücadeleye hazırlayıp; bitmemeye, tükenmemeye çalışacaktım. Aradan on beş gün geçtikten sonra, Nuri Hoca, bizi bir daha mindere saldı. Ben, yine aynı oyunla kendisini sakatladım. Fakat idmana devam etti ve güreşin 5. 6. dakikasından sonra yine bir önceki antrenman gibi perişan oldum.

Yaşar Doğu, güreş sporunu öyle yapardı ki, bir mü'minin Allah'a bağlandığı gibi gündüz güreşini düşünür, hiç hata yapmadan bu hayatını sürdürmeye çalışırdı. Dini vecibelerini yerine getirdiği gibi güreş sporunun şartlarını da yerine mutlaka getirir; ayrıca yenilmemek için

Allah'a yalvarır dualar ederdi. Bazı kendini bilmezler: “Şimdi dünyada güreş çok ilerledi, Yaşar Doğu bile olsa yenilirdi.” diyorlar. Bu cahilliğin, bilgisizliğin ve bunu söyleyenlerin bir aşağılık duygusunun ifadesidir. Yaşar Doğu bugün de yaşasa bundan yüz yıl sonra da güreşmiş olsa şimdiki güreş kurallarına göre rakiplerini en geç iki, üç dakika sonra üç ihtarla minderden attırırdı.

Yaşar Doğu, okuyup yazmayı askerlikte öğrenmişti; ama bir diplomat gibi kendisini yetiştirmişti. Ağır başlı, olgun bir insandı. Şivesi biraz doğum yeri olan Samsun yörelerini andırır; ama her kelimesinde fikir vardı. Hazır cevaptı. Espriler yapardı. Güzel tertemiz giyinir, hiç ağzına içki koymadığı halde folklorumuzu ve Türk müziğini çok sevdiğinden ekseri gazinolara, tiyatrolara gider, konserleri hiç kaçırmazdı. "Güzel müzik bütün yorğunluğumu çıkarıyor." derdi. Akşamları geç de yatsa, sabahları mutlaka erken kalkar, sabah namazını eda ederdi. Tekrar ediyorum: Güreşte en iyi oyunu sarma ve burgu idi. Kafakol, tek kol, salto gibi oyunlara rağbet etmezdi. “Bu oyunlar, için tehlikeli oluyor. Benim kuvvetim ve nefesim her zaman iyi olduğuna göre neden kendimi riske sokayım.” derdi. Ama yukarıda da tarif ettiğim gibi daha rakibi altına alırken, beraber o küçük kısa ama çelik gibi bacakları ile sarmayı takar, rakibini hemen yana açar ve burgu ile de tuşa getirirdi. Birçok rakibini de diskalifiye ile yenerdi. Hiç bir zaman rizikolu oyunlara girmezdi. Çünkü kendine itimadı sonsuzdu.

Prof. Dr. Ahmet İkiok

Mehmet Akif Ziyagil ile yaptığı görüşmede: “1953 yılında Havza’da, Tokat, Amasya, Çorum ve Samsun illerinin katılımıyla yapılan bölge şampiyonasında birinci olduğunu, başarısından dolayı Yaşar Doğu tarafından Ankara’ya davet edildiğini, Ankara’da Kömür Tevzii ve Satış Müessesesi’nde işe alındığını ifade etmiştir. Maltepe’deki Baldudak Sineması’nın altında Yaşar Doğu’nun yönetiminde antrenmanlara başlayan İkiok, Yaşar Doğu’ya karşı beslediği sevgi ve usta-çırak ilişkisinden dolayı, antrenman çantasını Ulus’taki evine kadar taşıdığını dile getirmiştir. Maltepe’den Ulus semtine kadar yaptıkları yürüyüş sırasında halkın sevgi ve ilgisinden dolayı yürümekte güçlük çektiklerini dile getiren İkiok, Yaşar Doğu’nun yolun her iki tarafındaki insanlara selam verdiğini ve hatırını sorduğunu ifade etmektedir. 1956 yılında Yaşar Doğu ile birlikte yaptıkları tren yolculuğunun bitiminde Haydarpaşa Garı’nda kendiliğinden toplanan büyük bir halk kitlesinin Yaşar Doğu’yu karşıladığını ve büyük sevgi gösterisinde bulunduğunu, anlatmıştır.

Prof Dr Mehmet Akif ZİYAGİL

Askere gitmeden önce, tahminen 1935 yılında Amasya'nın bugünkü Ziyaret Kasabası'nda -eski adıyla Ziyere Köyü'nde- yapılan düğün güreşinde Ankara'dan gelen güreş otoriteleri tarafından beğenildi. Amasya'dan ayrılarak Ankara'ya giden Yaşar DOĞU, 1961 yılındaki ölümüne kadar aralıklarla Kurnaz Köyü'ne gelerek halasını ziyaret etti. Yaşar Doğu'nun hemen ölümünden sonra, doğum yapan halasının kızı Mürvet TOK (Özdemir), oğluna dayısının oğlu Yaşar Doğu'ya karşı besledikleri saygıdan dolayı "Doğu" adını verir. Yine, Mürvet Tok'un kızı Belgin ile evli olan Amasyaspor'un unutulmaz kaptanı Nadir Karakaya'nın kızının adı da Yaşar Doğu'nun annesinin adı olan "Feride"dir. Bilinmelidir ki, Yaşar Doğu, Kavak ilçesine bağlı Karlı köyünde doğmuştur. Ama güreş alt yapısını ve ustalığını Amasya'da geliştirmiştir. O, Amasya'nın yetiştirdiği ilk Olimpiyat şampiyonu güreşçidir.

Anlatan:Ayşe AKBAŞ

Dünya Şampiyonu Hüseyin Akbaş'ın Eşi

Derleme Yılı:1996

Hüseyin Akbaş Efsanesi isimli kitaptan

1959 yılı ilkbaharıydı. Hüseyin, bir şampiyonadan yeni dönmüştü. Yeni bir şampiyona için bütün güreşçiler kampa girdiler. Zannediyorum mayıs ayı idi. Bir akşam vakti Akbaş, pılını pırtısını toplayarak eve geldi. Son derece tedirgin idi. Beti benzi soluktu. Kızgın ve üzgün olarak: "Artık ben gitmiyorum!" dedi. "Ne demek, nasıl olur? Bunca emek, bunca şampiyonluk boşunamı gidecek?" Güreşçilerden, yanında Mehmet Yüce de vardı. Acıkmışlardı benden yemek istediler. İçimden yemek yapmak gelmedi. Göz ucuyla dışarıya baktım. Yaşar Hoca geliyordu. O'nun giydiği ayakkabılar "gıcır gıcır" ses çıkarırdı. İçeri girdi, beklenmedik bir şekilde Akbaş'a dönerek: "Yazıklar olsun Akbaş!... Neden kampı terk ettin? Sen ki benim en çok güvendiğim, en çok desteklediğim, en çok sevdiğim güreşçisin..." Akbaş, (burnundan soluyarak): "... Eğer kampta kalır şampiyonaya giderseler; ben, gitmem diyerek, içerideki odaya geçti." Arkasından hışımla içeriye girdi: "Demek, Hoca'ya sen bunu yaptın ha! Yazıklar olsun sana. Bunca emeğe karşılık bunu mu yapacaktın?" diyerek, dışarı çıktım. Yaşar Hoca'yı zorla içeri aldım. Yaşar Doğu Hoca'nın morali bozuktu. Üzgün üzgün bana dönerek: "Gelin, sen bunu adam edememişsin!" dedi, şaka yollu

konuşmaya başladı. Sonda Akbaş'a işittirmek için sesini yükseltti: “Sen, Akbaş sen söyle, ben bütün kampı boşaltayım. Ama bana haber vermeden pılını pırtını toplayıp geldin? Sana verdiğim bu kadar emeğin karşılığını böyle mi verecektin?” Akbaş'ın etekleri tutuşmuştu. Hiç sesi çıkmıyordu. Boynunu büktü, süt dökmüş kedi gibi Hoca'nın yanında el pençe beklemeye başladı. Hoca, yukarıdan aşağıya saydı saydı. Akbaş hiç konuşmadı. Cevapta vermedi. Daha sonra Hoca'yla birlikte dışarı çıktılar ve gittiler.

Türk Güreş tarihi: Yaşar Hoca gibi birini bir daha yetiştiremez. O'nun güreşçilere karşı yakınlığı, dostluğu ve sıcaklığı ancak bir babanın evladına yapabileceği cinsten idi. Kamplarda geceleri güreşçileri sürekli kontrol eder, uyuyan güreşçilerin üstünü örter, yastıktan başı düşenlerin yastıklarını düzeltirdi. Bazen de yanaklarından sevgi ile öperdi. Doğrusu hocaların hocası Yaşar Doğu, şampiyonlar şampiyonu da Hüseyin Akbaş'tı. Akbaş'ta hocalık yaptı; fakat Yaşar Doğu gibi asla olamadı.

TÜRKİYE GÜREŞ FEDERASYONUNUN KURULUŞU VE BAŞKANLARI

A.FETGERİ AŞENİ
1923-1937

Türkiye Cumhuriyeti devleti spor yönetiminde ilk kurumsallaşmış yönetim yapısını oluşturan “Gönüllü birlik modeli” olarak teşkilatlanan T.İ.C.İ (Türkiye idman cemiyeti ittifakı) 1922 yılında kurulmuştur. Güreş, Halter ve Boks’un başkanlığına Ahmet Fetgeri Aşeni getirilmiştir.

1923 yılında ise FİLA (Federation Internationale de Lutte Amateur) üye olmuştur. İlk federasyon başkanımız olan Ahmet Fetgeri Bey, on dört yıl süre ile bu görevde kalmıştır. Aşeni ilk cemiyet şeklinde kurulan Teşekkülün içerisinde Güreş, Atletizm ve Boks gibi sporlara birlikte başkanlık yaptı. 1937 yılında vefat etmesi üzerine bu görevi uzun yıllar başarı ile yürüttü.

TÜRK SPOR TARİHİNDE GÜREŞ FEDERASYONU BAŞKANLARI

Sıra no	Adı ve Soyadı	Göreve Baş Tarih	Gör. ayrıldığı tarih	Vefat sağ
1	A.Fetgeri Aşeni	1923	1937	vefat
2	Vehbi EMRE	1937	1939	
3	Tayyar YALAZ	1939	1943	
4	Vehbi EMRE	1943	1951	vefat
5	Sadullah ÇİFTÇİOĞLU	1951	1953	
6	S.Cenap BERKSOY	1953	1958	
7	Vehbi EMRE	1958	1960	
8	Münir ÇALIŞKAN	1960	1961	
9	S.Cenap BERKSOY	1961	1963	
10	Müslühittin Yılmaz METE	1963	1964	
11	Suat BOLAYIR	1964	1964	
12	Cihat USKAN	1964	1968	vefat
13	Cemil ERKÖK	1968	1970	
14	Mehmet AKZAMBAK	1970	1971	
15	Turhan YAVÇAN	1971	1972	
16	Cihat USKAN	1972	1973	

YAŞAR DOĞU HAYATI VE ÖRNEK SPORCULUĞU

17	Nihat Işıttan	1973	1974	
18	Fazlı ARINÇ	1974	1975	
19	Alp KARABİBER	1975	1976	
20	Haydar Özöğretmen	1976	1977	vefat
21	Zeki AVRALIOĞLU	1977	1979	
22	Niyazi CİVELEK	1978	1978	
23	Ahmet AYIK	1978	1978	
24	Zeki AVRALIOĞLU	1978	1979	
25	Vehbi EMRE	1979	1979	vefat
26	Osman ATAÇ	1979	1980	
27	Hasan BOZBEY	1980	1984	vefat
28	Halil ATA	1985	1986	
29	Tahsin ALBAYRAK	1986	1987	
30	Yalçın İPBÜKEN	1987	1988	
31	M.Esat GÜÇHAN	1988	1990	
32	Tevfik SARP KAYA	1990	1990	
33	Yücel SEÇKİNER	1990	1991	
34	Arif Nusret say	1991	1992	vefat
35	Sadettin Tantan	1992	1993	
36	İsmail DEMİRCİ	1993	1996	vefat
37	Ahmet AYIK	1997	2000	
38	Osman Şansal	2000	2004	
39	Recai Ustaoglu	2004	2008	
40	Dr Osman AŞKIN BAK	2007	2008	
41	Dr Osman Aşkın BAK	2009	2011	
42	Bekir ÇEKER	2011	-----	

Not: Güreş Federasyonu Başkanlık makamı için 1993 sonu itibarıyla seçimle görevlendirme dönemi başlamıştır.

SEÇİMLE GÖREV YAPAN BAŞKANLAR

S.No	Adı Soyadı	Görev yılları	Görev süresi
1	İsmail DEMİRCİ	1994-1996	3 yıl
2	Ahmet AYIK	1997-2000	4 yıl
3	Osman ŞANSAL	2001-2004	4 yıl
4	Recai USTA OĞLU	2005-2007	23 ay 19 gün
5	Dr Osman Aşkın BAK	2007-2008	
6	Dr Osman Aşkın BAK	2009-20011	
7	Bekir ÇEKER	2011 -	

YAŞAR DOĞU HAYATI VE ÖRNEK SPORCULUĞU

Türk güreşi 1993 sonu itibarıyla başkanlarını seçimle belirlemeye başladı. Seçim sistemi ile ilk defa göreve gelen Rahmetli İsmail Demirci'dir. Demirci'den sonra Ahmet Ayık ve 3 dönemde ise Osman Şansal 4 yıl görev yapmıştır

1923-2011

TÜRK GÜREŞ TARİHİ GÜREŞ FEDERASYONU BAŞKANLARI

A.FETGARİ AŞENİ 1923-1937	VEHBİ EMRE 1937-1939, 1943 - 1951 1958 - 1960, 1979 - 1979	TAYYAR YALAZ 1939 - 1943	SADULLAH ÇİFTÇİOĞLU 1951 - 1953
S. CENAP BERKSOY 1953 - 1958, 1961 - 1963	MÜNİR ÇALIŞKAN 1960-1961	M. YILMAZ METE 1963-1964	SUAT BOLAYIR 1964-1964
ÇİHAT USKAN 1964-1968, 1972 - 1973	CEMİL ERKÖK 1968-1970	MEHMET AKZAMBAK 1970 - 1971	Turan Yavçan 1971-1972

YAŞAR DOĞU HAYATI VE ÖRNEK SPORCULUĞU

NİHAT İŞİRTMAN 1973-1974	FAZLI ARIŒ 1974-1975	ALP KARABİBER 1975 - 1976	HAYDAR ÖZÖĞRETMEN 1976 - 1977
ZEKİ AVRANLIOĐLU 1977-1978	NİYAZI CİVELEK 1978 - 1978	OSMAN ATAÇ 1979 - 1980	HASAN BOZBEY 1980 - 1984
HALİL ATA 1985 - 1986	TAHSİN ALBAYRAK 1986 - 1987	YALÇIN İPBÜKEN 1987 - 1988	M. ESAT GÜÇHAN 1988 - 1990
TEVFİK SARPKAYA 1990 - 1990	YÜCEL SEÇKİNER 1990 - 1991	A. NUSRET SAY 1991 - 1992	SADETTİN TANTAN 1992 - 1993

YAŞAR DOĞU HAYATI VE ÖRNEK SPORCULUĞU

İSMAİL DEMİRCİ 1993 - 1997	AHMET AYIK 1978 - 1978, 1997 - 2000	OSMAN ŞANSAL 2000 - 2004	RECAİ USTAĞLU 2004 - 2007
Dr. Osman Aşkın BAK 2007-2011	Bekir ÇEKER 2011- ...		

Türkiye’de modern anlamda güreş, 1910 yılında grekoromen stildeki çalışmalarla başlamıştır. Modern güreş sporu konusunda güreşçilerimizi eğitmek üzere Macar antrenör Raol Peter görevlendirilmiştir. 1922 yılında Cumhuriyet’in ilanından önce oluşturulan Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı bünyesinde yer alan Güreş Federasyonu sayesinde ülkede minder güreşi ile ilgili çalışmalar daha düzenli hale gelmiştir. İlk Güreş Federasyonu Başkanlığı’nı da Beşiktaş Osmanlı Jimnastik Kulübü’nün kurucularından Ahmet Fetgeri Bey yapmıştır.

Minder güreşine ilgi gösteren Fenerbahçe, Beşiktaş, Üsküdar, Anadolu, Kumkapı ve Haliç Fener kulüplerinde yer alan Türk güreşçilerinin bireysel çabaları, minder güreşinin yaygınlaşp benimsenmesinde önemli rol oynamıştır.

Ahmet Fetgeri, Kemal Türel, Tıbbiyeli Sâmi, Azhar Kazancı, Dr. Emin Şükrü Kurt, Ressam Acar, Mızıkacı Danyal, Mehmet Ali Fetgeri, M. Hami Karayel, Hattat Şevket, Cemal Sek, Seyfi Cenap Berksoy, Dürrü Sade, Vehbi Emre, Celal Davut Arıbal, İlhami Polater minder güreşine öncülük eden Türk güreşçileri olmuşlardır.

Türk güreşinin yönetiminde en üst basamağı oluşturan Türkiye Güreş Federasyonu, 1922 yılında TİCİ (Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı) bünyesinde kurulmuş, 1923 yılında FILA (Federation Internationale de Lutte Amateur)'ya üye olmuştur.

ÜNLÜ GÜREŞ YAZARI ALİ GÜMÜŞ'ÜN KALEMİNDEN “YAŞAR DOĞU”

DOĞUŞTAN PEHLİVAN

Yaşar Doğu'da Allah vergisi bir kuvvet ve maçcılık yeteneği vardı. O, büyük bir sporcu, aynı zamanda büyük bir ağabey ve asla emekleri inkâr edilemeyecek büyük bir antrenör ve yöneticiydi. Hatta onun ölümünü takiben “Yaşar öldü, Türk güreşi öldü.” sözleri adeta bir atalar sözü gibi dilden dile dolaşmaya başlamıştı.

Yaşar'ın ustası Büyükçirifli köyünden Sami Pehlivandı. Sami Aker olarak tanıdığımız 1.60 m. boyunda ve ortalama 110 kilo ağırlığında olan bu usta; öğrencisiyle ilgili bilgileri bize Kavak'taki bir kahvede şöyle anlatmıştı:

“Yaşar Doğu, henüz 11-12 yaşlarındaydı ki, Emirli'deki kireç ocaklarında çalışıyordu. Atı, arabası yoktu. Ortaklık gibi bir durum vardı. Çevrede düzenlenen güreşlere yürüyerek gider, çok yorgun olduğunda 15-20 dakika kadar rakiplerinin altında kalarak dinlenirdi. Sonra da üste çıkıp rakiplerinin işlerini bitirirdi. Sanki fil ciğerine sahipti. Çok nefesliydi.”

AL BU AYAKKABILARI

Yaşar Doğu, 1937 yılında Ankara'ya geldi. Mağazaların vitrinlerine bakarken Celal Atik onu gördü. Tanıştılar. Birlikte güreş kulübüne gittiler. Arap Hoca olarak tanınan Faik Dura geleceğin büyük şampiyonuna güreşmesi için ayakkabı ve mayo verdi.

1939 yılında Oslo'da düzenlenen Avrupa Grekoromen Güreş Şampiyonası, Yaşar Doğu için ilk sınav oldu. Serbest güreşte pişen, karakucak kapışmalarında zafere giden yolları: iç-dış tırpan, yan çapraz, künde ile açan Yaşar, grekoda ne yapabilecekti? Tıpkı Koca Yusuf gibi düşünüyor: “Ayaklardan tutulmadan güreşilecekse Yaradan, bu ayakları bize niye verdi?” diye soruyordu; ama Batı taklidinde direnen spor yöneticileri “iledede Greko” diye, bir kere tutturmuşlardı.

Oslo'da istenilen başarıyı gösterememesi bundandır. Olayı hiç büyütmeye çalışmıyoruz. Serbest güreş yapan grekoromene dönecek

aynen bu duygularla dolu olur. Bunu da ancak bu türlü yanlışlıklar başından geçenler bilirler.

12 ülkeye mensup 58 grekoromen güreşçinin katıldığı, Oslo Avrupa Greko Romen Güreş Şampiyonası, 25-28 Nisan 1939 tarihinde düzenlendi. Türkiye’de sadece Kavak’la Samsun ve Ankara’yı gören bir Anadolu yiğidi, ikinci büyük savaş sancılarının attığı dönemlerde kendisini Oslo’da bulursa ne ızdıraplar çeker...

6 Danimarkalı, 6 Estonyalı, 7 Finlandiyalı, 2 Fransız, 3 Macar, 2 İtalyan, 3 Letonyalı, 7 Norveçli, 1 İsviçreli, 7 İsveçli ve 7 de Türk güreşçinin katıldığı şampiyonada milli takımımızın 66 kilosunda Ay Yıldızlı mayoyu giyen sporcumuz, antrenör ve yöneticilerinin direktifleri üzerine tam on iki kilo düştü. Böylesine katı şekilde saunalarda ve birkaç saat içinde et ve kemikten ibaret olan vücudun altıda birini erittikten sonra minderde mücadele yapmak kimin haddineydi.

Karlılı bunu başardı. 66 kiloda, 8 sporcu arasında 1 numaraydı. Kapalı köy ekonomisinden çıkan gariban bir sporcu, Avrupa’nın devleriyle boy ölçüşmek durumunda kalırken, kendisine en önemli rakip olarak kilosunu çıkıyor ve saunada bir iki saat içinde tam on iki kilo kaybediyordu.

Sporcumuzun karşısında ilk turda Norveçli Arild Dahl’ı gördük. Kavaklı bu müsabakadan “ekseriyetle” galip ayrılmayı başardı. O günkü FILA kuralına göre “ekseriyetle”, “sayı ile”, “tuşla” ayrı ayrı şeylerdi. Sporcular rakiplerinden çok az puan farkı ile galip olarak sıyrılabildikleri takdirde bu gabiliyet “ekseriyetle” galibiyet olarak kabul ediliyordu. Sayı ile galibiyet ise bir yerde “çoğunlukla” elde edilen zaferdi.

İkinci turda Estonyalı Adelbert Toots, Kavaklı’nın rakibi oldu. Bir yanlışlık, bir an süren dalgınlık Yaşar’dan galibiyeti aldı, gitti. Estonyalı Toots, daha sonra yapacağı iki karşılaşmayı da kaybederek elenip gidecek olan Estonyalı Toots, sporcumuza (2-1)’lik bir galibiyet sağladı. Üçüncü tur ise ölüm kalım maçıydı: İsveçli büyük sporcu Gösta Andersson Kavaklı’nın karşısına dikildi. Büyük mücaele “ekseriyetle” Yaşar Doğu’nun galibiyetiyle noktalandı. Bundan sonra “dördüncü tur” ya da “final” diye bir şey yoktu. Finlandiyalı L. Koskela ile İsveçli Gösta Andersson birincilik kapışması yaptılar, tek kalan, daha doğrusu karşılaşmalarını tamamlamayan Kavaklı tribünlerden bu müsabakayı izledi.

Gösta Antersson, Finli rakibi Laui Koskela’yı sayı ile yendi. Bu durumda Fransız ve Finli’yi yenen Andersson sadece bir fena puanla birincilik karşılaşmasına çıkıyor. Finli Koskela da 2 fena puanla altın için savaşıyordu. Maçlarını tamamlayan Yaşar Doğu’nun 4 fena puanı vardı

ve şampiyonu yenmiş olmasına rağmen kilosunda altın yerine gümüş madalya aldı.

1946 Stockholm, 1940 ve 1944 Olimpiyatları, ikinci büyük savaş nedeniyle yapılmadı. 1946 yılında çıkılan Mısır Turnesi'nde mükemmel karşılaşmalar atarak yenilmezliğini ortaya koyan Yaşar, 1946 da Stockholm'de Avrupa Serbest Güreş Şampiyonası için bilenmeye başladı. O zamanlarda ülkemizden Kuzey Devletleri'ne yolculuk yapan, özellikle siyah saçlı delikanlıların halk üzerinde büyük değeri vardı. "Karakafa" diyerek adeta onları kapışıyorlardı. Bu kapışmalar elbette Kuzeyli sarışın kızlar tarafından oluyordu.

Kavaklı en ince noktalarına kadar bildiği serbest güreşin 73 kilosunda olmanın rahatlığındaydı. 9 sporcunun girdiği 73 kilo kapışmalarında 6 kura numarasını çeken Yaşar, ilk tur müsabakasını Fransız Rene Chesneu ile yaptı. Rakibini sayı ile yenerek eleyen Kavaklı, ikinci tura daha rahat çıktı. Şimdi önündeki rakip Belçikalı Louis Culot'tu. Bu rakibini tuşla mağlup ederek mindere seren Kavaklı, üçüncü turda İngiliz Donalt Irving ile kol bağladı. Elbette serbest stil güreşte bir İngiliz bu tür boğuşmaların adeta kitabını yazmış olan Yaşar Doğu ile karşı karşıya gelemezdi. Gelirse işte böyle 3 dakika 7 saniyede yenilerek elenir giderdi. Yarı finalde ki rakip ise İsveçli Frans Westergren'di. Bu turda rakibini sayı ile yenmeyi başaran Kavaklı, altın madalya için Macar Kalman Savori ile tutuştu. Neticede tahmin edildiği gibi birincilik tacı Yaşar'ın oldu...

PRAG MACERASI

Kavaklı'nın ne tür bir güreşçi olmasını göstermesi açısından Prag kapışmaları büyük önem taşır. Gazanfer Bilge ve Celal Atik gibi dev sporcular bu şampiyonada birer iskambil kağıdı gibi devrilirlerken, Kavaklı, Prag'ta da altın madalya alıyordu. Hem de yaptığı 6 karşılaşmanın 5'ini tuşla, diğerini sayı ile kazanarak.

Türk güreş tarihinde hem serbestte, hem grekoromen'de birincilik kürsüsüne çıkabilmiş sadece bir güreşçi, Yaşar Doğu vardır. Kavaklı'nın 1947 yılında zaferinin bir benzerini başka hiçbir sporcumuz yakalayamıştır. 73 kiloda madalya arayan 15 güreşçi arasında 3 kura numarası ile kendisine yer bulan Kavaklı, ilk turda İtalyan Ruigo Rigomonti'yi tuşla yendi. İkinci turda kapıştığı Hollandalı De Greef de tuştan kurtulamadı. Üçüncü turda Mısırlı Mahmud Osman'ın da göbeği yıldız gördü. Dördüncü turda Çek Karel Zvonak'ın da tıpkı Mısırlı Mahmud gibi göbeği yıldız gördü. Yarı finalde İsveçli Gösta Anderson 1939 yılında, Prag kapışmalarından tam 8 yıl önce Oslo'da 66 kiloda

birincilik kürsüsüne çıkan İsveçli Anderson sayı ile Kavaklı'ya yenilerek altın madalyaya veda etti. Final karşılaşmasında Rus Nikolai Kozarski vardı. Bu sporcu sadece İsveçli'ye yenilmiş yaptığı diğer üç müsabakayı ise kazanmıştı. Ruslar kendilerine çok güveniyorlardı. İkinci dakikada rakibini köprüye düşüren Yaşar Doğu, Kozarski'nin alın derisinin yüzülerek minderde kaldığını gördü. İleri geri bastırmalarla tuşu arayan Kavaklı, direnme gücü "müthiş" olan rakibini tuşlayamadı ama en az elli yıl dilden dile dolaşan "alın derisini yüzme" olayını gerçekleştirdi. Prag'da birincilik kürsüsü Yaşar'ındı.

VE OLİMPİYATLAR...

Önce Nasuh birincilik kürsüsüne çıktı. Ertesi gün Gazanfer, Celal ve Yaşar rakipleriyle altın madalya için boğuşmaya başladılar. Gazanfer ve Celal'in altın madalyalara uzanmalarını Türk spor tarihine kaydettik. Şimdi sıra hem serbestte hem grekoromende Avrupa'nın en iyisi olan Kavaklı'nın macerasına geldi: Kavaklı, 1948 Londra Olimpiyatları'nda tıpkı Gazanfer ve Celal gibi altı rakibinin beşini tuşla yenerek birincilik kürsüsüne çıktı. Bu klasta bir güreşçi için Olimpiyat şampiyonluğu "son durak" değildi. O, birkaç Olimpiyat şampiyonu daha olabilirdi; ama ne mümkün! TMOK tarafından "profesyonel" ilan edilerek adı Helsinki Olimpiyatları düzenleme komitesine bildirmeyince Yaşar'da Celal, Gazanfer ve Nasuh gibi tribünlerde kaldı.

1949 AVRUPA ŞAMPİYONASI:

Olimpiyat kapışmalarının en unutulmaz anlarından biri Yaşar, Celal, Gazanfer'in aynı anda üç minderde güreşe başlamaları ve minderden "altın madalyaları" kazanmış olarak inmeleriydi.

Bir yıl önce Prag'ta grekoromen türde süren ve milli takımımızdan sadece Yaşar Doğu'nun birirciliği ile sonuçlanan müsabakalarda Karlılı hem serbestte hem de grekoromende "usta" güreşçi olduğunun bir kanıtıdır.

Dönemin İstanbul'daki Vali ve Belediye Başkanı Lütfü Kırdar'ın gayretleriyle yapılan Spor ve Sergi Sarayı'nın açılışı 1949 Avrupa Serbest Güreş Şampiyonası ile oldu. Bu şampiyona sırasında biletler karaborsaya düştü. Spor salonunun kapıları, camları kırıldı. Beş bin kişi müsabakaları izlerken içerdeki meraklılarının sayısından daha fazlası dışarda kaldı.

1949 Avrupa şampiyonasında Yaşar Doğu, milli takımımızın 79 kilosundaydı. Kilo düşmeden maç atmak içinde ferahlık veriyordu. Bu sıklıkta Yaşar'la birlikte altı sporcu vardı. Güreşçimiz ilk turda Belçikalı

Jacques Bwers'i, ikinci turda da Fransız Andre Braunaud'u tuşla yendi. Üçüncü turda karşısına İsveçlilerin yetiştirdiği en büyük sporculardan biri olan Axel Grönberg çıktı. Bu kapışma adeta finaldi. Altı sporcu arasında iki kura numarası ile maçlarına başlayan Karlılı, bu turda sayı ile galibiyete ulaştı. Karlılı, yarı finalde tek kaldı. Finalde ise Mısırlı Muhammed Musa'yı tuşlayıp kilosunda altın madaya kazandı.

1951 HELSİNKİ

İstanbul'daki birinciliklerden sonra Yaşar Doğu'yu son olarak 1951 yılında Helsinki'de düzenlenen Dünya serbest güreş şampiyonaları minderlerinde görürüz. Giderek alabildiğine kilo alan sporcumuz, Helsinki'de 87 kiloydu. Altı güreşçi arasında üç kura numarasıyla maçlarına başladı. İlk maçında Finli Paova Sepponen'i tuşla yenen Yaşar, ikinci turda İsveçli King Palm'i sayı ile yenerek aradan çıkardı. Üçüncü turda İranlı Abbas Zandi'de Yaşar'ın elinden sayı ile yenilmekten kurtulamadı.

Final kapışmasında Alman Max Leichter'i tuşlayan Yaşar Doğu, Avrupa, Olimpiyat şampiyonluklarını bir de Dünya şampiyonluğu ile süslemiş oldu. Yirmi dört yaşında minderlere çıkan, yirmi altı yaşında milli mayoyu giyen Yaşar DOĞU, yok yere "Profesyonel" ilan edilince 1952 Helsinki Olimpiyatlarında güreşemedi. TMOK'un o zaman ki yöneticileri Yaşar'la birlikte, Gazanfer Bilge, Celal Atik ve Nasuh Akar'ı da harcamışlar ve bu büyük spor kahramanlarının ikinci kez Olimpiyat altın madalyalarını elde etmelerini önleyerek ülkemizin spor sahalarında "çok daha zengin" olmasına set çekmişlerdi. Bu büyük güreşçimiz, Helsinki'de Dünya şampiyonluğuna eriştikten sonra on yıl daha yaşadı. Milli takımlarımızın başında bulunduğu dönemlerde Ay-Yıldızlı bayrağımız kıtalar arasında dalgalandı. Nice Olimpiyat ve Dünya şampiyonları yetiştirdi. 8 Ocak 1961'de geçirdiği ani kalp krizini takiben hayata veda etti. 66 kilodan ağır sığilete kadar çıkan iki ayrı stilde güreşerek altın madalyalar kazanan Yaşar Doğu, 1940 yılında 72 kiloda Balkan şampiyonu da oldu. 30 Ağustos 1955 tarihinde İstanbul Spor ve Sergi Sarayı'nda, Yunanlı Yorgo Palivros'la yaptığı jübile maçında rakibini üç dakikada tuşlayan Yaşar, Pakistan turnesinde de ağır sığilete müsabakalar yaparak hiç yenilmedi.

Türk Güreşi'nin sembolüydü. Rahat uyusun...

**Olimpiyat Şampiyonu İSMET ATLI
Hocası Yaşar Doğu ile ilgili anıları**

BÜYÜK USTA YAŞAR DOĞU:

1940'da İstanbul'da Çemberlitaş Sineması'nda yapılan Balkan şampiyonasında üç tuşla galibiyet alarak şampiyon oldu. Araya giren İkinci Dünya Savaşı yüzünden, 1946 yılına kadar ay-yıldızlı mayo ile güreş minderine çıkmadı, O yıl Kahire ve İskenderiye'de yapılan iki milli karşılaşmada iki tuş yaptı.1946 yılında Stockholm'daki Avrupa serbest güreş şampiyonluğunu kazandığı zaman, tam otuz bir yaşında idi.

Bir yıl sonra, grekoromen şampiyonluğuna göz dikmişti. İlk güreşinde karşısına İtalyan şampiyonu çıktı. Tuşla yendi. Arkadan Hollandalı ve Mısırlı rakipler geldi. Onları da tuşla yendi. Dördüncü rakip evsahibi Çekoslovak güreşçisi idi. O da dayanamadı ve tuş oldu. Şimdi, şampiyonluk için tek engel kalmıştı. Finali, Sovyet güreşçisi Kozarsky ile yapacaktı. İki rekate namazını kılıp duasını bitirdi ve ringe çıktı. Biliyordu zor bir güreş olacağını. Ama kararlıydı ve iyi başladı güreşe. Hatta kısa zamanda tuşunu yaptı. Ne var ki, hakemler tuşu vermediler ve güreş devam etti. Yaşar Doğu bir daha takti kleyi, bastırdı, gördü, inandı, emin oldu. Tuş... Ama hakemler bu tuşu da vermediler. Kızdı, bir "Lahavle..." çekti ve yeniden girdi güreşe...

Bu işi bütün dünyanın kabul edeceği bir biçimde bitirmekten başka çare kalmadığını görüyordu. Şu halde tartışmasız bir iş yapmalıydı. İndirdi rakibini, çevirdi. Köprüyü kurmasına izin verdi. Kırmadı köprüyü. Bekledi ve belden başına doğru kanırttı, rakibini, iyice alını otursun mindere diye... Yüklenip köprüyü kırmak işten bile değildi. Üstelik Nuri Hoca da kenardan bağıyordu: "Bastır, kır köprüsünü!..." O başını kaldırmadan tarlasını süren bir köylü ciddiyeti ile sürüyordu minderin üstünde rakibini. Minder kenarına yaklaşırken, toparlandı, kavradı belinden ve geriye, ortaya aldı.Sonra yeniden başladı o öldürücü sürme,.. Alttaki pehlivanın alını kanlar içinde kalmıştı. Alın derisi hepten soyulmuştu. Bir defa daha kavradı belini alttaki güreşçinin ve bastırıp mindere sonra da kendini kaydırıp ileri doğru. Bütün vücudu ile yaslandı yatan rakibin üzerine, oturur gibi... Hakemlere baktı. Bekledi.Tuş kararını ilan ettiler ve kalktı.

Yaşar Doğu, 1947'de Prag'da yapılan Avrupa grekoromen güreş şampiyonasında 73 kilo şampiyonluğunu işte böyle kazandı. Ama güreşten sonra üzgün ve rahatsızdı. "Yazık oldu, diyordu, hakemlerin haksızlığının cezasını pehlivan çekti. Oysa yiğit ve zağlı bir adamdı."

1948'de Londra'da Olimpiyat şampiyonluğu Yaşar Doğu'nun güreş hayatının en büyük olayı oldu. İlk dört güreşinde Hintli, İranlı, Macar, Avustralyalı rakiplerini tuşla yendikten sonra, finalde karşısına

gelen Amerikalı Merill'i devamlı kaçak güreştiği için yakalayıp da tuşa getirememişti...

1949'da Türk milli takımı, bir Avrupa turnesine çıktı ve İtalya'da, İsviçre'de, Finlandiya'da, İsveç'te. Belçika'da takımın 79 kilo elemanı olarak yedi güreş yaptı Yaşar Doğu'nun bu turnuvada bilançosu şuydu: altı tuş, bir şayı ile galibiyet...

Aynı yıl Avrupa serbest güreş şampiyonası İstanbul'da yapıldı. Yaşar, yine 79'da güreşti ve Belçikalı, Fransız, Mısırlı rakiplerini tuşla, finalde İsveçli ünlü rakibi Groemberg'i sayı ile yenip bir defa daha şampiyon oluyordu.

Sonradan uzun yıllar hocalığımızı da yapacak olan Yaşar Doğu'yu, 1951 yılında Konya'da bir güreş müsabakasında ilk defa tanıdım. Ben, o yıl Çukurova'da birçok başpehlivanları da Karakucak'ta yenmiş 79 kiloda (serbestte) birinci olmuştum. Bu başarımdan dolayı da, Adana bölge takımına seçildim. Takımımızda Kemal Köse, Mehmet Büyükyapıcı, Kemal Dışışürük ve Sadi Ozpağda gibi iyi güreşçiler vardı. İstanbul'da Spor ve Sergi Sarayı'nda yapılacak olan Türkiye birinciliklerine katılacaktık. Buraya gelirken idarecimiz Adil Bozdoğan, tecrübemiz artsın diye bizleri Ankara Güreş Takımı'yla, Konya ekibi arasındaki müsabakaları seyretmemiz için Konya'da bir gece kalmamızı uygun görmüştü.

Karşılaşma bir sinema salonu'nun sahnesinde yapılıyordu. Salon hıncahınç doluydu. Seyirciler çok ateşliydi. Konyalılar bir gün önce bütün maçlarını kaybetmişlerdi. 87 kiloda güreşen hakikaten teknik bir güreşçi olan Ahmet Çekirdekçi, Mahmut Çeterez'in karşısında bir türlü mağlubiyetten kurtulamadı. Konyalıların ağır sikleti çok zayıftı. Bir gün öncede milli takımımızın da ağır sikletini temsil eden Adil Candemir'in karşısında zaten tuş olmuştu. Konyalı yöneticilerin ısrarı ve seyircilerin büyük tezahüratı ile bizim ağır siklet Kemal Dışışürük'ün Adil Candemir'in karşısına çıkması istendi. Candemir, 1.80 m. boyunda 100-105 kilo ağırlığında, çok teknik, yakışıklı ve namlı bir pehlivandı. Kemal Dışışürük ise, 1.90 m. boyunda, 110 kilo ağırlığında, çok genç ve karakucaktan yetişme fevkalade yapılı bir güreşçiydi. Aynı zamanda pehlivan soyundan gelmeydi. Bu iki güreşçi mindere çıktıklarında, dakikalarca alkışlandılar. Güreş başlarken, Candemir neticeden gayet emin görünüyor, biraz da vücudunu ısıtıp rakibinin boş bir anını kolluyordu. Amacı tuş yapacak fırsatları yakalayabilmektir; ama bir iki tutuşmadan sonra Candemir, Adanalı'nın öyle her oyuna düşmeyeceğini anladı. Toparlandı. Bir tek kol, bir de kafakol çeken Adil, karşısına çıkan rakiplerini bu oyunlarla avlmasına rağmen, Kemal Dışışürük'ü

tökezlemedi. Bu duruma iyice hırslanan Adil Candemir, yeniden saldırdı. Kemal, geri çekilmiyor, üstüne gelen rakibini göğüslüyordu. Bir anda sanki bir flaş çaktı, iki koca dev yan üstü düştü. Candemir, köprüden kurtulmaya çalışıyordu ve kurtuldu da. Yeniden tutuştular ve bu defa iki güreşçi de sol yanlarının üstüne devrildiler. Alt alta üst üste oyun üstüne oyun yaptılar. Adil Candemir tepe üstü köprüye geldi. Bu defa tuş olmaktan kurtulmasına imkân yoktu. Ama Candemir ne yaptı etti, bu zor pozisyondan kurtuldu. Grekoromen çalışması ile köprü kurdu, zone bölgesinden köprüde kaya kaya kenara geldi. Doğrusu bu hareketi yapmak güreşçi için büyük riziko olduğu kadar, her pehlivanın da harcı değildi. Bu vaziyette minderden dışarıya doğru sıyrılarak tuş olmaktan kurtuldu. Kemal, ayağa kalktı ve güreş tekrar başladı. Ama köprüden kurtulmak için bütün enerjisini harcayan Candemir de bitik düşmüştü. Kemal'in üstüne varamıyordu. Kemal Dişçürük, karakucak oyunlarıyla Candemir'i yıldırılmıştı. Kemal, bu oyunu hepimizin ustası Çukurova Başpehlivanı Zanapalı Hanifi Demirkaya'dan öğrenmişti. Bu oyunun adı: "Yanbağdası" idi. "Ayıbağdası" diyenler de olurdu. Güreş bitmiş, Kemal maçı çoğunlukla kazanmıştı. Yer yerinden oynarcasına seyirciler tezahürat yapıyorlardı. Sahnenin arkasında minderin yanında elbiseli duran Yaşar Doğu, bu duruma takım arkadaşının bu şekilde mağlubiyetine çok kızmış, bir ara benim duyacağım şekilde "Adana takımından başka gureşecek kimse yok mu?" diye sormuştu. Ben de hemen: "Ben varım!" diye, atıldım. Konyalı idareciler seyircilere bir anda duyurmuşlar ki, herkes bu defa Yaşar Doğu'nun da güreşini görecekler diye sevinç çılgınlıkları atıyorlardı. Yaşar Doğu, sahnenin arkasına çekilmiş acele acele soyunuyordu. Ben de güreş mayomu ayakkabımı giyiverdim. Alkış tezahürat. Bu gürültüden neler olduğunu anlayan idarecimiz, Adil Bozdoğan, Kemal'i de bırakıp koşarak yanıma geldi. "Ne yapıyorsun, seni, Yaşar Doğu ile güreştirir, yendirir miyim?" dedikçe müthiş kızıyordum. Ama Adil Ağabeye karşı bir şey diyemezdim ki. Disipline karşı gelmemiz olacak şey değildi. Gönülsüz olarak giyindim. Adil Ağabey de tekrar Kemal'in yanına döndü. Konyalı idareciler, beni tekrar soymaya başladılar. Yaşar Doğu'dan niçin korkacaktım. Benden on kilo kadar ağırdı; ama boyuda beş altı santim kısaydı. Karakucaklarda benden on santim daha uzun boyluları, on beş yirmi kilo daha ağır rakiplerimi, kolayca yenmiyor muydum? Ben de Kemal Dişçürük gibi bir oyun yapar, Yaşar Doğu'yu kolayca yenerdim, diye düşünüyorum ve süratle soyunuyordum ki, idarecimiz Adil Bozdoğan tekrar yetişti. Bu defa hem bana, hem de Konyalı yöneticilere bağırıp, çağırarak beni tekrar

giyindirdi. Bu defa güreşemedim, diye biraz üzülüyorsam da, Yaşar Doğu'dan korkmadığım için de vazifemi yapmış sayıyordum.

Sonra İstanbul'a geldim, denizi vapurları gördüm. İki gün sonra da Spor ve Sergi Sarayı'nda Türkiye birinciliklerinde başarılı olup kampa girmeye hak kazandım. Emirgan'da, Beyaz Köşk'te Nuri Boytorun'un hocalığında otuz kadar serbest güreşçi ile kampa girdik. Aynı yıl, Finlandiya Helsinki'de yapılacak Dünya şampiyonluğu için hazırlanıyorduk. Adana'daki diğer arkadaşlarım yenildikleri Kemal Dişçürük de sakatlandığı için, kamptaki Adana'lı tek güreşçi bendim. Emirgan Kampı'nda tecrübeli tecrübesiz, yurdun her yanından gelmiş birçok seçme güreşçiler vardı. Yağlı, karakucak ve çengel güreşlerinden gelenlere serbest ve grekoromen oyunlarını iyi bilen güreşçiler, tam tabiriyle birbirleri ile harman oluyorlardı. Ağır sıklıtte İrfan Atan, genç ve hızlı bir güreşçi idi. Kırkpınar'da kolayca başpehlivanlık kazanmıştı. O yıllarda yenilmez sayılan İsveç'li Antonson'u, Spor ve Sergi Sarayı'nda bir milli karşılaşmada yenmiş ve böylece, İrfan Atan, İstanbuluların sevgilisi olmuştu. Türkiye birinciliğinde Adil Candemir, İrfan Atan'ı önce bir kafakol, sonra bir yanbaş oyunu ile tuş yaparak maçı kazandı.

Bunlara ilaveten iki metreye yakın boyu ile gösterişli bir pehlivan olan Memduh Ertek ve Murat Hersekli, iri yapılı ve çok kuvvetli iki pehlivan idiler. Hatta Murat Hersekli'yi, Güzel Sanatlar Akademisi'nde manken olarak da kullanıyorlardı. Ağır skletlerin içinde 87 kiloda böylesine iri vücutlu İrfan Atan, Adil Candemir, Memduh Ertek ve Murat Hersekli'nin arasında Yaşar Doğu, çok küçük görünüyordu. Yaşar Doğu; 1.68 m. boyunda, önceleri 67, 73, 79 ve son olarakta 87 kiloda dünya şampiyonluğunda şansını deneyecekti. 8-10 yıl içinde girdiği her şampiyonada birinci olmuştu. Ne var ki, kendisine çok iyi bakan Yaşar Doğu, durmadan kilo alıyordu. Antremanlarda ve maçlarda karşısına kim çıksa, muhakkak yeniyordu. Her sıklıtte güreştiğinden, mutlaka Fin hamamlarında kilo düşmek için çok zahmetler çekiyordu. İşte Yaşar Doğu, o küçük yapısına rağmen, bu sebeplerden dolayı 87 kiloya çıkmıştı. Ama soyunup mindere çıktığında seyredenlere itimat veren bir hali vardı. Omuzları, göğsü, geniş toplu yumuşacık adaleleri, çocuk gibi yumuşak pürüzsüz bir cildi, simsiyah her zaman alabros (kısa) kesilmiş kısacık saçları, kapkara kaşları, genişçe bir yüzü, beyaz, iri iri inci gibi dişleri gayet düzgün sıralanmış olarak görülürdü. Elleri küçücük parmakları çocuk eli gibi ince ve zarifti. O küçücük ellerde nasıl bitmeyen, tükenmeyen bir kuvvet olacağı hayrete düşürüyordu. Emirgan'daki kampda idmanlarını aynı maçlarındaki gibi hırslı, ciddi ve

gayet dikkatli yapıyordu. Güreşe öyle hırslı ve süratli giriyordu iki dakika içinde karşısındaki kim olursa olsun, kesip atıyordu. Kendisinin terlemesini ve karşısındakinin de bitmesini bekler, ondan sonra korkusuzca her oyuna girer ve rakibini alabora ederek yenerdi. Şayet, bu arada alta düşmüş puan kaybetmiş ise üzülür ve derhal telafi yoluna giderdi. Minder dışında daima güler yüzlü tebensümlü hali ile, halim salim bir görünüşü olan bu güreşçi; minder üstünde iken, değil maçlarında, idmanlarında bile, vicdanını insafını sanki dışarıda bırakmış gibi karşısındaki arkadaşı, oğlu ve hatta kardeşi de olsa ezer, sedyelik eder geçerdi. Yaşar Doğu ile güreş yapmak savaşmak; can pazarına çıkmak demektir. Ancak, onun kadar kuvvetli idmanlı olunca güreş yapılabilir, idman edilirdi. Bunları sonradan anladım. Birçok şampiyon idmanın başında oyuna girmez, ısındıkça açılır. Yenebileceği güreşçileri de pek ezmez. Mesala, Hasan Güngör arkadaşımız, çok zeki bir güreşçi idi. İdmanlarda yapacağı oyunları belli etmez, gayet yumuşak tutar, hatta rakiplerinin altında yatar, köprüye gelir, tuş da olurdu. Ama maça çıktıkları an; bir canavar kesilirdi o da başka. . . Yaşar Doğu'nun huyu böyle değildi. İdmanlarda yenilen güreşçiyi hiç sevmezdi. Rakibi de olsa, kolayca yenilen adama hiç kıymet vermezdi. Konuyu uzatmadan, kampa girdiğim ilk günlere ve Konya'da tutuşamadığım Yaşar Doğu ile ilk antrenmanıma gelelim...

Bir öğle sonu çalışmasında, Nuri Boytorun Hoca: "Haydi, Yaşar soyun bakalım! Haydi Adanalı, sen de soyun! dedi. Zaten ısınmıştık. Hocanın düdüğü ile birbirimize giriverdik. Bir "yan bağdası" ile bu büyük güreşçiyi köprüye getirmiş, tuş yapmaya çalışıyordum ki, kurtulmuştu. Kalktığımızda, daha hırslı daha öfkeli şekilde bana saldırmıştı ki aynı oyunu, bu defa da öteki kolundan sallamış, onu yine köprüye getirmiştim. Tuş olmaktan kurtulmuştu. Ayağa kalkmış, tekrar kapışmıştık. Fakat karşımdaki sanki bir makine gibi gittikçe sertleşiyor, hızlanıyor, ben ise çaresizlik içinde bitiyordum. Dördüncü dakikada alta düşmüş, sol yanımdan da sarmayı yemiştım. Ama bu bizim taktiğimiz veya bize takılan sarmalara hiç de benzemiyordu. Sol bacağımla rakibin Sol bacağından takıyor, sağ bacağımla da rakibin sol dizinin altından geçirerek sağ ayağının ucunu mindere destek yapıyor ve geriyordu. İşte o anda alttakinin ince beline öyle bir tazyik ediyordu ki, sanki beli kırılacak gibi acıyordu. Bu defa alttaki, mecburen sağa doğru açılıyordu. İşte o zaman da, sol kolu ile sol koldan bir burğu takıyordu. Böylece ister istemez köprüye geliyor, üstüne iyice çullandığı rakibini mutlaka tuş yapıyordu. Yaşar Doğu'nun, bu oyununu, Samsun'da çok eskiden bir pehlivandan öğrendiğini duymuştım. O yıllarda kırk yaşına yakın bu

tecrübeli, kuvvetli, idmanlı. Pehlivan yirmi yaşlarındaki tecrübesiz bir güreşçiyi beş dakikada bitirmiş tuş yapmıştı. İdman sürerken altıncı dakikadan sonra, tamamen acınacak hale düşmüş, kendi kendime yenilmeye başlamıştım. Ama bu idman, bana çok iyi bir ders olmuştu. İlk defa Türkiye birinciliğine gelirken Yaşar Doğu'nun karşısına Konya'da beni çıkarmayan idarecimiz Adil Bozdoğan'a binlerce teşekkür ederken bizim daha çok idman yaparak, kendimize iyi bakarak kuvvetlenip; nefesimi iyice açtıktan sonra, kendimi tam bir güreş sonuna kadar mücadeleye hazırlayıp, bitmemeye, tükenmemeye çalışacaktım. Aradan on beş gün geçtikten sonra, Nuri Hoca bizi bir daha mindere saldı. Ben yine aynı oyunla kendisini sakatladım. Fakat idmana devam etti ve güreşin beş altı dakikadan sonra yine bir önceki antrenman gibi perişan oldum.

Bir sabah yürüyüşünden dönerken İrfan Atan: "Göreceksiniz, bugün öğleden sonra Yaşar'ı idmanda isteyeceğim, bacaklarını ayırmazsam, bana İrfan Atan demesinler!" diyordu. Tabii İrfan'ın bu konuşmasından, Yaşar Doğu'nun haberi yoktu. Ben ise, akşamüstü idmanı ipe çekiyordum. İrfan Atan ki, dünyanın yenilmez güreşçisi sayılan İsveçli ağır sıklet Bertil Antonson'u yenmiş, Türkiye'de çok haklı olarak ünlenmişti. 0 gün İrfan, minderin kenarına Yaşar'ın yanına oturdu. İdmanda sıranın kendisine gelmesini bekliyordu. Sanki öğütlemiş gibi Nuri Hoca: "Haydi Yaşar, haydi İrfan!" dedi. İki güreşçi birbirlerine girdiler. Ayaklarının altındaki minder brandası yırtılacak gibi birbirlerini sürüyorlardı. İrfan bir anda bastırdı, sarma tşkmaya çalışıyordu. Yaşar Doğu, bir kol bastı ile İrfan'ı kolayca altına alıverdi. Daha İrfan, ağzım burnum diyemeden sarmayı yerken tuş oldu. Ayağa kalktılar, bir daha birbirlerine girdiler. İrfan, hiç ayakta duramıyor, hemen tuş oluyordu. İrfan Atan, 79 kilo güreşçisi idi ama benim kadar da dayanamıyordu. O yıllarda İrfan Atan, yirmi-yir mi üç, Yaşar Doğu ise, kırk yaşlarına yakındı.

Yaşar Doğu, askerliğini bitirdikten bir müddet sonra, 1936'larda mindere çıkmıştı. 1937 de bir Avrupa şampiyonu olduktan sonra, İkinci Dünya Harbi başlayana kadar ve harp sonrasında; bir ikinciliği hariç, her girdiği şampiyonadan birinci, karşılaştığı milli ve özel bütün maçlarını kazanmıştı. Sonradan uzun yıllar hocalığımızı da yapan Yaşar Doğu güreş sporunu öyle yapardı ki, bir mü'minin Allah'a bağlandığı gibi gündüz güreşini düşünür, hiç hata yapmadan bu hayatını sürdürmeye çalışırdı. Dini vecibelerini yerine getirdiği gibi güreş sporunun şartlarını da yerine mutlaka getirir; ayrıca yenilmemek için Allah'a yalvarır dualar ederdi. Bazı kendini bilmezler, şimdi dünyada güreş çok ilerledi; Yaşar

Doğu bile olsa yenilirdi, diyorlar. Bu, cahilliğin, bilgisizliğin ve bunu söyleyenlerin bir aşağılık duygusunun ifadesidir. Yaşar Doğu, bugünde yaşasa, bundan yüz yıl sonra da güreşmiş olsa idi, şimdiki güreş kurallarına göre rakiplerini en geç iki-üç dakika sonra, üç ihtarla minderden attırırdı.

Yaşar Doğu, okuyup yazmayı askerlikte öğrenmişti; ama bir diplomat gibi de kendisini yetiştirmişti. Ağır başlı, olgun bir insandı. Şivesi biraz doğum yeri olan Samsun yörelerini andırır; ama her kelimesinde fikir vardı. Hazır cevaptı. Espriler yapardı. Güzel tertemiz giyinir, hiç ağzına içki koymadığı halde, folklorumuzu ve Türk müziğini çok sevdiğinden ekseri gazinolara, tiyatrolara gider, konserleri hiç kaçırmazdı. “Güzel müzik bütün yorğunluğumu çıkarıyor.” derdi. Akşamları geç de yatsa, sabahları mutlaka erken kalkar, sabah namazını eda ederdi. Güreşte en iyi oyunu sarma ve burgu idi. Kafakol, tek kol, salto gibi oyunlara rağbet etmezdi. Bu oyunlar için: “Tehlikeli oluyor. Benim kuvvetim ve nefesim her zaman iyi olduğuna göre, neden kendimi riske sokayım?” derdi. Ama yukarıda da tarif ettiğim gibi, daha rakibi altına alırken, beraber o küçük kısa ama çelik gibi bacakları ile sarmayı takar, rakibi hemen yana açar ve burgu ile de tuşa getirirdi. Birçok rakibini de aktivite ile yenerdi. Hiç bir zaman rizikolu oyunlara girmezdi. Çünkü kendine itimadı sonsuzdu.

Bu yenilmez güreşçi, güreş yaptığı süre içinde bir tek Dünya şampiyonasına katılmak şansına ulaşmıştı. Onun içindir ki, Yaşar Doğu'nun arşivlere geçmiş; ancak bir Dünya şampiyonluğu vardır. 1951 yılında Yaşar Doğu, artık otuz altı yaşına gelmiş, kilosu 87'ye çıkmıştı. Boyu ve kolları kısa olduğu için de karşısına çıkan Finlandiyalı, İranlı, Alman, İsveçli güreşçileri teker teker yenerek, ömrünün ilk ve son Dünya şampiyonluğunu kazanmıştı. Güreşi bırakacağı yıllarda Bağdat, Basra ve Lahor'da yaptığı güreşleri hep tuşla kazanarak ününü Doğu âlemine de yaymıştı.

Güreşte dünyanın iki güçlü milleti: Türkiye ve İsveç sık sık milli karşılaşmalar yaparlardı. İsveç takımlarında; ilk aklıma gelenlerden, Johanson müthiş güreşçi Andanberg (62 kğ.), (73 kğ.) Frej, (79 kğ.) Gromberg, (79 kğ.) Libland, (87 kğ.)'de Nilson defalarca Dünya ve Olimpiyat şampiyonlukları almış olan Viking Palm, (Ağır'da) Dünyanın sevgilisi olan yakışıklı Antonson müthiş güreşçilerdi. Bizden, Ali Yücel, Halit Balamir, Nasuh Akar, Servet Meriç, Celal Atik, Yaşar Doğu, Mahmut Çeterez, Mersinli Ahmet daha sonra Ahmet Bilek, Hüseyin Akbaş, Mustafa Dağıstanlı, Hayrullah Şahin, Bayram Şit, Bekir Buke,

Ben İsmet Atlı, Adil Atan ve ülkemizde yetişen en büyük ağır sıklet Hamit Kaplan'dan oluşan kadromuz dünya sporunda olay sayılırdı.

Bu karşılaşmalardan biri (1955) İsveç'in Lion şehrinde yapılıyordu. O zamanlar, Yaşar Doğu Hocamız erken kalkar, namazını kılar, kahvaltısını yapar, daha sonraları da bizleri adeta okşayarak, severek kaldırırdı. Ben, Adil veya Bekir ile aynı odada kalırdım. Bir gün hocamız yüzümü okşadı, tebessüm ederek uyandırdı. Yanımızdaki oda da Dağıstanlı ve Akbaş kalıyordu. Sonra onların odasına geçti ve oradan patırtı gürültüler gelmeye başladı. Meğer Hoca yatarken bunların üstlerine çökmüş. Bu, 52 kg. ve 57 kg. güreşçilerin ikisi birden hocanın üstüne saldırmışlar. Hoca, bunları üst üste yığmış, pes ettiriyor iken; onlar hocayı alta düşürmüşler, “pes dersen bırakırız, Hocam” diyorlar. Bu kapışmalar, hemen her sabah tekrar ederdi. Bu hem idman, hem jimnastik olurdu. Ama o sabah patırdı uzun sürdü. Hem de, hocanın sesi boğuk boğuk geliyordu. Koşarak gittim. Bu defa hoca alttan kalkamıyor, “Bırakın keratalar!” diyordu; ama, küçük ve genç güreşçiler, hocalarına hırs ve mücadelelerini göstermek için, çöktükçe çöküyorlardı. Çünkü Hoca, hepimizin güreş yaparken, canavar gibi gaddar olmamızı isterdi.

Ben bir elimle Hüseyin'i, diğeri ile Dağıstanlı'yı iki yana çektim. Hocamız ayağa kalktı. “Beni terlettiniz teresler.” dedi ve üst eşofmanını çıkararak odasına girdi. Çok geçmedi; odamda yattığım yerden Hoca'nın inleyen sesler çıkardığını duyarak, süratle odasına koştum. Küvetin yanına oturmuş, elinde biraz önce içtiği çay demliği, hala içinde sıcak su vardı. Ateş gibi yanan demliği, sol göğsünün üstüne basıyor ve acı acı bağıırıyordu. Bir anda, Hüseyin ve Dağıstanlı da başta olmak üzere, bütün arkadaşlar odaya doluştular. Otel idaresine telefon ettik. Bir anda hastane arabası, oksijen çadırı geldi ve Hocamız hastaneye kaldırıldı. Bir aydan fazla hastahanedeki kalan koca Yaşar Doğu, gayet alçaktan uçan bir İsveç özel uçağı ile yurda geldi. Hocamızı tedavi eden İsveçli doktor, o dönemin en ünlü kalp mütehassısı imiş. Şu anda adını unuttuğum bu kıymetli hekim, bir yıl sonra da kimseden habersiz Türkiye'ye davet edilmişti. Kadıköy, Moda'da açılan Melbourn Olimpiyat kampımızda misafir edildi. Bir öğle yemeğini bizim birlikte yiyen İsveç'li doktor yemekten sonra şeftali yiyor ve bu meyvelerin yetiştiğı ülkede, kalp hastalığı olmaması gerekirdi.” diyordu

Yaşar Hoca, Sirkeci'de Şahin Paşa Oteli'nde kalıyordu. Ziyaretine devrin ünlü politikacısı Kasım Gülek de gelmişti. Ama hocamız, Gülek'in gelişinden hiç de memnun olmamış ve “kendi reklamı için geldi.” diyordu. Onunla zaman zaman konuşurduk. Atatürk'ten sonra bizlere hiç sahip çıkmadılar, der ve anlatırdı.

HOCA SOKAĞA ÇIKMAYA BAŞLAMIŞTI

Yaşar Doğu Hocamız, İsveç'te hastahane kalırken, belki de binlerce telgraf ve mektup almış, herkes ona sıhhat afiyet diliyordu.

Hocamız, yerine Celal Atik'in atanması ölümden de acı gelmişti. 1952 Helsinki Olimpiyatları'nda ancak iki şampiyonluk alabilmemiz, büyük çalkantılara sebep olmuştu. Daha çok şampiyonluk bekliyordu. O dönem Federasyon Başkanı Sadullah Çiftçioğlu daha Yaşar Helsinki'de iken milli takımlar hocası Necati Tokbudak'ı orada azletmiş, yerine de Yaşar Doğu'yu getirdiklerini basına açıklamıştı. Bu defa da Başkan Vehbi Emre, Yaşar Hoca daha İsveç'te iken, Celal Atik'in milli takımlar başantrenörlüğüne getirilidiğini açıklıyordu. Bunu gazetelerden okuyan hasta Yaşar Hoca'nın tam tabiri ile dünyası yıkılmıştı. Yaşar Hoca'nın, dünyada güreşten başka ne ticaret, ne ziraat, ne sigara, içki, ne kumar bir gayesi veya başka bir hobisi vardı. O, güreş için doğmuş büyümüş, koca Türkiye'de hiç bir sanatçıya, sporcuya, hatta devlet yönetenlere hiç bir faniye ona yapılan sevgi gösterisi, kimseye yapılmamıştı. Devlet başkanları, başvekilleri, memurlar, esnaflar, şehirliler, köylüler, ayakkabıcısından, boyacılarına, çobanlarından yüce ordumuzun generallerine, erlerine kadar Yaşar Doğu, her yerde el üstünde tutulurdu. Yaşar Hoca, bu büyük sevgiyi, güreş hayatı ile kazanmıştı. "Türk güreşi öldü bitti." dediği yıllarda; Hasan Balbudak, Abidin Mortaş, İhsan Harmandallı Beylerle Ankara Güreş Kulübü'nü kurmuş. Köylerimize babalarımızın yanına kadar gelmiş ve beni, Adil Atan'ı, Hüseyin Akbaş'ı, Mustafa Dağistanlı'yı, Tevfik Kış'ı, Bekir Büke'yi, Mehmet Yüce'yi daha birçoklarını Ankara'ya toplamış, attığı tohumlar filiz verirken, hastalık ve hastalıktan da acısı; et tırnaktan sökülürcesine ideali, gayesi ve dünyasından sökülüp atılmıştı. Federasyonun bu yanlış tutumunun elbette ki, Türk güreşine büyük zararları olacaktı. Benim de bir kaç Dünya şampiyonluğu kaçırmama sebep olmuştu.

Büyük şampiyon, ay-yıldızlı mayo ile tam kırk yedi güreş yapmıştı. Bu güreşlerin yalnız birinde 1939'da Oslo'da yapılan Avrupa grekoromen şampiyonası'na 66 kiloda güreşirken, karşısına çıkan Estonyalı Toots'a sayı ile yenilmişti. Evet, uluslararası minderlerde Yaşar Doğu'yu yenmiş olmak şerefi, sadece Estonyalı Toots'a nasib olmuştu. Yaşar milli takımda kazandığı kırk altı güreşin otuz üçünü tuşla kazanmıştı. Kazandığı kırk altı güreşin normal zamanı toplamı 690 dakika olduğu halde, kısacık sürelerle yaptığı tuşlar yüzünden kazandığı kırk altı güreşin toplam süresi 372 dakika 26 saniye olmuştu. Kırk dört no ayakkabı giyerdi.

15 Aralık 1961 günü İsveç'te milli takım antrenörü bulunduğu bir sırada geçirdiği ağır kalp krizinden sonra, yurda döndüğünde genç güreşçileri çalıştırmaya devam etmesi. Onu Hakka götürdü ve “Yaşar DOĞU” adı, güreş minderlerinde ölümsüzleşti. Büyük Usta, takım kaptanı olarak 1949'da Cumhurbaşkanı İnönü'den o yılın Avrupa şampiyonluğu için bir mükâfat almıştı. Bu mükâfat, Yaşar Doğu'nun bir boy heykeli idi. O heykelini kucaklamak şerefine erişmiş olan muhteşem bir sporcu idi.

Prof.Dr. Mehmet Akif ZİYAGİL²³

Yaşar DOĞU'yu Yetiştiren İl Amasya

Dünya ve Olimpiyat şampiyonu güreşçimiz merhum Yaşar DOĞU'nun hayat hikâyesinde Amasya, şimdiye kadar hak ettiği yeri alamamıştır.

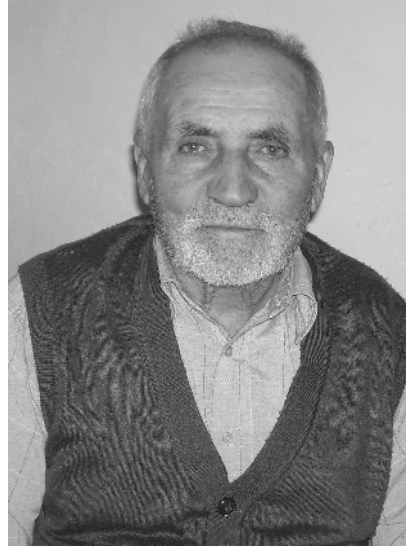
Çok ilginçtir ki, *Yaşar Doğu*, on beş yılını Amasya'nın Kurnaz köyünde geçirmesine rağmen, bu gerçek yazılı hayat hikâyesinde yer almamıştır.

Samsun'un Kavak ilçesine bağlı Karlı köyünde 1913 yılında doğan Yaşar Doğu, Birinci Dünya Savaşı sırasında babasının ölümü üzerine annesinin köyü olan Emirli'ye yerleşti.

²³ Amasya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü Başkanı/AMASYA (mziyagil@gmail.com)

Yaşar Doğu, annesi **Feride** hanımın bu köyde ikinci evliliğini yapması üzerine 5 yaşındayken 1917 veya 1918 yılında Amasya'nın **Kurnaz Köyünde** yaşayan halası Ayşe **Tok**'un (Doğu) yanına gönderildi. Ayşe hanıma köyünde Yaşar Doğu'nun annesi Feride Hanıma hürmeten Feride adıyla anıldığı bilinmektedir. Halasının kocası, yani eniştesi **Satılmış Tok**, oğlu **Hamid** ve yeğeni **Kemal**'den ayırt etmeden Yaşar Doğu'yu askerlik dönemine kadar yanında yetiştirdi. Bu yıllarda halasının ve eniştesinin yanında çiftçilik ve hayvancılıkla uğraşan Yaşar Doğu'yu, eniştesi Satılmış Tok, tek atlı yaylı arabası ile hafta sonları yapılan köy düğünlerindeki güreşlere götürüyordu. **Yaşar Doğu**'nun Kurnaz köyü'ne gelişinin 10 veya 11'inci yılında 1929'da halasının oğlu **Hayrettin** doğdu. **Hayrettin TOK**; "**Yaşar Doğu** ile aralarındaki 15-16 yaş farktan dolayı onu ancak 2-3 yıl evlerinde görebildiğini anlatmaktadır. **Yaşar Doğu'nun**, koyunlarını güttüğünü, köydeki çimenlik alanda abisi **Kemal** ve halasının oğlu **Hamid** ile güreş tuttuğunu ve onun acemi eğitimi için 22.04.1937 tarihinde Amasya 56. Alay 5. Bölüğe askere gittiğini (Saraydüzü Kışlası'nda) açık bir şekilde hatırladığını belirtmektedir. Kavak İlçe Askerlik Şubesi kayıtları bu ifadeyi doğrulamaktadır. Hayrettin Tok, **Yaşar Doğu'nun**, gençlik yıllarında çobanlık yaptığı Akdağ Karakise Yaylası'nı ve Borabay Gölü'nü şampiyon arkadaşlarını gezmeye getirdiğini söylemektedir. Askere gitmeden önce, tahminen 1935 yılında Amasya'nın bugünkü Ziyaret

Hayrettin TOK

Yaşar Doğu'nun Kurnaz köyü'ne gelişinin 10 veya 11'inci yılında 1929'da doğan ve halen Kurnaz Köyünde yaşayan halasının oğlu

Kasabasında -eski adıyla Ziyere köyünde- yapılan düğün güreşinde Ankara'dan gelen güreş otoriteleri tarafından beğenildi. Askerliğinin acemi eğitimi sonrasında Amasya'dan

ayrılarak Ankara'ya giden Yaşar DOĞU, 1961 yılındaki ölümüne kadar aralıklarla Kurnaz Köyü'ne gelerek halasını ziyaret etti. Yaşar Doğu'nun hemen ölümünden sonra, doğum yapan halasının kızı **Mürvet TOK (Özdemir)**, oğluna dayısının oğlu Yaşar Doğu'ya karşı besledikleri

saygıdan dolayı **Doğu** adı verdi. Yine, Mürvet Tok'un kızı **Belgin** ile evli olan Amasyaspor'un unutulmaz kaptanı **Nadir Karakaya**'nın kızının adı da Yaşar Doğu'nun annesinin adı olan **Feride**'dir. Bilinmelidir ki, Yaşar Doğu Kavak ilçesine bağlı Karlı köyünde doğmuştur. Fakat güreş alt yapısını ve ustalığını Amasya'da geliştirmiştir. O, Amasya'nın yetiştirdiği ilk Olimpiyat şampiyonu güreşçidir. Bu efsane güreşçimize ithafen, büyüüp yetiştiği bugünkü adı "**Kurnaz**" olan köye "**Yaşar Doğu**" adı verilmeli ya da bu köyde yetiştiğini gösteren bir kitabe, Suluova yolu üzerinde görünür bir yere dikilmelidir.

Milli takım antrenörlüğü yıllarında **Yaşar DOĞU**'nun Amasya'ya olan ilgisi devam etmiştir. İlk olarak 1954 yılında **Hayrullah Şahin**'i, güreşe yetenekli bularak Ankara'ya götürmüş ve milli güreşçi yapmıştır. Yine, 1955'de panayır güreşinde 60 kg'da birinci olan **Nabi Bayramoğlu** ve 52 kg'da bölge birincisi olan **Ahmet İkiok**'u Ankara'ya güreşe götürmüştür. Ayrıca, 1954 ve 1955 yıllarında olmak üzere iki defa serbest güreş milli takımını ikili müsabaka için Amasya'ya getirmiştir. Bu ikili müsabakanın ilkinde Amasya Karması ve Milli Takım 4-4 berabere kalmıştı. Diğer maçta ise; Adil Atan, Hamit Kaplan, Kazım Ayvaz, Mithat Bayrak gibi tanınmış güreşçilerin yer aldığı milli takıma karşı; Ahmet Doğan, Rasim Hacıköylü ve İbrahim Zengin gibi güreşçilerden oluşan Amasya Karması galip gelmiştir. Ahmet İkiok ile yaptığım görüşmede: "1953 yılında Havza'da; Tokat, Amasya, Çorum ve Samsun illerinin katılımıyla yapılan bölge şampiyonasında birinci olduğunu, başarısından dolayı Yaşar Doğu tarafından Ankara'ya davet edildiğini, Ankara'da Kömür Tevzii ve Satış Müessesesinde işe alındığını, Maltepe'deki Baldudak Sineması'nın altında Yaşar Doğu'nun yönetiminde antrenman yaptıklarını, kendisinin Yaşar Doğu'ya karşı beslediği sevgi ve usta-çırak ilişkisinden dolayı, antrenman çantasını Ulus'taki evine kadar taşıdığını, Maltepe'den Ulus semtine kadar yaptıkları yürüyüş sırasında halkın sevgi ve ilgisinden dolayı yürümekte güçlük çektiklerini, Yaşar Doğu'nun yolun her iki tarafındaki insanlara selam verdiğini ve hatırını sorduğunu, yine 1956 yılında Yaşar Doğu ile birlikte yaptıkları tren yolculuğunun bitiminde Haydarpaşa Garı'nda kendiliğinden toplanan büyük bir halk kitesinin Yaşar Doğu'yu karşıladığını ve büyük sevgi gösterisinde bulunduğunu anlatmıştır.

Merhum Yaşar DOĞU, Samsun'da doğmuş ve 5 yaşından askerliğinin acemi eğitimi bitimine kadar Amasya'da büyümüş ve güreş yeteneğini bu bölgede geliştirmiştir. Halen halasının ikinci oğlu Hayrettin Tok, Amasya'nın Suluova ilçesi Kurnaz köyünde yaşamaktadır.

Pehlivan babası Yaşar Doğu

İz Bırakanlar Ahmet Sırrı Arvas²⁴

Yaşar Doğu kendi halinde bir pehlivandır. Dünyanın dört bir yanında marşımızı dinletip bayrağımızı çektirirken Ankara Kaleiçi'nde bir göz oda kiralar. İşte kızları Reyhan ve Melahat bu evde doğarlar. İyi de güreş karın doyurmaz ki, sağolsun dostlar araya girer, ona bir iş uydururlar. İşçilik zor, ücret cüzidir; ama aldırmaz, baklava börek olmasa da çorba kaynamaya başlar.

Yaşar, 1948 Londra Olimpiyatları'ndan şampiyon olarak dönünce eline bir ödül çeki sıkıştırırlar. Bu parayla (20 bin lira) Ankara Dışkapı'da bir ev alır, kalanıyla da bir köfteci dükkânı açar (ne paraymış ama). Çalıştırdığı adamlara tek bir emir verir: “Kulağı kırıklardan para alınmayacak!” Ancak o günlerde Anadolu'dan kopup gelen pehlivanlar Yaşar Ağabeylerinin dükkânın da buluşurlar. Bu çocuklar, üç porsiyon yeseler kanmaz, tatlısız çorbasız doymazlar.

Tabii bir süre sonra lokanta batar. Hem şampiyon hem insan Ama Yaşar Doğu, evinin kapısını daima açık tutar, bazen o kadar çok genç gelir ki, kendi çocuklarına yatacak yer kalmaz. Yaşar, Helsinki'de (1951) rakiplerini eze eze Dünya şampiyonu olur, görünen o ki, 1952 Olimpiyatlarından da havada karada altın çıkaracaktır. Ancak Komite Başkanı Burhan Felek üstüne vazife olmayan bir iş yapar. Tutar, devletin ödülle teşvik ettiği sporcuları (Yaşar Doğu, Nasuh Akar, Gazanfer Bilge, Celal Atik ve Ruhi Sarıalp'i) Dünya Olimpiyat Birliğine gammazlar. Bu her ülkede olan bir şeydir; ama adamlar ihbarı dikkate alırlar. Şampiyon adaylarımız Olimpiyatlara katılamaz ve hiç yoktan madalyalar uçar. Yaşar Doğu, zamanının çoğunu güreşçilere ayırmasına rağmen ailesini unutmaz. O, iyi bir mümindir ve çocuklarını da iyi bir mümin olarak yetiştirmeye bakar. Yatsıyı kılar yatarlar, sabah ezanları okunurken ayakta olur, neşeyle kahvaltıya otururlar.

Yaşar Doğu, pehlivanları da evladı sayar gün boyu onlar için koşturur, sahihsiz güreşçilere iş bulmak için kamu ve özel kuruluşların kapılarını çalar. Sırf bu yüzden bürokratlarla samimi olur, dostlukları pekiştirmeye bakar. Bu arada güreş turnuvaları düzenler, gelirini fakara öğrencilere bağışlar. Yaşar Doğu, zamanı gelince minderi bırakır; ama güreşten kopamaz. Onu güreş millî takımına hoca yaparlar. 1955 yılında İsveç'te ciddi bir kalp krizi geçirir. Tabibler güreş seyretmeyi bile

²⁴ “ahmetsirri.arvas@tg.com.tr”

yasaklasalar da o hastalığını ciddiye almaz. Nitekim yorgun kalbi bir daha tekler her fani gibi ölümü tadar(1961).

Yaşar Doğu'nun oğlu sporbilimci Prof. Dr. Gazanfer Doğu bakin babasını nasıl anlatıyor: "Babam mert ve dürüst bir köy çocuğuydu. Alavere dalavere tanımazdı, almaktan değil vermekten hoşlanırdı. İnandığı gibi yaşadı, servet peşinde koşmadı. Çok dindardı, iki rekât namaz kılmadan mindere çıkmazdı. Gazinoya götürürlerdi; o, ayrılarını yudumlardı. İman gücüyle güreşir, 40 derece sıtma ateşi ile madalya alırdı. Lâkin onu madalya sayısı ile değerlendiren yanlış yapar. Zira o devirde Cihan Harbi patladı ve Türkiye on yıl uluslararası yarışmalara katılmadı. Zaten o tarihlerde iki yılda bir Avrupa, dört yılda bir Dünya şampiyanosu yapılırdı. O çıktığı her maçı aldı ki, bu gün olsa birkaç yüz madalya toplardı. Güreşe 66 kiloda başladı, 87 oldu yine bırakmadı. Hatta ağıra da çıktı, devasa adamları yıktı. Hem grekoda, hem serbestte (üstelik dört ayrı kategoride) güreşti ve hiç tuşlanmadı. Gelgelelim önemli olan onun güreşçiliğinden ziyade spor adabıydı. Karış karış Anadolu'yu gezer şampiyon adayları arardı. Evimize o kadar çok güreşçi geliyordu ki, beş oda yetmiyordu. Nitekim Dağıstanlıları, Hamit Kaplanları, Ahmet Ayıkları o kazandırdı. Tefvik Kış iki kere köyüne kaçtı, babam ayağına kadar gidip takıma çağırırdı. Eskiden tek dert bayrak çektirtmek ve marş çaldırtmaktı. Elleriyle odun toplayıp su ısıtır, onunla yıkanırlandı.

Stat ortasında tokat!

Bir keresinde İstanbul Mithatpaşa Stadi'nda Avrupa şampiyonası yapılıyor. Hamit Kaplan'a zayıf bir rakip düşüyor. Nasıl olsa yenecek ya, kedinin fareyle oynadığı gibi oynuyor, çocuğu madara ediyor. Babam Çerkezce ikaz ediyor, Hamid duymazlıktan geliyor. Türkçe söylüyor "ııh!" Babam da kızıp minderin kenarından uzaklaşıyor. Hamit bunu farkedince rakibini anında tuşluyor ve peşinden koşup babamın önüne geçiyor. Rahmetli ona öyle bir tokat aşk ediyor ki, ortalık çın çın çınıyor. Düşünün Mithatpaşa Stadi'nda bir şampiyonu tokatlayacaksınız. Bugün olsa ortalık yıkılır. Ama Hamit edeple Yaşar Hoca'sının elini yakalıyor ve öpüp başına koyuyor. Babam ona sarılıyor, başlıyorlar mı hıçkıra hıçkıra ağlamaya... Yaşar Doğu, karşısındaki kim olursa olsun alaya almaz, işini dosdoğru yapar. Talebeleri de öyle olmalıdırlar...

"Asrın Koca Yusuf'u" Yaşar Doğu İz Bırakanlar

Ahmet Sırrı Arvas²⁵

Doğru mudur, yanlış mıdır bilmem ama yaparlar. Her yıl çocuğu olup beş yılda beşleyenler sonuncuya “Durdu” ya da “Dursun” adını koyar. Bebekleri ölenler ise “Yaşar” da teselli ararlar. İşte Samsun ilinin, Kavak kazasının, Karlı köyünde de yaşamayan kardeşlerin ardından “Yaşar” doğar (1913). Minik bebek henüz altı aylıkken babası (Osman Çavuş) cepheye gider ve ondan bir daha haber alınmaz. Dedesi 93 Harbi’nde Anadolu’ya hicret etmiş yiğit bir Kafkasyalıdır, bu şehit yavrusunu bağına basar.

Sevimli bebeği alıp Emirli köyüne getirir ve ona gözü gibi bakar. Yaşar, cıva gibi bir çocuktur, yerinde duramaz. Hem bileğine güçlüdür, hem de atlarla yarışa kalkar. Takla atar, ağaca çıkar, güreş yapar, özene bezene dikilen elbiseleri giydiği gün yırtar. Annesi ne zaman azarlayacak olsa dedesi torununu ardına saklar, “bana çekmiş elbette güreşecek” diye sahip çıkar. Yaşar, dedesinin ardından halasının yanına (Kurnaz köyüne) sığınır. Gün boyu halasının oğullarıyla (Hayrettin ve Kemal Tok) güreş tutar. Yaşı 16-17 olduğunda kireç ocaklarında çalışır, kimin yükü taşınacak, çatısı aktarılacak, odunu kırılacak olsa sevabına yardıma koşar.

Bu arada çevre köylerde ve ilçelerdeki karakucak güreşlerine katılır ve çoğu kez ödülü kapar. Peşine bazen bir teke, bazen bir düve takar. Hasılı Yaşar Doğu, yörenin pehlivanlarından (Hüseyin Yener, Eğriboncuk Azmi, Hamamözlü Hamit, Adil Candemir, Suluovalı Ali, İbak Usta, Parmaksız Hacı, Çamlıcalı Çoruk Ahmet, Karapınarlı Hüseyin, Dodurgalı Ömer, Değirmendereli Osman ve Alaçamlı İbiş) çok şey öğrenir, hepsinden hisse kapar. Yaşar, asker ocağında da boğuşmadan duramaz, koğuştakilerin alayını tuşlar.

Aynı tertipten Ahmet adlı bir arkadaşı bu işlerden az çok anlar onun zehir gibi gücünü görünce gider yüzbaşıya (Hamdi Bey) birşeyler fısıldar. Sağolsun kumandan bey Yaşar’la ilgilenir ve onu Ankara Güreş Kulübü’ne yollar. Hatta idman günleri izinli sayar. Tevafuk bu ya, kulüpte minder güreşini geliştirmesi için Türkiye’ye getirilen Finlandiyalı antrenör Onni Pellinen’le karşılaşır. Onni usta, Yaşar’ı ilk görüşte listesine yazar. Sağdan soldan “o, daha acemi” diyen çok olur; ama aldırılmaz. Doğrusu Yaşar da kendine güvenenlerin yüzünü kara çıkarmaz. Önüne geleni yıkar ve kendisinden eski ve kiloluları bile zorlar. İlk milli maçına 1939 Avrupa şampiyonasında (Oslo’da) çıkar. Tecrübesizliğine rağmen üç rakibini de tuşlar, bir maçta da hasmını dağıtır; ama onu

²⁵ ahmetsirri.arvas@tg.com.tr

sayıyla yenik sayarlar. O yıllarda hakemler göstere göstere taraf tutar, ortada geçen güreşlerde rakiplerimizin elini kaldırırlar.

Hasılı ilk defa çıktığı şampiyondan bir gümüş çıkarır ki buna cümle alem şaşar. Yaşar Doğu, 1940 yılında İstanbul'da yapılan Balkan Oyunları'nda fırtına gibi eser ve şampiyon olur. Derken İkinci Cihan Harbi başlar ve müsabaka filan yapılamaz. Altı yıllık bir duraklamadan sonra tekrar milli takım kurulur (1946), onu, seve seve takıma çağırırlar. Bir de sıtma olmasa... Yaşar, Stockholm'de yapılan Avrupa şampiyonası'nda sıtmaya yakalanır. Nasıl ateş, nasıl ateş. Yürüyecek dermanı kalmaz. Buna rağmen güreşir ve rakiplerini eze eze kürsüye çıkar. Ki, o yıllarda "Demirperde" ülkeleri çok iddialıydılar. İrili ufaklı Sovyet peykleri Ruslara yatar, el birliğiyle SSCB marşını çaldırırlar.

Hasılı Yaşar, sadece rakibini değil, "Demirperde hakemleri"ni de yenmesi gerektiğini anlar. Bir keresinde Rus'un sırtını mindere yapıştırır, hakemler aldırılmazlar. Sonra bir tuş daha yapar, o da aynı akıbete uğrar. Üçüncüsünde fena kızar rakibini çift sürer gibi sürer ve çatır çatır çevirip göğsüne çıkar. Hakemler bakarlar ki, bu çılgın Türk, güreşçilerinin kemiklerini kıracak, zora ki: "Tamam, oldu." der, Rus'u, Yaşar'ın elinden kurtarırlar.

Artık güreş dünyasında bir yıldız parlar. Yaşar, 1948 Olimpiyatlarının ardından 1949 Avrupa şampiyonluğunu da listeye katar. 1950 yılında Irak ve Pakistan'da adeta şov yapar. 1951 yılında Helsinki'de yapılan Dünya şampiyonası'na katıldığında kilo fazlası vardır; ama bir üst sıklette (87 kiloda) mindere çıkar. "Yapma, etme!" diyenlere inat. Bu kategoride de yenmedik pehlivan bırakmaz.

Avni TARHAN

Zaman Gazetesi (29 Mart 2001)

Yaşar DOĞU

1913 yılında Samsun'un Kavak ilçesine bağlı Karlı köyünde dünyaya gelen Yaşar Doğu 1936 yılında Ankara'da askerliğini yaparken minder güreşine başladı.

İlk antrenörlüğünü Faik Dura (Arap Hoca) yaptı. Biz, şimdi çok başarılı bir çizgisi olan bu örnek şampiyonumuzun derecelerine bir göz atalım: 1936 (grekoromen Avrupa 2.si), 1940 grekoromen Balkan 1.si, 1946 Stockholm serbest stil Avrupa şampiyonu, 1947 Prag serbest stil Avrupa şampiyonu, 1948 Londra Olimpiyat Oyunları şampiyonu, 1949 serbest stil Avrupa şampiyonu, 1951 Helsinki'de yapılan Dünya

şampiyonasında Dünya şampiyonu. Evet güreş yaptığı yıllar içinde toplam altı altın, bir gümüş olmak üzere toplam yedi madalya kazandı.

Ay-yıldızlı mayo ile çıkmış olduğu kırk yedi müsabakadan otuz üçünü tuşla, on birini ittifakla ve ikisini ekseriyetle kazanarak büyük bir başarıya imza attı. Güreş yaptığı o dönemden günümüze kadar taraflı tarafsız herkes tarafından Türk güreşinin en örnek insanı olarak kabul edilen Yaşar Hoca, 15 Aralık 1955 senesinde milli takım ile birlikte İsveç'te bulunurken ağır bir kalp krizi geçirdi. Yurda döndükten sonra doktorlarının ikazlarına rağmen yine de çok sevdiği ve güreş ve güreşçi evlatlarından kopamadı. Hastalık onun temposunu hiç de düşürmedi hasta yatağından kalkarak antrenmanlara gitti durmadı çalıştı. Büyük üstad 8 Ocak 1961 günü ebediyete irtihal ettiğinde henüz kırk sekiz yaşında idi.

Çok genç yaşta aramızdan ayrılan Doğu, nesiller ve asırlar boyu Türk gibi kuvvetli imajının baş mimarı olarak ebediyeten gönüllerde yaşayacaktır. Gerek sporculuk, gerekse antrenörlük yaşantısında inançlı ve ibadetli tarzı ile herkesin çok sevdiği Yaşar Hoca, Anadolu'dan bulup getirerek yetiştirdiği şampiyonlar ile de Türk güreşini dünya platformuna taşıdı.

Hayatı boyunca nefsi için hiçbir gayret içinde olmayan Doğu, her zaman sporcuları için canını ortaya koydu. Nitekim vefat ettiğinde hiçbir malvarlığı bırakmadı. Oysa istese idi ona büyük devletimiz her şeyi verirdi. Ama o nefsi için değil devamlı sporcuları için istedi. Onlara ev, aş, iş buldu ve şampiyon yaptı. Bana göre gerek sporculuğu, gerek örnek insanlığı gerek ise antrenörlük hayatındaki babacan kişiliği ile Türk güreşinin en mümtaz şahsiyetlerinden biri idi o.

O bu aziz millet için canını hiçe saydı ve millet için tüm gücünü ortaya koydu. Peki biz? Hiçbir şey yapmadık. Herkes hatırlar, harabe yığını haline gelen ve çöken evinin çöküşünü seyrettik. Oysa Yaşar Hoca gibi bir efsanenin evi bugün müze haline getirilmesi gerekirdi. Bana göre Yaşar Doğu'ya gereken vefa gösterilmemiştir. O, bir şampiyon, bir antrenör olarak üzerine düşeni yaptı hem de asırlar geçse de silinmeyecek tarzda. Ne diyelim Allah razı olsun nur içinde yatsın. At ölür, meydan kalır; yiğit ölür, şan kalır. Evet, Yaşar Doğu Hoca bedenen aramızda şimdi yok; ama manen Türk milleti var oldukça o hep olacaktır.

Avni Tarhan
Yeni Şafak Gazetesi (8 Ocak 2008)

Türk milletinin Yaşar DOĞU'su

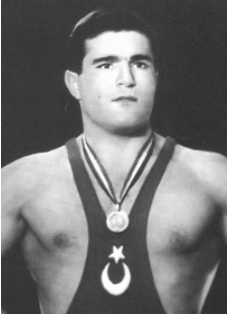
Türk güreşinin mümtaz şahsiyetlerinden Yaşar Doğu'yu vefatının 47. yılında rahmetle anarken onun geride bıraktığı tarihi zaferler içinde ona müteşekkiriz. Yaşar Doğu, gerek sporculuğu gerek ise teknik adamlığı ile Türk güreşine tarihin hiçbir döneminde unutulmaması mümkün olmayan hizmetler yapmıştır. 1913 yılında Samsun'un Kavak ilçesi'ne bağlı karlı köyünde dünyaya gelen Yaşar Doğu, 1936 yılında Ankara'da askerliğini yaparken minder güreşine başladı. İlk antrenörlüğünü Faik Dura yaptı. Bu örnek şampiyonumuzun başarılarını saymakla bitmez. İşte bazıları: 1936 grekoromen Avrupa 2.si, 1940 grekoromen Balkan 1.si, 1946 Stockholm serbest Avrupa şampiyonu, 1947 Prag serbest Avrupa şampiyonu, 1948 Londra Olimpiyat Oyunları şampiyonu, 1949 serbest Avrupa şampiyonu, 1951 Helsinki'de yapılan Dünya şampiyonasında birincilikler elde etti. Güreşte en önemli vasıf olan yenicilik yani tuşculuk özellikleri nedeni ile ömrü boyunca yapmış olduğu kırk yedi müsabakadan kırk altısını kazanmış ve sadece birini kaybetmiştir. Yenilgi yüzü nedir, bilmeyen Yaşar Hoca toplam müsabakaların süresi 690 dakika olduğu halde o yaptığı seri tuşlar nedeni ile bunu 372 dakika 26 saniyeye indirmiştir. Evet, islamı on yaşında kabul eden ünlü halife Hazreti Ali (RA) bir sözünde şöyle der: “Ölmeden evvel ölmez bir eser bırakınız.” ne zaman bu sözü hatırlasam Yaşar Hoca aklıma gelir. Bu söze Yaşar Hoca'nın verdiği cevaba bakalım. Mustafa Dağıstanlı (Dünya Olimpiyat şampiyonu), İsmet Atlı (Olimpiyat şampiyonu), Müzahir Sille (Olimpiyat şampiyonu), Mahmut Atalay (Dünya ve Olimpiyat şampiyonu), Hüseyin Akbaş (4 kez Dünya şampiyonu), Ahmet Ayık (Avrupa, Dünya ve Olimpiyat şampiyonu), Bayram Şit (Olimpiyat şampiyonu), İsmail Ogan (Olimpiyat şampiyonu), Hasan Güngör (Avrupa ve Olimpiyat şampiyonu), Tefik Kış (Avrupa, Dünya ve Olimpiyat), Ahmet Bilek (Olimpiyat şampiyonu), Mehmet Kartal (Dünya şampiyonu), Hasan Gemici (Olimpiyat şampiyonu), Cemal Yanılmaz (Dünya şampiyonu), Nurettin Zafer (Dünya şampiyonu), Haydar Zafer (Dünya şampiyonu), Rıza Doğan (Dünya şampiyonu), Kazım Ayvaz (Dünya ve Olimpiyat şampiyonu) şampiyonlarını yetiştirerek Türk milletine armağan etmiştir. Bu listede daha nice

yazamadığımız şampiyonlar yer almaktadır. Bunun yanı sıra 1498 Londra olimpiyatları, 1949 Avrupa şampiyonası, 1951 Helsinki Dünya şampiyonası, 1954 Dünya şampiyonası, 1960 Roma Olimpiyatları, 1957 Dünya şampiyonası gibi tarihi takım zaferlerimizde de onun imzasının bulunduğunu da unutmamak lazım.

'Ben güreşin hamalırım'

Tarafli tarafsız herkes tarafından Türk güreşinin en başarılı temsilcilerinden birisi olarak kabul edilen Yaşar Hoca, 15 Aralık 1955 senesinde milli takım ile birlikte İsveç'te bulunurken ağır bir kalp krizi geçirdi. Yurda döndükten sonra doktorlarının ikazlarına rağmen yine de çok sevdiği güreş ve güreşçi evlatlarından kopamadı. Hastalık onun temposunu hiç de düşürmedi hasta yatağından kalkarak antrenmanlara gitti, durmadı çalıştı. Yaşar Hoca, 8 Ocak 1961 günü ebediyete irtihal ettiğinde henüz kırk sekiz yaşında idi. Evet, sel gider, iz kalır. At ölür, meydan kalır; yiğit ölür, şan kalır misali Yaşar Hocamızın büyük milletimize yapmış olduğu hizmetler Türk milleti var olduğu müddetçe hep minnetle yad edilecektir. Güzel ahlakı mütevazı kişiliği ile kendi başarısını hiçbir zaman öne çıkarmayan Yaşar Doğu, kendisine en başarılı kim diye sorulduğunda: “Ben bu işin hamallığını, Celal Atik cambazlığını, Gazanfer Bilge ise pehlivanlığını yapıyor.” diyerek tevazunun en üst basamağını sergiliyordu. Evet tevazu insanı santim santim gönüllere nakşeden bir hadise. Bu gün Türk milletinin gönlü yoklandığında hiç silinmeyecek bir iz olan Yaşar Doğu ismini daha dün gibi tap taze görmek mümkün. Kırk sekiz yaş gibi hayatın ilk baharı sayılan bir zamanda 8 Ocak 1961 tarihinde aramızdan ayrılan Rahmetli Yaşar Hocam rahat uyu, duamız seninle. Ruhun şad olsun.

Ahmet Ayık'la Türk Güreşi'nin Geleceği Üzerine Bir söyleşi Ahmet Ayık-Avrupa-Dünya-Olimpiyat Şampiyonu²⁶

Dünya ve Olimpiyat şampiyonu güreşçimiz, 1938'de Hafik ilçesinin Eskiköy'ünde (şimdi Doğanşar'a bağlı) doğdu. Güreşe köyünde karakucakla başladı. Askerliği sırasında mindere çıktı. 1961'de serbest güreş mili takımına seçildi. 1962'de Adriyatik kupasında kazandığı ikincilikle ismini duyurdu.

1963 Akdeniz, 1964 Balkan şampiyonluğuna ulaştı. 1965'te ünlü Medved'i yenerek Dünya şampiyonu oldu. 1967 Avrupa, 1967 Dünya, 1968 Olimpiyat oyunlarında 97 kiloda şampiyonluklar kazandı. 1970 Avrupa şampiyonasında 100 kiloda Avrupa şampiyonu oldu. Toplam yedi şampiyonluk kazanarak Türk milletine hediye etti. Ayrıca 1964 Olimpiyat, 1966 Avrupa ve 1966 Dünya ikincisi oldu. Türk güreşinin unutulmaz isimleri arasına girdi. Güreş otoritelerince dünyada son zamanların en iyi güreşçilerinden biri olarak kabul edildi. 1977-78 yıllarında yaptığı Türkiye Güreş Federasyonu Başkanlığı görevine, 19 Ocak 1997'de yeniden seçildi. Halen Fila üyesi olarak görev yapmakta.

İlk demecinizde, Türk güreşine "YAŞAR DOĞU EKOLÜ"nü getireceğinizi ifade ettiniz. Bu ekol nedir, açıklar mısınız? Önceki ekolden, ekollerden farklılığı nedir?

Çok teşekkür ediyorum. “Yaşar Doğu Ekolü” derken, anlatmak istediğim şudur: Yaşar Doğu'yu yıllar önce kaybettik. Çok değerli bir büyüğümüz ve benim de hocalığımı yapmış bir insan olarak, Yaşar Doğu bizler için elbette büyük bir değerdir. Birçoklarının aklına eski ekole, eski yıllara bu günün şartlarında, modern dünyada, gelişmiş teknolojilere göre, neden geri dönmeyi düşünüyorsunuz, diye bir şey gelecek tabii. Halbu ki, Yaşar Doğu'nun düşüncelerini bir ekol olarak algılamak istiyorum.

Yaşar Doğu sevgiye, saygıya, dostluğa, kardeşliğe bağlı;

²⁶ Sivas Yardımlaşma ve kültür Derneği www.sivasder.org int sitesinden alıntı yapılmıştır. 2 Nisan 1997 Ahmet Ayık ile Türk güreşinin geleceği ile ilgili söyleşi.

Türklüğün örf, adet ve geleneklerine, hasletlerine dayanan bir anlayışın temsilcisidir. İşte bu anlayışı, Türkiye’de yeniden yapılandırmak, kurmak istiyorum. Bunu yeniden sistem haline getirmek istiyorum. Buradan yola çıkarak, bizim hocalarımız, güreşçiliklerinin yanı sıra son derece değerli insanlardı ve ben inanıyorum ki, bu gün de olsalar eşsiz şampiyonluklar kazanırlardı, gerek Yaşar Doğu olsun, gerek Celal Atik, Nasuh Akar vb. olsun. Onlar da tabii tek düşünce vardı; ülkelerine, Türkiye Cumhuriyeti’ne şampiyonluklar kazandırmak, Türkiye’nin bayrağını göndere çektiirmek, İstiklâl Marşı’mızı söyletmekti. Ben, yeni nesile bunu, bu şuuru enjekte etmeye çalışıyorum. Bunu yapmaya çalışmamız gerekiyor. Bu hareketle yola çıkalım, diyorum. “Yaşar Doğu Ekolü” derken, bunu yerleştirmeye çalışıyorum. Bunu yerleştirdiğimiz takdirde, bundan sonra işimizin çok kolay olacağına inanıyorum. Yani işin % 35 - % 40’ını halletmiş oluruz. Bu da inşallah 1,5 - 2 senemizi alacaktır.

O insanların hepsi -Yaşar Doğu ve diğerleri- vatanını, milletini çok seven insanlardı. Güreş sporuna bir ibadet aşkıyla adeta bağlılardı. Bir mümin nasıl dine bağlıysa, onlarda öyle dinine bağlıydı ve güreşi de öyle kutsal görürlerdi; çünkü bunu vatanlarına hizmet olarak kabul etmişlerdi. Bizleri de o anlayış ve duygularla yetiştirdiler.

Tabii şimdi, her alanda olduğu gibi gençlikte bir yozlaşma var; inşallah biz bunun önüne geçeceğiz. Güreşte de bir takım bölünmeler, parçalanmalar var. Biz bütünlüğü, birliği sağladığımız takdirde işimiz daha da kolaylaşacaktır.

Yrd Doç Dr Mehmet Türkmen²⁷

YAŞAR DOĞU DÖNEMİ İLE GÜNÜMÜZ GÜREŞİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Yaşar DOĞU’nun Dereceleri

- 1939 Oslo Avrupa (GR) 2., (yaş 24), 66 kg
- 1940 İstanbul Balkan (GR) 1., (yaş 25), 66 kg

²⁷ Samsun 19 Mayıs Üniversitesi - Besyo

- 1946 Stockholm Avrupa (SR) 1., (yaş 31), 73 kğ
- 1947 Prag Avrupa (GR) 1., (yaş 32), 73 kğ
- 1948 Londra Olimpiyat (SR) 1., (yaş 33), 73 kğ
- 1949 İstanbul Avrupa (SR) 1., (yaş 34), 75 kğ
- 1951 Helsinki Dünya (SR) 1., (yaş 36), 87 kğ

Yaşar Doğu ‘ nun öğrencileri

- Mustafa DAĞISTANLI; 2 Olimpiyat, 3 Dünya şampiyonu
- Ahmet AYIK; Olimpiyat, 2 Dünya, 2 Avrupa şampiyonu
- Teyfik KIŞ; Olimpiyat, Dünya ve Avrupa şampiyonu
- Mahmut ATALAY; Olimpiyat ve Dünya şampiyonu
- Müzahir SİLLE; Olimpiyat şampiyonu
- Hüseyin AKBAŞ; Dört defa Dünya şampiyonu
- Bayram ŞİT; Olimpiyat şampiyonu
- Hasan GÜNGÖR; Olimpiyat ve Avrupa şampiyonu
- İsmail OGAN; Olimpiyat şampiyonu
- İsmet ATLI; Olimpiyat şampiyonu
- Hasan GEMİCİ; Olimpiyat şampiyonu
- Hamit KAPLAN; Olimpiyat ve Dünya şampiyonu
- Ahmet BİLEK; Olimpiyat şampiyonu
- Cemal YANILMAZ; Dünya şampiyonu
- Rıza DOĞAN; Dünya şampiyonu
- Nurettin ZAFER; Dünya şampiyonu
- Haydar ZAFER; Dünya şampiyonu
- Kazım AYVAZ; Olimpiyat ve Dünya şampiyonu
- Tevfik YÜCE; Dünya üçüncüsü
- İbrahim ZENGİN; Olimpiyat ve Dünya ikincisi
- İbrahim KARABACAK; Dünya üçüncüsü

OLİMPİYATLARDA GÜREŞİMİZ

Dünyanın ilk spor faaliyet ve organizasyonlarında, değişik tarz ve stillerde yapıldığı görülen güreş, 1896 Olimpiyatlarından sonra modern organizasyonlarda yer almıştır. 1924-28 Olimpiyatlarına katılan Türkiye bir türlü şeref kürsüsüne çıkamamıştır. 1936 Berlin’de Ahmet KİREÇÇİ ile serbestte bronz ve Yaşar ERKAN’la grekoromende altın olarak altın sayfalarını açıyorlardı.

1940-44 Olimpiyatları bilindiği gibi yapılmazken 1948 Londra Türk güreşinin geleneksel zeminden çağdaş düzeye yansıdığı ilk

olimpiyat olmuştur. Yaşı 35 ve kilosu 73'e gelen merhum şampiyonumuzun lokomotifliğini yaptığı bu ekip serbestte 4 ve grekoromen'de 2 olmak üzere 6 altın 4 gümüş bir bronz almışlardır.

1952 Helsinki'de TMOK'un yanlış ve haksız kararıyla güreştirilmeyen bu ekibin yerine giden güreş takımımız, sadece serbestte 2 altın ve bir bronz alabiliyor. Türkiye'de hiç kimseyi bu sonuç tatmin etmez. Dönemin federasyon başkanı Sadullah ÇİFTÇİ hala Helsinki'de bulunan milli takımlar hocası Necati TOKBUDAK'ı yerine, yine orada misafir sporcu olarak bulunan Yaşar DOĞU'yu getirdiğini ilan eder.

Türk güreşinin bitti bitiyor çalkantılarının olduğu bu dönemde Ankara güreş kulübünü kurup Anadolu'yu en ücra yerlerine kadar tarayarak yukarda adı geçen şampiyonlarımızı Türk ulusu adına dünya minderlerine kazandırmıştır. Büyük çabalar ve olağan üstü fedakârlıkla kurulan bu ekip 1956-60-64 ve 1968 Mexico-city Olimpiyatlarına kadar destanlar yazıp Türk ulusunun gönlüne taht kurarlar.

1964 Tokyo'da Kazım Ayvaz'ın şampiyonluğundan 28 yıl sonra Mehmet Akif Pirim (1992 Barcelona) ile Hamza Yerlikaya'dan 1996 ve 2000 Olimpiyatlarında grekoromenden üç altın geliyor. Serbestte 1968'de Mahmut Atalay ve Ahmet Ayık'ın şampiyonluğundan yine 28 yıl sonra 1996 Atalanta'da Mahmut Demir'in altını gelebilmiştir.

DÜNYA ŞAMPİYONALARINDA GÜREŞİMİZ

1904 Viyana'da başlayan Dünya şampiyonası, 1922 yılına kadar 11 defa sadece grekoromen olarak yapılıyor. Bundan 28 yıl sonra Türkiye'nin de tarihinde ilk katılımıyla 1950'de Stockholm'de sekiz sıklitte yapılıyor; 62 kğ hariç tüm sıklitlerde kürsüye çıkan Türk güreşçileri, Muharrem Candaş (87 kğ) ile Dünya şampiyonalarının ilk altınını da almış oluyoruz. 1967 yılına kadar on Dünya şampiyonasına katılan grekoromenciler yedi altın alıyor; grekoromen güreşinin tekrar parlamaya başladığı 1990 sonrası ise üçü Hamza Yerlikaya olmak üzere yine yedi altın alıyoruz (1963 Teyfik Kış, 1983 Hamza Yerlikaya); **Tüm uluslar ve Türkiye için ilk olan serbest güreş Dünya şampiyonası 1951'de Helsinki de yapılmıştır. 8 sıklitten 6 altın ve bir bronz alan Türk takımı**, serbestte dünyanın en iyilerinden olduğunu ispatlamıştır. Birçok ilkler yaşanan bu şampiyona Yaşar DOĞU'nun da katıldığı ilk ve son Dünya şampiyonası olmuştur.

1954'ten başlayarak 1967'ye (Ahmet AYIK'ın şampiyonluğu) kadar, Yaşar Doğu'nun talebeleri dünyada efsaneleştiği gibi Türk halkının kalbinde de taht kurmuşlar. Yaşar

Doğu ve ekibi bu dönemlerde yirmi altın alırken, 1970 yılında Ali Rıza Alan'dan sonra 1990 ile yeniden diriliş gösteren Türk serbestçileri yedi altın almıştır.

AVRUPA ŞAMPİYONLARINDA GÜREŞİMİZ

Spor tarihçileri grekoromen Avrupa şampiyonasının ilkinin **1898 Viyana**'da gösterecekleri de FILA belgelerinde **1925 Milan** olarak geçmektedir. Serbestin ilki ise 1929 Paris'te yapılmıştır. Türkiye Avrupa şampiyonasında ki ilk madalyasını **1938 Tallin**'de **Çoban Mehmet** (+87 kg grekoromen)'in bronzu ile almış olur. 1939 Oslo'da Yaşar Doğu ve Mustafa Çakmak ile iki gümüş alırlar.

Şampiyonumuz Yaşar Doğu'da 66kg, 24 yaşındadır ve güreşte en verimli çağıdır. Fakat Dünya ve Olimpiyat gibi Avrupa şampiyonalarına da serbest ve grekoromende yedi yıl ara verilmiştir. Serbestte 1946 Avrupa şampiyonası Stockholm'de sekiz sıklıkta yapılır ve yedi sıklıkta kürsüye çıkan şampiyonlarımız: Gazanfer Bilge, Celal Atik ve Yaşar Doğu ile üç altın birden alınır. Bir yıl sonra(1947) grekoromen Prag'da yapılır ve burada iki gümüş, bir bronz ve tek altın **Yaşar Doğu olarak her iki sitede de şampiyon olan ilk Türk olarak tarihe geçer.**

1949 Serbest Avrupa şampiyonası İstanbul'da yapılmaktadır. Türkiye sekiz sıklıkta yedisinde altın birinde (+87 Muharrem Candaş) gümüş alırken bir yıl önceki Londra'daki başarısının tesadüf olmadığını da ispatlamış olur. Aynı zamanda Yaşar Doğu'nun III. ve son katıldığı Avrupa şampiyonası olur. Çünkü 1966 yılına kadar artık grekoromen ve serbest Avrupa şampiyonaları yapılmayacaktır.

1966'da Tefik Kış(grekoromen) ve Hasan Gemici ile Avrupa şampiyonluğuna başlayan Yaşar Doğu'nun sporcuları, 1970 Ahmet Ayık'ın (100 kg Berlin serbest) şampiyonluğu ile Avrupa'yı noktalar.

Avrupa şampiyonalarında Yaşar Doğu ve öğrencisi Tefik Kış grekoromen iki altın ve serbestte ise on altı altın alırken,1990 sonrası serbestte on altı altın ve grekoromen yirmi bir altın alınmıştır. Ara dönemlerde serbestte üç ve grekoromende dört altın alınmıştır. Teknik ve rakamsal veriler ile Eski-Yeni Karşılaştırılmaları Yaşar Doğu'nun 1948'e (Londra olimpiyatları) kadar yaptığı maçlar 20 dk. üzerinden 1948'den sonra yaptığı maçlar 15 dk. üzerinden, toplam yaptığı 47 müsabakanın 46'sını kazanmış. Sadece birini kaybetmiş 47 müsabakanın toplam sürenin 795 dk. ettiği halde toplam maç süreleri 372 dk. 26 sn. sürmüştür. Bu maçların otuz üçü tuşla sonuçlanmıştır.

İstanbul'da 1994'te yapılan Dünya şampiyonası Türk serbest güreş takımı dünya şampiyonu olduğunda iki birincilik bir ikincilik alınmıştır.

1957 İstanbul'da yapılan Dünya şampiyonasında Türk milli takımı dört birincilik iki ikincilik iki de üçüncülük almıştır. Takımda madalyasız güreşçi kalmamıştır. Süre 15 dk.dır. Ortalama 5,2 maç atılmıştır (Mustafa DAĞISTANLI 1957'de yedi maç yaptı). Takım ortalama 5,2'den 41,6 maç yaptı. $41.6 \times 15 = 624$ dk. eder. Ancak bu maçların toplam süresi 332,8 dk. sürmüştür. Ortalama maç başına 8 dk düşmüştür. Yaklaşık %49 zaman kazanım artışı vardır.

1994'te ise yine sekiz sıklıtte 5+3 kuralıyla 3,2 maç yapılmıştır. $3,2 \times 8 = 25,6$ maç yapılmıştır. $25,6 \times 5$ dk= 128 dk. etmesi gerekir. Oysa bu turnuvada 128 dk. değil; toplam 137,2 dk. maçlar sürmüştür. Yani kazanılan veya kaybedilen bazı maçlar 5+3 dk.lık uzatmaya gitmiştir. Dolayısıyla % 100 ün üzerine çıkmıştır.

DÜNYA ŞAMPİYONALARI SERBEST

- 1951 HELSINKI; 52, 57, 62, 67, 73, 79, 87,+87 (6 altın 1 bronz)
- 1954 TOKYO; 2 altın, 2 gümüş ve 2 bronz,
- 1957 ISTANBUL; 4 altın, 2 gümüş ve 2 bronz,
- 1959 TARHAN; 2 altın, 2 gümüş ve 2 bronz,
- 1961 YOKOHAMA; 2 gümüş ve 3 bronz,
- 1962 TOLEDO; 1 altın, 1 gümüş ve 1 bronz
- 1963 SOFYA; 1 altın ve 2 bronz
- 1965 MANCHESTER; 1 altın ve 1 gümüş
- 1966 TOLEDO; 1 altın, 3 gümüş ve 2 bronz

GREKO-ROMEN

- 1950 STOCKHOLM; 52, 57, 62, 67, 73, 79, 87, +87 (1 altın, 4 gümüş, 2 bronz)
- 1953 NAPLES; 1 gümüş
- 1955 KARLSRUHE; 2 gümüş ve 2 bronz
- 1958 BUDAPEŞTE; 2 altın, 2 gümüş ve 1 bronz
- 1961 YOKAHAMA; 2 gümüş ve 3 bronz
- 1962 TOLEDO; 2 altın ve 4 bronz
- 1963 HELSINBORG; 1 altın ve 1 bronz
- 1965 TAMPERA; 1 bronz
- 1966 TOLEDO; 1 gümüş ve 1 bronz

SERBEST

- 1990 TOKYO; 10 sıklet 1 bronz,
- 1991 VARNA; 1 bronz,
- 1993 TORANTO; 1 altın ve 1 gümüş,
- 1994 İSTANBUL; 2 altın ve 1 bronz.
- 1995 ATLANTA; 1 bronz 8 sıklet
- 1997 WROCLAW; 1 altın ve 1 gümüş
- 1998 TAHRAN; 1 gümüş
- 1999 ANKARA; 1 altın ve 2 bronz

GREKOROMEN

- 1990 ROMA (hiç madalya yok),
- 1991 VARNA; 1 gümüş,
- 1993 STOCKHOLM; 1 altın,
- 1994 TAMPERA; (hiç madalya yok).
- 1995 PRAG; 2 altın
- 1997 WROCLOW; 2 altın ve 1 gümüş
- 1998 MALMO; 1 gümüş ve 1 bronz
- 1999 ATINA; 1 altın ve 1 gümüş

Aşağıdaki tablolarda Eski ve Yeni sıklet sayıları ile Dünya şampiyonlarının sayılarını eşitleyerek karşılaştırdık (86 sıklet).

SERBEST

ESKİ

- ALTIN:18
- GÜMÜŞ:13
- BRONZ:15

YENİ

- ALTIN:5
- GÜMÜŞ:3
- BRONZ:5

GREKOROMEN

ESKİ

- ALTIN:6
- GÜMÜŞ:12
- BRONZ:15

YENİ

- ALTIN:7
- GÜMÜŞ:4
- BRONZ:1

ESKİ VE YENİ KARŞILAŞTIRMASI

Geçmişten günümüze bayrağımızı şeref kürsülerinde kimler dalgalandırdı, İstiklâl Marşı'mızı kimler söylettiyse bu ülkeye

mensubiyet şuurunu duyan herkes onlara minnettardır. 88 yıllık Türkiye Cumhuriyeti tarihinde güreşçilerimiz her dönem bazı zorluklarla karşılaşmışlardır.

Yaşar Doğu ve öğrencileri döneminde ülkemiz birçok sıkıntı yaşamaya rağmen bu problemlerin güreşçilerimizin başarılarını etkilediği pek söylenemez. Çünkü devletimiz sıkıntılarına rağmen güreşçilerimize oldukça imtiyazlıdır.

Eskiden güreş yurt içi ve yurt dışında en popüler spordur. Türk ve dünya medyasıyla barışıktır.

Eski şampiyonlarımızın çok sayıda şampiyonluğuna engel olabilen doğu bloğunun patronu Sovyet/Rus ideolojisi ile buna pirim veren FILA'nın kuralları 1990 sonrası güreşçilerimizi pek etkilememektedir(Buna FILA fena puan olayı ve Rus Bulgar dayanışması örnekleri).

Eski güreşçilerimiz o günlerin teknik- taktik, antrenman ve güreşçi seçimlerinde dünya ile entegre içindedir. Günümüzde bu konular daha bilimsel çalışma gerektirmektedir. Fakat konuları aşmada zorlandığımız görülebilmektedir.

30-20-15-12-10 dakikalık eski güreşlerde kuvvet ve dayanıklılık ön planda gelmektedir. Aerobik kapasite denilen bu gereksinime, o zaman Türkiye'sinin sosyo-ekonomik şartları pek müsaittir. Günümüz güreşinde aerobik kapasite(yüksek şiddette egzersiz, patlayıcı kuvvet ve hız) ve Plyometrik antrenman (özel alet, makine vb. ek araçlar kullanılarak; gücü veya reaktif patlayıcı hareketi artıran sürat ve kuvvet karışımı egzersizler ve diriller) öne çıkmaktadır. (Tünneman ve Bompa olayı) Gelişmiş ülkeleri avantajlı duruma getiren bu sistemde yeni Türk güreşçilerinin zorlandığı görülebilmektedir.

SOSYO-KÜLTÜREL AÇIDAN GÜREŞİMİZ

Türklerin tarih sahnelerine çıktıklarından itibaren sosyal yapı ve yaşayışlarının her safhasında görülen güreş, Türk kültüründe engin ve Türk spor geleneğinde zengin bir yere sahip olmuştur. Tarihin her döneminde pehlivanlarımız, toplumumuz ve devlet geleneğimiz de imtiyazlı bir sosyal statüye konulmuştur.

Cumhuriyetimizin ilk yıllarından itibaren kurumsallaşan (1923) güreş, başta Ulu Önderimiz Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere devletin en üstten en alt birimlerine kadar hamî edilmiştir(Osmanlı Güreş Tekkeler ve Ahi sistemi).

1930'lu yıllarda Balkan şampiyonaları ve ikili-milli karşılaşmalardaki başarılar (19 Eylül 1933 İtalya-Türkiye maçının

İstanbul Maksim Salonu, İstanbul Radyosu spikerlerinden Sait Çelebi'nin canlı nakletmesi Atatürk'ün Florya Köşkü'nden dinlerken heyecanlanıp salona gelmesi, güreşçimiz Saim Arıkan'ın İtalyan Lombardi'yi tuşlaması ve Atamızın heyecanı, 1936 Berlin'le devam etti. Avrupa şampiyonalarıyla gelen madalyalarımız ulusumuzu onura etmiştir (1933'de SSCB dostluk maçı, Balkan şampiyonu güreşçimiz Yusuf Aslan'ın Atatürk'le ilgili aktarımı).

1946 yılının en önemli, mutlu olayı, kuşkusuz Yaşar Doğu'nun da içinde bulunduğu güreşçilerimizin Stockholm'deki serbestte Avrupa şampiyonluğunu kazanmaları olmuştur. Bilge, Atik, Doğu ile üç altın, iki gümüş ve iki bronz alan ekibimiz, on beş puanla ülkemize tarihinde ilk kez Avrupa şampiyonluğu kazandırıyor ve milli marşımızı dört kez çaldırıyordu.

Bu tarihi başarı yurdumuzda duyulmuş ve halkımızda bayram sevinci yaşatmıştı. 21 Kasım günü İtalya üzerinden yurda dönen güreşçilerimiz, Galata Rihtımı'nı ve tüm Kadıköy'ü dolduran büyük halk kitlesi tarafından tarifsiz coşkuyla karşılanmıştı. Daha vapurun merdivenlerindeyken omuzlara alınan güreşçilerimiz, Kadıköy'den Bankalar Caddesi – Şişhane – Tepebaşı - İstiklal Caddesi yoluyla Taksim'e götürüldüler. Bu görkemli insan selinin omuzları üzerinde giden güreşçilerimiz; yoldan geçenlerin, binaların pencere ve balkonlarından sarkanların da alkış ve sevgi gösterileriyle karşılanıyorlardı. Alkışlar ve tezahüratlar arasında devam eden kabile İstiklal Caddesi'nden geçerken çevreden çiçekler atılmaya başlanmıştı. Böylece “Zafer Alayı” Taksim Meydanı, Cumhuriyet Anıtı'nın önüne gelmişti.

Burada meydanı tamamen dolduran kalabalığa, koynundan bir Türk bayrağı çıkaran Federasyon Başkanı şöyle konuşuyordu: “Bu bayrağı bize yola çıkmadan önce gençler uğur getirsin diye vermişlerdi. Biz bu bayrakla İsveç'e gittik ve oradan bu bayrağın üzerinde yedi madalya ile geri getirdik.”

Vehbi Emre'nin açtığı bayrağın üzerinde parlayan yedi madalya, meydanı dolduran büyük kalabalığın coşkusuna yol açmıştı. Hep bir ağızdan söylenen İstiklâl Marşı ve onu izleyen büyük sevgi gösterileriyle bu görkemli karşılaşma o günlük sona ermişti. Bir gazetecinin deyimiyle: “İstanbul, İstanbul olalı böylesine bir spor şenliğini görmemişti.”

1948 Londra Olimpiyatı dönüşü şampiyon güreşçilerimiz Kadıköy'den Beyoğlu'na, Ankara'da istasyondan 19 Mayıs

Stadyumu'na kadar aynı durumda karşılanmışlardı (Spiker Eşref ŞEFİK).

Güreşçilerimizin başarıları sadece ülkemiz düzeyinde değil uluslararası düzeyde de hayranlık uyandırmaktaydı. O tarihlerde dünya güreşinin başını çeken İsveç gazetelerinde Türk güreşçilerin karikatür, fotoğraf ve haberleri manşetten veriliyordu.

İsveçlerin ünlü gazetecisi Anderson şu satırları yazıyordu: “Eskiden biz (İsveçliler) Finliler ve Almanlara karşı yarışırken devlere yaraşır savaşlar düşünürdük. Şimdi karşımıza kuvvet tanrısı gibi siyah saçlı Türkler çıktı. Türk güreşçilerin altına düşmek, kara talihin kucacağına atılıp ölmek demektir...”

“Siyah Saçlı Kuvvet Abideleri”, “Korkunç Türk”, “Güreşin Mimarı” vb. yabancılar tarafından sıfatlandırılan devrin Türk güreşçileri, halkımız tarafından da efsaneleşmişti. **Özellikle ahlaki, tevazuluğu, fedakârlığı ve başarılarıyla Yaşar Doğu, halkımızın kahramanı olmuştur.** Serbestte 1946-49 Avrupa ile 1951 – 54 – 57 - 59 Dünya şampiyonlukları, öncesi ve sonrası büyük organizasyonlardan gelen şampiyonluklar milletimizin göğsünü kabartmıştı.

Yaşar Doğu ve öğrencilerini başarılarına alışan Türk halkı öyle ki, 1956 Melburn Olimpiyatlarında aldığımız üç altın, iki gümüş ve iki bronz madalya küçümsenmişti. Bir gümüş madalyayı bile başarı olarak göreceğimiz Olimpiyatların geleceğini tahmin etmek, o zamanlar için pek güç görünüyordu.

Şampiyonumuz İsmet Atlı, hocası Yaşar Doğu için kitabında şu satırlara yer vermiş: “Güreşten başka bir şeyle uğraşmadı. Ne ticari ne zirai; sigara vs. hiçbir kötü alışkanlığı yoktu... Türkiye’de hiçbir sanatçıya, sporcuya, hiçbir faniye ona yapılan sevgi gösterisi kimseye yapılmadı. Devlet başkanları, başvekilleri, memurlar, esnaflar, şehirli ve köylüler, sanatkârlar, çobanından yüce ordumuzun generallerine ve erlerine kadar; Yaşar Doğu el üstünde tutulmuştur. Bu büyük sevgiyi güreş hayatı ile kazanmıştır.”

Siyasi ve sosyal buhranların yaşandığı o devirlerde, bu ekibin aldığı başarılar; devletimizi motive etmiş, halkımızın moralini yükseltmiştir. Bunların da ötesinde: milli kimliği koruma talebi ve Türk ulusuna olan mensubiyet şuurunu arttırmış, sosyal bütünleşmeyi sağlamış, sosyalizasyon sürecine katkı vermiş, hatta güreşi millet idealinin tabii ifadesi şekline getirmişlerdir.

Yaşar Doğu ve ekibi, 20-25 yıllık serüvenlerinde bu ülkenin haklı gururu olmuşlardır. Ancak, bu süreçte çok talihsiz kesintilere uğrayıp, alabilecekleri madalyaların belki de 1/3’ünü alabilmişlerdir.

Ayrıca o yıllar dünyanın kutuplaşması ile güreş kurallarının birçok azizliğine de uğramışlardır (bazı örnekler, doğu bloğunun dayanışması).

Türk güreşi Yaşar Doğu ekolünden sonra yirmi otuz yıl dünya minderlerinde hemen hemen yok olmuştur. O ölü süreç için birçok neden sıralanabilir. Ancak bunların içerisinde somut olarak FILA'nın getirdiği kurallarla birlikte güreşin aerobik kapasiteden anaerobik kapasiteye geçişte uyum sağlayamaması göze çarpmaktadır. Bu konuda dünyada antrenman bilimindeki gelişmeleri gününbirlik takip edememiştir. Ayrıca bu gelişmeler güreşimizin kendine özgü sosyal tabanıyla da uyuşmada zorlanmıştır. Olayın vahametini bir milli vazife olarak görmesi gereken bilim adamlarımız, maalesef bu görevi yerine getirmemiş veya getirememiştir.

Doğu bloğunun dağılmasıyla birlikte 1990'lı yıllardan itibaren dünya güreşinde bir denkleme göze çarpmakta, aynı yıldan sonra yeniden dirilişe geçen Türk güreşi(özellikle grekoromende), elde ettiği başarılarla yılların özlemini kısmen de olsa giderebilmiş ve halkımızın yüreğini serinleştirebilmiştir. Ancak, 1993'de Atatürk'ün de belirttiği gibi Türk halkının güreşte yenilgimizden duyduğu üzüntüyü ve galibiyetinden aldığı hazzı hiçbir sporda yaşamamaktadır. Bunun için güreşten başarı beklentimiz her zaman en üst düzeyde olmuştur. Son bilimsel araştırmalarda bunu doğrulamaktadır²⁸.

YAŞAR DOĞU VE SULUOVA

Havasından mıdır, suyundan mıdır? Kültürü, örf adet töresinden midir, nedir? Bilmiyoruz; ama Suluova pehlivanlarının Türk güreş tarihinde adlarını duyurmaları bir tesadüf değildir.

Uzun süredir yaptığımız araştırmalar esnasında karşılaştığımız bilinmeyen bir konuyu kamuoyu ile paylaşmak istedik.

Suluova kültürü, tarihi ve Akdağ tarihi üzerine yaptığımız araştırmalar esnasında internet arama motorlarına Akdağ Karakise yaylaları diye yazdığımızda Yaşar Doğu'nun adı ile karşılaştık. Sıradan bir vatandaş değil Yaşar Doğu, Türk güreşi tarihine adını altın harflerle yazdıran bir pehlivanımız, elbetteki güreş tarihine adını altın harflerle yazdıran pehlivanlarımız vardı ve onlarla her zaman gurur duyduk. Araştırmayı biraz genişlettik Yaşar Doğu'nun hayatını

²⁸ (Türk Dünyası A.V.Y. Temmuz-Ağustos 2006, s.77-94)

anlatanlar veya yazarlar ne hikmetse ailesini ve çocukluğunu anlattıktan sonra askerlik sonrası ile başlıyor, Samsun tabanlı kayıtlarda kesinlikle Suluova, Kurnaz köyünde geçirilen gençlik yıllarından hiç bahsedilmiyor.

Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü öğretim üyesi Prof. Dr. Mehmet Akif ZİYAGİL; Yaşar Doğu'nun beş yaşından askerliğine kadar olan hayat hikâyesini araştırmış. Bu amaç için Amasya'nın Kurnaz köyünde Yaşar Doğu ile aynı evde yaşayan, halasının oğlu Hayrettin TOK ile görüşmüş, Yaşar Doğu'nun Türk spor tarihindeki hayat hikâyesinde bilinmeyen bu on beş yılını “Karlı köyünde karakucak güreşi yaparak geçirdiği” yazılmıştır.

YAŞAR DOĞU VE SULUOVA KURNAZ KÖYÜ

Türk Sporunun sembol ismi Yaşar Doğu, Osmanlı Devleti'nin yıkılışı ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş yıllarında yokluklar ve zorluklar arasında yetişerek Dünya ve Olimpiyat şampiyonu olmuştur.

Aslen Kafkas Türklerindendir. Ecdadı Samsun'a muhacir gelmişti. Samsun'un Kavak ilçesine bağlı Karlı köyünde 1913 yılında doğan Yaşar Doğu, Birinci Dünya Savaşı sırasında babasının şehit olması sebebiyle annesinin köyü olan Emirli'ye yerleşti. Yaşar Doğu'nun annesi Feride Hanım, bu köyde ikinci evliliğini yapınca, o zaman henüz beş yaşındaki oğlunu, 1917 veya 1918 yılında Amasya'nın Kurnaz köyünde yaşayan halası Ayşe Tok'un yanına gönderdi.

Ayşe hanımın, Kurnaz köyünde, Yaşar Doğu'nun annesi Feride Hanım'a hürmeten Feride adıyla anıldığı bilinmektedir. Halasının kocası, yani eniştesi Satılmış Tok; Yaşar Doğuyu oğlu Kemal'den ve yanında yetiştirdiği yeğeni Hamid'ten ayırt etmeden büyüttü. Yaşar Doğu'nun Kurnaz köyüne gelişinin on veya on birinci yılında 1929'da halasının oğlu Hayrettin doğdu. Hayrettin TOK; “Yaşar Doğu ile aralarındaki on beş - on altı yaş farkından dolayı onu ancak iki - üç yıl evlerinde görebildiğini anlatıyor. Yaşar Doğu'nun, koyunlarını güttüğünü, köydeki çimenlik alanda abisi Kemal ve halasının oğlu Hamid ile güreş tuttuğunu ve onun acemi eğitimi için Amasya'ya eski adı “Carcurum” yeni adı “Eryatağı” olan birliğe askere gittiğini açık bir şekilde hatırlamaktadır. Daha sonraki yıllarda Yaşar Doğu'nun, gençlik yıllarında çobanlık yaptığı Akdağ Karakise yaylasını ve Borabay Gölü'nü şampiyon arkadaşları Celal Atik ve Mustafa Dağıstanlı'ya gezdirdiğini söylemektedir.

Kurnaz Köyünde yaşadığı yıllarda Yaşar Doğu, Kemal ve Hamid ile birlikte bazen yürüyerek, bazen trenle veya eniştesi Satılmış Tok'un tek atlı, yaylı arabası ile hafta sonları yapılan köy düğünlerindeki güreşlere gidiyordu. Askere gitmeden önce, tahminen 1935 yılında Amasya'nın bugünkü Ziyaret kasabasında eski adıyla Ziyere köyünde yapılan düğün güreşinde Ankara'dan gelen güreş otoriteleri tarafından beğenildi.

Amasyadaki acemi eğitimi sonrası Ankara'ya dağıtım olan Yaşar Doğu, Ankara'da askerliğini yaparken bir arkadaşının ısrarı ile Ankara Güreş Kulübü'ne girdi ve orada minder güreşine başladı. Zehir gibi acı kuvveti ve büyük güreş kabiliyeti ile bu güreşte de kendisini derhal gösterdi.

Yrd. Doç Dr. Mehmet Türkmen²⁹

TÜRK GÜREŞİNİN MİLLİ VE MANEVİ UNSURLARI

Günümüz dünyasında ülkelerin tamamına yakınının ilgisini çeken geniş kitleleri peşinden sürükleyen spor veya beden eğitimine ilgi her gün biraz daha artmaktadır. İnsanların bu sportif olguların içersinde yer almaları, küçüğünden büyüğüne herkesin günlük hayatına girmesi neticesinde her yıl uluslararası sporlara yeni bir spor halkası daha ekleme gereği hissedilmiştir.

Türk kültür hayatında büyük yeri olan geleneksel güreşleri, artık eskisi gibi sosyal yapı ve aşayış içersinde yeterli düzeyde yer almamaktadır. Bundan dolayı, Türkiye'de çok sınırlı bölgelerde kalan ve unutulmaya yüz tutan güreşler, Balkan ve diğer Avrupa ülkelerinde bulunan Türk toplumları içinde aynı paraleldedir. Ancak, Asya ve özellikle Orta Asya Türk Toplumlarında bu güreşler, daha yaygın bir şekilde göze çarpmaktadır³⁰.

Ayrıca birtakım gelenekler zamanla ortadan kalkmakta ya da orijinalliğini kaybetmektedir. Bu konuda çalışma konuları ve imkânları gittikçe daralmaktadır. Her geçen gün bu konuda telafisi mümkün olmayan birçok kaybı beraberinde getirmekte ve geleneksel güreşler de kayıplardan nasibini almaktadır.

²⁹ 19 Mayıs Üniversitesi - Besyo

³⁰ Abbotov, 1991; Bektenov ve Musin, 1978

Bir milletin geçmişten süzülüp gelen maddi ve manevi kültürel değerlerini çağdaş kıymetlerle bağdaştırarak ilerlemesi, aynı zamanda geleneksel kültür unsurlarının korunması, millet idealinin tabii ifadesi olarak görülmektedir³¹. Mesela; batı Avrupa milliyetçileri bu arada İngiliz ve Uzak Doğu'da Japon muhafazakârlarının kendi geleneklerini koruyarak günümüz dünya medeniyetinin bayraktarlığını yapmaları gibi³². Görülen o ki, geçmişte olduğu gibi bugünde büyük milletler geleneklerine bağlı milletlerdir. Tarih boyunca büyük milletler içerisinde yer almış olan Türklerde varlıkların temelini gelenekleri olarak görmüşlerdir.

Müziğiyle, giysisiyle, sergilenişiyle, tarzı ve karakteriyle kısacası her yönüyle Türk kültürünün ürünü olan güreşleri tanınmanın değeri ve lüzumu kadar tanıtmanın fayda ve önemi ortadadır. Çünkü medeni topluluk içinde her milletin aldığı değer, maddi varlıklar kadar manevi varlıklarla da ölçülmektedir. Bu bağlamda araştırmanın içeriği hem maddi hem manevi açıdan önemlidir. Araştırmanın amacı: geleneksel olarak Türk toplumlarında yapılmış ve yapılmakta olan güreşlerin tarihi süreç içerisindeki tasvirleriyle gün ışına çıkmak; orijinal kaynaklara dayalı olarak yenilemektir.

ESKİ TÜRKLERDE GÜREŞLERDE KULLANILAN GIYİM-KUŞAM

İnsanların kendi vücutlarını muhafaza etme ihtiyacından ortaya çıkmış doğal bir ihtiyaç olan giyinme, insana özgü ve aynı zamanda insan icadı bir olaydır.

Giyim-kuşam âdeti ekonomik hayat, coğrafi konum ve iklim şartlarıyla direkt ilgilidir. Bu konuda eski medeniyetlere bakıldığında, soğuk bölgelerde yaşayan insanların sıcak bölgelerde yaşayan insanlardan daha ileri merhaleler katettikleri görülür³³.

Eski Türk toplumları kendi çağdaşlarından çok daha önceleri giyim-kuşam konusunda merhaleler katedmişlerdir. Grenard, "Romalılar iç çamaşırlarının ne olduğunu bilmediği dönemlerde Türkler (onlar) yün gömlek giyiyorlardı."demektedir³⁴. Bundan 3200 yıl öncesine ve Türker'e ait olduğu tesbit edilen "Kumulun Kara Döve" mezarlıklarında yapılan kazılarda çeşitli eşyaların yanında pek çok yün dokumalar da

³¹ Hemilton,1995

³² Taneri,1993

³³ Rahman, 1996; Şinsi, 1986

³⁴ Grenard,1970

bulunmuştur. Bu mezarlarda renkli yün dokumalardan dikilmiş yuvarlak yakalı uzun palto, uzun deri pantolon, uzun konçlu çizme vb. Bunların üzerine mükemmel şekilde çeşitli ve desenlerle süslenmiş motifler bulunmaktadır. Söz konusu buluntularda rütbe ve derecelere göre giyimelerin olduğu da tespit edilmiştir³⁵.

Eski Türklerde ki üstün giyinme tekniği diğer milletlere örnek olmuştur. Grousset: “Çinliler, etekli elbiselerini terk ederek Hunlulardan öğrendikleri gibi giyindiler³⁶.” demektedir. Bu konuda örnek sayısını artırmak fazlasıyla mümkündür³⁷. Burada esas olan aba güreşinde giyilen giyim ve kuşamdan neler aldığı ve bugünlere neler getirildiği sorusuna cevap aramaktır. Her ulusun yaşam tarzı ve geleneksel kültürü, kendi milli giyimlerini yaratır. Bu nedenle milletlerin giyinme adetlerinde farklılıklar mevcuttur.

“Türklerin yerleşik kültürden ziyade göçebe hayatı yaşamalardır. Sarı Nehir (bugünkü Çin’de) ile Macaristan arasında asırlarca gezinmelerdir. Asya bozkırlarında iklim şartlarının yazı ile kışı arasında yaklaşık 80 dereceye varan ısı farklılığının olmaktadır devamlı harbe hazır bir vaziyette bulunmaları; iktisadi hayatlarının hayvancılığa ve beraberinde avcılığa dayalı olması; bu toplumun giyim-kuşam konusunda diğer toplumlar ya da medeniyetlerden ileri olmalarını sağlamıştır³⁸.”

Dolayısıyla Türk ulusunun yaşam koşulları ve yerleşim biçimleri de milli ve geleneksel kıyafetin oluşmasında en önemli etken olarak görülebilir. Bozkır Türk giyinme malzemesi; koyun, kuzu, sığır, tilki ve az miktarda ayı derisi ile koyun, keçi ve deve yününden dokunmuş kumaşlar idi. Ayrıca bez dokurlar, giyecek için kendir yetiştirirlerdi. Yün kumaş ve bezden iç çamaşırları giyerlerdi. Hunlar ve diğer Türkler Çin’e yünlü kumaşlar ve çeşitli keçeler ihraç ederlerdi³⁹. Hazar Başbuğ’unun kızı Çiçek’in Bizans sarayına gelin geldiği zaman giydiği Türk Tipi kraliçelik elbisesi ceket ve pantolon idi. Çünkü süvari en rahat şekilde böyle giyinebilirdi.

Bugünkü modern giyinmenin ilk tipi olan bu tarz; Çin’de M.Ö. 4. Asır, Avrupa’da M.S. 5. Asır, Bizanslılar’da 6. Asırdan itibaren Türk usulüne göre yapılan askeri yenilenme neticesinde dünyaya yayılmıştır⁴⁰.

³⁵ Rahman, 1996; Kiselev, 1961

³⁶ Grousset, 1993

³⁷ İnan, 1995; Eberhard, 1942; Faldan, 1975; Fettich, 1926; Ögel, 1988; Eberhard, 1996

³⁸ Rosanyı, 1939

³⁹ Eberhard, 1996

⁴⁰ Eberhard, 1924; Faldan, 1975; Grousset, 1993; Rasonyı, 987

6.-7. Asırlara ait Yenisey-Kırgız çevresinin içtimai hayatını gösteren ve tasvir eden tabloda, süvarilerin üzerine kalın bir kaftan giydikleri ve bu kaftanların yan yırtmaçlarından pantolonlarının gözüktüğü ve bellerinde kumaştan sarılmış kemerlerin olduğu görülmektedir⁴¹. Bu tür giyinmenin eski Trüklere ait buluntuların hemen hepsinde görülmektedir. Böyle giyimle savaştıkları, at üzerinde ve yerde güreştikleri, bu tür aktiviteleri yaparlarken başlarında kunduz ve diğer kıymetli kürk hayvanlarının derisinden börk ya da bere gibi başlıklarının olduğu açıklanmaktadır⁴².

Ayrıca Altay-Ural dağları arası ile bugünkü Moğolistan ve Tibet bölgelerinde yaşamış Türk'lerin kolsuz ve çepken şeklinde sağlam deriden yapılmış işlemeli kaftan, bunun belinde sağlam bir kumaş veya deriden kuşakların olduğu şekilde savaş ve güreş yaptıkları bildirilmektedir⁴³.

Bu tür giyim ve kuşakların eskiden biraz farklı veya benzeri türde olması kaidesiyle günümüz Türk dünyasında aba güreşi dediğimiz güreşlerin yapıldığı görülebilecektir.

2. GELENEKSEL TÜRK GÜREŞLERİNİN GİYİM-KUŞAMINDAKİ MALZEMELERİN TANIMI VE TARİHİ TASVİRLERİ

Asya'dan Avrupa'ya Türk toplumlarında birçok türde aba güreşlerinin yapıldığı ilerde görülecektir. Bu güreşlerde başlıca kuşak, aba, şort(don) ve bazılarında ise çizme ve köynek giyilmektedir. Aşağıda sırasıyla bunlardan bahsedilecektir.

II. 2. 1. Aba

Aba, yakın tarihe kadar Türkler, Farslar ve Araplar başta olmak kaidesiyle birçok toplumun günlük yaşamında kullanılan üst giyimdir. Bu giysi, kısa, orta ve uzun olmak üzere üç boy olup, yün, kıl ve pamuktan kaba olarak dokunmaktadır. Özellikle yün dokunun bu abalar, genellikle yakasız olup bezende yakalı olmaktadır. Renkleri ise beyaz, siyah, kırmızı, lacivert, bazıları da işlemeli ve desenlidirler⁴⁴. Ayrıca, üst tarafı ya da tamamı deriden yapılan Moğol ve kuzey Türk toplumlarında kullanılan kısa abalarda bulunmaktadır⁴⁵.

⁴¹ Ögel,1989

⁴² Kiselev,1951

⁴³ Sinjaan Daşu,1982

⁴⁴ Bektenov ve Musin, 1978; Keskin,1978; Sümer, 1994

⁴⁵ Barthold,1928; Rodlof,1979

Türkiye’de ise bu tür aba günümüzde Hayat’da bulunmaktadır (Sarı,1992). Eski Türkler de “*aba*” sözcüğü “*apa*” diye telafuz edilmiştir (Orkuz,1986). Türk’lerde akrabalık gösteren isimler arasında çeşitli manalara gelen *apa* (*aba*) kelimesi (Clauson, 1959) Ayrıca unvan olarak da görülmektedir. 7.Asır Orhun Kitabelerinde Tonyukuk’un unvanları sıralanırken “*İnançu Apa Yargan*” (Orkun,1986) diye geçmektedir. Çin belgeleri bu “*Apa Tarkan*” kelimelerinin “başkomutan” olarak yorumlamaktadırlar (Liu,1958).

Kuman-Kıpçaklarda (Rasonyi, 1988) ve Oğuzlarda yaygın bir unvan olarak kullanıldığı bilinmektedir.(Köymen, 1947).Ayrıca,935 yılında Çin’e gönderilen Kan-Chou (*Turton*) Uygur elçilerinden Kül Buyruk “*apa*” unvanını taşımakta idi (Hemilton, 1962). Yine eski ve günümüz şaman Türk’lerinin dualarında sıkça geçen “*apa*” kelimesi kutsal sayılıp ata ve büyük bir dağın manasına gelmektedir (İnan,1995). Ayrıca Apa-Tura, Apa-Töz, Aba-Kan vb söylenen kelimeler kutsal ya da ululuk eki ile sıfatlandırılmakta olup, Yakutlar, Tuvalar, Hakaslar, Teleütler ve Sakalar gibi Türk boy ve soylarının edebiyatlarında olduğu gibi Moğollar ve Tibetlilerin edebiyatlarında da sıkça geçmektedir (Karmıyşeva, 1990; Donuk, 1988).

Günümüz Asya Türk toplumlarında aba sözcüğü “*apa*” diye telaffuz edilmekte ve daha ziyade “anne” manasında kullanılmaktadır (Yudahin, 1994; Necip,1995). Bu toplumlarda yapılan aba güreşlerinde giyilen ve Türkiye’nin aba dedikleri giysilere onlardan Uygurlar çapan; Başkurtlar sapan veya kaftan,Kazaklar *şapan* veya *beşbent*, Kırgızlar yine *çapan* veya *beşbent*, Özbekler *çapan* veya *yaktak*, Tatarlar çapan veya kaftan, Türkmenler dön, kaftan yada apan demektedirler (KTLS.,1991; Yudahin, 1994; Necip, 1995; Balgamboyev, 1985; Blocqueville, 1986). Kırım Türkleri ile Trakya ve Avrupa da yaşayan Tatar, Gagauz ve diğer Türkler aba güreşlerinde kullanılan abalara apa, çulha, çapan veya kaftan demektedirler (Ülküsal, 1987; Safran, 1993; Cingöz, 1993).

Günümüz Türkiye Türkçesinde de aba sözcüğü bu güreşlere adını verdiği gibi birçok atasözlerinde ve deyimlerinde de kullanılmaktadır. Örneğin: “Abalıda kese yatar, çulhalıda atsa yatar.” “Aba bulamaz etine, atlas yamar butuna”, “Aba da gitti on beş de”, “Abayla ürküt çomakla(değnek)le say” vb. (Bölge Ağızlarında Ata Sözleri ve Deyimleri,1971).

II. 2. 2. Kuşak

Kuşak; göbek hizasına bağlanan, yün, keten, kendir, kıl veya pamuktan dokunan, uzunluğu en az 150 cm, eni ise en az 40 cm civarında

olan ve bir veya birkaç kez katlanarak bele bağlanan bir kuşamdır. Deriden veya benzeri sağlam maddeden yapılan pantolon ya da benzeri şeyleri vücuda bağlayan cisimler ise kemer olarak tanınır (Albotov, 1991). Dolayısıyla he ikisinin kullanım benzerlikleri olsa da birbirinden farklı fonksiyonlar icra etmektedirler. DLT; KB ve ME gibi temel eserlere bakıldığında bunların böyle olduğu görülebilmektedir (Kaşgarlı,1986; Yusuf H. Hacıp, 1979; El-Hvarizmi, 1993).

Kuşak kelimesinin aslı eski Türkçe’de “Kur” olarak geçmektedir. Eski Uygurlarda *Kur* / “Kemer (kuşak)” “toka”, “sıra”, “silsile” manasına gelirken; *Kuşamak* / “Sarmak”, “kuşatmak” ve “çevirmek” anlamını ifade etmektedir. Yine *Kurşanmak* / “kuşaklanmak”, “kuşak sarmak”, olarak söylenmektedir(Caferoğlu, 1993). KB’de “*Kur*” birinci manada “kuşak” olarak ifade edildiği gibi diğer manası ise “*Rütbe, derece, toy, maya*” anlamına da gelmektedir(Yusuf Has Hacıp,1979). DLT’de “*Kur*” kelimesi; “kuşak veya kemer” olarak ifade edilmektedir. *Erkarın kurşandı*; “Adam kuşağını kuşandı.” *Kurşağ*; “Kuşak kuşanma” vb. DLT’de yüze yakın kelime geçmektedir (Kaşgarlı,1986). Geçmişte olduğu gibi günümüz Orta ve Kuzey Asya Türk toplumlarında da Kurşak=kuşak olarak ifade edilebilmektedir. Aba güreşlerinde bele bağlanılan bu cisim aynı zamanda bütün Türk toplumlarında yerine getirdiği işlev bakımından paralellik arz etmektedir (Safran,1993; Toktorbayev,1991; Cusubov, 1991; Bektenov ve Musin, 1978).

II. 2. 3. Don

Türkiye Türkçesiyle “Don” denildiği ya da kilot manasına kullanılan bu kelimenin aslı; eski Türkçe de *Ton* olarak ifade edilmektedir. *Ton* eski Türkçe’de genel olarak giyim-kuşamı ifade etmektedir(Orkun,1987). DLT vb KB:’de *Tonlu* demekle; “elbise (giyimli)” denildiği görülmektedir. Yapıldak ya da Tonsuz demek ise “çiplak” ya da “elbisesiz” manasına gelmektedir(Yusuf Has Hacıp,1979; Kaşgarlı,1986). DLT. Ve KB.’den sonra en büyük temel eser görülen Mugaddimetü’l Edeb (ME)’de de aynı manalara gelmektedir (EL-Havarizmi,1993).

Türkiye de aba güreşlerinin yapıldığı yöreler olan Hatay ve Gaziantep de ise “*don*” demekle “*şort*” kastedilmektedir. Daha önceleri şort yerine “*şalvar*” veya yine “*don*” denilen yünden ya da kıldan dokunan ve diz üzerinden bele varan bir giysi, yaklaşık bu güreşlerde 1985 yıllarına kadar giyilmiştir. Şimdi ise söz konusu don yerine kırmızı ve mavi olmak üzere karşılıklı rakipler şort giymektedirler (Keskin,1978;Sarı,1992).

Orta ve diğer Asya Türk toplumlarında ise, aba (çapan, palvan, balban)güreşlerde alt giysi olarak giyilen ve Türkiye'deki şortun yerini alan ancak şorttan uzun olan bu giysilere “Şalbar” denilmektedir. Şalbar, belden diz kapaklarının altına kadar inen, hatta bazen ayak âşıklarına kadar ine bilen bir giysidir (Rasony,1939; Türkmenistan Sportivny 1989; Levşin, 1832; Albotov,1991; Şinjang Daşü, 1982; Balgambayev, 1985, Saralayev, 1993).

III. 2. 4. Çizme ve Benzeri Şeyler

Asya Türk toplumlarının yapmış ve yapmakta oldukları bazı aba güreşlerinde tam anlamıyla çizme diyemeyeceğimiz, ancak çizmeye benzeyen yumuşak deriden ökçesiz olarak yapılmış, çizme uzunluğunda ayağa bir cisim giyilmektedir. Bu giysiye Kazak, Özbek ve Türkmenler “etik”, Başkurtlar ve Tatarlar “itik” ya da “kün”, Kırgız ve Uygurlar “ötük”, Azeriler ise “uzun boğan” demektirler (KTLS, 1991). Saka, Tuva, Hakas ve Yakutlar da “kün” ve ya “ketik” demektirler (BRSMSTS, 1988).

Bilindiği gibi çizme Türkiye’de yapılan aba güreşlerinde giyilmemektedir. Orta ve diğer Asya Türklerinde ise Kırgızistan’ın kuzey bölgelerinde, Kafkasya’nın Türklere akraba bazı bölgelerinde, Özbek’lerin ritüel olarak yaptıkları “Karsak” oyunu içerisinde sergilenen aba güreşlerinde kısmen de olsa giyilmektedir (Ömürzakov, 1963; Anarkulov, 1991; Ömürzakov ve Saralayev, 1981). Ancak, Türk toplumları arasında resmi olarak yapılan aba güreşlerinin hiç birisinde çizme ve benzeri şeylerin giyilmesi mecburi değildir (Toktorbayev, 1991; Abbotov, 1991). Söz konusu bölge ya da yörelerde bazen çizme yerine spor ayakkabısı, kalın çorap mes vb. şeylerde giyilebilmektedir (Balgambayev, 1985).

II. 2. 5. Köyney (Könek)

Bu giyim Gaziantep’te yapılan aşırtmalı aba güreşinde ve Asya’nın Müslüman olmayan Türk toplumlarında, askılı veya yarım kollu şeklinde genellikle beyaz renkli olan ve abanın altından giyilen bir iç çamaşırıdır. Çizmede olduğu gibi bunu da mecburi olarak giymek, hiçbir yer ve hiçbir aba güreşinde mecburi değildir. Sadece ananevi alışkanlığın ötesine gitmemektedir (BRSMSTS, 1988; Toktorbayev, 1991; Balgambayev, 1985; Sarı, 1992; Keskin, 1978).

II. 3. TÜRK GELENEKSEL GÜREŞLERİNDE BULUNAN MOTİFLERİN TANIMI İLE TARİHİ TASVİRLERİ

Burada güreş, aba güreşi, pehlivan, peşrev, cazgır, el yahşısı, müzik vb. geleneksel güreşlerin milli kültür unsurlarından bahsedilecektir.

III. 3. 1. Güreş

İnsanlık tarihi kadar eski olan güreş, iki canlının en güzel mücadele örneklerinden biridir. Eski medeniyetlerin hemen hepsinde görülen güreş, Türk spor tarihinde engin ve Türk spor kültüründe zengin bir yere sahiptir.

Kaşgarlı XI. Asır DLT' de “Çalış” ve “Çelme” kelimesinin karşılığı olarak “Güreş” (küreş) diye tanımlanmıştır. Aynı sayfada “çalışçı” kelimesi “Güreşçi” olarak açıklanmıştır (Kaşgarlı,1985). Bu büyük yazar eserinin bir başka yerinde “Kız ila küreşme kısrak ile yarışma.” (Kaşgarlı,1985) diye bir deyişle örnekleme yapmaktadır. Bu iki temel eserden yarım asır sonra (1127-1144) yazılmış olan ME.'de de El-Havarizmi güreşe “küreş” derken bu sporun bu isim altında Oğuz, Kıpçak ve diğer Karahanlı Türklerin severek yaptıklarını vurgulamaktadır (El-Havarizmi,1993).

Günümüz Orta ve değer Asya Türk toplumlarından Azeriler “gülaş”, Başkurtlar “köraş”; Kazaklar “küreş”; Kırgızlar “küröş”; Özbekler “kuraş”; Tatarlar “körüş (küreş)”; Türkmenler “göreş”; Uygurların “kuraş (küreş)”, (KTLS, 1992) dedikleri görülmektedir. Diğer Türklerden Gagaoğuzlar “küreş”;Yakutlar, Sakalar, Tuvalar ve Hakaslar ise “kuraş” (Hüreş) demektedirler (BRSMSTS., 1988).

Yukarıda da görüleceği gibi güreş sözcüğü bütün Türk toplumlarında birbirine benzer ya da aynı şekilde telaffuz ediliyor. Bilindiği gibi Anadolu'da güreş sözcüğü halk arasında “güleş”ya da “küleş” (Afşin, 1988) diye telaffuz edilmektedir. Görülen o ki, eski ve yeni bütün Türk toplumlarında bu sözcüğün kökeninin “kür” olduğudur. “kür” sözcüğü eski Türk yazıtlarında (Orhun ve Yenisey) da sık-sık geçmektedir ve manası “güçlü”, “sarsılmaz”, “kuvvetli” anlamına gelmektedir(Orhun, 1987). “Eş” ise; eski ve yeni Türkçede “yardımlaşma, dayanışma ve karşılıklı mücadele” anlamına gelmektedir. “Kür-eş-mek” ME.'de kendisine denk başka biriyle aynı mücadeleyi paylaşmak ve yarışmak anlamına gelmektedir (El-Havarizmi, 1993; Kahraman, 1989). Sımakov, bu konuyu daha sade şekilde şöyle yorumlar: “Türkler de 7. ve 8. Asırlarda güçlü kuvvetli kişilerin karşılıklı eşleşerek

at üzerinde ve yerde saatlerce kür-eş yaparlardı (Sımakov, 1984).” demektedir. Her toplumun kültür hayatında farklı boyutlarda görülen güreş sporu, Türk spor geleneğinde çok zengin bir yere sahiptir. Buna rağmen eski Türk toplumları daha ziyade göçebe hayatı yaşadıklarından, konuyu ilgili MÖ. somut belgelere ulaşmak oldukça zordur. Belli bir coğrafyada değil üç kıtaya yayılmış olan Türkler hakkında tarihi vesikalar daha ziyade yabancı müelliflerden faydalanılarak aydınlatılmaya çalışılmaktadır (Safran, 1993).

Güreş ve türleriyle ilgili ilk vesikalar da, Çin kaynaklarından tasvir edilebilmektedir. Han name, Can Çiyan Teskeresi’nde Türkistan’ın güreşini açıklamakta olup, “güreş” kelimesini “Jiao Çu” şeklinde iki karakter ile ifade etmektedir. Aynı eser güreşlerin yapıldığı esnada güreşçilerin başlarında ve üzerlerinde giysilerin olduğunu ve halk arasında sevilerek yapıldığını vurgulamaktadır (Almas, 1986).

M.Ö. Türk güreşleriyle ilgili ilk belgeler yeni Çin kaynaklarında ve vesikalarında görülmektedir. 1983 yılında Barçuk (Maralbaşı)’un Cona Tim harabelerinde; Çin Fen Bilimleri Akademisi, Arkeoloji Araştırmaları Bölümü’nün 1955-1957 yıllarında Şien (Congen) şehri civarındaki Şonglinton isimli bölgede Han sülalesi dönemine ait 140 numaralı özel bir mezarda bulunan kap ve heykellerde Türk güreşçilerinin ilk figürleri tasvir edilmektedir (Şinjan Daşu, 1982; Rahman, 1996).

İlk Türk güreşlerini, ilk Batı medeniyeti güreşlerinden ayıran birçok özellik bulunmaktadır. Bunlardan birisi Türklerde namahrem yerlerinin her zaman giyimli ve kapalı olmasına rağmen batılıların çıplak güreştikleri net olarak görülmektedir (Umminger, 1990; Minkowski, 1963; Vang, 1986). Diğer bir ayırıcı özellik ise geleneksel tarzda yapılan Türk güreşlerinin hepsinde müzik bulunmaktadır. Diğer toplumlarda bu gelenek sadece İranlılarda vardır ki bu da bunlara IX. Asırlarda Türklerden geçmiş olduğu bildirilir (Lvov, 1989).

Ancak şu ana kadar tespit edilen belge ve bulguların hiç birisi, Türk güreş geleneğinin zengin boyutlarını yansıtmamaktadır. Çünkü güreş, aylı (binicilik) sporlarından sonra Türklerin sosyal yapı ve yaşayışlarının her safhasında görülebilen diğer bir spordur (Türkmen, 1996; Rahman, 1996; Almas, 1986; BRSMSTS, 1988).

III. 3. 3. Pehlivan

Bu sözcüğün aslı Farsça olup “*Pehlevan*”dır. Pehlivan “güreşçi, yiğit ve bahadır” anlamına gelmektedir (Develioğlu, 1993). “*Pehlevanane*”; (Pehlivanlıkla/pehlivancasına / yiğitlikle / yiğitçesine), “*Pehlivan-*

i”); (pehlivanlık/güreşme/yiğitlik) ile ifade edilmektedir (Develioğlu, 1993).

XI. Asırın sonlarına kadar Türk dilinde olmayan pehlivan sözcüğü, İranlılarla savaş ve barış anındaki münasebetlerle Türker’e geçmiştir. Önceleri sadece sıfat olarak kullanılan bu sözcük, sonradan özel isim olarak da kullanıldığı olmuştur(Kahraman,1989).

Aslında mitolojiden genellikle uzak sosyal yapı ve yaşayışı yansıtan Türk destanlarındaki “Alp” tipi, İran destanlarında “*Pehlevan*” olarak geçmektedir. Diğer yabancı destanlarda olduğu gibi İran destanlarının da mitolojik yönü çok ağır basmaktadır. Buna rağmen “Şahname”de Turanlılar (Türklerden) Peşeng, Efransiyab ve Ercasb hem hükümdar hem de pehlivan olarak sıkça geçer. Yine Şahname’de adı İranlıların efsane güreşçisi Rüstem’inki kadar çok geçen Turanlı(Türk) Güreşçi Efransiyab; güçlü kuvvetli ve kolay yenilmeyen bir yiğittir. İranlılara göre düşman pehlivanlarının en ünlüsü Efransiyab’tır. Diğer düşman saydıkları Arap, Rum vb. Kavimlerin pehlivanları, İranlılara göre kolay yenilenlerdir ve fazlaca ciddiye almazlar (Demirel, 1995).

Türk destanlarında ve gerçek hayatta eskiden ve günümüz Orta Asya Türk toplumlarında güreşte galip gelene “Baatr”(Bahtiyar-Kahraman) denir ve o gözle bakılırdı (Savalayev-Bukayev ve Membetkaliyev, 1995). Türk destanlarında pehlivan sözcüğü “Alp” sıfatıyla geçmemektedir. Fakat savaşlarda güreş (*kür+eş*) şeklinde geçmektedir. Örneğin, iki düşman ordusu karşılaştığı zaman çoğunlukla iki tarafın Alp’i veya savaşçısı güreşir, kim yenerse zafer o tarafın sayılır. Manas’ta Türk güreşçisi Koşan Han’ın Çinli Coloy Han’la güreşip yenmesi gibi(Demirel, 1995; Saralayev-Bukayev ve Membetkaliyev, 1995).

XII. Asırlardan itibaren özellikle Selçuklularda pehlivan hem isim hem de sıfat olarak geçmeye başlar. Bunda önemli sebep de Tuğrul beyin resmi dil olarak Farsçayı kabullenmesi de gösterilebilir. Selçuklu emiri Şemsettin İldeniz’in oğlunun adı “Nusret üd din Muhammed Pehlivan” olarak geçmektedir (Taneri, 1977).

Daha sonraları Şecere-i Terakkime (Türk’lerin Soy Kütüğü) (Ebülğazi Bahadır Han...1663/1972) ve diğer eserlerde pehlivan adı ve sıfatının geçtiği görülebilmektedir (BRSMSTS, 1988; Ciley, 1986; Liu, 1987). Bilindiği gibi bugün Türkiye’de pehlivan sözcüğü güreşçi manasına gelmektedir. Hatta güreşçiler arasında “sen güreşçi olabilirsin ama pehlivan olamazsın” esperisi yaygındır. Bunu demekle pehlivanlığın çok iyi bir güreşçilik gerektirdiği ya da daha iyi meziyetlere sahip olduğu vurgulanmaktadır.

Bugün Azerilerin “*Pahlavan*”, Kazakların “*Baluvan*” Kırgızların “*Balban*”, Uygurların “*Palvan*” (KTLS, 1992) dedikleri güreşçiyi hatta iyi güreşçiyi kastettikleri anlaşılmaktadır. Aynı terimi güreşçi için kullandıkları gibi güreş içinde kullanmaktadırlar (Balgamboev, 1985; Bahtiyavov, 1993; Kılıçov, 1995).

Orta Asya Türk halklarının atasözleri ve deyimlerinde pehlivan sözcüğü sık sık geçmektedir. Örneğin: Kazaklar “palwağa on tersi birdey (Pehlivana ters-doğru birdir)”; “Balwandıgtı al al biledi, mırzalıgtı mal biledi (Pehlivanlık güçtedir, efendilik maldandır)” vb artırılabilir (İsmail ve Gümüş, 1995). Türkmenler de buna benzer sözler sarf ederler. “Gaharını yuwdan-,palwan (Kahrını gizleyen pehlivandır)” vb. söylemektedirler (Kürenov ve Gümüş, 1995).

III. 3. 4. Peşrev

Türk geleneksel güreşlerinden şalvar, karakucak ve yağlı güreşlerde olduğu gibi aba güreşlerinde de peşrev yapılmaktadır. Cazgır dualarından sonra ve güreşe başlamadan önce güreşçilerin müzik ritmiyle (davul, zurna kopuz vb...) ellerini birbirine ve dizlerine çarparak ve sıçrayarak yaptıkları oyun figürleridir. Peşrev Türk müziğinin en *mavaf* saz eseri form’dur. Klasik fasılda bu eserin yeri, eğer baş taksimi yapılmış ise ilk öncedir (Develioğlu, 1996). Ancak Peşrev’in aslı “*Pişrev*” olup Farsça bir kelimedir. Farsça da *piş*; “Ön”, *rev*; “Giden” demektir. Buna göre “*pişrev*” önde giden” anlamına gelmektedir (Özkan, 1994). Gerçekten de pişrevler bir faslın en başında çalınan saz eserleridir.

Peşrev’e; Güney ve Orta Anadolu’da karakucak ve şalvar güreşlerinin yapıldığı yörelerde bazen “*perdah*” da denilmektedir (Afşin, 1988). Peşrev ya da perdah olsun bunlar; koşma, karşılama ve özellikle Köroğlu havasıyla ve orta ağırlıkta ritimlerle yapılır. Rumeli ve diğer Batı Türklerinde de durum Türkiye’deki gibidir. Türkiye’de daha ziyade davul-zurna eşliğinde yapılan peşrevler. Batı Türklerinde bazen klarnetlerle de bu ritimler çalınabilmektedir (Ülküsal, 1987).

Orta ve diğer Asya Türk toplumlarında da güreşlerden önce bu tür ritmik figürler geçmişte ve günümüzde yaygın olarak yapılmaktadır. Ancak, oralarda peşrev (Pişrev) veya perdah diye bir kelime sarf edildiği görülmemektedir. Türkiye’de peşrev dediğimiz bu geleneğe; onlar “oyun salmak”(hareket sergilemek) diye adlandırırlar ve “Küreşçiler oyun saldı” diye peşrev çektiklerini kastederler (Bektenov- Musin, 1978; Kılıçov, 1995). Orta Asya’da güreşçilerin güreşlerden önce bu hareketleri yapmaları, güreşlerden önce ısınmak ve yoğunlaşma sağlamak amacıyla

da taşındığı yorumlanmaktadır. Ayrıca, o bölgelerde bu ritimler, Türkiye'dekine oranla daha hızlı karakterlerde sergilenmektedir (Türkmen, 1996).

III. 3. 5. Cazgır

Kökeni “*car*” olan bu sözcüğün aslı Türkçedir. “*Car*”; ses, seda, çağırma anlamına, “*Carcı*” veya “*car-çı*” çağırıcı, seslenici ve ahenkli bağırıcı anlamına gelmektedir (Baskakov, 1986). “*Çarcı* veya *carcı*” Kırgız, Kazak, Azeri, Tatar, Yakut, Başkurt, Hakas, Özbek, Tuva ve Uygurlarda “*münadi*”, “*çağırtgan*”, “*tellal* (dellal)” ve “*çağırıcı*” anlamına geldiği görülmektedir (Yudahin, 1992; Kazak Tilin Sözdiki, 1989; Baskakov, 1986).

Osmanlı güreş tekkelerinde *duacı/duacı* sözcüğünün geçmediği ve *cazgır* sözcüğünün yeterince geçmediği göze çarpmaktadır. Rumeli ve diğer Batı Türklerinden Anadolu ya geldiği görülen *cazgır* sözcüğünün (Kahraman, 1989) geleneksel güreşlerde vazgeçilmez bir adet olmuştur.

Adı şu veya bu şekilde zikredildiyse de *cazgırlığı*, ilk olarak MS. 995 yılında yazıldığı bilinen Manas destanında görmekteyiz. Burada yapılan her türlü müsabakalarda (güreş, at yarışı v.s) seyircilerin dikkatini müsabakalarda cezp edebilmek, yarışların önemini arttırmak, daha çok seyirci, yarışan atların ve müsabakaların özelliklerini methiyelerle seyircilere yüksek sesle sunmak vb. roller üstlendiği görülmektedir (Saralayev-Bukayev-Membetkaliyev, 1995).

Cazgır (*carcı*); gür sesli, güreş kurallarını ve müsabıkların özelliklerini iyi bilen tecrübeli kişilerden seçilir. Orta Asya Türklerinde de ve hatta Türkiye’de iyi bir *cazgır*, ancak 35 yaşlarından sonra kendini gösterirler. Türkiye Geleneksel Spor dalları Federasyonu, artık *cazgırlık* müessesini belli eğitim süzgecinden geçirmektedir ve *cazgırları* hakemler gibi baş, başaltı vs. gösterdikleri başarılarla ve aldıkları eğitimlerine göre sınıflandırmaktadır. Gerek geçmişte gerekse günümüz aba güreşlerinde *cazgırlık* yapılmış ve yapılmaktadır. Bu durum hem Türkiye hem de TDDT. İçin geçerlidir.

III. 3. 6. El Yahşisi / Saygın Kişi / Aksakal

Orta Asya ve diğer Asya Türk toplumlarında el: Halk: Yahşi: Güzel ala, saygın, haysiyetli ve dürüst manalarına gelmektedir. Eldik: Halkın anlamını taşımaktadır. El Yahşisi: Halk arasında bulunan en saygın kişi manasına gelir ve bu kişinin dürüst ve şerefliğinden kimse şüphe duymaz. Kırgızlar bula el cahşısı demektedirler (Yudahin, 1996; Baskakov, 1986; Kazak Tilinin Sözdiki, 1989).

El yahşıları, Orta ve Diğer Asya Türk toplumlarının yapmış oldukları aba güreşleri ve diğer geleneksel sporların organizasyonunda ve yapıldığı esnada bulunurlar. Bu şahıslar müsabakalarda törelere göre en saygın mevkide (yerde) otururlar. Müsabaka esnasında hakemlerin veya organizatörlerin karar veremedikleri ya da zor duruma düştükleri her hangi bir konuda olaya müdahale ederek son noktayı koyarlar. Örneğin; hakemler bir güreşçinin yenilip yenilmediğini, ya da buna dışarıdan itirazlar olduğu veya yenilenin yenilişi tartışılır pozisyonda olduğunda, hakemler karar konusunda tereddüde düşer, karar verir rakip veya tarafları itiraz ederler ise; bu durumda el yahşısı karar verir ve bu karara kimse itiraz etmez(Kaliyev_Orazayev_Sımaylova, 1994).

El yahşısı adıyla anılan bir müessese, Türkiye de yapılan aba güreşi ve diğer geleneksel sporlarda yoktur. Ancak, yakın tarihlere kadar köy, kasaba ve şehirlerde yapılan geleneksel güreşlerde, bu görevi ve bu fonksiyonları icra eden saygın kişilerin olduğu görülmekteydi. Bu kişiler bulunduğu yörede sevilen, sayılan ve dürüstlüğünden kimsenin şüphe etmediği şahıslardır. Bunlar güreşler yapılırken başhakemlik görevi gibi bir görev üstlenirler. Her maçı yönetmeyen bu şahıslar, çok kritik maçları yönetirler. Diğer zamanlarda da el yahşısının icra ettiği fonksiyonları yerine getirmektedirler (Afşin, 1989).

Türk Töresinin en önemli unsurlarından biri olan “büyüğe saygı küçüğe sevgi” geleneğinden kaynaklanan bu durum, dünyada sadece Türk'lere özgü bir olaydır. Türk spor kültüründe çok önemli bir yeri olan “*el yahşısı*” tarihi engin zamanlara dayanmaktadır. M.Ö 600 yıllarına ve hatta daha öncelere de dayandığı vurgulanmaktadır (Kılıçov, 1995).

Manas Destanı'nda yapılan güreşlerde de el yahşısı olayı şu şekilde geçmektedir.

“El cakşısı buy boldu	“El yahşısı (saygın kişi) zorlandı
Cabık başı kunduzday	Kunduz tepesi yığılı
Cana toksan üy boldu	Doksan çadır ayrıca kuruldu
Üy başına karasangı	Her çadırda bir bakıcı
Birden erkek eesi bar...	Temsilci olarak duruyordu...”

(Mansa II. Kitap, I. Bölüm, 1958). Bilindiği gibi bu tarih M.S. 995 yılına aittir. Bugün bu gelenek Türkiye’de göze çarpmasa da Orta ve diğer Asya Türk’lerinde hala varlığını sürdürmektedir.

III. 3. 7. Müzik

En ilkel toplumlarda bile, konuşmadan önce insan hayatına girmiş bir unsur olan müzik, her toplumun hayatında farklı boyutlarda yer almıştır. Eski Türkler de dini, siyasi, sosyal, askeri ve kültürel yapı ile

yaşayışlarının her safhasında görülen müzik; Türk spor geleneğinde de önemli bir yere sahiptir. Eski Türk'lerde özellikle dini çerçeve içerisinde gelişen, *toy*'larda yahut ölenin ardından tertiplenen *yug'* lara dini mahiyette musikiye büyük yer verildiği bilinmektedir. Hatta Hun'larla ilgili Çin kaynaklarında Türklerin Çin Seddi'ni aşan süvarilerini, beraberlerindeki davula benzer çalgı

Aletleriyle *teşçir* ettikleri kayıtlıdır. Hunlar ve daha sonraki Gök Türkler çağındaki bu dini sihri törenleri *kam*, *baskı*, *şaman*, *ozan*, *oyun* adını alan şair-sihirbaz-hekim-müzisyen ruhaniler yönetirdi. Bunlar törenlerde düzenledikleri şiir ve manzum parçaları "*pipa*" ve "*kopuz*" gibi aletlerle musikili olarak irticalen terennüm ederlerdi. Zamanla toplumun din anlayışı değiştikçe, bu ozanların görevleri de değişti. Önceleri dini mahiyette olan şiir, musiki ve raks, toplumun sosyal yapı ve yaşayışına iyice girmiş oldu (Mingcanoğlu, 1987; Liu, 1987; Özkan, 1994).

Türkler de "*ozan*" ile "*kopuz*" pek sonraki zamanlarda ayrılmıştır. Eski Türk'lerde musiki ve oyun halk arasında pek yayılmıştı. Eski Çin seyyahları Turfan (Türkler) ahalisinin seyahate ve savaşa çıktıkları zaman musiki aletlerini yanlarında taşıyacak kadar müziğe tutkun olduklarını söyledikleri gibi, diğer Çin kaynakları da bu halkların (Tu-ki'e)'lerin her türlü spor oyunlarında mutlaka müzik kullandıklarını sık-sık belirtmektedirler (Baskakov, 1987; Liu, 1987; Almas, 1986).

İslam musiki müellifleri eski Türk musikisi hakkında verdikleri bilgilere göre, Türklerin Arap ve Acem'lerden ayrı, zengin ve milli musikileri olduğunu belirtirler (Özkan, 1992, 1994).

Türk musikisinin esas kaynağı Orta Asya'dır. Musiki sistemi ve ölçüler, Türklerin bulup kullandıkları sistem ve ölçülerdir. Folklor müziği ve klasik müzik arasında sadece üslup farkı vardır. Türklerin en eski çalgısının "*Kopuz*" olduğunu eski Çin kaynaklarından öğreniyoruz. O zamanki adıyla "*Pi-pa*" veya "*Hypa*" daha sonra "*Kopuz*" adını alan çalgının bir çeşididir. Pi-pa armudi biçiminde nispeten kısa saplı bir çalgıdır. Kaynaklar "*Ud*" ve "*Levta*" gibi sazların bu çalgıdan türediğini gösteriyor (Özkan, 1994; Vang, 1986).

Türklerin musiki aletleriyle icra ettikleri terennümlere "*Gök*", sesle okuduklarına "*Ir*" ve "*Dule*" derlerdi. Yalnız bunlardan dokuz tanesinin her türlü spor oyunlarında kullanılması alışılmış bir adetti (Lvov, 1989).

Günümüzde Doğu Türkistan ve Orta Asya Türk toplumlarının sporları esnasında icra edilen müziklerden "*Irci*" ve "*Carci*" geleneği vardır ki, bunun tarihi M.Ö.'lere dayanmaktadır. Ircılar seyirciler

arasında bulunan, elinde kopuz veya tambura ile spor yapan müsabıklara methiyeler düzerler. Örneği: aba güreşleri yapılırken ırcılar kendi bölgesinin güreşçisine dizeleriyle övgüler yağdırırlar. Her bölgenin kendilerine mahsus ırcıları bulunur. Carcılar ise ırcılardan biraz değişik fonksiyonları icra ederler. Bunlar, Türkiye’deki cazgırlarla aynı paralelde çalışırlar. Örneğin: aba güreşçileri güreşe başlamadan önce carcılar bu güreşçilerin iyi ve zayıf yönlerini (daha ziyade iyi yönlerini) bilerek deyişler ve maniler söylerler. Sesi gür ve yapılan spor hakkında bilgi sahibi olmaları gerekir (Sımakov, 1984; Ömürzakov-Saralayeve, 1983). Orta Asya ve diğer Asya Türk’lerinin yapmış oldukları geleneksel sporlarda mutlaka ırcılar deyişler dizelerler, Carcılar ise maniler söylerler. Ayrıca davul yerine, “*Tambul (dambul)*” zurna yerine “*Zurnagi (Zornagi)*” denilen çalgılarda mevcuttur. Her türlü geleneksel sporlarda olduğu gibi aba güreşlerinde de müzik mutlaka vardır ve bu gelenek vazgeçilmez bir milli kültür unsuru olarak telakki edilmektedir (Lvov, 1989; Vang, 1986; Sımakov, 1984).

Türkler Anadolu’ya geldiklerinde Orta Asya’daki musiki geleneğine her alanda devam etmişlerdir. Oradan getirdikleri “*dokuz Gök*” özellikli müziklerini Selçuklularda ve Osmanlılar’ da devam ettirmişlerdir. Osmanlı padişahlarının günün belli saatlerinde “*nevet vuran*”, “*dokuz katlı*”, “*mehter bölükleri*” vardı. Bu Orta Asya’dan gelen musiki geleneğinin temelini dayanıyordu ve oradan gelen müziğin geliştirilmiş veya tekâmülü niteliğindedir (Özkan, 1994).

Osmanlıların saray düzeyinde yaptıkları her türlü güreşlerde mutlaka müzik bulunmakta idi. Orta Asya’daki *Ircı* geleneğini üstlenen şairler padişaha ve güreşçilerine şiirler söylemekteydiler. Cazgırlar ise carcıların yerini almıştı (Kahraman, 1989).

Bilindiği gibi günümüz Türkiye’sinde yapılmakta olan geleneksel güreşlerde davul ve zurna mutlaka bulunmaktadır. Aba güreşlerinin yapılmakta olduğu bölgelerden Hatay ve Gaziantep’te de bu durum Türk spor geleneğinin en önemli unsuru olarak varlığını sürdürmektedir (Sarı, 1992; Keskin, 1978).

KAYNAKLAR

1. ABRAMZON, S.M.: (1940), *Tvorcesto Kirgizskoge naroda, sov. Etnoğrafiya*, s. 77-88, Moskova.
2. ABRAMZON, S.M.: (1945), *Çertı voennoy organizatsli i tehniki u Kirgizov (Kirgiz Askeri organizasyon ve tekniğindeki özellikler)*. S. 167-180.

3. AFSİN, T.: (1988), Eski Türklerde Beden Eğitimi ve Spor I, Bizim Ocak, s. 48, Eylül.
4. AKMATALİYEV, A.: (1993), Baba Saltı-Ene Adebî, Balasagin, Bişkek.
5. ALEKTOROV, A.E.: (1888), “Prazdniçniye razvleçeniya, igri Kirgızov”, Orenburg Listesi, No: 42.
6. ALBOTO, A.: (1991), Krasota i Sile, Karaçaevsk.
7. ALINGE, C.: (1967), Moğol Kanunları (Çev.C Üçok), Ankara.
8. ALMAS, T. (1986) “Hunlarning Kiskiçe Tarihi”, Kaşgar Uygur Neşriyatı.
9. AYAĞ, A.: (1983), Türklerde Spor Geleneği ve Kırkpınar Güreşleri İstanbul.
10. BAHTİYAROV, A.: (1993), Kirgızdın Bozbörü Mayramını Kuttuktooloru, Bişkek
11. BALGAMBAYEV, M.: (1985), Kazaktın Ulttk Sport Türkleri, Kaynar.
12. BARTHOLD, V.: (1928), Istoriya Tureyzko-Mongol'skix Noradon, Taşkent.
13. BARTHOLD, V.V.: (1943), Kirgızı, Frunze.
14. BARTHOLD, V.V.: (1990), Moğol İstilasına Kadar Türkistan, (Haz. H.D. Yıldız), TTKY., Ankara.
15. BASKAKOV, A.N.: (1986), Turkiy Tillar, Turkiy Tillar, Milletler Neşriyatı, Pekin.

GÜREŞ SPORUNDA İLKLER

- Güreş, M.Ö 776'dan itibaren Olimpiyat Oyunlarında yer almaya başladı.

- Grekoromen ve serbest güreş stilleri, ilk olarak 19.yy.ın sonlarında, Eski Yunan ve Roma güreşlerinden esinlenerek ortaya çıktı.
- Grekoromen güreş, 1896'da Olimpiyat Oyunlarına alındı.
- Serbest güreş önceleri profesyonel sporken, 1888 yılından itibaren amatör spor oldu ve Uluslararası Amatör Spor Birliği'nce tanındı.
- Serbest güreş, ilk kez 1904'te St. Lous Olimpiyatlarında resmi olarak uygulandı.
- Serbest stilde ilk Avrupa şampiyonası 1929'da düzenlendi.
- Uluslararası Amatör Güreş Federasyonu (FİLA) 1912'de kuruldu. Merkezi İsviçre'nin Lozan kentindedir.
- 1992 yılında alınan bir kararla, FİLA'nın profesyonelliği tanınarak federasyon, Uluslararası Güreş Federasyonu Birliği oldu.
- Avrupa'da ilk defa yabancı pehlivanlarla boy ölçüşen güreşçimiz, Koca Yusuf'tur.
- 1899'da Kara Ahmet Paris'te, Paul Pons ve Laurent de Bakerca'yı yenerek grekoromende Dünya şampiyonluğunu kazandı.
- Türkiye'de modern anlamdaki grekoromen stil güreş çalışmalarına 1910 yılında başlandı.
- Türkiye'de ilk Güreş Federasyonu, Cumhuriyet'in ilanından önce 1922 yılında, Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı bünyesinde yer aldı.
- İlk güreş federasyonu başkanlığını da Beşiktaş Osmanlı Jimnastik Kulübü'nün kurucularından Ahmet Fetgeri Bey yaptı.
- Türkiye, 1923 yılında FİLA'ya üye olmuştur.
- 1924 Paris Olimpiyat Oyunları, Türk güreşçileri için uluslararası alandaki ilk ciddi deneyim olmuştur. Bu olimpiyatlara katılan takımımız Seyfi Cenap Berksoy, Fuat Akbaş, Dürrü Sade, Mazhar Çakar ve Tayyar Yalaz'dan oluşmuş ve takımımızı hazırlayan Raol Peter adındaki Macar antrenör, Türkiye'deki minder güreşinin kurucusu olmuştur.
- 1932 yılında güreşçilerimiz ilk kez, Balkan şampiyonasına katılmış beş altın ve iki gümüş madalya kazanarak, takım halinde de birinciliği elde etmişlerdir.
- Türkiye'de ilk Serbest Güreş Şampiyonası 1935'te düzenlendi.

- 1936 Berlin Olimpiyat Oyunlarına grekoromen stilde 61 kg güreşçimiz Yaşar Erkan altın madalya kazanarak, olimpiyatlardaki ilk birinciliğimizin sahibi oldu.
- 1938 yılında Estonya'nın başkenti Tallin'de yapılan Avrupa güreş şampiyonasında ağır sıklet güreşçimiz Çoban Mehmet Avrupa üçüncüsü olmuştur. Bu Avrupa güreş şampiyonasındaki ilk derecemizdir.
- 1946 yılı Ekim ayında Stockholm'de yapılan Avrupa serbest güreş şampiyonasında Türk güreşçileri, 3'ü altın, 2'si gümüş ve 2'si de bronz olmak üzere yedi madalya kazanmışlardır. Bu madalyalar Türk güreşçilerine ilk Avrupa şampiyonluğunu getirdi.
- 1950 yılında Stockholm'de yapılan Dünya grekoromen güreş şampiyonasına ilk kez katılan millilerimiz 1 altın, 4 gümüş, 2 bronz madalya kazanırken, 1951 yılında Helsinki'de yapılan Dünya serbest güreş şampiyonasına ilk kez katılan güreşçilerimiz, büyük bir başarı göstererek sekiz sıkletin 6'sında altın, birinde bronz madalya kazanmış ve takım sıralamasında dünya birinciliğine ulaştı.
- 1956 yılında ise ilk kez İstanbul'da İnönü Stadi'nda Dünya Kupası güreş müsabakaları düzenlendi.
- 25-Eylül / 1-Ekim 2006 tarihleri arasında Çin'in Guangzhou şehrinde düzenlenen büyükler Dünya grekoromen güreş şampiyonasında Türk milli takımı tarihinde ilk kez 39 puanla Dünya takım şampiyonu oldu.
- 1976 doğumlu Hamza Yerlikaya 1996 Atlanta Olimpiyat oyunlarında (20 Yaşında) şampiyon olarak en genç Olimpiyat şampiyonumuz oldu
- 1913 doğumlu Yaşar Doğu, 1948 Londra Olimpiyatlarında şampiyon olarak (35 yaşında) en ileri yaşta olimpiyat şampiyonluğu yakalayan bir şampiyonumuz oldu.

1948

**LONDRA OLİMPİYAT OYUNLARI
1968-07-29 –LONDRA/İNGİLTERE**

VE OLİMPİYATLAR.

Önce Nasuh birincilik kürsüsüne çıktı. Ertesi gün Gazanfer, Celal ve Yaşar rakipleriyle altın madalya için boğuşmaya başladılar. Gazanfer ve Celal'in altın madalyalara uzanmalarını Türk spor tarihine kaydettik. Şimdi sıra hem serbestte hem grekoromende Avrupa'nın en iyisi olan Kavaklı'nın macerasına geldi. Kavaklı, 1948 Londra Olimpiyatlarında tıpkı Gazanfer ve Celal gibi altı rakibinin beşini tuşla yenerek birincilik kürsüsüne çıktı. Bu klasta bir güreşçi için Olimpiyat şampiyonluğu “son durak” değildi. O, birkaç Olimpiyat şampiyonu daha olabilirdi, ama ne mümkün! TMOK'nce “profesyonel” ilan edilerek adı Helsinki Olimpiyatları düzenleme komitesine bildirmeyince Yaşar'da Celal, Gazanfer ve Nasuh gibi tribünlerde kaldı.

Londra'da 73 kiloda 16 güreşçi arasında 6 numara olan Yaşar Doğu, Macar Kalman Savori, Avusturyalı Richard Gerard, Hindli A. Buhargava, İranlı Abbas Zandi, Mısırlı Adel Mustafa gibi büyük güreşçileri tuşla yendi. Bu güreşleri sırasıyla anlatırsak, Hintli'yi 2 dakika 58 saniyede, Zandi'yi 4 dk. 5 saniyede, Mısırlı'yı 4 dk. 50 saniyede, Macar'ı 7 dk. 40 saniyede ve Avusturyalı Gerard'ı da 4 dk. 07 saniyede tuşladığını anlatır.

Finalde ABD'li Leland Merrill'i, Yaşar Doğu'nun bu spora daha ilk başladığı yıllarda “Önce sayı ile kazanmayı garantile, sonra tuşla!” anlayışının kurtardığını öğrenmiş oluyoruz. Aslında Londra'da altın madalya finali Yaşar'la Avusturyalı Richard Gerard arasında geçti.

Gerard, son derece duygulu, bütün spor hayatında Yaşar ile karşılaşmış ve Yaşar'a tuşla yenilmiş olmakla övünen benzeri az bulunan bir sportmendi. Sydney'de Anzak'larla konuşurken yanımıza gelmiş ağlayarak anlatmıştı.

1948 Londra Olimpiyat Oyunları Serbest Stil 73 kg. Klasmanı

KG	ADI SOYADI	MEMLEKETİ	DERECESİ
73	Yaşar Doğu	Türkiye	1
73	Garrard Richard Edvard	Avustralya	2
73	Merril, Leland Gilbert Jr.	USA	3
73	Leclerc jean Baptiste	Fransa	4
73	Sovari Kalman	Macaristan	5
73	Westergren Frans	İsveç	6

TÜRK MİLLİ TAKIMI 1948 LONDRA OLİMPİYATLARI SERBEST STİL

KG	ADI SOYADI	MEMLEKETİ	DERECESİ
52	Halit BALAMİR	Türkiye	2

YAŞAR DOĞU HAYATI VE ÖRNEK SPORCULUĞU

57	Nasuh AKAR	Türkiye	1
62	Gazanfer BİLGE	Türkiye	1
67	Celal ATİK	Türkiye	1
73	Yaşar DOĞU	Türkiye	1
79	Adil CANDEMİR	Türkiye	2
+87	Sadık ESEN	Türkiye	4

GREKOROMEN STİL

KG	ADI SOYADI	MEMLEKETİ	DERECESİ
52	Kenan OLCAY	Türkiye	2
57	Halil KAYA	Türkiye	3
62	Mehmet OKTAV	Türkiye	1
67	Ahmet ŞENOL	Türkiye	6
73	Muhlis TAYFUR	Türkiye	2
+87	Mersinli Ahmet KİREÇCİ	Türkiye	1

1948 LONDRA OLİMPİYATLARI VE YAŞAR DOĞU MÜSABAKA ANALİZİ

1948 Londra Olimpiyatlarında Yaşar Doğu'nun maç trafiği

1948 Londra Olimpiyat oyunları

73 Kg Katılan Spor Sayısı: 16 Güreşçi

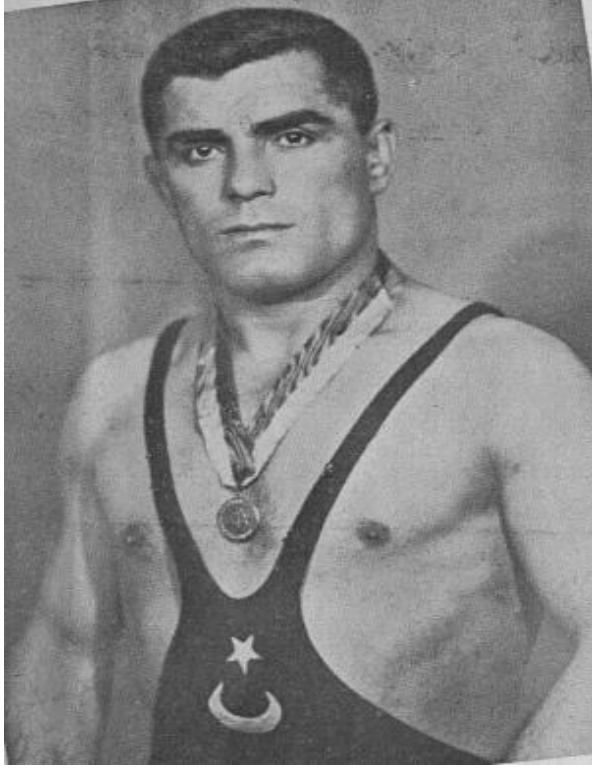
Galibiyet Süreleri

S.no	Rakip Sporcu	Milleti	Yeniş suresi
1	A.Buhargava	Hindistan	2 dk 58 sn
2	Kalman Sovar	Macar	7 dk 04 sn
3	Abbas Zandi	İran	4 dk 05 sn
4	Adel Mustafa	Mısır	7 dk 39 sn
5	Richard Gerard	Avustralya	4 dk 07 sn
6	Leland Merril	Amerika	Sayı ile yendi

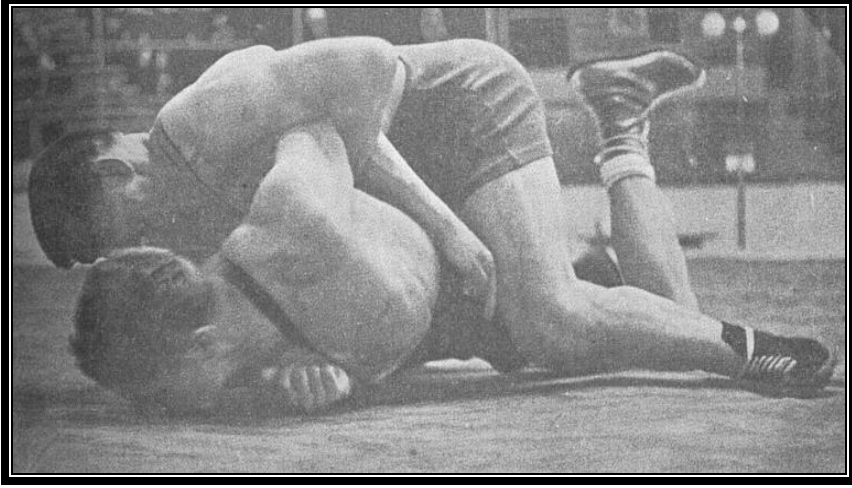
Yaşar Doğu'nun çektiği kura no: 6 Yaptığı 6 müsabakadan 5 tanesini 22.06 dakika toplam sürede tuşla kazanmış. Sadece Amerikalı rakibini sayı ile yenmiş. Dünyanın da kabul ettiği önemli bir gerçek Yaşar Doğu gerçekten tuş yeteneği çok yüksek olan gerçek bir dünya starı, sembol şampiyonudur.

1948 LONDRA OLİMPİYATLARINDA MİNDERİ DÜNYAYA DAR EDEN BÜYÜK USTA

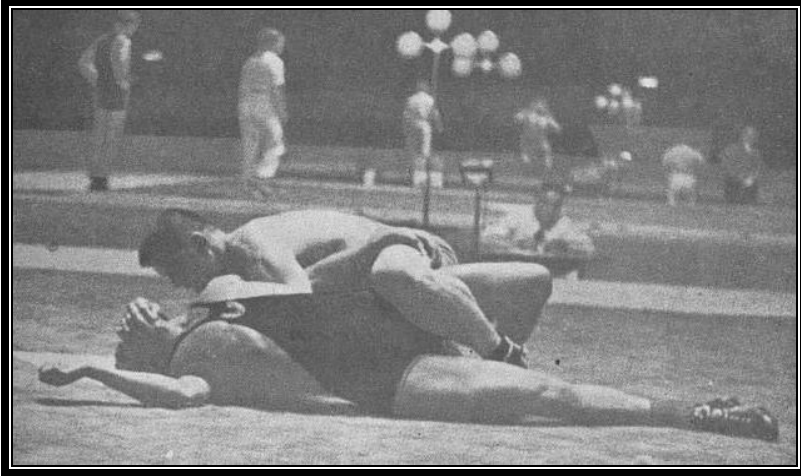
“YAŞAR DOĞU”

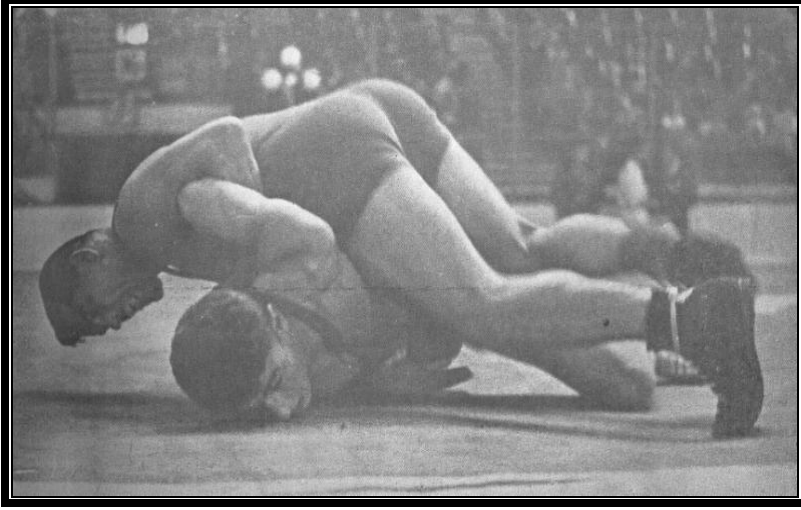
Freestyle gold medal, 73kgs, welterweight: pins indian, pins iranian, pins egyptian, pins hungary, beats us wrestler, third, pins australian, second.

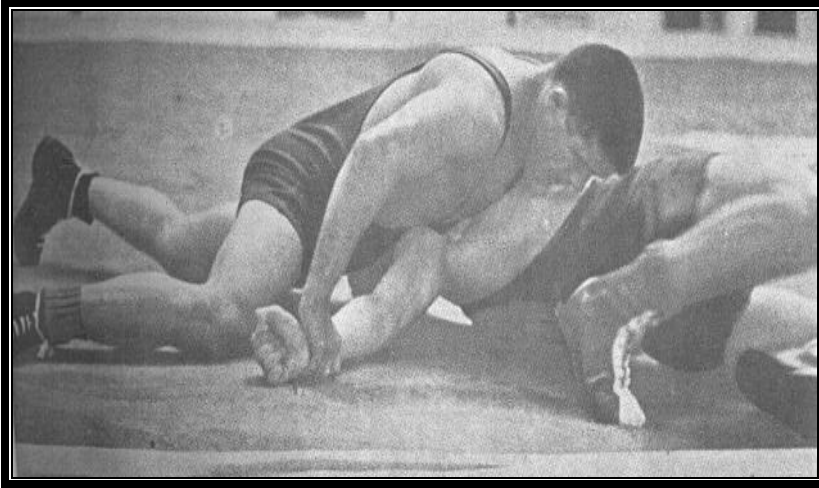
Finishing his egyptian opponent

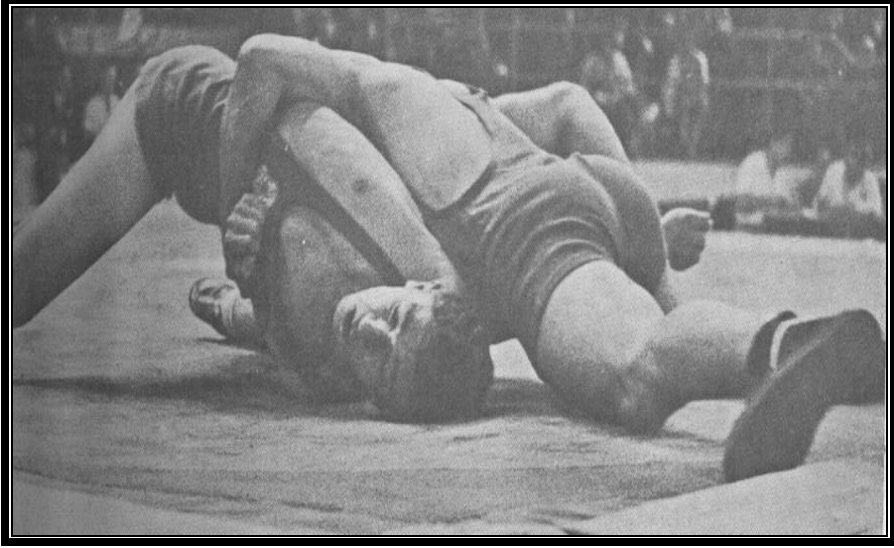

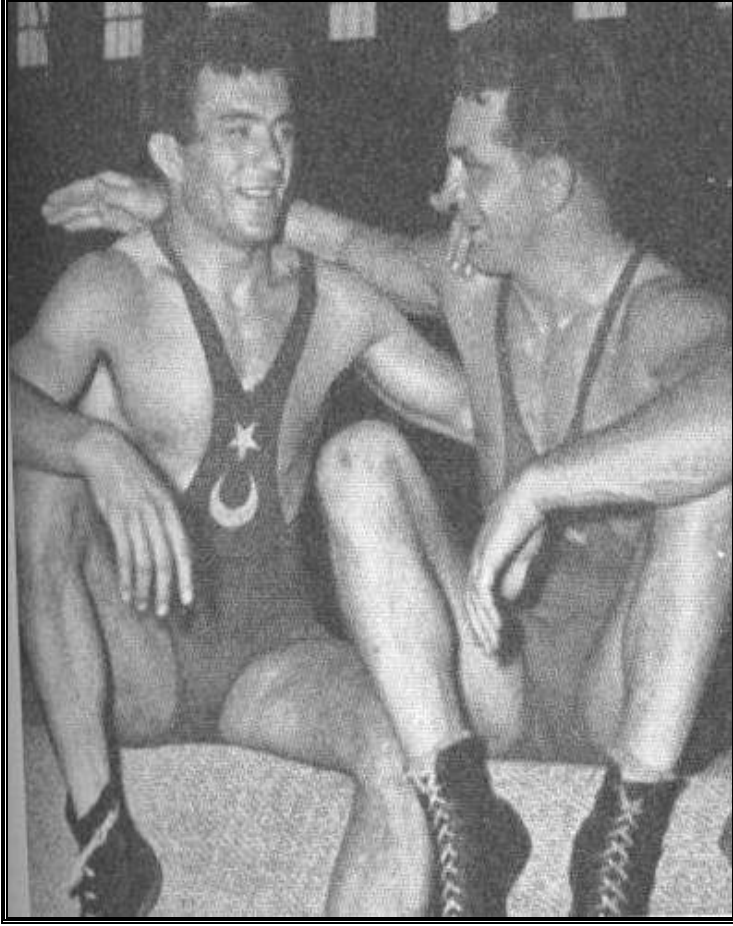
Sarma ve burgunun ustası Yaşar Doğu rakibini tuşlarken

Oyunun devamı

1948 Londra Olimpiyatları
YAŞAR DOĞU-TÜRKİYE
RİCHARD GERARD-AVUSTRALYA

After his victory against the australian wrestler in final by pin

Richard Gerard büyük usta Yaşar Doğu için şu sözleri söylüyordu:

“Bütün yaşantım boyunca, Yaşar Doğu gibi centilmen ve bu tür mücadele dalını iyi bilen başkasını görmedim. Londra Olimpiyatlarında yaptığımız final karşılaşmasından sonra göğsündeki ay-yıldızı söküp bana armağan eden Yaşar Doğu’yu hiç unutamam. Melbourn’a döndüğümde eşim Yaşar Doğu'nun armağanı ay-yıldızı benim ceketime işledi.

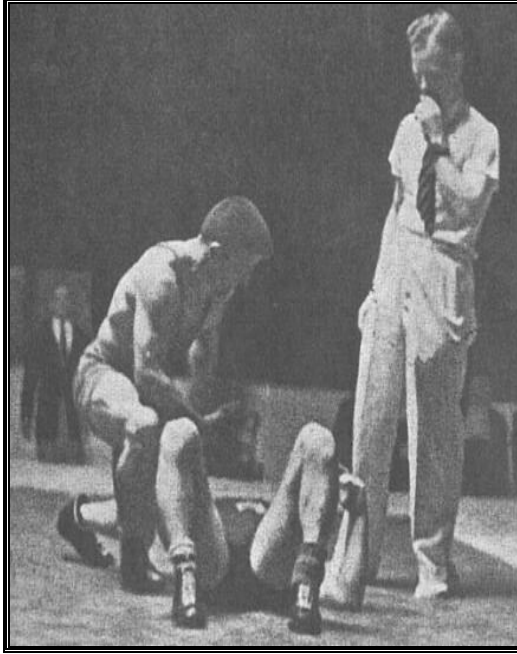
YAŞAR DOĞU HAYATI VE ÖRNEK SPORCULUĞU

Yıllarca ve iftihar ederek ay-yıldızlı kokartla dolaştım. Çünkü bu kokartı bana, Yaşar Doğu, bütün zamanların en büyük güreşçilerinden biri olan Yaşar Doğu vermişti. Böylesine müthiş bir güreşçiye yenilmiş olmak insana üzüntü değil, keyif vermeliydi. Ben, yaşantım boyunca Yaşar Doğu'ya yenilmiş olmanın, hem de finalde yenilmiş olmanın keyfini yaşadım. Başkalarını bilemem...”

Gerard, Edmonton'da bunları bize anlatırken yanımızda Nuri Boytorun ile Milli Takımımızın Antrenörlerinden Hasan Güngör de bulunuyordu. Hep birlikte öylesine duygulandık, öylesine duygulandık ki...

İşte “Yaşar” buydu.

Bu büyük şampiyon, aynı zamanda insani ilişkilerindeki becerisiyle eşsiz bir “sevgi köprüsü” kurmuştu.

Five pics of his victorious pin against the iranian wrestler

AVRUPA GREKOROMEN GÜREŞ ŞAMPİYONANI 25 04 1939 - Oslo (NORVEÇ)

66 kg Teknik Sonuçları:

Kg	Adı Soyadı	Memleketi	Derecesi
66	Andersson Goesta	İsviçre	1
66	Yaşar Doğu	Türkiye	2
66	Koskela Lauri	Finlandiya	3

12 ülkeye mensup 58 grekoromencinin katıldığı Oslo Avrupa grekoromen güreş şampiyonası, 25-28 Nisan 1939 tarihinde düzenlendi. Türkiye’de sadece Kavak’la Samsun ve Ankara’yı gören bir Anadolu yiğidi, İkinci Büyük Savaş sancılarının attığı dönemlerde kendisini Oslo’da bulursa ne ızdıraplar çeker?

6 Danimarkalı, 6 Estonyalı, 7 Finlandiyalı, 2 Fransız, 3 Macar, 2 İtalyan, 3 Letonyalı, 7 Norveçli, 1 İsviçreli, 7 İsveçli ve 7 de Türk güreşçinin katıldığı şampiyonada milli takımımızın 66 kilosunda ay-yıldızlı mayoyu giyen sporcumuz, antrenör ve yöneticilerinin direktifleri üzerine tam 12 kilo düştü. Böylesine katı şekilde saunalarda ve birkaç saat içinde et ve kemikten ibaret olan vücudun altıda birini erittikten sonra minderde mücadele yapmak kimin haddineydi.

Karlılı bunu başardı. 66 kiloda 8 sporcu arasında 1 numaraydı. Kapalı köy ekonomisinden çıkan gariban bir sporcu, Avrupa’nın devleriyle boy ölçüşmek durumunda kalırken, kendisine en önemli rakip olarak kilosunu çıkıyor ve saunada bir iki saat içinde tam 12 kilo kaybediyordu.

Sporcumuzun karşısında ilk turda Norveçli Arild Dahl’ı gördük. Kavaklı bu müsabakadan “ekseriyetle” galip ayrılmayı başardı. O günkü FILA kuralına göre ”ekseriyetle”, “sayı ile”, “tuşla” ayrı ayrı şeylerdi. Sporcular rakiplerinden çok az puan farkı ile galip olarak sıyrılabilirdikleri takdirde bu gabiliyet “ekseriyetle” galibiyet olarak kabul ediliyordu. Sayı ile galibiyet ise bir yerde “çoğunlukla” elde edilen zaferdi.

İkinci turda Estonyalı Adelbert Toots, Kavaklı’nın rakibi oldu. Bir yanlışlık, bir an süren dalgınlık Yaşar’dan galibiyeti aldı, gitti. Estonyalı Toots, daha sonra yapacağı 2 karşılaşmayı da kaybederek elenip gidecek olan Estonyalı Toots, sporcumuza (2-1)’lik bir galibiyet sağladı. Üçüncü tur ise ölüm kalım maçıydı: İsveçli büyük sporcu Gösta Andersson Kavaklı’nın karşısına dikildi. Büyük mücaele "ekseriyetle" Yaşar Doğu’nun galibiyetinde noktalandı. Bundan sonra “dördüncü tur” ya da “final” diye bir şey yoktu. Finlandiyalı L.Koskela ile isveçli Gösta

Andersson birincilik kapışması yaptılar, tek kalan, daha doğrusu karşılaşmalarını tamamlayamayan Kavaklı tribünlerden bu müsabakayı izledi.

Gösta Antersson, Finli rakibi Laui Koskela'yı sayı ile yendi. Bu durumda Fransız ve Finli'yi yenen Andersson sadece tek kötü puanla birincilik karşılaşmasına çıkıyor. Finli Koskela'da 2 kötü puanla altın için savaşıyordu. Maçlarını tamamlayan Yaşar Doğu'nun 4 kötü puanı vardı ve şampiyonu yenmiş olmasına rağmen kilosunda altın yerine gümüş madalya aldı.

AVRUPA SERBEST GÜREŞ ŞAMPİYONASI 22 10 1946 Stockholm (İSVİÇRE)

73 kg Teknik Sonuçları:

Kg	Adı Soyadı	Memleketi	Derecesi
73	Yaşar DOĞU	Türkiye	1
73	Sovarı KALMAN	Macaristan	2
73	Schaad KARL	İsviçre	3

1946 Stockholm, 1940 ve 1944 Olimpiyatları, ikinci Büyük Savaş nedeniyle yapılmadı. 1946 yılında çıkılan Mısır Turnesi'nde mükemmel karşılaşmalar atarak yenilmezliğini ortaya koyan Yaşar, 1946 da Stockholm'da Avrupa serbest güreş şampiyonası için bilenmeğe başladı. O zamanlarda ülkemizden Kuzey Devletleri'ne yolculuk yapan, özellikle siyah saçlı delikanlıların halk üzerinde büyük değeri vardı."Karakafa" diyerek adeta onları kapışıyorlardı. Bu kapışmalar elbette Kuzeyli sarışın kızlar tarafından oluyordu.

Kavaklı en ince noktalarına kadar bildiği serbest güreşin 73 kilosunda olmanın rahatlığında idi. 9 sporcunun girdiği 73 kilo kapışmalarında 6 kura numarasını çeken Yaşar, ilk tur müsabakasını Fransız Rene Chesneu ile yaptı. Rakibini sayı ile yenerek eleyen Kavaklı, ikinci tura daha rahat çıktı. Şimdi önündeki rakip Belçikalı Louis Culot'tu. Bu rakibini tuşla mağlup ederek mindere seren Kavaklı, üçüncü turda İngiliz Donalt Irving ile kol bağladı. Elbette serbest stil güreşte bir İngiliz bu tür boğuşmaların adeta kitabını yazmış olan Yaşar Doğu ile karşı karşıya gelemezdi. Gelirse işte böyle 3 dakika 7 saniyede yenilerek elenir giderdi. Yarı finalde ki rakip ise İsveçli Frans Westergren'di. Bu turda rakibini sayı ile yenmeyi başaran Kavaklı, altın madalya için Macar Kalman Savori ile tutuştu. Neticede tahmin edildiği gibi birincilik tacı Yaşar'ın oldu...

AVRUPA GREKOROMEN GÜREŞ ŞAMPİYONASI
11 04 1947 Prag (ÇEKOSLOVAKYA)

73 kg Teknik Sonuçları:

Kg	Adı Soyadı	Memleketi	Derecesi
73	Yaşar Doğu	Türkiye	1
73	Andersson Goesta	İsviçre	2
73	Kozharski Nikolai	USSR	3

Kavaklı'nın ne tür bir güreşçi olmasını göstermesi açısından Prag karşılaşmaları büyük önem taşır. Gazanfer Bilge ve Celal Atik gibi dev sporcular bu şampiyonada birer iskambil kağıdı gibi devrilirlerken, Kavaklı Prag'ta da yine altın madalya alıyordu. Hemde yaptığı 6 karşılaşmanın 5'ini tuşla, diğerini sayı ile kazanarak.

Türk güreş tarihinde hem serbestte, hem grekoromende birincilik kürsüsüne çıkabilmiş sadece tek güreşçi, Yaşar Doğu vardır. Kavaklı'nın 1947 yılında zaferinin bir benzerini başka hiçbir sporcumuz yakalayamıştır.

73 kiloda madalya arayan 15 güreşçi arasında 3 kura numarası ile kendisine yer bulan Kavaklı, ilk turda İtalyan Ruigo Rigomonti'yi tuşla yendi. İkinci turda kapıştığı Hollandalı De Greef'de tuştan kurtulamadı. Üçüncü turda Mısırlı Mahmud Osman'ın da göbeği yıldız gördü. Dördüncü turda Çek Karel Zvonak'ın da tıpkı Mısırlı Mahmud gibi göbeği yıldız gördü. Yarı finalde İsveçli Gösta Anderson 1939 yılında, Prag karşılaşmalarından tam 8 yıl önce Oslo'da 66 kiloda birincilik kürsüsüne çıkan İsveçli Anderson sayı ile Kavaklı'ya yenilerek altın madalyaya veda etti. Final karşılaşmasında, Rus Nikolai Kozarski vardı. Bu sporcu sadece İsveçli'ye yenilmiş yaptığı diğer 3 müsabakayı ise kazanmıştı.

Ruslar kendilerine çok güveniyorlardı. İkinci dakikada rakibini köprüye düşüren Yaşar Doğu, Kozarski'nin alın derisinin yüzülerek minderde kaldığını gördü. İleri geri bastırmalarla tuşu arayan Kavaklı, direnme gücü "müthiş" olan rakibini tuşlayamadı ama en az 50 yıl dilden dile dolaşan "alın derisini yüzme" olayını gerçekleştirdi. Prag'da birincilik kürsüsü Yaşar'ındı.

AVRUPA SERBEST GÜREŞ ŞAMPİYONASI
03 06 1949 İstanbul (TÜRKİYE)

YAŞAR DOĞU HAYATI VE ÖRNEK SPORCULUĞU

Kg	Adı Soyadı	Memleketi	Derecesi
79	Yaşar DOĞU	Türkiye	1
79	Groenberg AXEL	İsveç	2
79	Musa Muhammed	Arap Republic of Egypt	3

Dönemin İstanbul'daki Vali ve Belediye Başkanı Lütfü Kırdar'ın gayretleriyle yapılan Spor ve Sergi Sarayı'nın açılışı 1949 Avrupa serbest güreş şampiyonası ile oldu. Bu şampiyona sırasında biletler karaborsaya düştü. Spor salonunun kapıları, camları kırıldı.5 bin kişi müsabakaları izlerken içerdeki meraklılarının sayısından daha fazlası dışarda kaldı.

1949 Avrupa şampiyonası'nda Yaşar Doğu, Milli Takımımızın 79 kilosundaydı. Kilo düşmeden maç atmak içinde ferahlık veriyordu. Bu sıklıkta Yaşar'la birlikte 6 sporcu vardı. Güreşçimiz ilk turda Belçikalı Jacques Bwers'i, ikinci turda da Fransız Andre Braunaud'u tuşla yendi. Üçüncü turda karşısına İsveçliler'in yetiştirdiği en büyük sporculardan biri olan Axel Grönberg çıktı. Bu karşılaşma adeta finaldi. 6 sporcu arasında 2 kura numarası ile maçlarına başlayan Karlılı, bu turda sayı ile galibiyete ulaştı. Karlılı, yarı finalde tek kaldı. Finalde ise Mısırlı Muhammed Musa'yı tuşlayıp kilosunda altın madaya kazandı.

TÜRK MİLLİ TAKIMININ 1949 AVRUPA ŞAMPİYONASINDAKİ DERECELERİ

KG	ADI SOYADI	MEMLEKETİ	DERECESİ
52	Ali YÜCEL	TÜRKİYE	1
57	Nasuh AKAR	TÜRKİYE	1
62	Nurettin ZAFER	TÜRKİYE	3
67	Servet MERİÇ	TÜRKİYE	1
73	Celal ATİK	TÜRKİYE	1
79	Yaşar DOĞU	TÜRKİYE	1
87	Adil CANDEMİR	TÜRKİYE	1

***Takım halinde Türkiye Avrupa Şampiyonu.**

DÜNYA SERBEST GÜREŞ ŞAMPİYONASI 26 04 1951 Helsinki (FİNLANDİYA)

İstanbul'daki birinciliklerden sonra Yaşar Doğu'yu son olarak 1951 yılında Helsinki'de düzenlenen Dünya serbest güreş şampiyonaları minderlerinde görürüz. Giderek alabildiğine kilo alan sporcumuz,

YAŞAR DOĞU HAYATI VE ÖRNEK SPORCULUĞU

Helsinki’de 87 kiloydu. 6 güreşçi arasında 3 kura numarasıyla maçlarına başladı. İlk maçında Finli Paova Sepponen’i tuşla yenen Yaşar, ikinci turda isveçli King Palm’i sayı ile yenerek aradan çıkardı. Üçüncü turda İranlı Abbas Zandi’de Yaşar’ın elinden sayı ile yenilmekten kurtulamadı.

Final kışımasında Alman Max Leichter’i tuşlayan Yaşar Doğu, Avrupa “Olimpiyat Şampiyonluklarını bir de Dünya şampiyonluğu ile süslemiş oldu.

24 yaşında minderlere çıkan, 26 yaşında milli mayoyu giyen Yaşar Doğu, yok yere “Profesyonel” ilan edilince 1952 Helsinki Olimpiyatlarında güreşemedi. TMOK’un o zamanki yöneticileri Yaşar’la birlikte, Gazanfer Bilge, Celal Atik ve Nasuh Akar’ı da harcamışlar ve bu büyük spor kahramanlarının ikinci kez Olimpiyat altın madalyalarını elde etmelerini önleyerek Türkiyemizin spor sahalarında "çok daha zengin" olmasına set çekmişlerdi.

Bu büyük güreşçimiz, Helsinki’de Dünya şampiyonluğuna eriştikten sonra on yıl daha yaşadı. Milli Takımlarımızın başında bulunduğu dönemlerde ay-yıldızlı bayrağımız kıtalar arasında dalgalandı. Nice Olimpiyat ve Dünya Şampiyonları yetiştirdi.8.Ocak 1961’de geçirdiği ani kalp krizini takiben hayata veda etti.

66 kilodan ağır sıklete kadar çıkan 2 ayrı stilde güreşerek altın madalyalar kazanan Yaşar Doğu, 1940 yılında 72 kiloda Balkan şampiyonu da oldu. 30 Ağustos 1955 tarihinde İstanbul Spor ve Sergi Sarayı’nda Yunanlı Yorgo Palivros’la yaptığı jübile maçında rakibini 3 dakikada tuşlayan Yaşar, Pakistan turnesinde de ağır sıklette müsabakalar yaparak hiç yenilmedi.

Türk Güreşi'nin sembolüydü. Rahat uyusun. . .

87 Kg Madalya Dağılımı

KG	ADI SOYADI	MEMLEKETİ	DERECESİ
87	Yaşar DOĞU	TÜRKİYE	1
87	Palm VİKİNG	İSVEÇ	2
87	Leichter Max	F.Rebuplic of Germany	3
87	Zandi ABBAS	İRAN	4
87	Sepponen PAOVC	FİNLANDİYA	5
87	Verona OSCAR	İTALYA	6

TÜRK MİLLİ TAKIMI HELSİNKİ KARNESİ

KG	ADI SOYADI	MEMLEKETİ	DERECESİ
52	Ali YÜCEL	TÜRKİYE	1
57	Nasuh AKAR	TÜRKİYE	1

YAŞAR DOĞU HAYATI VE ÖRNEK SPORCULUĞU

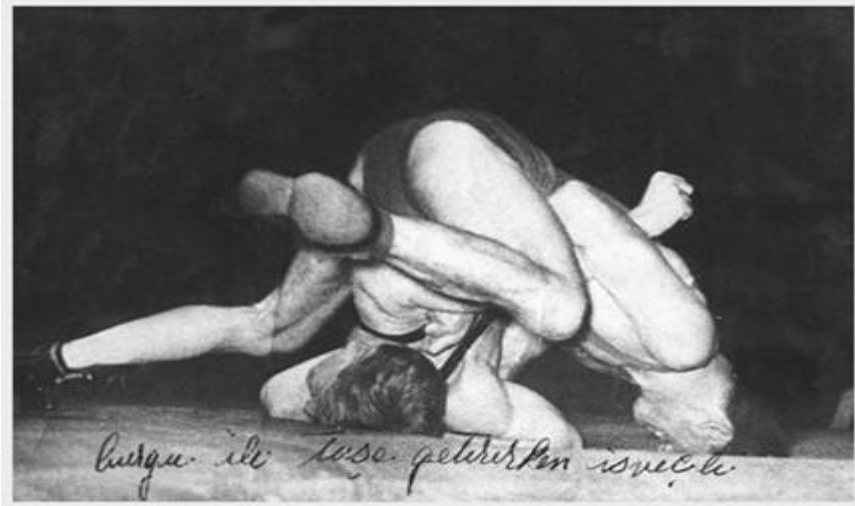
62	Nurettin ZAFER	TÜRKİYE	1
67	İbrahim ZENGİN	TÜRKİYE	3
73	Celal ATİK	TÜRKİYE	1
79	Haydar ZAFER	TÜRKİYE	1
87	Yaşar DOĞU	TÜRKİYE	1
+87	Adil CANDEMİR	TÜRKİYE	6

***Takım Halinde Türkiye DÜNYA ŞAMPIYONU**

1951 Helsinki Güreş Şampiyonası için gidecek olan Milli Takım'ın Yeşilköy Havaalanından hareketi öncesi Soldan sağa: İbrahim Zengin (67kg), Necati Morgül (73kg), Nuri Boytorun (Antranör), Nasuh Akar (57kg), Ali Yücel (52kg), Yaşar Doğu (87kg), Şefik Hoca, Celal Atik (73kg), Nurettin Zafer (62kg), Haydar Zafer (79kg), Adil Candemir (Ağır siklet)

1951 Dünya serbest güreş şampiyonasında Türk sporcuların mücadele ettikleri sekiz sıklletin altısında Altın, birinde bronz ve ağır sıkllet Adil Candemir sakatlanması münasebeti ile Dünya altıncısı olur. Bu sonuç Dünya serbest güreşi açısından Tüm zamanların en büyük başarısı ve Sovyet imparatorluğu dağılmadan önce çok büyük gücü olan Ruslar dahi bunu egale edememişlerdir.

1951 Helsinki Dünya Şampiyonası'nda
Nurettin Zafer'in rakibini tuşa getirirken

ZAFER KARDEŞLERİN ÇİFTE ZAFERİ

Helsinki'deki şampiyonada iki kardeş olan Haydar ve Nurettin Zafer kardeşler her ikiside altın madalya kazanarak Türk spor tarihinde emsalsiz bir başarının sahibi olurlar. Yukarıdaki resimde 62 kg da dünya şampiyonu olan Nurettin Zafer'in rakibini tuşlaması.

Nurettin Zafer Şampiyonluk kürsüsünde

1951 Helsinki Serbest Güreş Dünya Şampiyonası sonrasında bir hatıra fotoğrafı
Soldan sağa: Nasuh Akar (57kg Dünya Şampiyonu), 4.sırada Celal Atik (73kg
Dünya Şampiyonu), Haydar Zafer (79kg Dünya Şampiyonu), Nurettin Zafer
(62kg Dünya Şampiyonu)

1951 Dünya şampiyonası sırasında takım puanlamasında klasman olarak ilk altı dereceye giren sporcuları birinci 6, ikinci beş, üçüncü 4, dördüncü 3, beşinci 2 ve altıncı ise 1 puan alıyordu. Türk milli takımı 6 sıklitte altın, bir sıklitte bronz ve ağır sıklittede 6'ncı olarak sekiz sıklitin tümünden puan aldı. Böylece Türk güreş tarihinin ilk Dünya şampiyonasında takım halinde büyük bir zafer elde ederek Türkiye'mizin adını dünya spor tarihine altın harflerle yazdırmış olduk.

GÜREŞÇİLERİMİZ DÜNYA ŞAMPİYONU OLDU

Helsinki'de yapılan Dünya Serbest Güreş Şampiyonası'nda Türk Millî Takımı 29 Nisan'da dünya şampiyonu oldu. Sekiz sikketin altında güreşçilerimiz dünya birinciliğini elde etti. Dünya şampiyonu güreşçilerimiz 52 kiloda Ali Yücel, 62 kiloda Nasuh Akar, 62 kiloda Nurettin Zafer, 73 kiloda Celal Atik, 79 kiloda Haydar Zafer ve 87 kiloda da Yaşar Doğu idi.

Dünya şampiyonu güreşçilerimizin başarısı yurttan büyük sevinç yarattı ve dönüşlerinde coşku gösterileriyle karşılanarak kendilerine çeşitli armağanlar verildi.

Dünya Şampiyonu Yaşar Doğu...

TÜRKİYE DÜNYA ŞAMPİYONU

Helsinki'de sona eren dünya serbest güreş şampiyonasında genel takım klasmanı

- 1-Türkiye
- 2-İsveç
- 3-Finlandiya
- 4-İran
- 5-İtalya

1951

I. Dünya Serbest Güreş şampiyonası
Helsinki

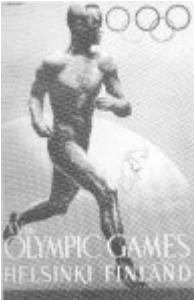
Kg	Adı Soyadı	Şampiyona	Der.	Tak kaz.Puan
52	Ali Yücel	1951 Dünya Güreş Şamp.	1	6
57	Nasuh Akar	1951 Dünya Güreş Şamp.	1	6
62	Nurettin Zafer	1951 Dünya Güreş Şamp.	1	6
73	Celal Atik	1951 Dünya Güreş Şamp.	1	6
79	Haydar Zafer	1951 Dünya Güreş Şamp.	1	6
87	Yaşar Doğu	1951 Dünya Güreş Şamp.	1	6
67	İbrahim Zengin	1951 Dünya Güreş Şamp.	3	4
Ağır	Adil Candemir	1951 Dünya Güreş Şamp.	6	1
				41 Puan

Türkiye Milli Takımı 41 puanla Dünya Takım Şampiyonası

Türkiye Dünya serbest güreş tarihinden kırılmayacak çok büyük bir başarıya imza atarak 41 puanla takım halinde İlk Dünya şampiyonluğunu kazanmıştı. 1951 yılından bu yana bu rekor hala duruyor ve hiç kırılmasında çok zor. Genel takım klasmanı

- 1-Türkiye
- 2.İsveç
- 3-Finlandiya
- 4-İran
- 5-italya

1952-HELSİNKİ OLİMPİYATLARI VE SIKINTILI GÜNLER

1952 Helsinki, Olimpiyat tarihimizde “Olaylar Olimpiyatı” diye anacağımız bir organizasyondur. Olaylar daha Olimpiyat hazırlıkları sırasında başladı ve sürüp gitti. Üst üste tatsızlıklar yaşandı ve bunun da etkisiyle 1948

Londra ile kıyaslanamayacak kadar kötü sonuçlar elde edildi. 1951 yılında Türk futbolunda profesyonelliğin ilanıyla son iki Olimpiyatta beşinci sırayı alan Türk milli futbol takımı bütün as futbolcularından mahrum kalmıştı. Olimpiyat Oyunları için amatör futbolculardan kurulu bir milli takım hazırlanmaktaydı. Diğer dallardaki Türk sporcuları büyük bir hızla Olimpiyat hazırlıklarını sürdürmekteyken, hareket tarihine pek az bir süre kala patlak veren bir olay spor dünyamızda bomba gibi patlamıştı. Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi, sporcuların amatörlük fişlerini Uluslararası Olimpiyat Komitesi'ne göndermek üzere incelenip onaylarken; Nasuh Akar, Gazanfer Bilge, Halil Kaya ve Yaşar Doğu gibi dört şampiyon güreşçiyle Ruhi Sarıalp gibi rekortmen bir atletin evrakını “Bunlar amatör değildir.” diyerek geri çevirmişti.

Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi amatör olarak tanınmayan bu sporcuların kafileden çıkarılmalarını da Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü'ne bildirilmişti. Neden olarak da, 1948 Londra Olimpiyat Oyunlarından sonra bu ünlü sporcuların para ile ödüllendirilmeleri ve onların da bunu kabul etmeleriydi.

Bunun arkasından, Beden Terbiyesi Genel Müdür Vekili Mehmet Arkan tarafından basına şu açıklama yapılmıştı: “Bahis konusu güreşçilerimizin Sporcuları Koruma Derneği'nden para aldıkları belirlenmiştir. Amatörlük talimatına göre, hangi suretle olursa olsun, para aldıkları belirlenenler amatörlük vasıflarını kaybederler. Olimpiyat nizamnamesi de amatör olmayanların oyunlara katılmalarına manidir. Bunun için adı geçen sporcular takımdan çıkarılmışlar ve durum kendilerine tebliğ edilmiştir.

Kamuoyu bu olayla çalkalanıyor ve Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi ve komitenin Genel Sekreteri Burhan Felek sert eleştirilere uğruyordu. Bu arada 9 Temmuz 1952 günü Milli Eğitim Bakanı Tevfik İleri bu konuda Anadolu Ajansı aracılığıyla 4 maddeden oluşan uzun bir açıklama yayınlamıştı: “Alınan karar bir bakıma ve şeklen ne kadar yerinde sayılırsa sayılsın bugün elem verici bir hal almış bulunan bu neticede birçok kimsenin, teşekkülün suçu vardır.” diyen, Bakan İleri maddeleri öyle sıralıyordu:

1. 1948 Olimpiyatının güreş kahramanları kimseden para istememişlerdir. Türk toplumu kendi gönlünden koparak muzaffer çocuklarına mütevazı bir yardımda bulunmuştur. Yardımı yapanlar, amatörlük-profesyonellik şartlarını bilmeyebilirler. Fakat Beden Terbiyesi Teşkilatının başında olanlarla Güreş Federasyonunu idare edenlerin o zaman bugünkü neticeyi görerek alakalıları ikaz etmeleri gerekirdi. Bunun yapıldığına maalesef hiçbir vesikamız yoktur. Daha

fenası, o zamanki Beden Terbiyesi Genel Müdürünün sporculara bu yardımı yapan derneğin faal elemanı oluşudur. Şu halde bugünkü neticenin tohumları 1948 yılında atılmış bulunmaktadır.

2. 1948'den bu yana güreşçiler bazı uluslararası yarışmalara iştirak ettikleri halde ilgililer bu hususta alınması gereken tedbirler hakkında, eğer varsa, harekete geçmemişlerdir. Bugün bu sporcuların amatör olmadıklarını ısrarla ve kuvvetle iddia edenlerin olimpiyatlardaki zaferlerimizin devamı düşüncesiyle bu iddialarını bundan çok evvel ileri sürmeleri ve hatta çareler aramaları gerekirdi. Maalesef bu da yapılmamıştır.

3. 7 Mart 1952 günü yaptığı toplantı neticesinde Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi bir tebliğ yayınlanmış. Bu da Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nce kabul edilmiş olan amatörlük kuralları ve Milli Olimpiyat Komitesi'nin hükümlerine göre, Türkiye'yi temsil edecek yarışmacıların her şüpheden uzak, sırf amatör olanlar arasından seçilmesi ve ileride amatörlük vasıfları şüpheli görülen yarışmacıların Komite tarafından listeden çıkarılmaları ve Olimpiyata katılmalarının tasdik edilmeme ihtimalinin mevcut olduğu hususları üzerinde Federasyonların önemle dikkatleri çekilmiştir. Bu tebliğ üzerine Güreş Federasyonu'nun daha kampın başında hassasiyet göstermesi ve Mart ayında Komitece kesinlikle işaret edilmiş bulunan bugünkü durumu önleyecek çarelere başvurulması gerekirken, maalesef bu da yapılmamıştır.

4. 9 Haziran 1952 tarihinde Olimpiyat Komitesi Genel Sekreteri Burhan Felek, Genel Müdürlüğü'ne yazdığı yazıda, ilk olarak sarıh bir şekilde, bu güreşçilerin amatör olmadıklarını iddia etmiş ve bir karara varmak için Komite ve Federasyon heyetlerinin müştereken toplanmasını istemiştir. Yapılan toplantıda bu çocukların profesyonel olmadıkları yolunda karara varılması için gayret sarf edilmiş. Buna rağmen Olimpiyat Komitesi Genel Sekreteri Burhan Felek 25 Haziran 1952 tarihinde Genel Müdürlüğü'ne çekilen telgrafta Güreş ve Atletizm Federasyonları'nın Olimpiyat adaylarını gösteren isimleri ferdi iştirak formülleri doldurulmak üzere Komite bürosuna verilmiş listeye, geçen olimpiyatta şampiyonluk veya derece aldıkları için Sporcuları Koruma Cemiyeti tarafından binlerce liralık para mükâfatı aldıkları herkesin malumu olan kimseleri aldıklarının görülmesi üzerine yapılan toplantıda Güreş ve Atletizm Federasyonları olayı kabul etmekle beraber buna bir kulüp takılması cihetini ileri sürerek bu isimlerini listeden çıkarmayacaklarını bildirdikleri ve amatörlük konusunda hiç de samimi olmadıklarını gösterdiklerini ve bu hal karşısında bu sporcuların amatörlüklerinin onaylanmayacağı bildirilmiştir.

Daha sonra Bakan Tevfik İleri durumun kurallar karşısında gayet açık olduğunu açıklıyor ve sözlerini: “Bu durum karşısında bütün arzu ve gayretlerimize rağmen maalesef bir şey yapmak imkânı bulunamamıştır. Kendisi kabul ettiği takdirde, genç arkadaşlarına bir kuvvet kaynağı olmak üzere Yaşar Doğu kafiyeyle iştirak ettirilecektir.” diye bitiriyordu. Milli Eğitim Bakanı Tevfik İleri bu açıklamasından iki gün sonra (11 Temmuz 1952) Anadolu Ajansı tarafından radyo ve basın yoluyla yeni bir açıklamada daha bulunmuş ve bu da spor çevrelerimizde ikinci bir bomba gibi patlamıştı. Ankara, 11(a.a.) Beden Terbiyesi Merkez Danışma Kurulu üyesi ve Olimpiyat Komitesi Genel Sekreteri Burhan Felek’in görülen lüzum üzerine Milli Eğitim Bakanlığı’na bu vazifeden affedildiği ve yerine Denizcilik Bankası Umum Müdürü Ulvi Yenel’in tayin edildiği öğrenilmiştir. Spor çevreleri bu yeni olayla çalkalanırken, aykırı görüşler karşısında Burhan Felek şunları söylüyordu: “Bu olayda bütün yapılanlar Milli Olimpiyat Komitesi’nin kararlarına dayanmaktadır ve kişisel değildir. Nizamidir ve keyfi değildir. Memleketimizde maalesef Olimpiyat nizamlarını bilen ve onu savunanlar azdır. Bu nizamlar bir milletin şeref kefaleti altında tatbik olunur. Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi’nin de bu son olayda aldığı karar bu şerefi koruma endişesinden ileri gelmiştir. Ben, bu Komitenin icra unsuru sıfatıyla bu kararları takipten başka bir şey yapmadım. Benim yerimde Milli Eğitim Bakanı da bulunsaydı, yalan söylemeyi ve uluslararası nizamları ileride diskalifiye olmak pahasına çiğnemeyi göze almayacağı için başka türlü hareket edemezdi. Ama ben onun yerinde olsam, onun yaptığı bu son muameleyi yapamazdım.” diyordu.

Aslında bu konuyu ilk ortaya atan aynı zamanda Olimpiyat Komitesi Başkanı da olan Beden Terbiyesi Genel Müdürü Danyal Akbel olmuştu. Ancak onun verdiği kararı Olimpiyat Komitesi onaylamış ve açıklamıştı. Burhan Felek’e yapılanlar karşısında Akbel görevinden istifa etmişti. Bütün bunlar olup biterken, Emirgan’daki güreş kampında da tatsız olaylar yaşanıyordu.

Milli takımın son seçmeleri yapılırken kadro dışı kalan bir güreşçi Federasyon Başkanı’na, birkaç gün sonra da bir başka güreşçi yine aynı nedenden Asbaşkan’a saldırıda bulunuyordu. Başkan ve Asbaşkan aldıkları darplarla yaralanıyorlar, iş mahkemelere yansıyor. Bu arada önceden belirlenen kafiye büyük değişikliklere uğruyordu. Böylesi üzücü olaylarla başlayan yolculuğa Türkiye, 80 kişilik bir kafiye ve iki özel uçakla gitmişti. Bu 80 kişilik ekipte 13 yönetici, 4 antrenör, 3 hakem, 13 atlet, 18 güreşçi, 17 futbolcu, 12 basketbolcu bulunuyordu

Ekip şu isimlerden oluşmuştur:

- ✓ Hamza Osman ERKAN (TMOK temsilcisi)
- ✓ Cemal ALPMAN (TMOK temsilcisi)
- ✓ Suat ERLER (IOC temsilcisi)
- ✓ Füzuan TEKİL (Kafile Başkanı)
- ✓ Mehmet ARKAN (Yönetici)
- ✓ Vehbi EMRE (FILA Asbaşkanı)
- ✓ Sadullah ÇİFÇİOĞLU (Güreş Federasyonu Başkanı)
- ✓ Faik GÖKAY (Spor Oyunları Federasyonu Başkanı)
- ✓ Hasan Basri ONAT (Futbol Federasyonu Üyesi)
- ✓ Neriman TEKİL (İstanbul Atletizm Ajansı)
- ✓ İzzet ÖZGÜL (Mutemet)
- ✓ Dr. Salip TOYGARLI (Doktor)
- ✓ Esat KAZANCI (Güreş Hakemi)
- ✓ Alp KARABİBER (Güreş Hakemi)
- ✓ Turgut ATAKOL (Basketbol Hakemi)
- ✓ Yakovos BİLEK (Basketbol Hakemi / Kendi parasıyla gitti)
- ✓ Elliot Van ZANDT (Basketbol antrenörü)
- ✓ Puppo SANDRO (Futbol antrenörü)
- ✓ Necati TOKBUDAK (Güreş antrenörü)
- ✓ Besim AYBARS (Atletizm antrenörü)

Güreş

Hasan GEMİCİ (Serbest Güreş 52 kg'da Finli Timonen'i 3-0 sayı hesabıyla, İngiliz Cheerham'ı 4.00 dakikada tuşla, İtalyan Degiori'yi 2 dakika 45 saniyede tuşla yendikten sonra İranlı Mollakasimi'ye (2-1) ekseriyetle yenildi, Japon Kitano'yu (3-0) ittifakla yenerek sikletinin Olimpiyat Şampiyonluğunu kazandı.)

Cemil SARIBACAK (Serbest Güreş 57 kg'da Macar Bencze'ye 9.56'da tuşla, Finli Jaskari'yi 2-1 sayı hesabıyla yendi; Japon İshii'ye 3-0 sayı hesabıyla yenildi, İsveçli Vesterbry'yi İttifakla (3-0) yendi ve sikletinin beşincisi oldu.

Bayram ŞİT (Serbest Güreş 62 kg'da Fransız Bielle'i 8.01'de tuşla, Sovyet Dadashev'i (3-0) ittifakla, İsveçli Holmberg'i (3-0) ittifakla, Finli Makinen'i 4.11'de tuşla, İranlı Guivetchi'yi (3-0)

ittifakla, Amerikalı Henson'u 9.20'de tuşla yenerek sıkletinin Olimpiyat şampiyonluğunu kazandı.)

Tevfik YÜCE (Serbest Güreş 67 kg'da İngiliz Myland'ı (3-0) İttifakla, Güney Afrikalı Pienaar'ı (3-0) ittifakla yendi, İranlı Tevfiki'ye (2-1) ekseriyetle yenilip elendi.)

Mehmet Ali İSLİOĞLU (Serbest Güreş 73 kg'da Sovyet Rybalko'yu 2-1 sayı hesabıyla yendikten sonra Finli Keisala'ya ekseriyetleyenik sayıldı, Fransız Leclerc'i 3-0 yenerek elendi.)

Haydar ZAFER (Serbest Güreş 73 kg'da İtalyan Lepri'yi 3-0 sayı hesabıyla, Meksikalı Assam'ı 5 dakika 45 saniyede tuşla, Güney Afrikalı Reitz'i 3-0 sayı hesabıyla yendi, İranlı Tahti'ye 3-0 sayı hesabıyla yenilerek beşinci oldu.)

Adil ATAN (Serbest Güreş 87 kg'da Sovyet Englas'a 3-0 sayı hesabıyla yenildikten sonra Alman Leichter'i 42 saniyede tuşla, Güney Afrikalı Theron'u 11 dakika 55 saniyede tuşla yendi. Amerikalı Wittenberg'e 9 dakika 14 saniyede tuşla, İsveçli Palm'e (2-1) ekseriyetle yenilerek olimpiyat üçüncüsü oldu.)

İrfan ATAN (Serbest Güreş Ağırsıklette Amerikalı Kerslake'yi 10 dakika 11 saniyede tuşla, İranlı Vefadar'ı (2-1) ekseriyetle yendi, İsveçli Antonsson'a (2-1) ekseriyetle yenildi. Finli Kangasniemi'yi 3-0 yendi dördüncü oldu.)

Fahrettin AKBAŞ (Grekoromen Güreş 52 kg'da Macar Kenez'e ve Alman Weber'e 3-0 sayı hesabıyla yenilerek elendi.)

Kemal DEMİRSÜREN (Grekoromen Güreş 57 kg'da Danimarkalı Cortsen'i 9 dakika 50 saniyede tuşla yendikten sonra Sovyet Terjan'a 3-0 sayı hesabıyla, Romen Popescu'ya da 7 dakika 35 saniyede tuşla yenilerek elendi.)

Hasan BOZBEY (Grekoromen Güreş 62 kg'da Finli Talosela'ya 3-0 sayı hesabıyla yenildikten sonra Fransız Merle'i 3-0 sayı hesabıyla yendi, Sovyet Punkin'e 3-0 sayı hesabıyla yenildi ve 6. oldu.)

Raif AKBULUT (Grekoromen Güreş 67 kğ'da Sovyet Safin'e 3-0 sayı hesabıyla yenildiği ilk maçında sakatlanarak güreşlere devam edemedi.)

Ahmet ŞENOL (Grekoromen Güreş 73 kğ'da Polonyalı Golas'ı ve Çek Sekal'ı 3-0 sayı hesabıyla yendikten sonra Sovyet Maruşkin'e 3-0 sayı hesabıyla yenilerek Olimpiyat beşincisi oldu.)

Ali ÖZDEMİR (Grekoromen Güreş 79 kğ'da Mısırlı Mustafa'yı (2-1) ekseriyetle, Norveçli Bilet'i 3-0 sayı hesabıyla yendikten sonra, Macar Nemeti'ye 3-0 sayı hesabıyla yenilerek Olimpiyat beşincisi oldu.)

İsmet ATLI (Grekoromen Güreş 87 kğ'da İtalyan Silvestri'ye (2-1) ekseriyetle yenildikten sonra Lüksemburg'lu Schummer'i 2 dakika 15 saniye tuşla yendi. Macar Kovacs'a 3-0 sayı hesabıyla yenilerek olimpiyat beşincisi oldu.)

**BASINA YANSIMALARIYLA
“1952 AMATÖRLÜK OLAYI”
VE TÜRK SPORUNDA AMATÖRLÜK**

Selami ÖZSOY-Abant İzzet Baysal Üneverstesi (BESYO)

Özet

Günümüzde bir meslek haline gelen sporculuğun amatörlük ve profesyonellik sınırları belirsiz hale gelmiş durumdadır. Pek çok spor dalında, yasal olarak amatör görünen bazı sporcuların, toplumda kazancı yüksek kabul edilen meslek sahiplerinden daha fazla gelir elde ettiği bilinmektedir. Bu çalışmada spordaki amatörlük kavramı, Türkiye’de 1948 Londra Olimpiyatları’nda kazandıkları madalyaların ardından kendilerine sunulan ödülleri kabul ettikleri gerekçesiyle Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi tarafından amatörlükleri naylanmayan güreşçiler hakkında alınan karar bağlamında değerlendirilmiştir. Araştırmada 1948 Londra ve 1952 Helsinki Olimpiyatları dönemindeki Akşam, Cumhuriyet, Hürriyet, Milliyet ve Vatan gazetelerinde yayınlanan haber ve yorumlar taranmıştır. Haber ve yorumlardan alıntılar yapılarak yaşanan gelişmeler kronolojik olarak anlatılmıştır. Sonuç olarak Londra Olimpiyatları’nın ardından gazetelerde sporculara ödüller verilirken amatörlük kuralının zedelenmemesi için sıkça uyarılar yapıldığı görülmüştür. 1952 Helsinki Olimpiyatları öncesinde Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi’nin aldığı karar, gazetelerdeki haber ve yorumlarda sert bir şekilde eleştirilmiştir. Bu karar, sonraki süreçte çok tartışılmış, aradan geçen 50 yılda olimpiyatlarda amatörlük anlayışının değişmesiyle dayanağını büyük ölçüde kaybetmiştir.

Anahtar Kelimeler: Olimpiyatlar, Amatörlük, Basın.

**“1952 AMATEURISM EVENT”
WITH ITS REFLECTIONS
ON THE PRESS AND AMATEURISM IN TURKEY**

Abstract

Sportsmanship, a profession in today’s world, has its amateurism and professionalism lines intertwined. Sportsmen legally seen as amateurs in many sports fields are known to earn more than the professionals accepted to be in the high earning range. The study investigates the concept of amateurism in sports in the context of the

decision taken for wrestlers and athlete whose amateur status was not approved by the Turkish National Olympics Committee since the above mentioned sportsmen had accepted presents in 1948 London Olympics after they earned medals. The study reviewed the news and comments published in newspapers Akşam, Cumhuriyet, Hürriyet, Milliyet and Vatan in the period of 1948 London and 1952 Helsinki Olympics. According to the results, papers published that sportsmen were often given warnings about not damaging the amateurism rule while they were presented with awards. The decision taken by the Turkish National Olympics Committee prior to 1952 Helsinki Olympics were criticized harshly in the news and comments published in those newspapers. The decision taken by the Turkish National Olympics Committee prior to 1952 Helsinki Olympics was discussed considerably during and after the games. It can be argued that this decision has lost its rationale by the changes in the concept of amateurism in Olympics in the 50 years that passed by.

Key words: Olympics, Amateurism, Press.

* Yrd. Doç. Dr., Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Spor Yöneticiliği Bölümü, selamio@gmail.com
Özsoy, S. DEÜ SBE Dergisi, Cilt: 13, Sayı: 2 98

1. LİTERATÜR

Amatör, “bir işi para kazanmak için değil, yalnız zevki için yapan, hevesli, meraklı kimse” anlamına gelmektedir ve kullanım olarak “profesyonel” kavramının karşıtıdır. Profesyonel ise “bir işi kazanç sağlamak amacıyla yapan kimse” olarak tanımlanmaktadır (Türkçe Sözlük, 1988). Bu tanımlardan hareketle, spor alanındaki amatörler için de “Sportif bir faaliyeti maddi çıkar beklemezsizin, hevesinden ötürü veya zevk için yapan meraklı kişiler” tanımına ulaşılabilir (Öztürk, 1998: 112). Yapılan işten maddi çıkar sağlanması noktasında farklılaşan amatörlük ve profesyonellik kavramları spor alanında uygulamalardan dolayı birbirine yaklaşarak karışmış ve “gizli profesyonellik” gibi kavramları doğurmuştur.

Fransızca “amateur” sözcüğünden dilimize aktarılan “amatör” kavramı, Latince’deki “amare”, yani “sevmek” fiilinden gelmektedir. Antik olimpiyat oyunlarında şampiyon olan sporcu sadece bir yabancı zeytin dalı ile ödüllendirilmekteydi. Amatör kelimesinin bilinmediği Eski Yunan’da atletler sadece kazanmak için yarışlardı. Eski Yunanca’da

“atlet” sözcüğü, “bir ödülkarşılığı yarışan kişi” anlamına gelmekteydi (Koryürek, 2003). Yarıştıkları için para ödülü alanlar, spor öğretmenleri ve daha önce profesyonellere karşı yarışmış olanlar, amatör sporcu sayılmıyor ve olimpiyatlara katılmalarına izin verilmiyordu. Dünyanın en büyük spor organizasyonu olan Modern Olimpiyatlar, Fransız Baron Pierre de Coubertin tarafından katı bir “amatörlük” felsefesiyle başlatılmıştır. Coubertin’in Olimpiyat oyunlarının yeniden başlatılması kararını almadan bir hafta önce Revue Paris Dergisi’nde yayınlanan bir makalesinde belirttiği ve sonradan kongrede kabul edilen ilkeler içinde “Amatörlük kuralları kesinlikle uygulanacaktır” maddesi de yer alıyordu (TMOK,1985). Ancak rekabet ve başarıya ulaşmak için gereken harcamaların artması nedeniyle, sporcular amatörlüklerini koruyamaz hale gelmiştir. Spor yaparken gelir elde eden veya verilen ödülleri kabul eden bazı sporcuların kazandıkları başarılar geçersiz sayılmış, elde ettikleri madalyalar da geri alınmıştır. Spor tarihinde profesyonellik-amatörlük ayırımında zaman zaman sporcuların amatörlükleri tartışma konusu olmuş ve çeşitli yaptırımlar söz konusu olmuştur. Olimpiyat tarihine bakıldığında, ilk “amatör sayılmama” olaylarından *Basına Yansımalarıyla* “1952... DEU Journal of GSSS, Vol: 13, Issue: 299 birinin Jim Thorpe’un başına geldiği görülmektedir. 1912 yılında Stokholm’de yapılan 5. Olimpiyat Oyunları’nda Kızılderili kökenli bir ABD’li olan Jim Thorpe, Olimpiyatlarda ilk kez programa alınan pentatlon ve dekatlonda altın madalya kazanmıştı. Aradan bir yıl geçtikten sonra ülkesinde bir gazetede Thorpe’un daha önceden yarı profesyonel olarak beyzbol oynadığının yazılması üzerine ABD’li spor yöneticileri Thorpe’un madalyalarını elinden alarak Uluslararası Olimpiyat Komitesi’ne geri göndermiştir. Olimpiyatları yönetenleri protesto etmek için Thorpe’un arkasından dekatlonda ve pentatlonunda ikincilik madalyası alan İsveçli Hugo Weislander ile Norveçli Ferdinan Bie, Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) tarafından kendilerine gönderilen Olimpiyat altın madalyalarını kabul etmemişlerdir (Koryürek, 2003). Jim Thorpe’un ölümünden 30 yıl sonra 1983 yılında Amerikan Milli Olimpiyat Komitesi, Jim Thorpe’un amatörlüğünü tanımıştır. Thorpe’un kazandığı madalyalar yıllar sonra çocuklarına teslim edilmiştir. Bir görüşe göre Olimpiyatların başlangıcında Baron Coubertin’in amatörlükle ilgili bir baskısı bulunmamaktadır. Ölümünden önce kendisi ile yapılan bir söyleşide şunları söylediği aktarılmaktadır: “Olimpik amatörlük eski bir hikâyedir. Şu meşhur, yazarı olmaktan gurur duyduğum olimpik yemini bir okuyun. Neresinde, olimpik stadyuma giren sporculardan, imkânsızlığını kabul eden birinci kişi olduğum, mutlak

amatörlük istendiğine dair bir ifade vardır. Bu yeminle bir tek şey talep etmekteyim: Sadece amatör sporculara özgü olmayan, sportif dürüstlüğe bağlı kalmak. Beni ilgilendiren sportif ruhtur, sadece milyonerlerin kendilerini spora vakfedebilecekleri saçma İngiliz anlayışı değil. Bu amatörlüğü ben istemedim, bana bunu empoze edenler, uluslararası federasyonlar oldu. Dolayısı ile bir olimpiik sorun oluşturmamaktadır”.

Ancak, 1913’te bir yandan Jim Thorpe’a acıdığını ifade ederken, diğer yandan, profesyonelliğinden dolayı bu sporcuya ceza uygulayan ABD Olimpiyat Komitesini tebrik eden yine aynı Coubertin olmuştur (Erkiner, 2004).Coubertin’in görüşlerine hangi yönde olursa olsun sonuçta ilk Olimpiik Şart’ın 26. maddesinde yer almıştır. Amatörlük kuralının ifadesi 1925’te daha da katılaştırılan ve 1970’lere kadar korunan maddede amatörlük şöyle ifade ediliyordu: “*Amatör, spor yapamaya her zaman zevk ve değişiklik olsun, diye yönelen ve bundan herhangi bir maddi çıkar beklemeyen kişidir.*” Uluslararası Olimpiyat Komitesi’nin (IOC) olimpiyatların ilk dönemindeki tutucu amatörlük anlayışı, günümüze kadar olan süreçte zorunlu bir dönüşüme uğramıştır. Uluslararası Olimpiyat Komitesi’nde 1980 -2001 yılları arasında başkanlık yapan Samaranch, sporda performansın gelişmesinde engel olduğu gerekçesiyle 1984 yılında olimpiyatlara katılımda amatörlük şartını dolaylı olarak kaldıran düzenlemeleri kabul etmiştir. Bunu yapmakla, olimpiyatları bütün sporculara ayırım yapmaksızın açmış ve muhtemelen bu günkü önem ve boyutuna ulaşmasında en önemli adımı atmıştır. Bugün artık amatörlüğün, sporun *Özsoy, S. DEÜ SBE Dergisi, Cilt: 13, Sayı: 2100* uluslararası aktörlerinin hemen tamamı tarafından terk edilmiş bir kavram olduğu ifade edilmektedir (Erkiner, 2004).

Sporun en önemli dallarından olan atletizmi dünyada yöneten Uluslar arası Atletizm Federasyonu (IAAF) 1981 yılına kadar yürürlükte olan tüzüğünde amatörlüğü şu şekilde tanımlamaktaydı: “Amatör, spor aşkı için yarışan ve her hangi bir maddi çıkar elde etmeyi amaçlamadan bir rekreasyon aracı olarak spor yapan kişidir.” IAAF, bu tutumundan vazgeçerek 2001 yılında mevzuatındaki “amatör” kelimesini de “associations – dernekler” sözcüğü ile değiştirmiştir (Erkiner, 2004).

IOC’nin bugünkü anlayışına göre, uygun görülen bazı gelirler, araç gereç vb. kamp ve müsabaka sırasında ikamet, beslenme, ulaşım, spor malzemesi, tesislerden faydalanma, antrenman ve sağlık hizmetleri, geleneksel oyun ve yarışmalarda para ve mal şeklindeki ödüllere sınırlı masraflar karşılığı alınan para ve mallar amatörlüğü etkilememektedir (Öztürk, 1998: 112). Ancak amatör statüsündeki sporcuların çeşitli yollarla bu sınırları aşan gelirler elde ettiği ve “gizli profesyonellik”

yaşadığı bilinmektedir. Türkiye’de hâlâ sporla ilgili mevzuatta amatörlükten bahsedilmekte ve uygulamada geçerli olmayan bir prensibe sadık kalındığı gösterilmeye çalışılmaktadır. Gizli profesyonellik uygulamasının en sık yaşandığı spor dalı, futbol olmuştur. Fişek’e göre Türkiye’de Osmanlı’dan bu yana var olan gizli profesyonellik, 1951 yılında yasallaştırılmış ve mahalli futbol ligleri, profesyonel içerikte düzenlenir olmuştur. Futbol Federasyonu, 1951 yılında aldığı bir kararla futbolda var olagelen profesyonelliği resmen kabul ederek, 1951-1952 futbol sezonunda İstanbul, Ankara ve İzmir’de mahalli olarak örgütlenen üç ayrı profesyonel futbol ligini oluşturmuştur (Fişek, 1985: 144). Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü’nden Saim Seymener, Fenerbahçe Kulübü yöneticisi, Dr. Rüştü Dağlaroğlu ve Beşiktaş Jimnastik Kulübü yöneticisi Sadun Usoğlu’nun hazırladığı “Futbol Profesyonellik Talimatnamesi”nin dönemin Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü Merkez Danışma Kurulu tarafından 10 Eylül 1951 tarihinde kabul edilip yürürlüğe girmesiyle futbolda profesyonellik dönemi başlamıştır. Türkiye Futbol Federasyonu ligleri 61 maddelik bu talimatname çerçevesinde düzenlenmiş ve 1958–1959 sezonunda Türkiye Profesyonel Futbol Ligi oluşturulmuştur.

“Profesyonel Futbol Yönetmeliği”nin hukuki statüye kavuşması ise 29.8.1962 tarih, 1193 sayılı Resmi Gazetede yayınlanması ile gerçekleşmiştir (Aydın, 1989: 54). 1952 Helsinki Olimpiyatları’na futbol biraşında ilk defa amatör futbolculardan oluşan bir takım götürülmüştür (Uysal, 2005: 80).

Türkiye’de amatörlükle ilgili en bilinen yaptırım, 1948 Londra Olimpiyatları’nda Türkiye’ye madalya kazandıran sporcuların yaşadığı olaydır.

1948 Londra Olimpiyatları’nda Türk spor tarihinin en önemli başarısını elde eden güreşçiler **Yaşar Doğu, Gazanfer Bilge, Nasuh Akar ve Halil Kaya ile atlet Ruhi Sarialp** *Basına Yansımalarıyla* “1952... *DEU Journal of GSSS, Vol: 13, Issue: 2101* Sarialp, olimpiyatlardan sonra yardım aldıkları gerekçesiyle 1952 Helsinki Olimpiyatları’na katılamamıştır.

Bu araştırmada Türk sporunda amatörlük anlayışının dünden bugüne gelişme süreci, “1952 Amatörlük Olayı” olarak adlandırılan gelişme kapsamında incelenmiştir.

2. YÖNTEM

Araştırmada belge tarama yöntemi kullanılmıştır. İkincil kaynak taramasıyla Olimpiyatlarla ilgili literatür gözden geçirilmiş, 1948 Londra ve 1952 Helsinki Olimpiyatları döneminde Akşam, Cumhuriyet, Hürriyet, Milliyet ve Vatan gazetelerinde yayımlanan haber ve yorumlar kronolojik olarak değerlendirilmiştir.

3. BULGULAR

Türk spor tarihinin en başarılı olimpiyatlarından biri olan 1948 Londra Olimpiyatları'nda Türk Milli Takımının 6 altın, 4 gümüş ve 2 bronz madalya birden kazanması, İkinci Dünya Savaşı'nın ardından tüm ulusu sevince boğmuş, kurum ve kuruluşlar şampiyon güreşçileri ödüllendirme yarışına girmiştir.

Londra Olimpiyatları'nın ardından gazetelerde, Türk sporcularının elde ettiği başarılarından dolayı ödüllendirilmesi gerektiği yolunda yayınlar yapılmıştır. Yabancı sporcuların maddi durumlarının Türk sporcularından çok daha iyi olduğuna dikkat çeken gazeteler, başarılı sporcuların para ödülü ve evle ödüllendirilmesi gerektiğini vurgulamışlardır (Vatan, 10 Ağustos 1948, s.8; Akşam, 13 Ağustos 1948, s.1). *Özsoy, S. DEÜ SBE Dergisi, Cilt: 13, Sayı: 2102*

Vatan gazetesinde Denizli Bağımsız Milletvekili Reşat Aydın tarafından güreşçilerin ödüllendirilmesi için bir kanun teklifi hazırlandığıyla ilgili bir haber yer almıştır. Aynı haberin devamında Ziraat Bankası'nın Olimpiyat şampiyonu güreşçilere 20 bin lira teberru etmeye karar verdiği kaydedilmektedir.

Reşat Aydın, konuyla ilgili gazeteye şu açıklamayı yapmıştır: “Sporcularımıza sadece bravo çocuklar diyerek teşci etmek veya hediyeler vermek sureti ile onların gönüllerini almaya çalışmak kâfi değildir. Artık bu meselenin önemini ve şumulünü kavramak, davayı hükümet ve Büyük Millet Meclisi işi olarak ele almak lazımdır. Bugün güreşçilerimizle diğer sporcularımızın kazandırdıkları zaferler sayesinde bütün dünya basınında Türk kelimesi büyük bir yer işgal etmektedir. Böyle müspet gurur verici propagandayı bize şimdiye kadar hangi müessese yapabildiği? Ben, altın madalya alarak Dünya şampiyonu olan Türk sporcularına büyükçe bir ikramiye verilmesini muvafık bir kanun teklifi olarak düşünmekteyim. Buna birçok illetvekili arkadaşımın da katılacağını ümit ediyorum” (Vatan, 6 Ağustos 1948, s.1).

Güreşçilerin ödüllendirilmesi gerektiğiyle ilgili haberler gazetelerde yerılırken amatörlüklerinin bozulması ile ilgili kaygılar da dile getirilmiştir. Hürriyet gazetesindeki, “Güreşçilerimiz taltif edilmelidir” başlıklı yazıda sporculara ödül verilmesi gerektiğini teklif

edilirken, amatörlük kuralına dikkat çekilmiştir: “Onları, kazandıkları muvaffakiyetin ehemmiyeti ile mütenasip bir tarzda taltif etmemiz lazımdır. Güreşçilerimiz amatördür. Onlara nakdi mükâfat veremeyiz. Fakat kendilerine Türk milletinin yapacağı çok şeyler vardır” (Hürriyet, 13 Ağustos 1948, s.1).

Cumhuriyet yazarı Eşref Şefik, “güreşçilere verilecek evler meselesinde çok dikkatli davranmalıyız” başlığıyla yazdığı yazıda daha önceki olimpiyatlarda yaşanan amatörlük ihlallerini örnek göstererek, güreşçilere verilecek ödüller Basına Yansımalarıyla“1952... DEU Journal of GSSS, Vol: 13, Issue: 2103 konusunda hassas davranılması gerektiğine dikkat çekmiştir. “Kim istemez, o çocukların kazandıkları şeref ve şöhretle mütenasip bir hayat sürmelerini? Fakat onlara iyilik edelim derken kendilerinin aynı zamanda beynelmilel dünyanın bu husustaki telakkilerini kollamak mecburiyetinde olduğumuzu da hatırlamalıyız. Böyle teberularla mal sahibi edilenler için, olimpiyat ruhunun asaletini çok müteassıb nazariyelerle müdafaa edenler, asgari olarak “muvazzaf amatörler” tabirini kullanıyorlar. Kış olimpiyatlarında artistik patinaj dünya birinciliğini kazanmış olan Barbara Ann Scott’un başından geçenleri dikkate almalıyız. O güzel Kanadalı kız, Amerika’yı temsilen kış olimpiyatına gelirken, mektep arkadaşları kendisine bir küçük otomobil hediye etmişlerdi. Amerikan Olimpiyat Komitesi Başkanı, Avery Brandage hemen harekete geçerek, kıza sert bir ihtarda bulundu. Velev arkadaşları tarafından hediye verilmiş bir otomobil hatırası ile Amerika’yı amatörcce temsil edemeyeceğini, aksi takdirde kendisini boykot edeceğini ilan etti. Amerikan kıızı da hediye otomobili iadeye mecbur kaldı” (Cumhuriyet, 14 Ağustos 1948, s.4).

Vatan gazetesi, konuyla ilgili bir haberinde amatörlük uyarısı yapıyordu: “Bu kahraman Türk çocuklarına karşı büyük zaferler kazandırmaları dolayısıyla birçok borçlarımız var. Alkış, takdir karın doyurmaz. Onun içindir ki, bu çocukları amatörlüklerine halel gelmeyecek şekilde mükâfatlandırmak zorundayız” (Vatan, 22 Ağustos 1948, s.8).

Gazetelerdeki uyarılara rağmen devlet ve kuruluşlar, 1948 Londra Olimpiyat Oyunlarında kazanılan madalyaların heyecanı içinde şampiyonlara ve madalya kazananlara para ödülü dağıtılmıştır. Sporcuları Koruma Derneği aracılığıyla şampiyon sporculara 25'er bin lira armağan edilmiştir. Özsoy, S. *DEÜ SBE Dergisi, Cilt: 13, Sayı: 2104*

TMOK amatörlükleri onaylamadı

Bir ülkeden olimpiyat oyunlarına katılacak sporcuların onayları, o ülkedeki milli olimpiyat komiteleri tarafından yapılmaktadır. Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi, 1952 yılında Helsinki’de yapılacak olan Olimpiyat Oyunları öncesinde sporcuların amatörlük fişlerini Uluslararası Olimpiyat Komitesi’ne göndermek üzere incelerken sürpriz bir gelişme olur. Komite, 1948 Londra Olimpiyatları’nın altın madalyalı güreşçileri; Nasuh Akar, Gazanfer Bilge, Halil Kaya ve Yaşar Doğu ile bronz madalyalı atlet Ruhi Sarıalp’in evrakını amatör olmadıkları gerekçesiyle geri çevirir. Sebep olarak da, 1948 Londra Olimpiyat Oyunları’ndan sonra bu sporcuların para ile ödüllendirilmeleri ve onların da bunu kabul etmeleri gösterilir. Alınan bu kararla Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi amatör olarak tanınmayan bu sporcuların kafileden çıkarılmaları gerektiğini dönemin Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü’ne bildirir. Bunun arkasından, dönemin Beden Terbiyesi Genel Müdür Vekili Mehmet Arkan şu açıklamayı yapmıştır: “Bahis konusu güreşçilerimizin Sporcuları Koruma Derneği’nden para aldıkları belirlenmiştir. Amatörlük talimatına göre, hangi suretle olursa olsun, para aldıkları belirlenenler amatörlük vasıflarını kaybederler. Olimpiyat nizamnamesi de amatör olmayanların oyunlara katılmalarına manidir. Bunun için adı geçen sporcular takımdan çıkarılmışlar ve durum kendilerine tebliğ edilmiştir (Atabeyoğlu, 1997: 88).”

Ortaya çıkan durum, Helsinki Olimpiyatları’na geniş yer ayıran gazetelerde, farklı açılardan değerlendirilmiştir. Milliyet Gazetesi adına Helsinki’de olimpiyatları takip eden Sulhi Garan, konuyu ele aldığı yazısında şampiyon sporculara para ödülü verilmesinin amatörlüklerini bozduğunu ifade etmektedir: “*Pehlivanlarımızın* dünya çapındaki başarıları üzerine Sporcuları Koruma Derneği, cihan şampiyonu olan sporcularımıza yirmi beşer bin lira hediye etmek suretiyle güzel bir jest yapmıştı. Beynelmilel Güreş Federasyonu mevzuatı ve Basına Yansımalarıyla “1952... DEU Journal of GSSS, Vol: 13, Issue: 2105 olimpiyat kurallarına göre bir amatör sporcu ancak 100 liraya kadar olan bir hediyeyi kabul edebilir. Daha fazla değerde olursa bu hediyein ülkenin federasyonun müzesinde saklanması gerekirdi. Güreşçiler 4 sene önce sahip oldukları bu paraları taviz karşılığı olarak ailelerine terk etmek istememekte, diğer taraftan da Sporcuları Koruma Derneği bu hibeleri kayıtlarına resmen geçirdiği için bunlar üzerinde yeniden bir değişiklik yapamamaktadır. Bu hususta malumatlarına müracaat ettiğimiz, salahiyet sahibi zevat: “Eğer sporcuları bu şartlar altında olimpiyata götürürsek, çok müşkül bir durumda kalırız ve Olimpiyat organizasyon komitesi, dünya gazetelerini önümüze sererek, bizi mahcup bir vaziyete sokabilir.”

demektedirler (Milliyet, 3 Temmuz 1952).” Milliyet Gazetesi’nde yer alan “4 güreşçimizin ihracı büyük bir teessür uyandırdı” başlıklı haberde “Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü’nün Emirgan güreş kampına gönderdiği tamim, efkârı umumiye üzerinde bomba tesiri yaptı” ifadesi kullanılmıştır (Milliyet, 5 Temmuz 1952, s.1).

Hürriyet Gazetesi, konuyla ilgili haberleri verirken, kullandığı başlıklarda Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi’nin aldığı kararı onaylamadığını açıkça vurgulamıştır. Hürriyet Gazetesi’nde “Dört şampiyonumuz hakkındaki karar, derin bir infial yarattı” başlığı altında şu ifadeler yer verilmiştir: “Olimpiyatlara iştirakimizin arifesinde verilen bu yersiz karar, sporla alakadar olsun olmasın bütün memleketi derin bir şekilde alakadar etmiştir. Dün birçok okuyucularımız haberin doğru olup olmadığını telgraf, telefon ve bizzat matbaamıza gelerek sorup öğrenmek istemişlerdir. Helsinki olimpiyatlarına hazırlanmakta olan bu tecrübeli ve dünya çapındaki güreşçilerimizin olimpiyatlarda derece alacağımızı bildiğimiz bir spor sahasında memleketi temsilden mahrum *birakılmaları birçok* alakalı kimseler tarafından kasta müstenit bir hareket sayılmaktadır (Hürriyet, 5 Temmuz 1952).” Özsoy, S. DEÜ SBE Dergisi, Cilt: 13, Sayı: 2106 Hürriyet Gazetesi, konuyu sonraki günlerde de işlemeye devam etmiş ve 1.sayfasındaki bir haberde "4 güreşçimizin olimpiyat takımından ihraç kararı üzerine infial devam ediyor. Yapılan izahlar tatmin edici değil, umumi efkâr müsebbipleri suçlu görüyor" ifadeleri yer almıştır (Hürriyet, 6 Temmuz 1952, s.1).

Gelişmelerin olimpiyatların yapılacağı Helsinki’deki yansımaları da şu şekilde takip edilmiştir: “Dört güreşçinin takımdan ihracı Helsinki’de bomba tesiri yaptı. Beynelmillel Güreş Federasyonu Reisi, ‘Federasyonunuz bunda ısrar ederse biz de kararı tabiatıyla kabul edeceğiz’ diyor. Karar Rusların ekmeğine yağ sürdü.Rusya ve İsveç birinciliği aralarında paylaşacak” (Hürriyet, 7 Temmuz 1952, s.1).

Güreşçiler adına Yaşar Doğu’nun Cumhurbaşkanı Celal Bayar’a çektiği telgraf Hürriyet Gazetesi’nde “Aslanların çok yerinde teessürü! Dün gazetecilere bu işte bir komplo olduğunu ima ederek konuştular” başlığıyla yer almıştır. (Hürriyet, 8 Temmuz 1952, s.1).

Hürriyet gazetesi adına Helsinki Olimpiyatlarını takip eden Eşref Şefik, oyunlar öncesinde yazdığı yazıda, güreşçiler hakkında Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi’nin aldığı kararı şöyle eleştirmiştir: “Artık iş işten geçmiştir. Mademki Türk komitesi kararını ilan etti, şimdi o şampiyonlarımızı olimpiyata dâhil etseniz de, Beynelmillel Olimpiyat Komitesi, yapılan bu hadiseyi sorar. Eski Yunanlılardan asri olimpiyatlara ve asri olimpiyatların başlangıcı olan Atina

Olimpiyatlarından şu on beşinci olimpiyata kadar geçen devrelerdeki tartışmalara rağmen hakikatte halis amatörlüğün ne tam kavrayışlı ve realist bir tarifinin ne de amatörlüğün layıkıyla ortaya konmadığından Beynelmüllel Güreş Federasyonu Başkanı ile aynı görüşteydik. Kraldan ziyade kral taraftarı gözükme ne kazandırır bilmem” (Hürriyet, 8 Temmuz 1952, s. 12).

Dört güreşçinin haklarını aramak için mahkemeye başvuracağı Hürriyet gazetesinin 1. sayfasındaki haberlerin arasında yer alıyordu (Hürriyet, 9 Temmuz 1952, s.1). *Basına Yansımalarıyla* “1952... DEU Journal of GSSS, Vol: 13, Issue: 2107

TMOK Genel Sekreteri Burhan Felek görevden alındı

Dönemin Milli Eğitim Bakanı Tevfik İleri, vesayet makamı yetkilerini kullanarak, Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi’ni feshederek genel sekreter Burhan Felek’i görevinden azleder. Profesyonel işlemleri gören sporcuları da Helsinki’ye gönderme kararı alır (Fişek, 1985: 143). Milli Eğitim Bakanı Tevfik İleri, bu kararın gerekçesini 9 Temmuz 1952 tarihinde şöyle açıklamıştır: “1948 Olimpiyatı’nın güreş kahramanları kimseden para istememişlerdir. Türk toplumu kendi gönülünden koparak muzaffer çocuklarına mütevazı bir yardımda bulunmuştur. Yardımı yapanlar, amatörlük-profesyonellik şartlarını bilmeyebilirler. Fakat Beden Terbiyesi Teşkilatının başında olanlarla Güreş Federasyonunu idare edenlerin o zaman bugünkü neticeyi görerek alakalıları ikaz etmeleri gerekirdi. Bunun yapıldığına dair maalesef hiçbir vesikamız yoktur. Daha fenası, o zamanki Beden Terbiyesi Genel Müdürünün sporculara bu yardımı yapan derneğin faal elemanı oluşudur. Şu halde bugünkü neticenin tohumları 1948 yılında atılmış bulunmaktadır. 1948’den bu yana güreşçiler bazı uluslararası yarışmalara iştirak ettikleri halde ilgililer bu hususta alınması gereken tedbirler hakkında harekete geçmemişlerdir. Bugün bu sporcuların amatör olmadıklarını ısrarla ve kuvvetle iddia edenlerin olimpiyatlardaki zaferlerimizin devamı düşüncesiyle bu iddialarını bundan çok evvel ileri sürmeleri ve hatta çareler aramaları gerekirdi. Maalesef bu da yapılmamıştır. 7 Mart 1952 günü yaptığı toplantı neticesinde Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi bir tebliğ yayımlanmıştır. Bu da Uluslararası Olimpiyat Komitesi’nce kabul edilmiş olan amatörlük kuralları ve Milli Olimpiyat Komitesi’nin hükümlerine göre, Türkiye’yi temsil edecek yarışmacıların her şüpheden uzak, sırf amatör olanlar arasından seçilmesi ve ileride amatörlük vasıfları şüpheli görülen yarışmacıların Komite tarafından listeden çıkarılmaları ve

Olimpiyata katılmalarının tasdik edilmeme ihtimalinin mevcut olduğu hususları üzerinde *Özsoy, S. DEÜ SBE Dergisi, Cilt: 13, Sayı: 2108*

Federasyonların önemle dikkatleri çekilmiştir. Bu tebliğ üzerine Güreş Federasyonu'nun daha kampın başında hassasiyet göstermesi ve mart ayında Komitece kesinlikle işaret edilmiş bulunan bugünkü durumu önleyecek çarelere başvurulması gerekirken, bu da yapılmamıştır. 9 Haziran 1952 tarihinde Olimpiyat Komitesi Genel Sekreteri Burhan Felek, Genel Müdürlüğe yazdığı yazıda, ilk olarak sarıh bir şekilde, bu güreşçilerin amatör olmadıklarını iddia etmiş ve bir karara varmak için Komite ve Federasyon heyetlerinin müştereken toplanmasını istemiştir. Yapılan toplantıda bu çocukların profesyonel olmadıkları yolunda karara varılması için gayret sarf edilmiştir. Buna rağmen bu sporcuların amatörlüklerinin onaylanmayacağı bildirilmiştir. Bu durum karşısında bütün arzu ve gayretlerimize rağmen maalesef bir şey yapmak imkânı bulunamamıştır. Kendisi kabul ettiği takdirde, genç arkadaşlarına bir kuvvet kaynağı olmak üzere Yaşar Doğu kafileye iştirak ettirilecektir (Atabeyoğlu, 1997: 88-89).”

Milli Eğitim Bakanı Tevfik İleri bu açıklamasından iki gün sonra (11 Temmuz 1952) Beden Terbiyesi Merkez Danışma Kurulu üyesi ve Olimpiyat Komitesi Genel Sekreteri Burhan Felek'in yerine Denizcilik Bankası Umum Müdürü Ulvi Yenil'in tayin edildiğini açıklamıştır. O dönemde birçok çevreden tepki gören Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Genel Sekreteri Burhan Felek, daha sonra olayı anlatırken şunları söyleyecekti:

“Bu olayda bütün yapılanlar Milli Olimpiyat Komitesi'nin kararlarına dayanmaktadır ve kişisel değildir. Nizamidir ve keyfi değildir. Memleketimizde maalesef olimpiyat nizamlarını bilen ve onu savunanlar azdır. Bu nizamlar bir milletin şeref kefaleti altında tatbik olunur. Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi'nin de bu son olayda aldığı karar bu şerefi koruma endişesinden ileri gelmiştir. Ben bu Komitenin icra unsuru sıfatıyla bu kararları takipten başka bir şey yapmadım. Basına Yansımalarıyla 1952... DEU Journal of GSSS, Vol: 13, Issue: 2109” Benim yerimde Milli Eğitim Bakanı da bulunsaydı, yalan söylemeyi ve uluslararası nizamları ileride diskalifiye olmak pahasına çiğnemeyi göze almayacağı için başka türlü hareket edemezdi. Ama ben onun yerinde olsam, onun yaptığı bu son muameleyi yapamazdım (Atabeyoğlu, 1997: 89-91).”

Spor tarihçisi ve gazeteci Cem Atabeyoğlu'na göre Burhan Felek, bir anda vatan haini durumuna düşürülmüştü ve bunun arkasında olayın politik bir yönü de vardı. 1950 seçimlerinde CHP'den milletvekili adayı

gösterilen Felek, o dönemde iktidardaki Demokrat Parti tarafından harcanmak istenmişti Atabeyoğlu, 25 yıl aynı gazetede çalıştığı Burhan Felek için “*O günlerde Burhan Felek Hoca ile Cumhuriyet Gazetesi’nde beraberdik. Olup bitenlerin ve hocanın ne büyük üzüntüler içinde olduğunu görmenin sıkıntısı içindeydik. Gazeteye telefonlar, mektuplar, çok imzalı telgraflar yağmıştı. Uluorta tehditler yağdırılanlar bile vardı*” diye yazmıştır (Atabeyoğlu, 2003: 63).

Gazeteler, olayda ismi geçen güreşçilerle yapılan röportajlara yer vermeye başlamıştı. 1948 Londra Olimpiyatları’nın altın madalyalı güreşçisi Yaşar Doğu, Hürriyet Gazetesi’ne şunları söylüyordu: “*Bu fena haber bizi beynimizden vurdu. Böyle bir kararın memleket menfaatlerine aykırı düşeceği ve bundan başkalarının faydalanacağını söyleyerek itiraz ettim. Güreş Federasyonu Reisi Sadullah Çiftçioğlu, ‘Ben de o kanaattayım, bu kararı değiştirmek için bir haftadır uğraşıyorum. Burhan Felek “bunlar profesyoneldir, 1948 olimpiyatlarında para almışlardır. Ben bunlar için yemin edemem. Sonra kafiyeyle diskalifiye ederler’ dedi. Hakikatte biz şampiyon olduğumuz o sıralarda milletten para istemedik. Esasen para veren Sporcuları Koruma Derneği, hususi bir teşekkürdür. Bizim hiçbir kimse ile herhangi bir taahhüdümüz olmamıştır* (Hürriyet, 5 Temmuz 1952,s. 5).”

Olimpiyatlara katılma ümidi

Burhan Felek’in Genel Sekreterliği’nden azlinden sonra yeni Genel Sekreter Hamza Osman Erkan’ın başkanlığında toplanan Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi, daha önceki karara bir yorum getirerek, sporcuların olimpiyatlara götürülmesinin yolunu açabilmek için onların daha sonra katıldıkları şampiyonaları dayanak gösteren bir açıklama yapıyordu. “*Amatörlüklerinden şüphe edilen bazı sporcuların durumları üzerinde gerekli tahkik ve tahlil yapılmış ve buna nazaran 1948 Londra Olimpiyatları, akabinde kendilerine (ailelerine birer ev temini maksadıyla yapılan) bu yardımları borçlanmak suretiyle aldıkları ve bunu borçlanma sebebiyle teyit ve tespit ettikleri suretle esasen bugüne kadar haklarında herhangi bir şikâyet ve ihbar yapılmamış ve 1948’den sonra 2 Dünya şampiyonasına katılmış olan bu güreşçilerden Yaşar Doğu, Gazanfer Bilge, Nasuh Akar, Halil Kaya, atlet Ruhi Sarıalp ile bu vaziyette olan diğer arkadaşlarının amatörlük vaziyetlerini kaybetmediklerine ittifakla karar verilmiş. Keyfiyet alakalı federasyona bildirilmiştir*”. Özsoy, S. DEÜ SBE Dergisi, Cilt: 13, Sayı: 2110 1952 Olimpiyatları öncesinde Türk kafesi Helsinki’ye giderken 5 Türk sporcusunun oyunlara katılıp katılmayacağı konusu açıklığa kavuşmamıştı.

Gazetelerde Türk sporcularının oyunlara katılabileceği yönündeki ümitler haber haline getiriliyordu. Akşam gazetesi 1. sayfasından “Dört şampiyon güreşçimizin müsabakalara iştiraki muhtemel” başlığı kullanıyordu (Akşam, 13 Temmuz 1952,s.1).

TMOK’un yeni genel sekreteri Hamza Osman Erkan, Milliyet gazetesine yaptığı açıklamada komitenin Uluslararası Olimpiyat Komitesi’ne telgrafla başvuruda bulunduğunu ve güreşçilerin olimpiyatlara katılmasını sağlama çabasının sonuç vereceğine inandığını vurguluyordu. Milliyet, bu haberi *"Bütün yurttta sevinç uyandıran haber... Dünya şampiyonu güreşçiler tekrar milli takıma alındılar. Ruhi Sarıalp de tekrar atletizmi kampına girdi. Bu suretle verilmiş yanlış karar da düzeltilmiş oluyor"* ifadeleriyle okuyucularına duyuruyordu (Milliyet, 14 Temmuz 1952, s.1). Aynı gün Milliyet’te yer alan bir başka haberde şu ifadeler yer almaktaydı: *"4 güreşçimizin profesyonel olduklarını iddia eden ve bunları amatör olmadıkları için takımdan çıkaran Milli Olimpiyat Komitesi Umumi Kâtibi Burhan Felek’in geçen gün bu vazifeden affedilmesi ve yeniden kurulan Milli Olimpiyat Komitesinin 4 güreşçinin durumlarını tetkik etmesi günün başlıca konusu olarak devam edip gitmektedir. Başbakan Adnan Menderes'in 4 güreşçimizin olimpiyatlara takımla beraber götürülmesini Beden Terbiyesine bildirmesi güreş çevrelerinde büyük bir memnuniyet uyandırmıştır."*

Burhan Felek’e eleştiri

Bu arada gazetelerde, TMOK’un amatörlükle ilgili kararını eleştiren haberlere sıkça rastlanıyordu. Milliyet, birinci sayfasında “Dört güreşçimizi profesyonel ilan etmekle gülünç olduk” başlığını kullanıyordu. (Milliyet 15 Temmuz 1952, s.1). *Basına Yansımalarıyla "1952... DEU Journal of GSSS, Vol: 13, Issue: 2111* Milliyet gazetesi başyazarı Ali Naci Karacan, güreşçilerle ilgili alınan kararda büyük etkisi olduğunu vurguladığı Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Genel Sekreteri Burhan Felek’i eleştiren bir başyazı kaleme alıyordu: “Tam Helsinki Olimpiyatları’na gidileceği günün arifesinde, yıllardan beri Milli Olimpiyat Komitesi’ne Umumi Kâtiplik eden Burhan Felek, hakiki sebebi kolay anlaşılamayan bir hiddet ve şiddetle galeyana gelerek Türk güreşçilerini profesyonel ilan etti. Helsinki’ye gidecekler diye aylardan beri herkesin gözü önünde kamplara yatırılarak çalıştırılan milli güreşçilerin en son dakikada ve Türk Olimpiyat Komitesi’nin vetosuyla kadro dışı edilmesi, bütün memlekette derin bir hayret ve teessür, Helsinki’de ise o derece hayret ve memnuniyet uyandırdı.

1948 Londra Olimpiyatlarından büyük zaferle dönen Türk güreşçilerine milletin bir takdir ve minnet nişanesi olarak verdiği evler, bunları hayatlarının güreş yapmak suretiyle kazanan profesyoneller, yani cambazhane eşhası haline getirir mi? Hiç şüphe yok ki getirmez. Eğer profesyonelliğin mana ve tarifini bu derece Ortodoks bir zaviyeden mütalaaya başlarsak, kararı alan Burhan Felek'in kırk seneden beri zaman bu memleket sporunun başına geçmiş ve sporu idare ediyorum diye onun sayısız nimetlerinden istifade eylemiş en büyük profesyonel, yani profesyonellerin şahı olduğunu kabul etmek lazım gelir. Zira Sayın Burhan Felek takriben yarım asır evvel Üsküdar'daki Anadolu kulübünü kurarak spor hayatımıza karıştığı tarihten beri spor işlerinin idarecisi olarak iştirak ettiği sayısız bedava seyahatlerle sporun dolayısıyla sağladığı nimet ve vaziyetlerden memleketimizde en çok istifade etmiş bir şahsiyettir" (Milliyet, 15 Temmuz 1952, s.1). *Özsoy, S. DEÜ SBE Dergisi, Cilt: 13, Sayı: 2112* Olimpiyat nizamnamesinin 45. maddesindeki "Müsabakalara iştirak edecek sporcuların isimlerinin 15 gün önce bildirilmesi" hususundaki kati hüküm karşısında 4 Türk güreşçisinin müsabakalara katılmasının mümkün görülmediği kaydediliyordu (Milliyet, 16 Temmuz 1952, s.10).

Profesyonel sayılan sporcular Helsinki'de

Bakanlığın kararı gereği profesyonel sayılan sporcular Helsinki'ye götürülmüştü ancak olimpiyatlara katılmalarına ilişkin çabalar, kamuoyunda bir beklentiye neden olmuştu. Ancak Helsinki'den gelen ilk haberler, kararın Türk sporcuları aleyhine çıkacağı sinyallerini veriyordu. Akşam gazetesinin haberine göre İsveçli bir delege, isimlerin vaktinde bildirilmemesi yüzünden bu güreşçilerin müsabakalara katılamayacağını kati bir lisanla ileri sürerek bu hususta toplantı dahi yapılamayacağını iddia ediyordu (Akşam, 17 Temmuz 1952). *Basına Yansımalarıyla "1952... DEU Journal of GSSS, Vol: 13, Issue: 2113* Profesyonel oldukları ilan edilen 5 sporcunun da aralarında bulunduğu Türk kafilesi Helsinki'ye ulaştıktan sonra Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin kararı beklenmeye başlanmıştı. Ancak komitenin ilk toplantısında karara varılamadı. Gazetelerdeki haberlere göre Mısırlı üyeler, Türk güreşçilerinin olimpiyatlara katılmasına itiraz etti. Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin Olimpiyat Oyunları'nın açılış töreninden iki gün önce aldığı karar Türk delegasyonunun ümitlerini boşa çıkardı. Haber, Akşam gazetesinin 1. sayfasında "Olimpiyat Komitesi bütün teşebbüslerimize rağmen dört şampiyonumuzun güreşlere katılmasını kabul etmedi" ifadesiyle okuyucularına kararı duyurdu (19

Temmuz 1952). Amatörlükleri onaylanmayan sporcuların tekrar kadroya alınmaları yolunda yapılan girişimler de sonuç vermemişti. Türk sporcularının müsabakalara katılabilmesi için 5 Temmuz gününe kadar adlarının bildirilmesi gerektiği, ancak bu yapılmadığı için 5 Türk sporcusunun olimpiyatlara kabul edilmediği Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından Türk delegasyonuna resmen bildiriliyordu. Olimpiyatların ardından izlenimlerini yazan Sulhi Garan, başvuruda geç kalınmasıyla ilgili bir anısını şöyle anlatıyordu: *“Fransa’nın ünlü L’Equipe gazetesi yazarı Jean Eskenazi, güreşçilerimizin serbest stil müsabakalarından sonra konuştuğumuzda bana “Bundan böyle Türk gibi kuvvetli” diyemeyeceğiz demek suretiyle bir espri yapmıştı. Kendisine asıl şampiyonların bir ihtilaf dolayısıyla organizasyon komitesine isimlerinin geç bildirildiğini anlattığım zaman şu karşılığı verdi: Öyle ise Türk gibi kuvvetli yerine Türk gibi geç kalan sözünü kullanalım demişti (Milliyet, 7 Ağustos 1952).”*

Bir önceki olimpiyatların şampiyonlarından mahrum bir şekilde Helsinki’ye giden Türk Milli Takımı, toplam 2 altın 1 bronz madalya kazandı. 1952 Helsinki Olimpiyatları, Bayram Şit ve Hasan Gemici’nin altın, Adil Atan’ın bronz madalyası ile kapandı. Olimpiyatların ardından, TMOK’un kararı olmasaydı Türkiye’nin kaç madalya daha kazanacağı sorusu, Türk spor kamuoyunun zihninde yıllarca kaldı. Sporcuların ödülleri kabul etmesi, o yıllarda Uluslararası Olimpiyat Komitesi’nin büyük bir tutuculukla desteklediği “amatörlük” anlayışına aykırı Özsoy, S. DEÜ SBE Dergisi, Cilt: 13, Sayı: 2114 bulunmuştu. Bir görüşe göre güreşçilerin aldıkları maddi yardımın bizzat kendilerine imza karşılığı verilmesi, bir yöntem yanlışlığıydı (Atabeyoğlu, 2003b:44).

Hürriyet yazarı Eşref Şefik, olimpiyatlar sonrasında Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi’nin kararını eleştirirken gizli profesyonellik uygulamasının yaygınlığına dikkat çekiyordu: *“Baron Coubertin, asri olimpiyatları tesis ederken, o sıralarda pek ayağa düşmüş, cambazhanelerde sürünen sporcuları yükseltmek gayesiyle halis amatörlük davasını güttü. Kendisi zengin aile çocuğu olduğu için Eski Yunanlıların ilk olimpiyatlarında olduğu gibi müreffeh sınıfı düşündü. Fakat sonraları fakir sınıfının da spor yapması zarureti ve spor tekniğinin çok ilerlemesi, sporcuların kendilerini spora hasretmelerini icabettirdi. İlk çıbanbaşı, hâsılat temin eden futbol yüzünden koptu. Senelerce amatör futbolcunun tarifini yapmaya uğraştılar. Nihayet profesyonel sınıf resmen teşekkül etti. Ve milletler, olimpiyat rekabeti yüzünden gizli para alan sporcuların halis amatör oldukları hakkında o ihtişamlı olimpiyat yeminini bağürmakta devam ettiler. Futboldan sonra*

her hâsulat yapan şubeye sirayet eden gizli profesyonellik, memlekete göre muhtelif şekillerde devam etmekte olduğu halde, o muhteşem olimpiyat yemininden vazgeçilmemiştir. Bir sporu maişet vasıtası edecek kadar kendini veren ve ondan menfaat gözeten insana profesyonel diyoruz. Ya geçimini başka bir işten temin eder görünüp, mesela, bir fabrikada amele olarak yazılı olduğu halde iki misli yevmiye ile fabrikada hiç çalışmayan ve esas işi spor yapmak olan muvazzaf sporcuları amatör olarak kabul etmek, amatörülüğün ana prensipleri ve gayeleri itibarıyla demir perde arkasındaki milletlerin iç durumları kendilerine kalmış bir şeydir. Onlar gelip olimpiyatta halis amatör olduklarını bağırdıkları sırada, bazı sporcuların göz yumulacak bir tevil götürür vaziyetlerini şüpheli göstermeye kalkışmak, bir hayli gülünç olur (Hürriyet, 14 Temmuz 1952, s.12).” Hürriyet yazarı Eşref Şefik, bir başka yazısında diğer ulusların olimpiyatlarda “kazanma” hedefine odaklandığını vurgularken, Helsinki Olimpiyatlarına katılamayan Türk sporcular için kararı verenlerden hesap sorulmasını istiyordu:

“Londra Olimpiyatları’nda bugün amatörliklerinden güya şüphe edilerek güreş takımından çıkarılanlardan daha karanlık vaziyette bulunanlar için yemin edildiği halde, bu sefer nedense halis idealist kisvesine bürünenler oldu. Olimpiyatın parolası “kazan da nasıl kazanırsan kazan” halinde tecelli ederken, bizim yegâne kazanacağımız şubeyi baltalamış olanlardan hesap sormak, gelecek olimpiyatları ciddiye almamızı ve bu imtihanların bir seyahat fırsatı olmadığını anlamamıza belki de yardım edecektir (Hürriyet, 17 Temmuz 1952, s.10).”

Hürriyet yazarı Adnan Akın, olimpiyat oyunları sonrasında yaptığı değerlendirmede: *“Helsinki’de kaybettiğimiz serbest güreş şampiyonası’nın iç yüzü: Şahsi ihtiraslar ve hisse dayanan kararlar”* başlıklı yazısında şunları

Basına Yansımalarıyla “1952... DEU Journal of GSSS, Vol: 13, Issue: 2115 söylüyordu: *“Gaflete bakınız ki, değerleri nam salmış beş pehlivanımızı bile 67 millet arasında sokup memlekete yeni bir şampiyona sağlamak imkânlarından mahrum kaldık. Bunların mesulleri ortada olduğuna göre elbette ki hesap verecekleri de muhakkaktır (Hürriyet, 26 Temmuz 1952, s.12).”*

4. SONUÇ

Uyarılara ve gösterilen özene rağmen 1948 Londra Olimpiyatları’nda şampiyon olan sporculara başarılarından dolayı verilen para ödülleri, güreşçiler Nasuh Akar, Gazanfer Bilge, Halil Kaya ve Yaşar Doğu ile atlet Ruhi Sarıalp’in 1952 yılında Helsinki’de yapılan

olimpiyat oyunları öncesinde amatörlüklerinin Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi tarafından onaylanmamasına neden olmuştur. Amatörlükleri onaylanmayan Türk sporcuları için alınan karar, Olimpiyatlarda amatörlük kavramının büyük değişime uğradığı spor tarihinde, bir tartışma konusu olarak yerini almıştır.

20. yüzyılın başındaki amatörlük kavramı günümüze gelinceye kadar büyük bir değişikliğe uğramış ve amatör sporcuların kazandıkları başarılarından dolayı ödüllendirilmesi, dünyada zorunlu olarak değişen anlayışla birlikte normal karşılanmış, “gelir elde etmek” olarak değerlendirilmemiştir. 1952 olayı sonrasındaki süreçte yapılan düzenlemelerle başarılı sporculara devletçe aynı ve nakdi yardımlar söz konusu olmuştur. Başarılı sporcuların ödüllendirilmesi konusu zaman içinde dolaylı olarak resmîyet kazanmış, ilk ödül yönetmeliği 1978 yılında yürürlüğe girmiştir. 1982 yılında kabul edilen Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 59. maddesinde “Devlet başarılı sporcuyla korur” ifadesiyle elit sporcuların desteklenmesi anayasal bir hüküm haline getirilmiştir. Anayasa'nın bu maddesine dayanılarak çıkartılan ödül yönetmelikleriyle sporculara verilecek ödüllerin miktarları belirlenmiştir. İlk yönetmelikler uyarınca şampiyon sporculara ev ödülleri verilmiştir. Türkiye'ye Olimpiyatlarda güreşten sonra bir başka spor dalında ilk altın madalyayı kazandıran halterci Naim Süleymanoğlu'na dönemin başbakanı Turgut Özal'ın girişimiyle ev armağan edilmiştir. Ancak daha sonra başka branşlarda şampiyon olan sporculara verilen evlerin değerlerinin farklılık göstermesi nedeniyle bu uygulamadan vazgeçilmiştir. Halen yürürlükte olan “Spor Hizmet ve Faaliyetlerinde Üstün Başarı Gösterenlerin Ödüllendirilmesi Hakkında Yönetmelik” hükümlerine göre Olimpiyat, paralimpik (engelliler) ve deafolimpik (işitme engelliler) oyunlarında ilk üç dereceyi alan sporcuların devlet tarafından Cumhuriyet altını değerleriyle ödüllendirilmesi sağlanmıştır.

Ayrıca başarılı amatör sporculara aylık bağlanması ve “devlet sporcusu” unvanı verilmesi için 2008 yılında bir kanun çıkarılmıştır. Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) tarafından olimpik, paralimpik ve deafolimpik spor dalları içinde kabul edilmiş spor dallarının büyükler kategorisinde; olimpiyat oyunlarında, Dünya veya Avrupa şampiyonalarında başarılı olmuş sporcular ve antrenörler, bu kanun kapsamında değerlendirilmiştir *Özsoy, S. DEÜ SBE Dergisi, Cilt: 13, Sayı: 2116.*”

Türkiye'de devletin spor örgütü olan Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün dışında Uluslararası Olimpiyat Komitesi de Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi aracılığıyla “Amatör sporculara destek programları”

adı altında sporculara maddi destek sağlamaktadır. Son olarak 2012 Londra Olimpiyat Oyunları'na katılma ve dereceye girme potansiyeli bulunan üst düzey sporcuların hazırlıklarına yardımcı olmak amacıyla 17 Türk sporcusuna ayda 500 ABD doları finansal destek sağlamıştır (TMOK, olimpiyatkomitesi.org.tr). Teorik olarak profesyonel spordan anlaşılması gereken, sporun kazanç sağlamak için düzenli olarak sürdürülmesi ve sporu yapmak veya öğretmek için ücret alınmasıdır. Profesyonel sporcu, sporun bir dalını meslek edinen ve bu dala ilişkin etkinlikleri para kazanmak için gerçekleştiren kişidir. Türkiye'deki profesyonellik anlayışını anlamak için, tek profesyonel spor dalı olan futbolun yapısına bakmak yararlı olacaktır. Türkiye Futbol Federasyonu'nun Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı'nın 3. maddesine göre profesyonel futbolcu, "Bir kulüple yazılı sözleşme yapmış olan ve kendisine futbol faaliyetleri kapsamında yaptığı harcamalardan daha fazla miktarda ödeme yapılan futbolcudur." Aynı yönetmeliğe göre bu tanımın dışında kalan tüm futbolcular amatör futbolcu olarak kabul edilmektedir. Yönetmelik, ayrıca "Bir maç ile ilgili gerçekleşen ulaşım, konaklama, malzeme, sigorta, beslenme ve antrenman giderlerinin karşılanması futbolcunun amatör statüsünü bozmaz" hükmünü getirmiştir. Sporun endüstrileştiği ve ekonominin önemli sektörlerinden biri haline geldiği günümüzde Türkiye'de sadece futbol profesyonel olarak kabul edilen spor branşı olmasına rağmen, amatör sayılan diğer branşlarda da sporcuların hayatlarını spor sayesinde kazandıkları bilinmektedir.

Bu da günümüzde "gizli profesyonellik" kavramını doğurmuştur. Profesyonel bir sporcu için faaliyet gösterdiği spor dalı, onun mesleğidir ve hayatını o daldaki faaliyeti ve başarısı ile sürdürmektedir. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü bünyesindeki federasyonların ana hedefi, amatör spor faaliyetleri ile ilgilidir. Ancak amatör de sayılsa elit bir sporcunun üst düzey bir başarıya ulaşabilmesi için zamanın neredeyse tamamını spora ayırması gerekmektedir. Üst düzey performans için de sporcunun kaliteli bir hayat sürmesi ve bunun için de iyi bir gelir sahibi olması şarttır. Kulüpler, amatör sayılan sporcularına ücret verebilmek için bağış, yardım gibi farklı yöntemler uygulamaktadır. Bugün amatör sayılan basketbol, voleybol gibi branşlarda sporcuların, kulüplerle federasyonun öngördüğü sözleşmenin dışında, prosedürde olmayan ve maddi konuları kapsayan ayrı bir sözleşme imzaladıkları bilinmektedir. Sonuç olarak, kazandıkları başarılarından dolayı verilen ödülleri kabul ettikleri için 1952 yılında TMOK yöneticilerinin tutucu tavırlarından dolayı amatörlükleri onaylanmayan Türk sporcularının yaşadığı olayın dayandığı değerler

zaman içinde geçerliliğini kaybetmiştir. Bugün ulaşılan noktada amatörlük birçok branşta sadece kâğıt üzerinde kalmıştır. Uygulamada amatör sayılan sporcular *Basına Yansımalarıyla* “1952... *DEU Journal of GSSS, Vol: 13, Issue: 2117* doğal olarak kulüplerine yaptıkları hizmetin karşılığını “dolaylı yollarla” da olsa almaktadır. Bu bağlamda yapılması gereken, amatörlüğün sadece kâğıt üzerinde kaldığı sporda, ilgili mevzuatın, mevcut pratiklere göre yeniden düzenlenmesidir.

KAYNAKÇA

- Akşam Gazetesi (13 Ağustos 1948). *Güreşçilerimize yardım komitesi ilk toplantısını yaptı.* s. 1.
- Akşam Gazetesi (13 Temmuz 1952). *Dört şampiyon güreşçimizin müsabakaya iştiraki muhtemel.* s. 1.
- Akşam Gazetesi (17 Temmuz 1952). *Dört güreşçimiz hakkında karar bugün verilecek.*s.1.
- Akşam Gazetesi (19 Temmuz 1952). *Helsinki olimpiyatı bugün başlıyor.* s.1.
- Akşam Gazetesi (20 Ağustos 1948). *Güreşçilerimizi taltif için daha şimdiden 150 bin lira temin olundu.* s. 8.
- Akşam Gazetesi (3 Temmuz 1952). *Güreşçilerimiz Helsinki'ye gidemeyecekler mi?* s. 7.
- Akşam Gazetesi (31 Ağustos 1948). *Mersinli Ahmet'in yanaklarını kırmızıya çeviren öpücükler.* s. 1.
- Atabeyoğlu, C. (1997). *Olimpiyat oyunlarının 100. yılında Türkiye.* İstanbul: Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Belgesel Yayınları: 3.
- Atabeyoğlu, C. (2003a). *Hocamız ve Başkanımız Burhan Felek.* İstanbul: Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Yayınları: 8.
- Atabeyoğlu, C. (2003b). *Türk atletizminde ilk ve tek adam: Ruhi Sarıalp.* İstanbul: Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Yayınları: 11.
- Aydın, N. (1989). *Futbol I.* Ankara: Başkent Yayınevi. *Beden Eğitimi ve Spor IV* (1979). Beş yıllık kalkınma planı özel ihtisas komisyonu raporu. Ankara.
- Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi* (1983). İstanbul: İletişim Yayınları, 8. Cilt, s. 2219-2235.
- Cumhuriyet Gazetesi (14 Ağustos 1948). *Londra Olimpiyatları'nın tatlı ve acı tarafları.* Eşref Şefik, s.4.
- Özsoy, S. *DEÜ SBE Dergisi, Cilt: 13, Sayı: 2 118*
- Erkiner, K. *Uluslararası olimpiyat komitesi ve spor hukuku.* Kadir Has Üniversitesi Spor Hukuku Enstitüsü. <http://www.sporhukuku.org> (Erişim: 1 Mayıs 2011).
- Fişek, K. (1985). *100 soruda Türkiye spor tarihi.* İstanbul: Gerçek Yayınevi.
- Hürriyet Gazetesi (10 Temmuz 1952). *Milli Eğitim Bakanı T.İleri de güreşçiler meselesinde alınan son kararı takbih etti.* s. 1.
- Hürriyet Gazetesi (12 Temmuz 1952). *Milli Eğitim Bakanlığı B. Felek'in merkez istişare heyeti ve olimpiyat komitesindeki vazifesine son verdi.* s. 1.
- Hürriyet Gazetesi (13 Ağustos 1948). *Güreşçilerimize yardım komitesi dün toplandı. arslanlarımıza birer ev satın alınacak.* s.1
- Hürriyet Gazetesi (14 Temmuz 1952). *Bugünkü olimpiyat ve dünya milletleri.* Eşref Şefik, s. 12.
- Hürriyet Gazetesi (16 Temmuz 1952). *Dünyanın şöhretli güreş takımları hazır vaziyette.* Eşref Şefik, s. 10.

- Hürriyet Gazetesi (17 Temmuz 1952). *Hem güreşimizi, hem de Milli Takımı yakan karar.* Eşref Şefik, s. 10.
- Hürriyet Gazetesi (21 Temmuz 1952). *Helsinki'de güreşçilerimizin zaferleri.* s.1.
- Hürriyet Gazetesi (26 Temmuz 1952). *Şahsi ihtiraslar ve hisse dayanan kararlar.* Adnan Akın, s. 12.
- Hürriyet Gazetesi (5 Temmuz 1952). *Arslanların çok yerinde teessürü.* s. 1-5.
- Hürriyet Gazetesi (5 Temmuz 1952). *Dört şampiyonumuz hakkındaki karar derin bir infial yarattı.* s.1.
- Hürriyet Gazetesi (6 Temmuz 1952). *Yapılan izahlar tatmin edici değil, umumi efkâr müsebbipleri suçlu görüyor.* s.1.
- Hürriyet Gazetesi (7 Temmuz 1952). *Dört güreşçinin takımdan ihracı Helsinki'de bomba tesiri yaptı.* s. 1.
- Hürriyet Gazetesi (8 Temmuz 1952). *Artık iş işten geçmiştir.* s. 12.
- Hürriyet Gazetesi (9 Temmuz 1952). *Şampiyon güreşçilerimiz mahkemeye başvuracaklar.* s. 12.
- Koryürek, C. (2003). *Olimpiyadlar.* İstanbul: Stil Matbaacılık. *Basına Yansımalarıyla "1952... DEU Journal of GSSS, Vol: 13, Issue: 2119*
- Milliyet Gazetesi (14 Temmuz 1952). *Dünya şampiyonu güreşçiler, tekrar milli takıma alındılar.* s. 1.
- Milliyet Gazetesi (15 Temmuz 1952). *Dört güreşçimizi profesyonel ilan etmekle gülünç olduk.* s. 1.
- Milliyet Gazetesi (15 Temmuz 1952). *Güreşçilerin profesyonelliği meselesi.* Ali Naci Karacan, s. 1.
- Milliyet Gazetesi (3 Temmuz 1952). *1948 Londra Olimpiyatları'nda şampiyon olan güreşçilerimiz Helsinki'ye gidemeyecekler mi?.* s.7.
- Milliyet Gazetesi (5 Temmuz 1952). *Dört güreşçinin ihracı teessürle karşılandı.* s.1.
- Milliyet Gazetesi (7 Ağustos 1952). *Güreşçilerimizin derecelerini yabancılar nasıl karşıladı?.* Sulhi Garan, s.8.
- Öztürk, F. (1998). *Toplumsal boyutlarıyla spor.* Ankara: Bağırhan Yayınevi.
- Resmi Gazete (3 Kasım 2010). *Spor hizmet ve faaliyetlerinde üstün başarı gösterenlerin ödüllendirilmesi hakkında yönetmelik.*
- Resmi Gazete (9 Temmuz 2008). *Başarılı sporculara aylık bağlanması ile devlet sporcusu unvanı verilmesi hakkında kanun.*
- Türkçe Sözlük* (1988). Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yayınları. *Türkiye futbol federasyonu profesyonel futbolcuların statüsü ve transferleri talimatı.* www.tff.org.tr (Erişim: 3 Mayıs 2011).
- Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (1985). *Olimpik Hareket.* Gül Matbaası. İstanbul.
- Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi. *TMOK, Londra 2012 Olimpiyat Oyunları için 17 milli sporcuya olimpik dayanışma bursu sağladı.*
- <http://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/tr/Faaliyetler/Olimpik-Burslar-ve-Kurslar> (Erişim: 1 Mayıs 2011).
- Uysal L.C. (2005). *1894'ten 2004'e olimpiyatlar tarihi.* İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Vatan Gazetesi (10 Ağustos 1948). *Teklif ediyoruz. Güreşçilerimiz taltif edilmelidir.* s. 8.
- Vatan Gazetesi (22 Ağustos 1948). *Güreşçilerimize birer ev temin edilecek.* s. 8.
- Vatan Gazetesi (6 Ağustos 1948). *Aslan güreşçilerimize yardım teklifi.* s. 1.

TÜRK GÜREŞ TARİHİ
AVRUPA-DÜNYA OLİMPİYAT OYUNLARI
REKORTMENLERİMİZ
(Serbest&Grekoromen)

TÜRK GÜREŞ TARİHİNDE ÖRNEĞİ BULUNMAYAN EN GÜZEL REKORLARDAN BİRİSİ BİR SPORCUNUN HEM SERBEST HEMDE GREKOROMEN STİLDE ŞAMPİYONLUĞA ULAŞMASIDIR

Yaşar DOĞU: 1946 yılında serbest stilde Avrupa şampiyonluğuna ulaşırken, ertesi sene 1947 yılında ise grekoromen stilde Avrupa şampiyonu olur. Türk güreş tarihinde bir ikinci örneği olmayan tek rekora sahip sembol sporcumuzdur. Özetle hem serbest hem grekoromen de şampiyon olan tek şampiyonumuzdur.

- HAMZA YERLİKAYA
- 1996 – 1997 – 1998 - 1999 - 2001 – 2002 – 2005 - 2006- Grekoromen (8 defa)
- ŞEREF EROĞLU
1994 - 1996 - 1998 – 2001 – 2002 – 2004
Grekoromen (6 defa)
- YAŞAR DOĞU
- 1946 - 1949 (Serbest Stil),
(1947 (Grekoromen stil) (3 defa)1947 (Grekoromen stil)
- MAHMUT DEMİR
1993 – 1995 – 1996
Serbest (3 defa)

1-HAMZA YERLİKAYA 8 KEZ AVRUPA ŞAMPİYONU

2-ŞEREF EROĞLU 6 KEZ AVRUPA ŞAMPİYONU

3-YAŞAR DOĞU 3 KEZ AVRUPA ŞAMPİYONU

4-MAHMUT DEMİR 3 KEZ AVRUPA ŞAMPİYONU

4-AHMET AYIK 2 KEZ AVRUPA ŞAMPİYONU

5-MEHMET ESENCELİ 2 KEZ AVRUPA ŞAMPİYONU

AKDENİZ OYUNLARI REKORTMENLERİ :

- Bekir BÜKE
1951-1955-1959

Serbest (3 defa)

- **Mehmet Akif PİRİM :**
1991-1993-1997
Grekoromen 3 kez

Mehmet Akif Prim şampiyonluğu son yıllarda kazandığı için geçmiş dönemlerdeki 3 şampiyonluğu egale etmiş durumda. Şuan Türk güreşinde Akdeniz Oyunlarında rekortmen konumunda Bekir Büke ve Mehmet Akif Pirim bulunmaktadır.

DÜNYA ŞAMPİYONASI REKORTMENLERİ

- 1-Hüseyin AKBAŞ 4 kez
- 2-Mustafa DAĞISTANLI 3 kez
- 3-Hamza YERLİKAYA 3 kez

OLİMPİYAT OYUNLARI REKORTMENLERİ

- 1-Mustafa DAĞISTANLI 2 kez (1956-1960)
- 2-Mithat BAYRAK 2 kez (1956-1960)
- 3-Hamza Yerlikaya 2 kez (1996-2000)

Türk güreş tarihinde girmiş olduğu 5 büyük şampiyonadan hiç yenilgi almadan şampiyon olan Yaşar Doğu'un öğrencisi Mustafa Dağıstanlı (3 Dünya, 2 Olimpiyat şampiyonu)

TAKIM HALİNDE ZAFERLERİMİZ

SERBEST GÜREŞ

AVRUPA ŞAMPİYONALARI : (3 defa) 1949-1967-1993

DÜNYA ŞAMPİYONALARI : (5 defa) 1951-1954-1957-1966-1994

GREKOROMEN GÜREŞ

AVRUPA ŞAMPİYONALARI : (3 defa) 1969 – 2001 - 2006

DÜNYA ŞAMPİYONALARI : (2 defa) 2006 - 2009

GÜREŞ SPORUNDAN KONUŞMA

HAYATIMIZA YANSIYANLAR

İnsanlık tarihi kadar eski olan güreş sporu Atalarımız tarafından milli ata sporu olarak benimsenmiş ve böylesine sevilen ve yaşatılan bu güzel spor konuşma hayatımızın birçok kesiminde deyimler, sözler ve sık

kullanılan tabirler olarak yer almıştır. Türk Spor tarihine bakıldığında en büyük başarılar bu spordan gelmiştir. Şimdi biz arkadaşlarla beraber derlemiş olduğumuz ve tesbit edebildiğimiz sözleri sizlere duyurmak ve paylaşmak istiyoruz.

GÜREŞİMİZDEN SOSYAL HAYATA YERLEŞEN DEYİMLER SÖZLER

- 1-Başa güreşmek
- 2-Meydan okumak
- 3-Rakibi köprüye getirmek
- 4-Elense çekmek
- 5-Hodri meydan
- 6-Pehlivan yapılı
- 7-Kılçık atmak (Yağlı güreşte bir teknik)
- 8-Tırpan atmak
- 9-Kafakola almak
- 10-Meydanı dar etmek
- 11-Paça kaptırmak
- 12-Paçayı kurtarmak
- 13-Meydanı boş bulmak
- 14-Tuşa getirmek
- 15-Pehlivan gibi maşallah
- 16-Kaçak güreşmek
- 17-Paçayı sıyırmak
- 18-Meydanı dar etmek
- 19-Adam gibi güreşmek
- 20-Ali cengiz oyunu
- 21-Yenilen pehlivan güreşe doymaz
- 22-Pehivan gibi kalın enseli
- 23-Meydanı doldurmak
- 24-Çangal atmak
- 25-Kaçak güreşmek
- 26-Kütük gibi devirmek
- 27-Herifte bir vucut var çam yarması gibi
- 28-Boynu kilise direğine dönmüş (boynu kalın anlamında)
- 29-Kuluncunun arası yarım metre
- 30-Sırt üstü vurunca yıldızları saydırdı
- 31-Kazık yemek
- 32-Zor oyunu bozar
- 33-Cıvgara düşürmek

- 34-Pes ettirmek
- 35-Kıspeti duvara asmak
- 36-Topuk kesmek
- 37-Sırtı yere gelmez
- 38-Bizi kafakola aldı
- 39-Açık düşürmek
- 40-Başa soyunmak
- 41-Zurnada peşrev olmaz
- 42-Zurnanın zırt dediği
- 43-Kuluncunun arası iki meçik gelir (iki kürek kemiği arası 40-45 cm gelir anlamında); Meçik (Güreş davuluna ritm veren küçük ince çubuk)

YAŞAR DOĞU'NUN YETİŞTİRİP TÜRK GÜREŞİNE ARMAĞAN ETTİĞİ ALTIN NESİL ÖĞRENCİLERİ

- ✓ Mustafa DAĞISTANLI; 2 Olimpiyat 3 Dünya şampiyonu
- ✓ Ahmet AYIK; Olimpiyat, 2 Dünya, 2 Avrupa şampiyonu
- ✓ Teyfik KIŞ; Olimpiyat, Dünya ve Avrupa şampiyonu
- ✓ Mahmut ATALAY; Olimpiyat ve Dünya şampiyonu
- ✓ Müzahir SİLLE; Olimpiyat şampiyonu
- ✓ Hüseyin AKBAŞ; Dört Dünya şampiyonu
- ✓ Bayram ŞİT; Olimpiyat şampiyon
- ✓ Hasan GÜNGÖR;;Olimpiyat ve Avrupa şampiyonu
- ✓ İsmail OGAN; Olimpiyat şampiyonu
- ✓ İsmet ATLI; Olimpiyat şampiyonu
- ✓ Hasan GEMİCİ; Olimpiyat şampiyonu
- ✓ Hamit KAPLAN; Olimpiyat ve dünya şampiyonu
- ✓ Ahmet BİLEK; Olimpiyat şampiyonu
- ✓ Cemal YANILMAZ; Dünya şampiyonu
- ✓ Rıza DOĞAN; Dünya şampiyonu
- ✓ Nurettin ZAFER; Dünya şampiyonu
- ✓ Haydar ZAFER; Dünya şampiyonu
- ✓ Kazım AYVAZ; Olimpiyat ve Dünya şampiyonu
- ✓ Tevfik YÜCE; Dünya üçüncüsü
- ✓ İbrahim ZENGİN; Olimpiyat ve Dünya ikincisi
- ✓ İbrahim KARABACAK; Dünya üçüncüsü

YAŞAR DOĞU'NUN SPORCULARI BULMASI, SEÇMESİ VE YETİŞTİRMESİ

Yaşar Doğu'nun antrenör ve idareciliğini sistemleştiren en büyük çalışmalarından birisi de; kendisinden bir şeyler beklediği güreşçiyi memleketinden ayırıp geçici olarak evinde barındırır. Daha sonra işe yerleştirmek için kapı kapı dolaşır ve sporcusuna iş temin ederdi.

Yaşar Doğu, sporcusunun yemesi, içmesi, yatması ve barınmasına çok gayret eder, bu ihtiyaçların temini için büyük çaba sarf ederdi. Anadolu'dan gelen güreşçilere açık büfe olarak Ankara Çiçek lokantasını, yatmaları için, Ege Oteli'ni ayarlamıştır. Buraya harcanacak paralarında, yağlı ve karakucak güreşleri organize ederek temin ederdi.

İşe alacağı güreşçiler il ekendisi maç yapar, şampiyon olanlarla maç yaptırır ana göre işe alırdı. Yaşar Doğu dürüst ve geleneklerine bağlıdır. Güreşçilerle ilgilenip, dertlerine çare arayarak ömrünü tüketmiştir. Dünya şampiyonu Ali Yücel'in işe girmesi için devrin Başbakanı Adnan Menderes'e mektup yazmıştır.

Hatır ve gönül için işe girmeye ön ayak olmayan Yaşar Doğu ancak kabiliyetli, haysiyetli, doğrucu ve dürüst güreşçilere yardımcı olur; Herkese değil layık olana merhamet gösterirdi. Zaten bu son özellik, Çağdaş yönetimin biliminin hâlâ üzerinde durduğu en önemli prensiplerden biridir.

Belirtilenlerin yanında, daha isimleri sayılamayacak nice güreşçi, kamu kuruluşlarında Yaşar Doğu'nun özel gayretleri, üst düzeydeki idarecilerle olan olumlu diyalogları sebebiyle gittiği hiçbir yeden boş dönmemiştir.

GÜREŞÇİ TESBİTİNDE BİR BAŞKA HADİSE İSE ŞÖYLE OLMUŞTUR:

Antalya'da yapılan yağlı güreşlerde İsmail Ogan'ı gören Yaşar Doğu, onun, başarılı olacağını sezer ve babasından oğlunu Ankara'ya göndermesini ister. İsmail Ogan'ı göndermeyen babayı bir türlü ikna edemeyen Yaşar Hoca, başka bir formül arar. Hemen Antalya Vali'sine gider. Olayı anlatır, kendisine Türk milleti için yardımcı olmasını ister. Vali'yi ikna eden Hoca, Vali'nin yardımıyla iki jandarmayı yanına alır ve doğruca İsmail Ogan'ın babasına gider. Jandarmadan korkan baba bu işe zoraki razı olmak durumunda kalır. Böylece seçilmiş güreşçi kadrosuna ve Yaşar Doğu'nun himayesine giren İsmail Ogan, Olimpiyat şampiyonu olur.

Osman Şener

Hüseyin Akbaş ile ilgili bir anıyı anlatıyor:

YAŞAR DOĞU HAYATI VE ÖRNEK SPORCULUĞU

Yapmış olduğu başarılı güreşleri ile dikkat çekip, milli takım kampına davet edilen Hüseyin Akbaş, ailesi tarafından koyun çobanlığı için acele memleketi olan Tokat'a geri çağırılır. Olayın teferruatını, milli güreşçilerden Osman Şener'den duyulduğu gibi aktaralım.

Karakucaklarda başarıları ile kabiliyeti görülen Hüseyin Akbaş, milli takım antrenörü Yaşar Doğu tarafından Ankara'ya çağırılır. Koyunlarının bakımı problemi için zor razı olan Akbaş ailesi, kısa süre için Hüseyin Akbaş'ı Ankara'ya gönderirler. Bir süre sonra Hüseyin Akbaş'ın babası mektup yazarak oğlunun geri dönmesini, koyunlarının bakıcısız kaldığını, paralarının olmadığını söyler. Yaşar Hoca, mektubu okur, Hüseyin Akbaş'ın cevabı olarak kendisi, Hüseyin'in ailesine 250 TL ve mektup postalar.

Mektupta rahatının çok iyi olduğunu, şampiyon olacağını, kendilerinin iyi olması temennisini bildirir. Bu mektup babasının eline geçince memnun olur. Babası cevaben, "Sağ ol oğlum, parayı aldım, gelmene gerek yok, şampiyon ol gel!" der. Aynı sene Türkiye şampiyonasında, daha evvelki Olimpiyat ve Dünya şampiyonu Hasan Gemici ve Ahmet Bilek'i yenerek milli takıma girer ve katıldığı ilk Dünya şampiyonasında birincilik kürsüsüne çıkar.

AVRUPA ŞAMPİYONLARIMIZ				
ADI SOYADI	YILI	YERİ	BRANŞI	KİLOSU
GAZANFER BİLGE	1946	STOCHOLM	SERBEST	62
CELAL ATİK	1946	STOCHOLM	SERBEST	67
YAŞAR DOĞU	1946	STOCHOLM	SERBEST	73
YAŞAR DOĞU	1947	PRAG	G.ROMEN	73
ALİ YÜCEL	1949	İSTANBUL	SERBEST	52
NASUH AKAR	1949	İSTANBUL	SERBEST	57
SERVET MERİÇ	1949	İSTANBUL	SERBEST	67
CELAL ATİK	1949	İSTANBUL	SERBEST	73

YAŞAR DOĞU HAYATI VE ÖRNEK SPORCULUĞU

ADİL CANDEMİR	1949	İSTANBUL	SERBEST	87
YAŞAR DOĞU	1949	İSTANBUL	SERBEST	79
MEHMET ESENCELİ	1966	KARLSRUHE	SERBEST	52
HASAN GÜNGÖR	1966	KARLSRUHE	SERBEST	87
TEVFİK KIŞ	1966	ESSEN	G.ROMEN	87
MEHMET ESENCELİ	1967	İSTANBUL	SERBEST	52
HASAN SEVİNÇ	1967	İSTANBUL	SERBEST	57
NİHAT KABANLI	1967	İSTANBUL	SERBEST	63
AHMET AYIK	1967	İSTANBUL	SERBEST	97
SIRRI ACAR	1967	MINSK	G.ROMEN	78
SIRRI ACAR	1968	VASTERAS	G.ROMEN	78
METİN ALAKOÇ	1969	MODENA	G.ROMEN	62
ÖMER TOPUZ	1969	MODENA	G.ROMEN	AĞIR
AHMET AYIK	1970	BERLİN	SERBEST	100
SEFER BAYGIN	1972	KATOWICE	SERBEST	48
REŞİT KARABACAK	1983	BUDAPEŞTE	SERBEST	82

AHMET AK	1989	ANKARA	SERBEST	57
FEVZİ ŞEKER	1990	POZNAN	SERBEST	68
METİN KAPLAN	1991	STUTTGART	SERBEST	62
ALİ KAYALI	1991	STUTTGART	SERBEST	100
SEBAHATTİN ÖZTÜRK	1992	KAPOŞVAR	SERBEST	82
AHMET OREL	1993	İSTANBUL	SERBEST	52
REMZİ MUSAOĞLU	1993	İSTANBUL	SERBEST	57
MAHMUT DEMİR	1993	İSTANBUL	SERBEST	130
MUHARREM DEMİREĞEN	1994	ROMA	SERBEST	62
ŞEREF EROĞLU	1994	ATİNA	G.ROMEN	57
EROL KOYUNCU	1994	ATİNA	G.ROMEN	74
MAHMUT DEMİR	1995	FRIBOURG	SERBEST	130
ŞEREF EROĞLU	1996	BUDAPEŞTE	G.ROMEN	57
NAZMİ AVLUCA	1996	BUDAPEŞTE	G.ROMEN	74
HAMZA YERLİKAYA	1996	BUDAPEŞTE	G.ROMEN	82
MAHMUT DEMİR	1996	BUDAPEŞTE	SERBEST	130
HAMZA YERLİKAYA	1997	FİNLANDİYA	G.ROMEN	85
HAKKI BAŞAR	1997	FİNLANDİYA	G.ROMEN	97
ŞEREF EROĞLU	1998	MINSK	G.ROMEN	63
HAMZA YERLİKAYA	1998	MINSK	G.ROMEN	85
YÜKSEL ŞANLI	1998	BRATISLAVA	SERBEST	69
AYDIN POLAT	1998	BRATISLAVA	SERBEST	130

YAŞAR DOĞU HAYATI VE ÖRNEK SPORCULUĞU

HARUN DOĞAN	1999	RUSYA	SERBEST	58
ŞEREF EROĞLU	2001	İSTANBUL	G-ROMEN	63
HAMZA YERLİKAYA	2001	İSTANBUL	G-ROMEN	85
AHMET GÜLHAN	2001	BUDAPEŞTE	SERBEST	69
HAMZA YERLİKAYA	2002	SEİNOJAKİ	G-ROMEN	84
ŞEREF EROĞLU	2002	SEİNOJAKİ	G-ROMEN	66
ARİF KAMA	2002	BAKU	SERBEST	60
ŞEREF EROĞLU	2003	BELGRAD	G.ROMEN	66

BAYRAM ÖZDEMİR	2004	HAPARANDA	G.ROMEN	55
NAZMİ AVLUCA	2004	HAPARANDA	G.ROMEN	84
TEVFİK ODABAŞI	2004	ANKARA	SERBEST	60
GÖKHAN YAVAŞER	2004	ANKARA	SERBEST	84
AYDIN POLATÇI	2004	ANKARA	SERBEST	120
HAMZA YERLİKAYA	2005	VARNA	G.ROMEN	96
HAMZA YERLİKAYA	2006	MOSKOVA	G.ROMEN	96
İSMAİL GÜZEL	2006	MOSKOVA	G.ROMEN	120
RAMAZAN ŞAHİN	2008	TAMPERE	SERBEST	66
NAVZMİ AVLUCA	2008	TAMPERE	G.ROMEN	84
NAZMİ AVLUCA	2010	BAKÜ	G.ROMEN	84
RIZA KAYAALP	2010	BAKÜ	G.ROMEN	120
FATİH ÇAKIROĞLU	2011	DORTMUNT	SERBEST	120

	TÜRK GÜREŞ TARİHİ DÜNYA ŞAMPİYONALARI 1946-2011 ŞAMPİYONLARIMIZ	

DÜNYA ŞAMPİYONLARIMIZ				
ADI SOYADI	YILI	YERİ	BRANŞI	KİLOSU
MUHARREM CANDAS	1950	STOCHOLM	G.ROMEN	87
ALİ YÜCEL	1951	HELSINKI	SERBEST	50
NASUH AKAR	1951	HELSINKI	SERBEST	
NURETTİN ZAFER	1951	HELSINKI	SERBEST	62
CELAL ATİK	1951	HELSINKI	SERBEST	73
HAYDAR ZAFER	1951	HELSINKI	SERBEST	79

YAŞAR DOĞU HAYATI VE ÖRNEK SPORCULUĞU

YAŞAR DOĞU	1951	HELSINKI	SERBEST	87
HÜSEYİN AKBAŞ	1954	TOKYO	SERBEST	52
MUSTAFA DAĞISTANLI	1954	TOKYO	SERBEST	57
MEHMET KARTAL	1957	İSTANBUL	SERBEST	52
HÜSEYİN AKBAŞ	1957	İSTANBUL	SERBEST	57
MUSTAFA DAĞISTANLI	1957	İSTANBUL	SERBEST	62
HAMİT KAPLAN	1957	İSTANBUL	SERBEST	AĞIR
RIZA DOĞAN	1958	BUDAPEŞTE	G.ROMEN	67
KAZIM AYVAZ	1958	BUDAPEŞTE	G.ROMEN	73
HÜSEYİN AKBAŞ	1959	TAHRAN	SERBEST	57
MUSTAFA DAĞISTANLI	1959	TAHRAN	SERBEST	62
HÜSEYİN AKBAŞ	1962	TOLEDO	SERBEST	57
KAZIM AYVAZ	1962	TOLEDO	G.ROMEN	70
TEVFİK KIŞ	1962	TOLEDO	G.ROMEN	87
CEMAL YANILMAZ	1963	SOFYA	SERBEST	52
TEVFİK KIŞ	1963	HELSINBORG	G.ROMEN	87
AHMET AYIK	1965	MANCHESTER	SERBEST	97
MAHMUT ATALAY	1966	TOLEDO	SERBEST	78
AHMET AYIK	1967	YENİ DELHİ	SERBEST	97
SIRRI ACAR	1967	BÜKREŞ	G.ROMEN	78
ALİ RIZA ALAN	1970	EDMONTON	SERBEST	52
SEBAHATTİN ÖZTÜRK	1993	TORONTO	SERBEST	82
HAMZA YERLİKAYA	1993	STOCHOLM	G.ROMEN	82
TURAN CEYLAN	1994	İSTANBUL	SERBEST	74
MAHMUT DEMİR	1994	İSTANBUL	SERBEST	130
HAMZA YERLİKAYA	1995	PRAG	G.ROMEN	82
HAKKI BAŞAR	1995	PRAG	G.ROMEN	90
ZEKERİYA GÜÇLÜ	1997	KROSNOYARSK	SERBEST	115
ERCAN YILDIZ	1997	WROCLAW	G.ROMEN	54
ŞEREF EROĞLU	1997	WROCLAW	G.ROMEN	63
Nazmi AVLUCA	1999	ATİNA	G.ROMEN	76
HARUN DOĞAN	1999	ANKARA	SERBEST	58
MEHMET ÖZAL	2002	MOSKOVA	G.ROMEN	96

YAŞAR DOĞU HAYATI VE ÖRNEK SPORCULUĞU

RAMAZAN ŞAHİN	2007	BAKÜ	SERBEST	66
SELÇUK ÇEBİ	2009	HERNİNG	G.ROMEN	74
NAZMİ AVLUCA	2009	HERNİNG	G.ROMEN	84
SELÇUK ÇEBİ	2010	MOSKOVA	G.ROMEN	74
RIZA KAYAALP	2011	İSTANBUL	G.ROMEN	120

ADI SOYADI	YILI	YERİ	BRANŞI	KİLOSU
YAŞAR ERKAN	1936	BERLİN	G.ROMEN	61
MEHMET OKTAV	1948	LONDRA	G.ROMEN	62
AHMET KİREÇÇİ)	1948	LONDRA	G.ROMEN	AĞIR
NASUH AKAR	1948	LONDRA	SERBEST	57
GAZANFER BİLGE	1948	LONDRA	SERBEST	62
CELAL ATİK	1948	LONDRA	SERBEST	67
YAŞAR DOĞU	1948	LONDRA	SERBEST	73
HASAN GEMİCİ	1952	HELSİNKİ	SERBEST	52
BAYRAM ŞİT	1952	HELSİNKİ	SERBEST	62
MİTHAT BAYRAK	1956	MELBURN	G.ROMEN	73
HAMİT KAPLAN	1956	MELBURN	SERBEST	AĞIR
MUSTAFA DAĞISTANLI	1956	MELBURN	SERBEST	57
MUSTAFA DAĞISTANLI	1960	ROMA	SERBEST	62
AHMET BİLEK	1960	ROMA	SERBEST	52
HASAN GÜNGÖR	1960	ROMA	SERBEST	79
İSMET ATLI	1960	ROMA	SERBEST	87
MUZAHİR SİLLE	1960	ROMA	G.ROMEN	62
MİTHAT BAYRAK	1960	ROMA	G.ROMEN	73
TEVFİK KIŞ	1960	ROMA	G.ROMEN	87
KAZIM AYVAZ	1964	TOKYO	G.ROMEN	70
İSMAİL OGAN	1964	TOKYO	SERBEST	78
MAHMUT ATALAY	1968	MEXICO	SERBEST	78
AHMET AYIK	1968	MEXICO	SERBEST	97
M. AKİF PİRİM	1992	BARCELONA	G.ROMEN	62
HAMZA YERLİKAYA	1996	ATLANTA	G.ROMEN	82
MAHMUT DEMİR	1996	ATLANTA	SERBEST	130
HAMZA YERLİKAYA	2000	SYDNEY	G.ROMEN	85
RAMAZAN ŞAHİN	2008	PEKİN	SERBEST	66

GÜREŞ SPORUNDAKİ MÜSABAKA

SÜRELERİNİN TARİHİ GELİŞİMİ 1924-2011

1860-1924 Yenişinceye kadar
1924 FRANSA Paris 30 dakika
1928 Hollanda Amsterdam 30 dakika
1932 USA Losangelos 30 dakika
1936 Almanya Berlin 30 dakika
1940 İkinci Dünya savaşı nedeni ile Olimpiyat yapılamadı.
1944 İkinci Dünya savaşı nedeni ile Olimpiyat yapılamadı
1948 İngiltere Londra 30 dakika
Londra olimpiyatlarını takiben 10 dakika Ayakta: 3x2=6 dak.yerde ve 4 dakika ayakta olmak üzere
Güreş 20 dakika olarak sınırlandırıldı. Grekoromen 20 dk. Serbest 15 dakika
1952 Finlandiya Helsinki Grekoromen 20 dk. Serbest 15.dk
1956 Avustralya Melbourne
1960 İtalya Roma
1960 Her iki stildedede 15'er dakika ve yer güreşinin kaldırılışı.
1964 Japonya Tokyo 15'dakika
1968 Meksika Meksiko 15'dakika
Meksika olimpiyatları sonrasında her iki güreşte 12 dakika ve akabinde 9 dakikalık süreye inilmesi

YAŞAR DOĞU HAYATI VE ÖRNEK SPORCULUĞU

1972 Almanya Münih 3x3=9 dakika
1976 Kanada Montreal 3x3=9 dakika
1980 RUSYA Moskova 3x3=9 dakika
1980 Moskova Olimpiyatları sonrası 2x3=6 dakikaya indirildi
1984 Usa Losangelos 6 dakika
1988 Kore Seoul 6 dakika
1988 Seul sonrası 5 dakikalık tek devrelik sisteme Tüm dünyada geçiş
1992 İspanya Barcelona 5 dakika
1996 Usa Atlanta 5 Dakika
1996 Atlanta Olimpiyatları sonrasında alınan karar gereği 1 Ocak 1997 tarihi itibarı ile Dünyada güreş 2x3=6 dakika yani 3'er dakikalık iki devre ve devre arasında 30 sn. dinlenme verilerek yeni bir şekile Fila tarafından getirildi. 2005; 2x3=2'şer dakikalık 3 devre halinde Fila tarafından dönüştürüldü. 2x2 ikişer dakikalık 2 devre eşiklik olursa 2 dakikalık üçüncü periyot uygulanmakta

Not: 1912 Yılında Stocholm'de yapılan Olimpiyat oyunlarında yapılan güreş müsabakalarında ise Estonyalı Martin Klein ile Finlandiyalı Armon Asikainen arasında 76 kğ'da yapılan müsabaka tam 11 saat 40 sürmüştür. Bu uzun rekor aynı zamanda "Guinnes rekorlar kitabı"na girmiştir.

YAŞAR DOĞU HAYATI VE ÖRNEK SPORCULUĞU

GÜREŞTE YILLARA GÖRE FİRDİ PUANLAMA SİSTEMİNİN TARİHİ GELİŞİMİ TAKİM KLASMANINDA PUAN VERİLEN DERECELER										
A	G	B	4	5	6	7	8	9	10	
1										
3	2	1								
6	5	4	3	2	1					
10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	
10 birinci	9 ikinci	8 üçüncü	7 dördüncü	6 beşinci	5 altıncı	4 yedinci	3 sekizinci	2 dokuzuncu	1 onuncu	SIKLET SAYISI 7 ;55-60-66-74-84- 96-120
birinci 10	ikinci 9	üçüncü 8	üçüncü 8	beşinci 6	altıncı 5	yedinci 4	sekizinci 3	dokuzuncu 2	onuncu 1	55-60-66-74-84- 96-120 Kg Pekin olimpiyatları da dahil hal hazırdaki mevcut uygulama

Ferdi olarak elde edilen sıralama takım tasnifinde çok önemli bir yer tutmaktadır. 1928-1948 döneminde ilk üç dışında kalanın hiç puan getirmemesi ardından, 1948-1987 döneminde ilk altı ve en sonunda ise ilk onun klasmana alınması daha çok sporcunun takım sıralamasında puan alması açısından olumlu olmuştur.

- 1-1898-1928 sadece sıkletinde birinci olan sporcular puan alırdı
- 2-1928-1948 sadece ilk üç dereceye giren sporcular puan alırdı
- 3-1948-1987 sadece ilk altı dereceye giren sporcular puan alırdı
- 4-1987-.... sadece ilk 10'a dereceye giren sporcular puan almakta

TÜRK GÜREŞ TARİHİ

TÜRK GÜREŞİNDE OLİMPİYAT ŞAMPİYONLARININ KAÇ YAŞINDA ŞAMPİYON OLDUKLARI İLE İLGİLİ ANALİZ TABLOSU

Sıra No	Adı Soyadı	Doğum Tarihi	Şampiyonadaki Yaşı	Şampiyona Yılı Ve Yeri	Stil	Derece
1	Yaşar Erkan	1912	31	1936 Berlin olimp	Gr	Birinci
2	Mehmet Oktav	1917	31	1948 Londra	Gr	Birinci
3	Ahmet Kireççi	1914	34	1948 Londra	Sr	Birinci
4	Nasuh Akar	1922	26	1948 Londra	Sr	Birinci
5	Gazenfer Bilge	1923	25	1948 Londra	Sr	Birinci
6	Celal Atik	1920	28	1948 Londra	Sr	Birinci
7	Yaşar Doğu	1913	35	1948 Londra	Sr	Birinci
8	Hasan Gemici	1927	25	1952 helsinki	Sr	Birinci
9	Bayram Şit	1930	22	1952 helsinki	Sr	Birinci
10	Hamit Kaplan	1934	22	1956 Melbourn	Sr	Birinci
			26	1960 Roma		İkinci
			30	1964 Tokyo		Üçüncü
11	Mithat Bayrak	1929	27	1956 Melbourn	Gr	Birinci
12	Mithat Bayrak	1929	31	1960 Roma	Gr	Birinci
13	M.Dağıstanlı	1931	25	1956 Melbourn	Sr	Birinci
14	M.Dağıstanlı	1931	29	1960 Roma	Sr	Birinci
15	Ahmet Bilek	1932	28	1960 Roma	Sr	Birinci
16	Hasan Güngör	1934	26	1960 Roma	Sr	Birinci
17	İsmet Atlı	1931	29	1960 Roma	Sr	Birinci
18	Müzahir Sille	1931	29	1960 Roma	Gr	Birinci
19	Tevfik Kış	1934	26	1960 Roma	Gr	Birinci
20	Kazım Ayvaz	1937	27	1964 Tokyo	Gr	Birinci
21	İsmail Ogan	1933	31	1964 Tokyo	Sr	Birinci

YAŞAR DOĞU HAYATI VE ÖRNEK SPORCULUĞU

22	Mahmut Atalay	1934	34	1968 Mexico	Sr	Birinci
23	Ahmet Ayık	1938	30	1968 Mexico	Sr	Birinci
24	M.Akif Pirim	1968	24	1992 Barcelona	Gr	Birinci
25	H. Yerlikaya	1976	20	1996 Atlanta	Gr	Birinci
26	H. Yerlikaya	1976	24	2000 Sydney	Gr	Birinci
27	Mahmut Demir	1970	26	1996 Atlanta	Sr	Birinci
28	Ramazan Şahin	1983	25	2008 Pekin	Sr	Birinci

*Sr: Serbest stil

Gr: Grekoromen stil

İSTATİSTİKLER ;

- İlk Olimpiyat şampiyonumuz: Yaşar Erkan (1936 Berlin Olimpiyatları)
- En genç yaşta Olimpiyat şampiyonu olan: Hamza Yerlikaya (1996 Atlanta) 20 yaşında.
- En ileri Yaşta Olimpiyat şampiyonu olan: Yaşar Doğu (1948 Londra) 35 yaşında
- 2 defa Olimpiyat Şampiyonu olanlar: Mithat Bayrak (1956-1960), Mustafa Dağıstanlı (1956-1960), Hamza Yerlikaya (1996-2000)
- 3 defa Olimpiyat Madalyası alanlar: Hamit Kaplan (1956 birinci), (1960 ikinci), (1964 üçüncü).
- Serbest stildeki Olimpiyat şampiyonları sayısı: 18 altın madalya
- Greko Romen Olimpiyat şampiyonları sayısı: 10 altın madalya

**Bazı Olimpiyat Şampiyonlarımızın
kaç yaşında olimpiyat şampiyonu oldukları analizi**

Adı Soyadı	Şampiyona Tarihi	Şampiyon olduğu yaş
1-Yaşar Doğu	1948	35
2-M.Ahmed Kireççi	1948	34
3-Mahmut Atalay	1968	34
4-Mehmet Oktav	1948	31
5-İsmail Ogan	1964	31
6-Ahmet Ayık	1968	31
7-Celal Atik	1948	28
8-Mithat Bayrak	1956	27
9-Mithat Bayrak	1960	31
10-Nasuh Akar	1948	26
11-İsmet Atlı	1960	29
12-Müzahir Sille	1960	29
13-Ahmet Bilek	1960	29

YAŞAR DOĞU DÖNEMİ YAŞAR DOĞU VE ÖĞRENCİLERİNİN BAŞARILARI

Yaşar DOĞU'nun Dereceleri

- 1939 Oslo Avrupa (Gr) 2., yaş 24, 66 kğ
- 1940 İstanbul Balkan (Gr) 1., yaş 25, 66 kğ
- 1946 Stockholm Avrupa (Sr) 1., yaş 31, 73 kğ
- 1947 Prag Avrupa (GR) 1., yaş 32, 73 kğ
- 1948 Londra Olimpiyat (SR) 1., yaş 33, 73 kğ
- 1949 İstanbul Avrupa (SR) 1., yaş 34, 75 kğ
- 1951 Helsinki Dünya (SR) 1., yaş 36, 87 kğ

Yaşar Doğu'nun öğrencileri

- Mustafa DAĞISTANLI; 2 Olimpiyat, 3 Dünya şampiyonu
- Ahmet AYIK; Olimpiyat, 2 Dünya, 2 Avrupa şampiyonu
- Tevfik KIŞ; Olimpiyat, Dünya ve Avrupa şampiyonu
- Mahmut ATALAY; Olimpiyat ve Dünya şampiyonu
- Müzahir SİLLE; Olimpiyat şampiyonu
- Hüseyin AKBAŞ; 4 Dünya şampiyonu
- Bayram ŞİT; Olimpiyat şampiyonu
- Hasan GÜNGÖR; Olimpiyat ve Avrupa şampiyonu
- İsmail OGAN; Olimpiyat şampiyonu
- İsmet ATLI; Olimpiyat şampiyonu
- Hasan GEMİCİ; Olimpiyat şampiyonu
- Hamit KAPLAN; Olimpiyat ve Dünya şampiyonu
- Ahmet BİLEK; Olimpiyat şampiyonu
- Cemal YANILMAZ; Dünya şampiyonu
- Rıza DOĞAN; Dünya şampiyonu
- Nurettin ZAFER; Dünya şampiyonu
- Haydar ZAFER; Dünya şampiyonu
- Kazım AYVAZ; Olimpiyat ve Dünya şampiyonu
- Tevfik YÜCE; Dünya üçüncüsü
- İbrahim ZENGİN; Olimpiyat ve Dünya ikincisi
- İbrahim KARABACAK; Dünya üçüncüsü
- Bekir Böke; 3 kez Akdeniz oyunları şampiyonu

ULUSLARARASI YAŞAR DOĞU TURNUVALARI

Kayıt altına alınan turnuvalar 1986-2011

İnsanlık tarihi kadar eski olan güreş sporunun dünyada gelişimi ve buna paralel olarak Uluslararası Güreş Federasyonu FİLA'nın belirlediği takvime uygun olarak dünyanın birçok devletinde turnuvalar düzenlenmektedir. Türk güreş tarihinin mümtaz şahsiyetlerinden Avrupa, Dünya ve Olimpiyat şampiyonu Rahmetli Yaşar Doğu Adına ülkemizde her yıl Serbest stilde bir turnuva düzenlenmektedir. Turnuva bazen Yaşar Doğu'nun doğum yeri olan Samsun'da, bazı dönemler İstanbul, İzmir ve son yıllarda Ankara'da organize edilmektedir. Bazı yıllar 20-25 takımın iştiraki ile Avrupa şampiyonaları öncesi bir bakıma bir prova niteliği taşıyan bu turnuvaya başta Kore olmak üzere Amerika, Küba, Macaristan, Bulgaristan, Rusya ve dünya güreşinde söz sahibi birçok ülke iştirak ederek turnuvanın çok çekişmeli olmasını sağlamaktadırlar. Yıllar sonra uluslararası düzeyde meydana gelen ekonomik hadiseler ve turnuva tarihinin geçmiş federasyon döneminde uygun olmayan bir tarihe ertelenmesi sonucunda 2000 yılında 7 takım iştirak etmiş ve turnuva mazarını aratır hale gelmiştir.

YAŞAR DOĞU TURNUVASI İÇİN ÖDÜL SİSTEMİ :

ULUSLARARASI

YAŞAR DOĞU SERBEST GÜREŞ TURNUVASI

1-Türk güreşinin efsanevi ismi Yaşar Doğu anısına 29'uncusu 2-3 Mart 2001 tarihlerinde Ankara'da yapılan turnuvaya 7 ülke katılmıştır. Geçtiğimiz yıllarda 20-25 ülkenin katılımı ile büyük rağbet gören turnuvanın tekrar Grand prix pozisyonuna getirmek için özendirici tedbirlerin alınması gerekmektedir. Bu nedenle sponsor marifeti ve özel sektör desteği ile 2002 yılı ve müteakip yıllarda yapılacak Yaşar Doğu turnuvası için ödül sistemi aşağıda belirtilmiştir.

2-Hakeza aynı şekilde iyi rağbet gören Vehbi Emre Turnuvası'nın da grand prix statüsüne kavuşturulması için aynı sistemin her iki turnuvada uygulanması

3-Yaşar Doğu ve Vehbi Emre Turnuvalarında Türk takımları serbest ve grekoromende takım halinde birinci olursa; takım, antrenör ve masörleri 3000\$ serbest, 3000 \$ grekoromen ayrı ayrı ödül alırlar

***SERBEST STİL İÇİN 8 SIKLET TE İLK ÜÇE GİREN 24 SPORCU
GREKOROMEN İÇİN 8 SIKLET TE İLK ÜÇE GİREN 24 SPORCU***

YAŞAR DOĞU HAYATI VE ÖRNEK SPORCULUĞU

54kğ -58kğ -63kğ -69kğ -76kğ -85kğ -97kğ -130kğ serbest için

1'İNCİ OLAN SPORCU.....	1500 \$
2'NCİ OLAN SPORCU	750 \$
3'ÜNCÜ OLAN SPORCU	500 \$
Toplam.....	2750\$

Toplam 24 sporcu X 2750 \$= 22.000 \$

GREKOROMEN STİL VEHBİ EMRE TURNUVASI İÇİN

1'İNCİ OLAN SPORCU	1500\$
2'NCİ OLAN SPORCU	750\$
3'ÜNCÜ OLAN SPORCU	500\$
Toplam... <u>Toplam 24 sporcu X2750\$=</u>	<u>22000 \$</u>

1-YAŞAR DOĞU SERBEST STİL ÖDÜLÜ.	22.000\$
2- VEHBİ EMRE ÖDÜLÜ.....	22.000\$
3- Takım halinde serbest-grekoromen şampiyonluğu	6.000\$
Toplam her iki turnuva için ödül tutarı:	50.000\$

Ödül Sistemi:

Ödül Sistemini Hazırlayan:

Avni Tarhan-E.Milli takım antrenörü

2001-2004 döneminde Federasyon Başkanlığı yapan Osman Şansal, döneminde hazırlanmış ve bu yıla kadar uygulanmış gelmiştir. 1997 yılında sebebi belirsiz bir şekilde ödül sistemi aniden kaldırılmıştır. Yeniden devreye giren Osman Şansal yukarıda hazırlanan sistemi Genel Müdürlük ile görüşerek turnuvanın çok daha düzenli ve çok katılımın yeniden sağlanmasına sebebiyet vermiştir.

Uluslararası Yaşar Doğu Turnuvası'nın daha görkemli bir hale gelmesi ve uluslararası literatürde Avrupa şampiyonası öncesi Uzakdoğu dahil bir çok ülkenin iştiraki ile yapılan bu turnuvanın daha cazip bir hale getirilmesi bir çok güreşin ileri olduğu ülkede yapıldığı gibi güreşlere ödül konması düşünülmüştür.

Bu ödül sisteminin konulması dönemin Federasyon Başkanı Osman Şansal Bey, bu çalışmaların yapılmasına ön ayak olmuş ve turnuvanın ödül sistemini dönemin spor teşkilatına onaylatmıştır. Yine turnuvanın Grand-prix statüsüne alınmasını da temin etmiştir. Böylece büyük şampiyon adına yapılan bu turnuva 15 ila 25 ülkenin katılım

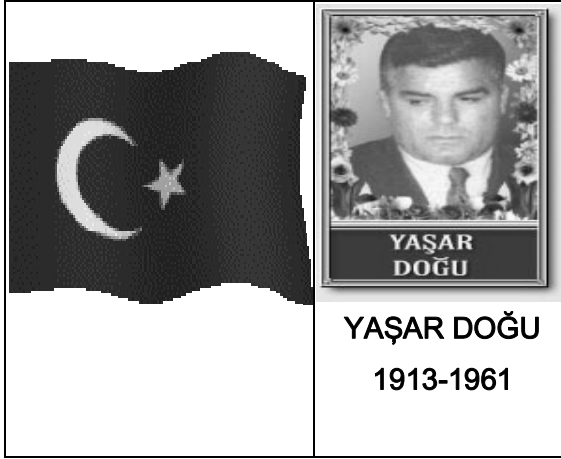
YAŞAR DOĞU HAYATI VE ÖRNEK SPORCULUĞU

yaptığı çok önemli bir konuma kavuşmuş bulunmaktadır. Turnuva zaman zaman İstanbul ve Ankara illerimizde düzenlenmektedir. Yaşar Doğu'nun yaşadığı evin, mezarının Ankara'da olması gibi sosyal nedenlerden dolayı turnuvanın Ankara'da yapılması güreş kamuoyu tarafından da benimsenmektedir.

YAŞAR DOĞUNUN MÜSABAKALARININ ANALİZİ

Organizasyon	İŞTİRAK VE MÜSABAKA SONUÇLARI								MADALYA			
	işt	TG	EG	SG	TM	HM	SM	Toplam	A	G	B	T
Olimpiyat	1	3		2				6				1
Dünya Şamp	1	2		2				4				1
Avrupa Şamp	4	10	1	8			1	20				4
Akdeniz Oy								-				
Balkan	1	3						3				1
Genel Toplam	7	18	4	10	-	-	1	33	6	1		7
S.No	Tarih	Yer	Şampiyona		Stil		Sıklet	Derece				
1	1939	Oslo	Avrupa		Grekoromen		66	2				
2	1940	İstanbul	Balkan		Grekoromen		66	1				
3	1946	Stockholm	Avrupa		Serbest		73	1				
4	1947	Prag	Avrupa		Grekoromen		73	1				
5	1948	Londra	Olimpiyat		Serbest		73	1				
6	1949	İstanbul	Avrupa		Serbest		79	1				
7	1951	Helsinki	Dünya		Serbest		87	1				

TOPLAM: 66-73-79-87 kg olmak üzere 4 sıklette yapmış olduğu 47 müsabakadan çoğunluğu tuşla olmak üzere 47 müsabakadan 46 sını kazanmış ve hayatı boyunca özel turnuva milli maçlarda tek yenilgiyi 1939 yılında Oslo da yapılan Avrupa grekoromen şampiyonasında almış ve onun dışında yenilgi yüzü görmemiştir. 47 müsabakada normal süre olarak 690 dakika minderde kalması gerekirken 372 dakika 26 saniyede tamamlamıştır. Buda onun çok tuşçu bir yeteneğe sahip olduğunun bir göstergesidir.

YAŞAR DOĞU

1913 yılında Samsun'un Kavak ilçesine bağlı Karlı köyünde dünyaya gelen Yaşar Doğu, 1936 yılında Ankara'da askerliğini yaparken minder güreşine başladı. İlk antrenörlüğünü Faik Dura (Arap Hoca) yaptı. Biz şimdi çok başarılı bir çizgisi olan bu örnek şampiyonumuzun derecelerine bir göz atalım; 1936 (Grekoromen Avrupa 2'ncisi), 1940 grekoromen Balkan 1'ncisi, 1946 Stockholm serbest stil Avrupa şampiyonu, 1947 Prag serbest stil Avrupa şampiyonu, 1948 Londra Olimpiyat Oyunları şampiyonu, 1949 serbest stil Avrupa şampiyonu, 1951 Helsinki'de yapılan Dünya şampiyonasında Dünya şampiyonu. Evet güreş yaptığı yıllar içinde toplam altı altın bir gümüş olmak üzere toplam 7 madalya kazandı. Ay-yıldızlı mayo ile çıkmış olduğu 47 müsabakadan 33'nü tuşla 11'ni ittifakla ve ikisini ekseriyetle kazanarak büyük bir başarıya imza attı. Güreş yaptığı o dönemden günümüze kadar taraflı tarafsız herkes tarafından Türk güreşinin en örnek insanı olarak kabul edilen Yaşar Hoca 15 Aralık 1955 senesinde milli takım ile birlikte İsveç'te bulunurken ağır bir kalp krizi geçirdi. Yurda döndükten sonra doktorlarının ikazlarına rağmen yinede çok sevdiği ve güreş ve güreşçi evlatlarından kopamadı. Hastalık onun temposunu hiçte düşürmedi hasta yatağından kalkarak antrenmanlara gitti durmadı çalıştı. Büyük üstad 8 Ocak 1961 günü ebediyete irtihal ettiğinde henüz 48 yaşında idi. Çok genç yaşta aramızdan ayrılan doğu nesiller ve asırlar boyu Türk gibi kuvvetli imajının baş mimarı olarak ebediyeten gönüllerde yaşayacaktır. Gerek sporculuk gerekse antrenörlük yaşantısında inançlı ve ibadetli tarzı ile herkesin çok sevdiği Yaşar Hoca, Anadolu'dan bulup getirerek

yetiştirdiği şampiyonlar ile de Türk güreşini Dünya platformuna taşıdı. Hayatı boyunca nefsi için hiçbir gayret içinde olmayan doğu her zaman sporcuları için canını ortaya koydu. Nitekim vefat ettiğinde hiçbir mal varlığı bırakmadı. Oysa isteseydi ona büyük devletimiz her şeyi verirdi. Ama o nefsi için değil devamlı sporcuları için istedi. Onlara ev, aş, iş buldu ve şampiyon yaptı. Bana göre gerek sporculuğu gerek örnek insanlığı gerekse antrenörlük hayatındaki babacan kişiliği ile Türk güreşinin en mümtaz şahsiyetlerinden biri idi, o. O, bu aziz millet için canını hiçe saydı ve millet için tüm gücünü ortaya koydu

RAHMETLİ YAŞAR DOĞU İLE İLGİLİ BİR HATIRA :

Bir hatıra: "O zamanlar Jandarmagücü'nün komatanydım. Bir gün Gölbaşı'na gidiyordum. Rahmetli Yaşar Doğu ile karşılaştık. Bana nereye gittiğimi sordu. Gölbaşı'na, cevabını alınca. "Ben, de oraya gidiyorum, istersen birlikte gidelim, Hocam." dedi. Baktım elinde bir çuvala doldurulmuş odunlar vardı. Birlikte yola çıktık. Yolda, Yaşar Hoca'ya sordum: "Hayırdır, hocam odunlarla ne yapacaksınız? Milli takım hocası Yaşar Doğu'nun cevabı: "Biraz sonra ciğer parelerim gelip antrenman yapacaklar. Sonra duş almaları lâzım. Bu odunları; sobayı yakıp, onlara su ısıtmak için yanımda götürüyorum." oldu. Gölbaşı'ndaki antrenman yerine geldik Yaşar Hoca hemen pencereleri açtı, salonu havalandırmaya başladı. Sonra yanında getirdiği paketten iğne iplik çıkardı ve minderlerin kenarlarındaki yırtıkları dikmeye başladı. O zamanlar şimdiki gibi kaliteli minderler yoktu. Dediği laf şu oldu: "Antrenman sırasında minderin yırtık bölümündeki toz ve pislikler güreşçilerin ağızlarına geliyor ve hastalanmalarına yol açıyor. Birisinin bu yırtıkları dikmesi lazım. Bizim güreş ailemizde anne olmadığına göre, baba olarak benim dikmem icabeder ki, evlatlarım hastalanmasınlar." Yaşar Doğu, böyle bir insan, böylesine sporcularına sahip çıkan bir antrenördü. Bu anı Eski Spordan Sorumlu Devlet Bakanı Yücel Seçkiner'in 8 Ocak 1998 tarihinde Yaşar Doğu'yu anma töreninde yapmış olduğu konuşmasının yayınlandığı Türk Güreş Vakfı dergisinden alınmıştır.

**OLİMPİYAT OYUNLARINDA
ŞAMPİYONLARIN YAŞ ORTALAMALARI**

Srb ve Greko Romen Yaş gruplarının genel ortalaması 26.79

OLİMPİYAT OYUNLARI	GREKO ROMEN	SERBEST GÜREŞ
1896 Athens	26.91	
1906 Athens	24.92	
1904 St.Louis		24.69
1908 London	25.72	23.16
1912 Stockholm	26.66	
1920 Antwerp	32.91	25.03
1924 Paris	28.03	25.23
1928 Amsterdam	26.80	28.21
1932 Los Angeles	31.80	27.53
1936 Berlin	28.18	29.61
1948 London	29.16	28.85
1952 Helsinki	28.43	28.37
1956 Melbourne	27.90	25.49
1960 Rome	28.08	26.80
1964 Tokyo	26.56	26.52
1968 Mexico City	27.62	29.19
1972 Munich	27.2	25.84
1976 Montreal	25.51	25.23
1980 Moscow	26.31	23.63
1984 Los Angeles	25.69	24.83
1988 Seoul	25.26	27.25
1992 Barcelona	24.89	26.67
1996 Atlanta	26.02	26.62
2000 Sydney	27.09	25.83
2004 Athens	24.38	25.21
SR&GR Ortalaması	27.15	26.42

**DÜNYADA EN GENÇ YAŞTA
OLİMPİYAT ŞAMPİYONU OLANLARIN YAŞ ANALİZLERİ**

Dünya’da en genç yaşta Olimpiyat şampiyonu olan güreşçiler:

GÜREŞÇİ	YAŞ	Olimpiyatlar	KG
Saban Trstena, YUG	19.6	1984 Los Angeles	FS 52 kg
Suren Nalbandyan, USSR	20.13	1976 Montreal	GR 68 kg
Yerlikaya Hamza, TUR	20.13	1996 Atlanta	GR 82 kg
Shazam Safin, USSR	20.30	1952 Helsinki	GR 67 kg
Sanasar Oganesyanyan, USSR	20.48	1980 Moscow	FS 90 kg
Magomedgasan Abushev	20.71	1980 Moscow	FS 62 kg
Alexander Karelin, USSR	21.00	1988 Seoul	GR 100+ kg
Il Kim, PRK	21.02	1992 Barcelona	FS 48 kg
Varteres Samourgashev	21.03	2000 Sydney	GR 63 kg
George de Relwyskow, GBR	21.06	1908 London	FS 66.6 kg
Bouvaisa Saitiev, RUS	21.39	1996 Atlanta	FS 74 kg

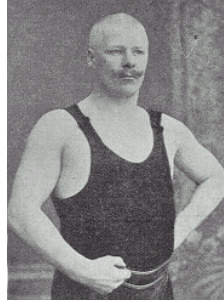
**DÜNYADA EN İLERİ YAŞTA OLİMPİYAT ŞAMPİYONU
OLAN 10 GÜREŞÇİ**

Dünya’da tüm zamanlar da en ileri yaşta Olimpiyat şampiyonu olan şampiyonlar

10 Güreşçinin en ileri yaşta Olimpiyat şampiyonlukları			
Adolf Lindfors FIN	41.52	1920 Antwerp	GR 82+ kg
Anatoli Roschtschin USSR	40.49	1972 Munich	GR 100+ kg
Arsen Mekokishvili USSR	40.27	1952 Helsinki	FS 87+ kg
Gyula Bobis HUN	38.81	1948 London	FS 87+ kg
Johanes Kotkas USSR	37.48	1952 Helsinki	GR 100+ kg
Kaarlo Anttilla FIN	36.85	1924 Paris	GR 62 kg
Carl Westergren SWE	36.80	1932 Los Angeles	GR 87+ kg
Valentin Jordanov BUL	36.51	1996 Atlanta	FS 52 kg
Kaarlo Maekinen FIN	36.21	1928 Amsterdam	FS 56 kg
Claes Johansen SWE	35.78	1920 Antwerp	GR 82.5 kg

TÜM ZAMANLARIN EN YAŞLI ŞAMPİYONU

Adolf Lindfors, 1920 – Antwerp Olimpiyat Oyunları şampiyonluğunu:

41.52 Yaşında kazandı

1948 LONDRA OLİMPİYAT OYUNLARI TÜRK GÜREŞİNDE EN İLERİ YAŞTA OLİMPİYAT ŞAMPİYONU

ADI : YAŞAR DOĞU

GÜREŞTİĞİ KG : 73 KG

Bu sitlette katılan . 16 GÜREŞÇİ

ÇEKTİĞİ KURA : 6

MÜSABAKALARI : Londra'da 73 kğ'da 16 güreşçi arasında 6 numaralı kura çeken Yaşar Doğu:

MACAR: KALMAN SAVORİ (7 dakika 40 saniye)

AVUSTRALYALI: Richard GERARD (4 dk 07 saniyede)

HİNDİSTANLI: A.BUHARGAVA (2.dk 58 sn de)

İRANLI : Abbas ZANDİ (4 dakika 5 Saniye)

MISIRLI : Adel MUSTAFA (4 dakika 50 saniye) gibi büyük güreşçileri "tuşla" yendi.

1 Temmuz 1913 doğumlu Yaşar DOĞU, 35.09 Yaş ortalaması ile Türk güreş tarihinde en ileri yaş grubunda Olimpiyat şampiyonu olan tek sembol sporcumuzdur.

ÖZGEÇMİŞ

Adı ve Soyadı

: Prof.Dr. Gazanfer DOĞU

Doğum Yeri

: Ankara, 1957

Medeni Durumu

: Evli

İş Adresi

:A.İ.B.Ü.Beden Eğitimi ve Spor

Yüksekokulu, Bolu.

YAŞAR DOĞU YU TANIYORMUYUZ?

DOĞUM

Yaşar Doğu, 1913 yılında Kavak ilçesine bağlı Karlı Köyünde doğdu. Balkan Savaşı gazisi olan Yaşarın babası Gazi Osman Çavuş İkinci Dünya Savaşı sırasında ihtiyat askeri olarak çağrıldığı cepheden dönemedi. Beş yıl, Osman Çavuş'un dönüşünü bekleyen annesi kocasının şehadetinden emin olarak baba ocağına Emirli köyüne döndü.

Yaşar Doğu'nun çocukluk yılları dedesi (annesinin babası) Emirlili Arif Çavuş, Karlı'daki amcası Hakkı Bey ve Suluova,

Amasya'nın Kurnaz köyünde oturan halası yanında olmak üzere üç ayrı yerde geçmiştir.

GÜREŞ YAŞAMI

Çocuk yaşlarda harmanlarda güreşmeye başlayan Yaşar DOĞU Samsun, Amasya, Tokat ve Çorum illerini kapsayan bölgede köy düğünlerinde karakucak güreşerek geliştirdi, pehlivan oldu.

Yaşar Doğu, 1936 yılında Ankara'da askerliğini yaparken Ankara Güneş Güreş Kulübü'ne girdi ve minder güreşine başladı. 1938 yılında askerliğini bitirdi ve Ankara'da kalarak kulübü adına güreşlere katılmaya başladı.

Milli takım antrenörü Onni Pellinen onu ilk gördüğünde stilini beğenerek milli takıma aldı. Artık, Yaşar Doğu, özlemlerle beklediği ay-yıldızlı mayoyu giyerek Türk milli takımına hasretle beklenen dereceler kazandıracak ve güreş tarihimizin efsane kahramanları arasına girecektir.

MÜSABAKALARI

Yaşar Doğu'nun ay-yıldızlı mayo ile (serbest ve grekoromen olmak üzere her iki stilde ve dört farklı sıklıtte) yaptığı müsabakalara ve aldığı derecelere baktığımızda şöyle bir gurur tablosu ile karşılaşırız.

- 22- 29 Nisan 1939 Oslo Avrupa grekoromen güreş şampiyonasında 66 kg'da Avrupa II. si
- 1940 İstanbul Balkan şampiyonasında serbest stilde ve 66 kg'da Balkan şampiyonu
- 1946 Stockholm Avrupa serbest güreş şampiyonasında 73 kg'da Avrupa Şampiyonu
- 1947 Prag Avrupa grekoromen güreş şampiyonasında 73 kg'da Avrupa Şampiyonu
- 1948 Londra Olimpiyatlarında serbest stilde ve 73 kg'da Olimpiyat şampiyonu
- 1949 İstanbul Avrupa serbest güreş şampiyonasında 79 kg'da Avrupa Şampiyonu
- 1951 Helsinki Dünya serbest güreş şampiyonasında 87 kg'da Dünya Şampiyonu
- 22-29 Nisan 1939'da Oslo'da yapılan Avrupa grekoromen şampiyonasında ilk kez ay-yıldızlı mayoyu giydi. 66 kiloda güreşiyordu. İlk güreşini Danimarkalı Meyer ile yaptı ve ittifakla kazandı. İkinci rakibi Estonyalı Toots idi. Bu güreşle ömrünün ilk

ve son yenilgisini aldı. Sayı ile yenilmişti. Uluslararası minderlerde Yaşar Doğu'yu yenmiş olmak sadece Estonyalı Toots'a nasip olmuştu. Bu turnuvada Yaşar Doğu, Norveçli ve İsveçli rakiplerini de yenerek Avrupa grekoromen ikincisi oldu. Bundan sonra artık zaferler zaferleri, şampiyonluklar şampiyonlukları izledi.

- 1940 yılında İstanbul'da Çemberlitaş Sineması'nda yapılan Balkan şampiyonasında üç tuşla galibiyet alarak Balkan Şampiyonu oldu. Araya İkinci Dünya Savaşı girmiş ve 1946 yılına kadar milli takımımız uluslararası müsabakalara katılamamıştır.
- 1946 yılında Stocholm'de Avrupa serbest güreş şampiyonası yapılıyordu. Yaşar Doğu yaptığı altı güreşte de rakiplerini yenerek Avrupa şampiyonu oldu.
- 1947 yılında Prag'da Avrupa grekoromen şampiyonası yapılıyordu. Onun Türk güreş tarihine altın harflerle geçen en büyük olayı bu şampiyonadaki final maçı olmuştu. Bir yıl önce serbest stilde Avrupa şampiyonu olan Yaşar Doğu grekoromen stilde de Avrupa şampiyonu olmaya kararlıydı. 73 kiloda güreşiyordu. İlk güreşini İtalyan Şampiyonu karşısında tuşla kazandı. Peşinden Holandalı ve Mısırlı rakiplerini de Yaşar Doğu tuşla yendi. Dördüncü rakibi ev sahibi Çekoslovak güreşçisi de tuşla yenildi. Şampiyonluk için tek engel kalmıştı. Finali meşhur Sovyet Güreşçisi Kozarsky ile yapacaktı. Hakemler demirperde ülkelerinden oluşmuş ve sovyet güreşçiyi favori görüyorlardı. Yaşar Doğu soyunma odasında iki rekât namaz kıldı. Mindere çıktı. Zor bir güreş olacağını biliyordu. İyi başladı güreşe hatta kısa zamanda tuşunu yaptı. Ne var ki, hakemler tuşu vermedi. Bir kez daha taktı Kle'yi vurdu, bastırdı, tuş. Ama hakemler bu tuşu da vermediler. Kızdı bir "Lahavle" çekti ve yeniden girdi güreşe. Bu işi tüm dünyanın kabul edeceği biçimde bitirmekten başka çare kalmadığını görüyordu. Şu halde tartışmasız bir iş yapmalıydı. İndirdi rakibini, çevirdi, köprüyü kurmasına izin verdi. Kırmadı köprüyü, bekledi ve belden başına doğru, kanırttı, rakibinin iyice alını otursun mindere diye, yüklenip köprüyü kırmak işten değildi. Üstelik Nuri Hoca ve takım arkadaşları kenardan bağıriyordu: "Bastır, kır köprüsünü." O, rakibini başını kaldırmadan ve takati kesilinceye kadar minderin üstünde sürdürmeye kararlıydı. Minder kenarına yaklaşan rakibini kavradı, ortaya çevirdi. Tekrar öldürücü sürme başladı. Sovyet

Kozarsky'nin alını kanlar içinde kalmıştı. Alın derisi hepten soyulmuştu. Bir kez daha kavradı. Rakibin belini bastırды, hakemler Rus güreşçisi kadar çaresizdi. Başları önlerine düşmüş ve tuş kararı verildi. Şampiyon Yaşar Doğu üzgündü. “Hakemlerin haksızlığının cezasını pehlivan çekti. Oysa yiğit ve yağız bir adamdı.” diyordu.

- 1948 yılındaki Londra Olimpiyat şampiyonluğu Yaşar Doğu'nun güreş hayatının en büyük olayı oldu. İlk dört güreşinde Hintli, İranlı, Macar, Avusturyalı rakiplerini tuşla yendikten sonra final de karşısına gelen Amerikalı Merill'i devamlı kaçak güreştiği için yakalayıp tuş yapamadı, sayı ile yenerek Olimpiyat şampiyonu oldu.
- 1949 yılında Avrupa serbest güreş şampiyonası İstanbul'da yapıldı. Yaşar Doğu Türk milli takımının 79 kilo elemanı idi. Belçika, Fransız ve Mısırlı rakiplerini tuşla ve finalde İsveçli Gromberk'i sayı ile yenerek bir kez daha Avrupa şampiyonu oldu.

Aynı zamanda Türk takımı, takım halinde Avrupa şampiyonu olmuştu. Takım kaptanı Yaşar Doğu idi. O yıl Cumhurbaşkanı İsmet İnönü tarafından Avrupa şampiyonu olan takıma verilmek üzere Türk güreşinin sembol adamı Yaşar Doğu'nun bir boy-heykeli şampiyonluk kupası olarak hazırlanmıştı. Bu şampiyonada Yaşar Doğu kupa olarak kendi heykelini kucaklamıştı. Böyle bir onur herhalde dünyada hiçbir sporcuya nasip olmamıştır.

- 1951 yılında Helsinki Dünya şampiyonası yapılmaktadır. Yaşar Doğu otuz sekiz yaşındadır ve kilosu 87'ye çıkmıştır. Yaşar Doğu'nun boyu ve kolları kısa olduğu için bu kiloda güreşmesi çok güçlü. Rakiplerini teker teker yenerek ömrünün ilk ve son Dünya şampiyonluğunu kazandı.

Bu yenilmez güreşçi, güreş yaptığı süre içinde bir tek Dünya şampiyonasına katılmak şansına ulaştı. Onun içindir ki, Yaşar Doğu'nun arşivlere geçmiş bir Dünya şampiyonluğu vardır.

Yaşar Doğu ay-yıldızlı mayo ile 47 güreş yaptı. Bu güreşlerin yalnız birinde ilk ay-yıldızlı mayo ile katıldığı 1939 Osla Avrupa grekoromen güreş şampiyonasında sayı ile bir yenilgi aldı. Kazandığı 46 güreşin 33'ünü tuşla kazandı. Kazandığı 46 güreşin normal zaman toplamı 659 dakika olduğu halde yaptığı tuşlar nedeniyle bu süre 372 dakika 26 saniye olarak gerçekleşmiştir.

Yaşar Doğu Milli Olimpiyat Komitesi'nce (Başkan Burhan Felek) 1952 yılında “profesyonel” ilan edildi ve Helsinki Olimpiyatlarına katılamadı.

ANTRENÖRLÜĞÜ

1952 yılından sonra Türk güreşine Antrenör olarak hizmet etmeye başladı. Genç güreşçilere verdiği taktik, disiplin dinamizm, inanç, ruh ve anlayış sayesinde çok sayıda şampiyonlar yetiştirmiş, güreşin devleri arasına girmiştir.

15 Aralık 1955 yılında milli takım antrenörü olarak İsveç'te bulunurken ağır kalp krizi geçirdi. Uzun bir bakımdan sonra kesin dinlenme ve iyi bakım önerisi ile hastaneden çıktı. Fakat yurda döndükten sonra genç güreşçileri yetiştirmek için çalışmaya devam etti.

Yeni bir kriz 8 Ocak 1961 günü dünyanın en güçlü bileğini, yenilmez Pehlivan Yaşar Doğu'yu ebedi âleme götürdü.

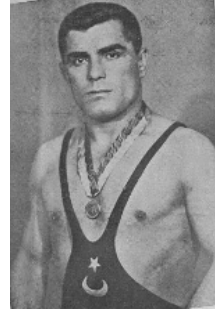
Türk tarihinde pek çok ünlü şampiyonlar yer almış ve bu şampiyonların başarılarını nesilden nesile intikâl eden menkıbelerle anıla gelmiştir. Bunların içinde bir güreşçide bulunması gereken üstün vasıfların tümünü kendine toplayan Yaşar Doğu'nun ayır bir yeri vardır. Ayrıca uluslararası alanda kazanmış olduğu başarılar kendisine erişilmez güç ve bir mevki sağlamıştır.

Yaşar Doğu, efendiliği, sportmenliği, güreş tekniği, milli ve manevi değerlere bağlılığı, güreş konusundaki bilgi ve hizmetleri ile ahlaki meziyetleri nedeniyle sadece Türk milletinin değil diğer dünya uluslarının da kalplerinde müstesna bir yer almıştır.

Yaşar Doğu, çok dürüst, hayatında ağzına hiç içki ve sigara koymayan, maddiyata önem vermeyen gösterişi sevmeyen, her hareketiyle insana güven veren, mütevazı ve dindar bir insandı. Ağzından kırıncı kötü söz çıkmayan, çok cömert, ahlaklı ve hırslı bir sporcu idi.

Yaşar Doğu, gerçek bir Türk pehlivanının yaşantısını temsil ettiği gibi eski Türk pehlivanlık geleneğini de devam ettirmiştir. Güreş için hiçbir karşılık beklemeden çok şeyler yapması bir fedakârlık ve vatanseverlik örneğidir.

Yaşar Doğu, yalnız Türkiye'nin değil bütün dünya ülkelerinin kuvvetine hayran olduğu bir şampiyonumuzdur. Ülkemizde güreş sporuna eleman yetiştirmek için gösterdiği mücadele ve gayret güreşte kazandığı şampiyonluklar kadar kıymetlidir.

Yaşar Doğu'nun aktif olarak güreşi bıraktıktan sonra kıyıya köşeye çekilmeyip, güreşimize sahip çıkması onu diğer şampiyonlardan ayırır. Yaşar Doğu'nun antrenörlük vasıfları incelendiğinde onun çok iyi bir kabiliyet seçicisi olduğu görülür.1952 yılında Ankara'da Maltepe Gölbaşı Sineması altında kurduğu "Ankara Güreş Kulübüne" adım adım gezdiği Anadolu'dan tespit ettiği kabiliyeti gençler getirerek çalıştırmış, onlara iş bulmuş ve bunlar içerisinde şampiyonlar çıkarmıştır.

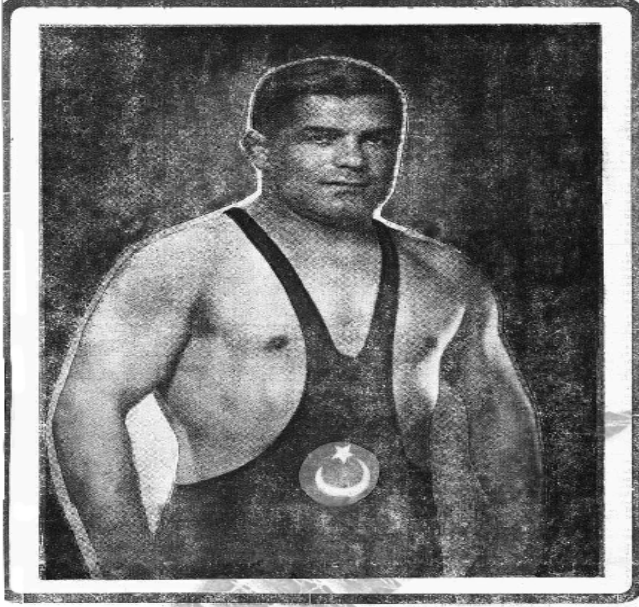
"Yaşar Doğu sistemi bir Ekoldür. Çünkü:

1. Ferdi spor olan güreşi disiplin, dayanışma, istikrar ve otoriteye dayalı takım sporu haline sokmuştur.
2. Toplayıcı vasfı ile güreşe gönül verenleri bütünleştirmiştir.
3. Çalışkanlığı, azmi, inancı, inandırıcılığı, güzel ahlakı, vatan ve millet aşkı, mütevazılığı, fedakârlığı, âdilliği, yardım severliği ile etrafına meslek ve spor ahlâkı dağıtmış ve örnek olmuştur.
4. Mükemmel organizasyon kurması, düşünce ve faaliyetlerinin yaygın destek görmesi(Karakuş, Seydi, Cumhuriyet dönemi Türk güreşinde Yaşar Doğu'nun yeri, önemi, etkisi; Yüksek Lisans Tezi Marmara Üniversitesi, 1990).

"Yaşar Doğu Ekolü" dediğimiz bu disiplinli çalışma sayesinde Türkiye'de şampiyonluk yarışı başlamıştır. Yaşar Doğu'nun vefatından sonra bu sitemin başarılı sonuçları 1968 yılına kadar devam etmiştir. Yaşar Doğu'dan sonra güreşten koptuk. Yaşar Doğu'nun vefatından sonra hep bir Yaşar Doğu beklemiştiz; gitsin Anadolu'dan şampiyon olabilecek değerleri bulsun, işe yerleştirsün, kalacak yer temin etsin, çalıştırsın ve şampiyonlar çıkarsın diye.

Bir inanç abidesiydi o, mindere çıktığında Türk milletini arkasında hissediyor, güreş minderini savaş meydanı gibi görüyor rakibine bu inanç ve duygu çemberi içerisinde saldırıyordu. Kükremiş aslan kesiliyordu minderde. Pençesine düşen rakibinin iflah olma şansı yoktu. Yetiştirdiği güreşçilere de aynı şuuru, aynı inancı, aynı disiplini yerleştirmiştir. Ruhu Şad Olsun.

Bölüm-1-

Yaşar Doğu HATIRALARINI ANLATIYOR!

Dünya şampiyonlarında Türk gücünün timsali halinde zaferler yaratan, güçlü yüzlere müsabakada bir kere daha sırtı yere gelmiş büyük Türk şampiyonunun hayatı

YAŞAR DOĞU adını nasıl aldım?

Babamı hatırlamıyorum. Ben 5-6 aylık bir çocukken cepheye gönderilen babam bir daha geriye dönmemiş...

[Bu anıların emel kitabına ve terimce hakları Milliyete adına mahfuzdur.]

Bir kere daha sırtı yere gelmeden Yaşar'ın Karlı köyünde doğduğu ev (Foto: Milliyet)

— I —
Ben Yaşar Doğu. Burğünden, İbrahim aMilliyet' editörlerimizin editör müdürlüğüne yazdığım. Emeğinizi yazdığım, yani Milliyet'e yazdığım en hararetli

bir zamanında Saman'ın Karvayı her zaman bağlı Karlı köyünde dünyaya geldim. Babamın adı Osman, annemin adı Feride'dir.
Babamın babasının yazı de-

demini adı Pıtaç imiş. Ateşli Kalkan'ın oğlu ve Çayır'ın kardeşi benim babamın dedem Pıtaç, 95 harfili diye anılan Türk... Bir Savaş şampiyonu. (Devranı No. 788, 1 de)

© 2009 Doğan Gazetecilik A.Ş.

YAŞAR DOĞU HATIRALARINI ANLATIYOR YAŞAR DOĞU ADINI NASIL ALDIM?

(1 Ekim 1952 Milliyet)

Bölüm-1-1Ekim-1952

YAŞAR DOĞU'NUN KENDİ DİLİNDEN:

Babamı hatırlamıyorum. Ben, beş-altı yaşlarında bir çocukken cepheye gönderilen babam bir daha geriye dönmemiş.

Ben, 1915 yılında yani Birinci Dünya Harbi'nin en hararetli bir zamanında Samsun'un Kavak kazasına bağlı Karlı köyünde dünyaya gelmişim. Babamın adı Osman, annemin adı Feride'dir. Babamın babasının adı, yani dedemin adı PİTAÇ'ıdır. Aslen Kafkasyalı olan ve GUGE (Demirci) kabilesine mensup bulunan dedem Pitaç 93 Harbi diye anılan Türk, Rus savaşı sırasında Samsun tarafına hicret etmiş ve bu bölgenin güzel köylerinden biri olan Karlı'ya yerleşmiş. Babam Osman, bu Karlı köyünde doğmuş. Burada büyümüş evlenme çağına gelince Karlı'ya çok yakın bir köy olan emirli halkı sakinlerinden bicanzade Arif Çavuş'un kızı Feride'ye göz koymuş,

Bizzat anamdan ve diğer yakınlarımdan öğrendiğime göre Emirli köyü yakınlarında sürüsünü otlatan babam, anamı gördükçe takılırmış, kısa zamanda anamın gönlünü kazanan babam, bilahare köy adetlerine uyarak dünür göndermiş ve Allahın emri, Peygamberin kavli ile onu istetmiş. Karşı tarafında razı olması üzerine düğün dernek yapılmış ve böylece evlenmişler. Dedem Pitaç'ın ne zaman öldüğünü bilmiyorum. Anam: "Biz babanla evlendikten bir müddet sonra öldü. Nur içinde yatsın. Çok iyi bir insandı." diyor.

Babamla anamın dünyaya ilk defa bir kız çocukları gelmiş ve bir yaşlarında iken hastalanarak ölmüş. İki sene kadar sonrada ben doğmuşum. Bizim taraflarda adettir. İlk çocuğu ölmüş olanlar bilahare dünyaya gelen çocuklarına ömürleri uzun olsun diye "Yaşar" adını verirler. Bu geleneğe uyarak bana "Yaşar" adını koymuşlar.

Allah ömrünü uzun etsin. Çok sevdiğim anam halen sağdır. Samsunda, doğduğu ve büyüdüğü köy olan Emirli'de oturmaktadır. Babamı hiç tanımıyor ve hatırlamıyorum. Ben doğmadan bir müddet evvel Balkan Harbi'nden dönmüş olan babam. Beni şöyle doya doya görüp sevememiş. Galiba beş-altı aylık İbrahim çocukmuşum ki, babamı tekrar askere almışlar ve Birinci Dünya Harbi'nin en hararetli bir devrinde cepheye göndermişler. Giderken anama sıkı sıkı tembihte bulunmuş aman Feride oğlana iyi bak, gözüm arkada kalmasın. Şayet sağ salim dönmek kısmet olur da Yaşar'ın baba dediğini duyarsam andım olsun bir kurban keseyim demiş.

Böyle diyen ve köyden ayrılan babama bir daha geriye dönmek kısmet olmamış. Nerede ne zaman ve nasıl öldüğünü kimseler bilmiyor.

Zavallı babacığımı hatırlamıyorum ama gözümün önünde canlandırabiliyorum. Babamı sık sık anama sorar, tarif ettirirdim. Orta boylu, esmerce, normal vucutlu ve çok şakacı bir adammış. Onun da şimdi anam gibi sağ olmasını ve benim bu günlerimi görmesini çok isterdim.

Babam köyden ayrılıp cepheye gittikten sonra aradan üç yıl kadar geçmiş. Onun geriye dönmediğini gören ve dönmeyeceğine kanaat getiren anam, gelin geldiği evin kapısına nihayet kilidi asmış ve benide yanına alarak Emirli köyüne, anası ile babasının yanına gitmiş.

Ben, o günleri hayal mayal hatırlıyorum. O tarihlerde dedem Arif Çavuş75-80, ninem de 65-70 yaşlarında idiler.

Ben, beş altı yaşlarında idim ki anam ikinci defa evlendi. Genç yaşta dul kalmış olan anamı birçok kimseler istemiş; fakat o hiç birini kabul etmemişti. Ancak konu komşunun ve hısım akrabanın devamlı ısrarları karşısında aynı köyden Kamil Efendi adında orta yaşta biriyle evlendi.

Adı gibi kâmil ve iyi kalpli bir kimse olan ve üvey babam da üç beş yıl sonra tutulduğu bir hastalıktan kurtulamayarak hakkın rahmetine kavuştu ve arkada üç erkek çocuğu bıraktı. Üvey kardeşlerim halen köyümüzde oturmakta ve işleri güçleriyle meşgul olmaktadırlar. Bir zamanla onlarda güreşe merak sardılarsa da fazla başarı gösteremediler.

2 Ekim 1952 -Bölüm-2

*Yaşar Doğu
Hatıralarını
Anlatıyor!*

Dünya minderlerinde Türk gücünün timsali halinde zaferler yaratan, girdiği yüzlerce müsabakada bir kere dahi sirti yere gelmeyen büyük Türk güreşçisinin hayatı

YAŞAR DOĞU adını nasıl aldım?

Babamı hatırlıyamıyorum. Ben 5-6 aylık bir çocukken cephaye gönderilen babam bir daha geriye dönmemiştir. Ben dünyaya gayet gülbüz olarak gelmişim ve çabuk serpilmişim kuvvetimin ve güreş merakımın da dedem Arif çavuşa çıktığı anlaşıyor

[Bu yazıların bütün hakları «Milliyet» adına mahfuzdur.]

— 2 —
Ben, Yaşar Doğu... Bugünden itibaren «Milliyet» sütunlarında sizlere hayatımı anlatacağım. 1915 yılında, yani Birinci Dünya Harbisi'nin en hararetli bir zamanında Samsun'un Kavak kasabasında Samsun'un Karlı köyünde dünyaya gelmişim. Babamın adı Osman, anneminki adı Feride'dir.
Babamın babasının, yani dedemin adı Pıtaç imiş. Aniden Kafkasları olan ve Güreze kabilesine mensup babamın dedem Pıtaç, 93 harbi diye anılan Türk — Rus savaşı sırasında Samsun tarafına hareket etmiş ve bu bölgenin güzel köylerinden biri olan Karlı'ya yerleşmiş.
Babam Osman, bu Karlı köyünde doğmuştu. (Devamı 2. sayfa 1. de)

Yaşar Doğu'nun büyüdüğü Emirli köyü (Foto: Milliyet)

© 2009 Doğan Gazetecilik A.Ş.

MİLLİYET Gaztesi - 2 Ekim 1952

YAŞAR DOĞU ADINI NASIL ALDIM

Babamı hatırlamıyorum. Ben beş-altı aylık bir çocukken cepheye gönderilen babam dir daha geriye dönmemiş. Ben dünyaya gayet gürbüz olarak gelmişim ve çabuk gelişmişim, kuvvetimin ve güreş merakımın da dedem Arif Çavuş'a çektiği anlaşılıyor. Birkaç güreş meraklısı olmakla beraber gerek ana gerekse baba tarafımda öyle tanınmış meşhur bir pehlivan yokmuş. Yalnız dedem Arif çavuş boylu pozlu ve korkunç denecek bir kuvvete sahip bir adammış. Güreşten anlar, pehlivanlığın bütün inceliklerini bilirmiş. Vakıa sık sık güreş yapmazmış. Ama bir defa da soyunup ortaya çıktı mı benim diyen baba yiğitler karşısında duramazmış.

Gayet iyi hatırlıyor ve dedemin cidden kuvvetli bir adam olduğunu anlıyorum. 85 yaşlarında iken baltasını eline alarak oduna gider ve delikanlıların kaldıramadığı yükleri kaldırır, bir taraftan diğer tarafa atıverirdi.

Esasen güreş şevkini bana ilk veren, teşvik ve himaye eden dedem olmuştur. Bu günkü varlığımı dedeme medyunum dersem kat'iyen yalan söylememiş ve mübalağa yapmamış olurum.

Anamla beraber Karlı'dan, Emirli'ye geldiğimiz zaman dedem beni kucağına alıp uzun uzun sevip okşamış:

“Sen benim hem torunum hemde oğlumsun.” demişti. Ben onu aynı şekilde hem dede hemde baba olarak sevdim. Adeta onun gölgesi haline gelmişim. Bütün gün peşinden ayrılmaz, o nereye giderse bende oraya giderdim. Hatta geceleri dahi onunla aynı yatakma yatmak isterdim de anam:

Deden rahatsız oluyor, diye beni zorla zapt ederdi.

Bizim köylerde kahve, meyhane, içki, kumar nedir bilmezler. Yaşlılar yazsa cami avlusunda veya bir ağaç altında, kış ise caminin içinde veya köyün meydanında toplanırlardı.

Bu toplantılarda muhabbet edilir, hikâyeler anlatılır, köyün işleri konuşulur, gençlere nasihatlar verilir ve vaktin hoşça geçirilmesine çalışılırdı.

İşte böyle halkın toplu bulunduğu anlarda dedemin aklına eser ve beni akranlarımdan bir çocukla güreştirirdi. Teşvik içinde güreşe başlamadan evvel şöyle derdi:

-Göreyim seni Yaşar. Yenersene sana bir çil kuruş var. O zamanın bir kuruşu beş-altı yaşlarındaki bir köy çocuğu için küçüksenmeyecek bir para idi. Bu bir kuruşla bir bakkaldan, üzüm, incir, leblebi veya şeker alabilirdim.

Artık bende heyecan başlardı. Hem dedemin aferinini hem de vaat ettiği bir kuruşu almak için bütün gücümle hasmımın üzerine atılır ve onu mağlup etmeye çalışırdım.

Karşıma çıkarılanı yendiğim zaman pekiyi tabii mesele yoktu. Fakat bir de yenildiğim zaman iş kötüye varırdı. Bir defa kuruşu alamazdım. Sonrada yenildiğime kızsrdı, dedem:

“Ben sana paça kapmasını böyle mi öğrettim? Dediğimi yapsaydın yenilmezdin. Haydi, çekil karşımdan gözümü görünme.” diye beni eve gönderirdi.

Tabii eve gözyaşları içinde hıçkırığa hıçkırığa giderdim. Fakat o günden sonra da beni yenen çocuğun peşine düşer onunla ikinci defa güreşmek için fırsat kollardım. Yine yenilsem bundan yılmaz ve üçüncü defa güreş yapmak için hazırlanırdım, onu yeninceye kadar.

O zaman vaat ettiği kuruşu çıkarıp avucuma koyan dedem, şöyle derdi: “Sende bu inat ve hırs varken ilerde muhakkak iyi pehlivan olursun.”

Büyük şampiyonu Yaşar Doğu'nun 1 Ekim 1952 tarihinden başlamak üzere Milliyet gazetesi tarafından 13 Kasım 1952 tarihine kadar çok uzun kapsamlı ve Yaşar Hoca'nın birebir kendi ifadesi ile mülakat yayınlanmıştır. Kitaptaki sayfa sınırı düşünülerek değerli okurlarımız için tefrikanın Milliyet gazetesi yöneticilerinin yardımı ve müsaadeleri ile ilk iki bölüm kitaba alınmıştır. Bu iki bölümde de belirtildiği gibi Yaşar Doğu, dedesi Pitaç'ın 1893 Kafkas Harbi sırasında Kafkasya'dan Anadolu'ya hicretinden Yaşar Hoca bahsetmektedir. Bizzatihi yapmış olduğum araştırmalarda Yaşar Doğu Hoca'nın soyu Rusya Federasyonu Kabartay Balkar Özerk Cumhuriyeti'nin Başkenti Nalçik şehrine bağlı Altud köyünde halen yaşamaktadırlar. Türk milleti ve Türk güreşi için canını veren sembol şampiyon Yaşar Doğu'nun bu zamana kadar hiçbir kayıta bulunmayan birçok bilgiyi bu kitapta bulacağınızı ümit ediyorum.

3 Ekim 1952 / Milliyet

Üçüncü bölüm:

Yaşar Doğu
HATIRALARINI
Anlatıyor

Dünya minderlerinde Türk gücünü timsali halde safeler yaratan, girdiği yüzlerce müsabakada bir kere dahi sırtı yere gelmeyen büyük Türk güreşçisinin hayatı

Daha 6 yaşında iken nasıl güreşirdim ?

Henüz küçükken dedem Eicanzade Arif Çavuş beni halk toplulukları önünde güreştirir ve: "Göreyim seni Yaşar, yenersen sana bir çil kuruş var,, derdi

— 3 —

DÜNKÜ KISMIN BULASATI
Yaşar Doğu 1918 yılında Sarı-
mönü Kavak kasabasının başlı-
kârli köyünde dünyaya gelmiş-
tir. Babasının adı Osman, ana-
asının adı Feridedir.

Yaşar Doğu babasının hatıra-
masındadır. Zira o henüz 6-7
aylık bir çocukken babası Os-
man Birinci Dünya Harbinde
askere alınmış ve bir daha da
geriye dönmemiştir.

Kocasının bu hasatı Akbetti
İzerine Yaşarı yanına alan ana-
ası Emirli köyüne babası Arif
Çavuşun yanına gitmiştir. Güçlü
kuvvetli ve güreş meraklısı bir
kimsne olan Arif Çavuş torunu
Yaşarı güreşe teşvik etmiş ve
küçük yaşta onun gü-
reşirmeye başlamıştır.

Memleketimizin birçok yer-
lerinden olduğu vechile bizim
tarafımızda da bugün ve bil-
[Devam Sa. 7 Ska. 1 de]

Yaşar Doğu'nun annesi Feride Doğu (Foto: Milliyet)

Memleketimizin birçok yerlerinden veçhile bizim taraflarda düğün ve bilhassa bayramlarda güreşler tertip edilir. Bizim köy yani büyüyüp yetiştiğim Emirli köyü aşağı mahalle, yukarı mahalle ve bir de “Öte geç” dediğimiz orta mahalle olmak üzere üç kısma ayrılmaktadır.

Biz yukarı mahallede otururuz. Esasen yukarı mahalle sakinlerini bizim hısım akrabalar teşkil etmektedir.

Çocukluğum sırasında bu üç mahalle arasında müthiş bir ziddiyet vardı. Beş-altı yaşından tutun da artık on beş-on altı yaşına basmış ve delikanlılık çağına erişmiş olan çocuklar arasında hep iddialı güreşler yapılır ve alt alta üste boğuşulurdu.

Bu arada bazen da kavgaya tutuşur ve taş muharebesi yapardık. İşin tuhafı bu kavgalara mahallelerin köpekleri de iştirak eder ve birbirlerini ısırarak kan revan içinde bırakırlardı. Yetişen büyükler çocukları zorla ayırırlardı. Bilahare bizlerde köpeklerin arasına girer ve onları ayırıp yatıştırırdık.

Burada şunu söylemek isterim ki ben şahsen böyle kavgalara bayılırdım. Mesela kavga öte geçe ve aşağı mahalle arasında olsun ben bir kenara çekilip seyirci kalmaz ve muhakkak surette taraflardan birine yardıma koşar ve bu surette kavgaya girmiş olurum.

Şimdi birazda bizim köyün güreşçilerinden ve hususiyetlerinden bahs edelim. Köyümüzde birinin kızı veya oğlu evleneceği zaman birkaç ay evvelinden hazırlığa başlanır ve bu münasebetle bir de güreş tertip edilirdi. Yine bir ay evvelinden civar köylerdeki tanınmış pehlivanlara ve keza düğün sahibinin hısım ve ahbablarına haber gönderilir ve kendileri düğüne davet edilirdi.

Böyle günlerde köy hakiki bir bayram havası içinde çalkalanırdı. Sıra güreşlere gelince köyün pehlivanları ile dıştan gelen pehlivanlar kapışırlardı.

Bir de ramazan ve kurban bayramı münasebetiyle güreşler tetip olunur ki bu bir âlemdir. Birazda bundan bahsedelim. Bizim Emirli köyüne çok yakın olan ilice isimli bir köy vardır ki buranın camii yoktur. İliceliler bayram ve cuma namazlarını eda etmek için bizim köye gelirler.

Bayram günleri iliceliler ile Emirliler arasında hep birlikte namazı kılar ve sonrada hep birlikte güreşin yapılacağı meydana gidilirdi. Gerek düğün ve gerek bayram güreşlerinde ortaya ilk defa 5-6 yaşlarındaki çocuklar çıkarılırdı.

Bayram güreşlerinde güreşen ve galip gelen çocuğa mükâfat olarak yuvarlanıp top haline getirilmiş bir top helva verirlerdi. Bu bizim tarafların yıllardan beri sürüp gelen âdetidir ve halende tatbik edilmektedir.

Allah rahmet eylesin dedem Arif Çavuş gerek bayram ve gerek düğün münasebetiyle yapılan bütün güreşlere beni muhakkak surette iştirak ettirirdi. Küçükken helvayı çok severdim. Bu sebeple mümkün

olduğu kadar çok çocuk yenmek ve buna göre helva topu almak isterdim. Beş altı helva topu birden kazandığım çok olurdu.

Seyirciler küçüklerin güreşinden de büyüklerin güreşi kadar zevk alır, heyecana kapılırlardı. İki çocuk boğuşurken küçük pehlivanların yakınları, baba, amca, dayı veya ağabeyleri gırtlaklarının bütün kuvveti ile bağırır, küçükleri teşvik ederlerdi:

- Haydi, Hasan paçaya dal!
- Olmadı, bir daha...
- Vur sarmayı.
- Bastır, kaldırma altından...
- Sıkı dur, Mehmet acele etme.
- Korkma, gırtlakla...

Ben, güreşirken dedemde aynı şekilde heyecanlanıp bağırır ve bana akıl verirdi. Küçük ken yani 5-6 yaşlarımda iken yaptığım güreşlerin bir kısmını ve o zamanki rakiplerimi hatırlıyabiliyorum. En mühim hasmım Koca Kâmil adında birinin oğlu olan Mıstık idi. Benden iki yaş kadar büyük olan Mıstık, güçlü kuvvetli, gürbüz bir çocuktur.

Ben, kendi akranlarımı hep yendiğim cihetle, attık karşıma Mıstık'ı çıkarmaya başlamışlardı. Onunla uzun uzun boğuşur sonunda yenilirdim. Buna, yani yenik düşmeye pek içerlemezdim; ama bizi seyreden büyüklerin alayları beni deli divane ederdi.

Yenildin mi hemen başlarlardı:

- Vah, vah Yaşar, yine yenildi.
- Tuhh ...ayıp be. Arif Çavuş seni yenilsin diye mi besliyor?
- Bir de pehlivanım diye ortaya çıkmışsın. Senden pehlivan olur mu hiç?

Bu sözler karşısında hırşımdan ne yapacağımı bilemez hüngür, hüngür ağlardım. Daha fazla üstüme varırlarsa bu defa Mıstık'a hücum eder ve beni niye yendin diye onunla kavga etmeye kalkışırđım.

Bir söz vardır. Yenilen pehlivan yenişe doymaz derler. Anlaşılan bende öyle imişim. Güreşe doymazdım. Hele yenildiğim zamanlar.

Koca Kâmil'in oğlu Mıstık beni bir sene boyunca yendi durdu. Fakat sekiz yaşlarına geldiğim zaman onuda kolayca yenmeye intikamımı doya doya almaya başladım. On yaşına geldiğim zaman Emirli'deki bütün akranlarımı ve hatta benden bir iki yaş büyük olan bütün çocukları yeniyordum.

Bu sıralarda karşıma yeni bir rakip diktiler. Bu İlice köyü halkından Kâmil adında bir çocuktur. Benden üç yaş kadar büyük olan Kamil'in vucudu da benden irice idi. O da köyündeki bütün akranlarımı yenmişti.

Bir bayram günü idi. Ben bütün hasımlarımı yenmiş ve çekilip bir köşeye oturmıştım. Bilâhare ortaya bizden 3-4 yaş büyük olanlar çıktılar. İliceli Kamil'de kısa zaman hasımlarını yenmişti. Bunun üzerine beni Kâmil'le güreştirmeye karar vermişler.

Bu iş hiç te hoşuma gitmemişti. Kamil'i kendimden çok iri ve yaşlı görüyor, onunla güreşmeyi pek göze alamıyordum. Fakat bizim köylülerin bunun için ucunda ölüm yok ya, diye ısrar etmeleri üzerine nihayet ortaya çıktım.

Kâmil ile tam yarım saat boğuştuk. Nihayet biri çift paça dalarak beni sırt üstü yere yıktı ve yendi. O gün çok fena olmuştum. Bilâhare Kâmil'le 2-3 güreş daha yaptık ben her seferinde yendi.

Aradan iki yıl geçmiş ve ben 12-13 o da 14-15 yaşlarına gelmiştik ki, yine bir bayram günü bizim köyde onunla güreşe tutuştuk. Bu defa onu yenivermiştim. Hem de kısa zamanda. Sonraları Kâmil ile 7-8 defa daha güreştik. Her seferinde de onu evire çevire yendim. Bunun üzerine bir daha karşıma çıkmadı.

İşte ben böyle bir muhitte ve küçük yaştan itibaren boğuşa boğuşa yetiştim.

4 Ekim 1952 / Milliyet

BÖLÜM-4-

Yaşar Doğu HATIRALARINI Anlatıyor

Dünya minderlerinde Türk gücünün timsali halinde zaferler yaratan, girdiği yüzlerce müsabakada bir kere dahi sırtı yere gelmeyen büyük Türk güreşçisinin hayatı

İlk acım: Dedem Arif Çavuşun ölümü

15 yaşlarına geldiğim zaman birden serpilmiş ve akranlarım arasında sivrilmişim.. Komşularım anama:
"- Aman Feride, Yaşara iyi bak, ilerde yaman bir pehlivan olacak," derlermiş

[Bu yazıların bütün hakları «Milliyet» adına mahfuzdur.]

- 4 - ÇIKAN KISIMLARIN HULASASI

Yaşar Doğu 1916 yılında Samsumun Kavak kazasına bağlı Karlı köyünde dünyaya gelmiştir. Babasının adı Osman, anasının adı Feridedir.

Yaşar Doğu babasını hatırlamamaktadır. Zira o henüz 6-7 aylık bir çocuktken babası Osman Birinci Dünya Harbinde asker almış ve bir daha da geriye dönmemiştir.

Kocasının bu hazin akubeti üzerine Yaşarı beraberine alan anası Feride köyüne babası Arif Çavuşun yanına gitmiştir. Güçlü kuvvetli ve güreş meraklısı bir kimse olan Arif Çavuş torunu Yaşarı güreşe teşvik etmiş ve küçük yaşta itibaren onu gü-

[Devam Sa. 7 Sü. 1 de]

Yaşar Doğu'nun Emirli köyünde büyüdüğü ev

© 2009 Doğan Gazetecilik A.Ş.

İLK ACIM: DEDEM ARİF ÇAVUŞUN ÖLÜMÜ

On beş yaşlarına geldiğim zaman birden iyi gelişmiş ve akranlarım arasında sivrilmişim. Komşularım anama: “Aman Feride, Yaşar’a iyi bak, ilerde yaman bir pehlivan olacak!” derlermiş.

Her insanın hayatta asla unutamadığı acı ve tatlı hatıraları olur. Benimde asla unutmadığım tatlı günlerim yeni güreştiğim kuvvetli bir hasmımı mağlup ettiğim zamanlardır.

Acı hatıralara gelince, ben, ilk acıyı on yaşlarında iken dedem Arif Çavuş öldüğü zaman hissettim. Nemem öldüğü zaman 4-5 yaşlarında imişim.

O günleri pek hatırlayamıyorum. Fakat dedem vefat ettiği zaman her şeyi bilecek yaşta idim. Hastalanıp bir gün yatmış ve bir gece sabaha karşı ölmüştü.

Günlerce ağladım. Ağızıma bir lokma ekme koymadım. Aylarca güreşmedim. Dedem, olmadıktan sonra ne diye güreşeyim, derdim.

Kim olduğunu şimdi iyice hatırlamıyorum. Ancak akrabalarımızdan biri olduğunu biliyorum. Yaşlıca bir kimse idi. Bir gün beni dizinin dibine oturttu ve uzun uzadıya nasihatlar bulunduktan sonra şöyle dedi: “Bak Yaşar, deden öldü; fakat ölenle, ölünmez. Şayet dedeni memnun etmek, onun ruhunu şad etmek istiyorsan güreş ve iyi bir pehlivan olmaya çalış. Malüma o, senin iyi bir pehlian olmanı isterdi.” Bu sözlerin üzerimdeki tesiri çok büyük oldu. Bir müddet sonra dedemi memnun etmek için güreşmeye ve öneme gelenle boğuşmaya başladım. Artık koca meydanlar bana dar geliyordu.

12 yaşımı aştıktan sonra elim kolum, yüzüm ve dizlerim yara ebereden kurtulmaz oldu. O kadar ki bazı geceler acıdan gözüme uyku dahi girmezdi.

Haklı olarak sebep, diyeceksiniz. Anlatayım, evvelce de söylediğim gibi güreşi ve boğuşmayı çok sever, ekseriyetle de benden 3-4 yaş büyük olanlarla kapışırđım. Yaşca olduğu gibi vücutça da benden üstün olan hasımlarım gözümü yıldırım maksadı ile beni yerden yere çalar ve muhtelif yerlerimin sıyrılıp kanamasına sebebiyet verirlerdi.

Mamafih hiç birisi de beni yıldırım hususunda muradına nail olamadı. Kan revan içinde kalır; fakat ertesi gün yine beni o hale sokan kimsenin karşısına dikilirdim. Bu durum, 14-15 yaşına gelinceye kadar devam etti. Onbeş yaşlarına gelince birden gelişmeye başladım. Vucut teşekkülâtım sür’atle inkişaf ediyordu. Artık akranlarım arasından sivrilmiş ve benimle güreşmeyi göze alanları uzun uzun düşündürmeye başlamıştım.

Anam, benim bu haşarı hallerimden son derece şikayetçi idi. Benim güreşmemi kat'iyen istemez ve vazgeçireceğim, diye uğraşır dururdu.

Anamın beni güreştirmemek istemesinin sebebini çok seneler sonra ve bizzat kendisinden öğrendim. Ben, henüz iki üç yaşlarında iken doğduğum köy olan Karlı'da bir düğün güreşi olmuş ve ortaya çıkan pehlivanlardan bisinin kolu kırılmış. Merhametli ve yufka yürekli bir kadın olan anam, gördüğü bu manzara karşısında fenalaşıp baygınlık geçirmiş ve üç beş gün hasta yatmış. Aradan yıllar geçmesine rağmen hâlâ o hadisenin tesiri altında kalan anam, günün birinde benim de bir yerimin kırılabilceğini düşünerek korkar ve sırf bu sebeple beni güreşmekten vaz geçirmeye çalışmış.

Bizim tarafların güreşine karakucak usulü derler. Yani bizim pehlivanlar yağlanmadan güreşirler. Bu güreşte yeniş meselesi daha ciddidir. Hasmın sırtı yere yapıştırılır ve göbeği yıldız görür. Buna, çivi yukarı derler. Pehlivanlarımız ayaklarına kısıbet veya kıldan yapılmış bir don giyerler. Kıldan yapılan bu donlar çok sağlamdır ve zamanımızın lasteks naylonlarına benzer, giyen adamın bacağına iyice yapışır.

Halen serbest ve grekoromen güreşlerde pehlivanlar sıkletlerine göre ayrılır ve aynı ağırlıktaki kimseler birbirileriyle güreştirilir. Yağlı güreşlere gelince, sınıflar şu şekilde ayrılmaktadır: deste, Küçük orta, Büyük orta, başaltı ve baş.

Bizim taraflarda, yani karakucak güreşi yapılan yerlerde ise sınıflama şöyledir:

PEŞKİR, Buraya 13-14 ve 15 yaşlarındaki çocuklar iştirak eder

DESTE : 15 Yaşını aşan ve peşkiri kurtaranlar buna tutarlar.

ÜÇ BASTI: Desteyi kurtaran ve yaşları 17-18'i bulmuş olanlar burada güreşirler

KÜÇÜK ORTA

BÜYÜK ORTA

BAŞ

Bu sınıflandırma okkaya göre değil tecrübeye göre yapılır. Bu hesaba göre bitden fazla olarak peşkir ve üç bastı sınıfı vardır. Buna mukabil başaltı sınıfı yoktur. Büyük ortayı kurtaran pehlivanlar doğrudan doğruya başta güreşirler.

Karakucak ve yağ usulünde güreş müddeti tahdid edilmemiştir. Güreş ya hasmın yenilmesi, yahutta pes etmesi ile sona erer. Berabere kalmak diye bir şey yoktur. Yalnız baş pehlivanların güreşi çok uzar da ortalık kararır gece bastırırsa, hakem heyeti güreşi bıraktırır ve ödülü, yani galip gelene verilecek hediyesi iki pehlivan arasında taksim eder.

Şimdi tekrar mevzumuza dönelim. On dört yaşlarıma geldiğim zaman peşkiri kurtarmış ve desteye çıkmaya başlamıştım. İki sene kadar destede boğuştum ve 16-17 yaşlarına geldiğim zaman üç bastıya çıktım. Artık pehlivanlığın yolunu tutmuştum.

Bizde âdettir. Peşkiri kurtarıp desteye ve bilâhare üç bastıya çıkmaya başlayanlara “Pehlivan” sıfatı verilir. Daha doğrusu deste ve üç bastıda başarı göstermeye başlayanlar “Pehlivan” unvanını taşımaya hak kazanmış olurlar. Artık bu hakka bende sahip olmuşum

Gerek bizim köyün gerek civar köylerin halkı gördükleri yerde bana “Yaşar” değil sadece “Pehlivan” diyorlardı.

İlk zamanlar benim güreşmeme mâni olmak isteyen anam da eskisi kadar şiddetli davranmıyor ve hareketlerimi hoş görüyordu.

Anamdaki bu değişikliğe sebep, konu komşunun sözleri ve telkinleri olmuş. Güreşlerimi görüp takdir eden komşular, bilhassa teyze abla, nene dediğim kimseler anamı gördükçe şöyle derlermiş: “Aman Feride, Yaşar’a iyi bak. Yemesine, içmesine, dikkat et. Şimdiden belli ilerde iyi bir pehlivan olacak. Allah nardan saklasın maşallahını eksik etme.” Bu sözlerin tesiri altında kalan anam vakıa bir hayli yumuşamıştı. Ama yine de ara sıra da aksilik yapmaktan ve güreşmeme mâni olmaktan geri kalmazdı.

Bilhassa civar köylerdeki güreşlerden birine gideceğim zaman yüzünü asar ve “işlerimiz yüz üstü kalıyor, ben, tek başıma altından kalkamam.” diye beni göndermek istemezdi. Fakat ben bununda çaresini ve kolayını bulmuştum. Anam tek bir aksilik çıkarıp da güreşmeme engel olmasın diye her tarafa koşar ve ortalıkta yapacak iş bırakmamaya çalışırdım.

5 Ekim 1952 / Milliyet
Bölüm-5

Yaşar Doğu HATIRALARINI Anlatıyor

Dünya minderlerinde Türk gücünün timsali halinde zaferler yaratan, girdiği yüzlerce müsabakada bir kere dahi sırtı yere gelmeyen büyük Türk güreşçisinin hayatı

Beddua almaktan son derece korkarım

Bizim taraflarda bir Başpehlivanın hatırı büyüktür. Ona, bir ağıdan daha çok itibar ederler. Bu sebeple iyi bir pehlivan olmayı aklıma koymuş ve ona göre çalışmaya başlamıştım.

[Bu yazıların bütün hakları «Milliyet» adına mahfuzdur]

— 5 —

Hiç unutmam bir yaz günü idi. Ekinleri kesmiş ve çoğunu ambara yerleştirmiştik. O günlerde yakın köylerden birinde bir güreş oldu. Bu güreşe ben de gitmek istiyordum ve bunun için can atıyordum.

Anam ileri ileri sürüp te güreşe gitmeme mâni olmasın diye bir gece sabaha kadar uyumadım ve geri kalan mahsulü ve samanları taşıyıp ambara yerleştirdim. Fakat bu kâfi değildi. Anama itiraz kapısı bırakmamalı idim. Bu defa inekle bir kaç keçiyi sağdım ve sütlerini yayığa doldurup yağını çıkardım. Bilâhare tek-

[Devam Sa. 7 Sâ. 1 de]

Yaşar Doğu, annesi (solda) ve teyzesi ile beraber

© 2009 Doğan Gazetecilik A.Ş.

BEDDUA ALMAKTAN SON DERECE KORKARIM

Bizim oralarda bir Başpehlivanın hatırı büyüktür. Ona, bir ağadan daha çok itibar ederler. Bu sebeple iyi bir pehlivan olmayı aklıma koymuş ve ona göre çalışmağa başlamıştım. Hiç unutmam bir yaz günü idi. Ekinleri kesmiş ve çoğunu ambara yerleştirmiştik. O günlerde yakın köylerden birinde bir güreş oldu. Bu güreşe bende gitmek istiyor ve bunun için can atıyordum.

Anam ileri ileri sürüp de güreşe gitmeme mâni olmasın diye bir gece sabaha kadar uyuyamadım ve geri kalan mahsülü samanları taşıyıp ambara yerleştirdim. Fakat bu kâfi değildi. Anama itiraz kapısı bırakmamalı idim. Bu defa inekle birkaç keçiyi sağdım ve sütlerini yayığa doldurup yağını çıkardım. Bilâhare tekne başına oturup hamur yoğurdum. Ekmek ve çörek yaptım

Anam o gece aşağı mahalledeki bir akrabamıza gitmiş ve gece orada yatmıştı. Sabahleyin eve geldiği zaman göğsümü gere gere:

Ana dedim ben bugün öğleden sonra Aşağı Çirişli köyüne gideceğim.

(Derhal kaşlarını çatarak sordu?)

-Ne varmış orada?

-Güreş var.

-Sana ne güreşten?

-Bana ne olur mu hiç, ben de güreşeceğim.

(Hemen hissettim anam güreşe gitmemi istemiyor ve bahane arıyordu. Bir an düşündükten sonra kat'ı bir ifade ile)

-Olmaz dedi, işimiz var.

-Ne işimiz var?

-Buğdaylar ortada kaldı.

(Gülümseyerek cevap verdim.)

-Ortada kalan bir şey yok. Ben buğdayları da samanları da ambara taşıdım.

(Anam bir anda şaşırı vermişti. Hayretle Sordu:)

-Sahi mi söylüyorsun, ne zaman taşıdın?

-Gece.

(Anam sustu. Yine düşünüyor ve bahane arıyordu. Neden sonra:)

-Hayvanlar sağılacak, dedi. Bu gün biraz hastacayım kalda bana yardım et.

(Adeta gurur duyarak, cevap verdim:)

-Yatıp istirahat et ana. Ben hayvanları da sağdım. Yayığa koyup yağımı da çıkardım. Biraz yoğurt çaldım.

(Anam büsbütün şaşırmişti. Onu yeni bahane bulmasına meydan vermeden dedim:)

-Bu gün sana iş bırakmadım ana. Hamuru yoğurdum. Ekmekle çörek yaptım. Bir pişme meselesi kaldı. Şimdi götürüp fırına atacağım. Gayri izin verde güreşe gideyim.

(Artı itiraz edecek bir nokta kalmamıştı. Naçar kalan annem boynunun büktü ve:)

-Peki git, dedi! Fakat dikkatli ol, bir yerini incitmesinler.

(Bunun üzerine yatıp birkaç saat uyudum. Öğle zamanına doğru kalkıp Çirişli'nin yolunu tuttum. O gün desteye güreşmiş ve karşıma çıkan üç kişiyi yenerek ortaya gödül olarak konan basma bir entarlığı kazanmıştım.) Basmayı fistan yapsın diye anama verdim. Buna çok sevinmiş ve yüzümü gözümü öperek uzun uzun dua etmişti. Bu vesile ile şunu belirtmek isterimki ben haklı veya haksız da olsa bedduadan son derece korkar ve hayır dua almayı severim. Bilhassa, anamın hayır duasını almayı... Belki tuhaf bulacaksınız ama anamı dinlemeyip te onun rızasını hilafına güreşe gittiğim zamanlar bana fena halde kızar ve hiddetle: “İnşallah pabucuna baka kalır, yenilimde gelirsin.” derdi. Pabucuna bakmak tabiri Anadolu’da sıkca kullanılan bir ıstılahdır. Mahcup olan bir insan. Ekseriyetle başını önüne eğer ve yere bakar. Bizim taraflılar mahcup olursun yerine “Pabucuna bakakalırın” derlerdi.

Anamdan böyle bir beddua alıp da güreşe gittiğim zamanlar muhakkak surette değilse bile ekseriyetle yenilir ve köye “Pabucuma bakarak” dönerdim. Her halde anamın bu kötü duası maneviyatım üzerinde çok fena bir tesir yapardı ki, güreş sırasında şaşırır, ne yaptığımı, nasıl hareket ettiğimi bilmezdim. Bir de bakardım ki, hasmım çıkıp göbeğimin üstüne oturmuş ve beni yenmiş.

Bu arada anamın gönlünü aldığım ve onun müsaadesiyle güreşe gittiğim olurdu. Böyle hallerde anam hayır duasını esirgemezdi.

6 Ekim 1952 Salı / Milliyet
Bölüm -6

Yaşar Doğu
HATIRALARINI
Anlatıyor

Dünya minderlerinde Türk gücünün timsali halinde safeler yaratan, girdiği yüzlerce müsabakada bir kere dahi sırtı yere gelmeyen büyük Türk güreşçisinin hayata

**ilk kisbeti ne
zaman giydim ?**

Tabaklı Yusuf pehlivanın ısrarı ile üçbastağa güreşmeye karar vermişim. Ortaya çıktığım zaman etraftan mırıltılar yükseldi :
"- Yaşar daha dünkü çocuktur. Nasıl çıkar üçbastağa ? Vallah ezer, bir yerini kırarlar...,,

Haydi benim aslan oğlum, Allah seni iki cihanda da aziz etsin. İnşallah hasmını yener ve gelirsin, derdi. Bu takdirde muhakkak galip geliri ve karşıma çıkan rakiplerimi mutlak surette yenerdım.

İLK KİSPETİ NE ZAMAN GİYDİM?

Tabaklı Yusuf Pehlivanın ısrarı ile Üçbastıya güreşmeye karar vermişim. Ortaya çıktığım zaman etraftan mırıldalar yükseldi: “Yaşar, daha dünkü, çocuktur. Nasıl çıkar üç bastıya vallahi ezerler bir yerini kırarlar. Bu haller karşısında beddua almanın fenalığına ve hayır almanın iyiliğine inandım. Artık güreşe gideceğim zamanlar anamın elini öper, iznini alır ve benden hayır duasını esirgeme.” derdim.

Bir zamanlar, daha doğrusu 15 -16 yaşlarında iken kendi kendime sorar “acaba beni güreşe bu derece bağlayan nedir?” derdim. Bu sorunun cevabını 19-20 yaşlarına geldiğim zaman katıyetle verebildim. Bunun iki sebebi vardı:

- 1-Dedemin arzusunu yerine getirmek,
- 2-Tanınmış ve sevilmiş bir başpehlivan olmak suretiyle muhitimde itibar kazanmak. Bizim taraflarda Başpehlivan’ın kıymeti ve hatırı çok büyüktür. Ona zengin bir ağadan daha çok itibar ederler. Her düğüne çağılır ve gittiği zamanlar kendisine hürmet gösterilerek başköşeye oturtulur. Zengin ve hatırlı kimseler ise başpehlivanla bir arada bulunmaktan onunla arkadaşlık yapmaktan, beraber yemek yemekten zevk ve gurur duyarlar.

Bu arada aynı itibar ve sevgi o pehlivanın anasına, babasına, kardeşlerine ve hatta yakın akrabalarına da gösterilirdi. Ben, bunları bildiğim cihetle iyi bir Başpehlivan olmayı aklıma koymuş ve ona göre çalışmaya başlamışım. Zaman geçtikçe gayeme doğru yürüyor ve arzu ettiğim şeylere yavaş yavaş kavuşuyordum. Evvelce de belirttiğim gibi konu komşunun telkini altında kalan anam muvaffakiyetlerimi gördükçe memnun olmaya ve artık ses çıkarmamaya başlamıştı.

İyi bir pehlivan anası olmanın zevkini nihayet oda tatmıştı. Gittiği yerlerde “Yaşar Pehlivanın anası” diye hususi bir hürmet görüyor, bilhassa köyün evlenme çağına gelmiş genç kızları etrafında pervane gibi dönüyorlardı. Gayrı anam benimle iftihar etmeye ve övünmeye başlamıştı. Bilâhare öyle bir zaman geldi ki, bir muvaffakiyetim karşısında son derece sevinip memnun olan anam yenildiğim zamanlar surat asmaya ve kendine dikkat et, uyumana, yemene, içmene iyi bak, kendini fazla yorma diye nasihate ve nasıl oldu da yenildin be. Çok savruk güreşmişsin. O, senin herifi ilk güreşte yenmezsen sütümü haram ederim.” diyerek çıkışmaya başladı.

Anamın bu halleri son derece hoşuma gidiyor ve gayretimi arttırıyordu. Bir pehlivanın asla unutamadığı günlerden biri, belki de birincisi kispet giydiği ve kispetle güreştiği andır. Kispet giymek çocukluk çağından çıkın delikanlılık devrine girmek ve hakiki pehlivanlığa doğru ilk adımı atmak demektir. Bu sebeple pehlivanların yüzde yüzü değilse bile yüzde doksanı kispet giyip güreştikler günü katiyen unutmazlar. Ben de öyleyim. Kispet giydiğim günü hiç unutamam ve unutamayacağım da. O anı bütün canlılığı ile gayet güzel hatırlıyorum. 1931 yılının eylül ayı idi. 16 yaşlarındaydım. Bizim kazanın yani Kavak'ın Kaya köyünde bir düğün güreşi tertip edilmişti. Eylül ve ekim ayları Anadolu'nun hemen her yanında olduğu gibi bizim taraflarda da düğün ayları sayılır. Ekinleri biçmiş, bir kısmını satmış ve bir kısmını da ambara yerleştirmiş olan köylüler düğünlerini bu aylarda yaparlar. Zira işleri artık yok denecek kadar azdır. Gıda maddeleri diğer aylara nazaran daha boldur ve en nihayet mallarını satmış oldukları cihetle, ellerinde para vardır. Her düğünde muhakkak surette güreş tertip edilir ve bu güreşlerde ortaya düğün sahibinin mali durumuna göre ödül yani kazanan pehlivana verilecek hediye konur. Bu izahatı verdikten sonra tekrar hikâyemize dönelim. Kaya köyünde yapılacak olan güreşe ben de katılmaya karar vermiş ve anamın iznini almıştım. Kaya köyü bizim köye yaya olarak 4-5 saat çekmektedir. Güreş günü sabahleyin erkenden kalktım ve karnımı iyice doyurduktan sonra yola çıktım. Öğle zamanına doğru köye varmıştım. Davullar, zurnalar çalmaya başlamış ve köy halkı ile civar köylerden gelen davetliler ve güreş meraklıları harman yerine toplanmışlardı. Hazırlıklar kısa zamanda tamamlandı ve çocukların güreşinden sonra, ortaya ayağa güreşecekler çıktı. Ben bir kenara çekilmiş ve beklemeye başlamıştım. Niyetim o gün desteye çıkmaktı. Bir müddetten beri buraya çıkıyor ve muvaffak da oluyordum. Desteye çıkanlar arasında 17-18 hatta 20 yaşına yaklaşmış delikanlılarda vardı. Yaşımın küçük olmasına rağmen bunların karşısına bir rakip olarak dikiliyor ve ekserisini de yeniyordum. Son zamanlarda hemen hemen hepsinin gözünü yıldırır gibi olmuştum. İçlerinde ancak bir ikisini yenemiyordum. Ama onlarda beni yenemiyordu. Bunlarla saatlerce boğuştum, kan ter içinde kalmış ve sonunda hakem heyetinin kararı ile berabere ayrılmıştık. Tabi ki ortaya konan ödülü paylaşmak şartı ile.

Ayağa çıkan güreşçilerin güreşi yarım saat içinde sona ermişti. Cazgırın: "Desteye çıkacaklar, ortaya!" diye bağırması üzerine soyunmaya başladım. O gün desteye çıkacak olanları gözümde kestirmiş ve ödülü muhakkak surette kazanacağıma inanmıştım. Henüz gömleğimi çıkarmamıştım ki, omzuma bir el dokundu. Dönüp baktım bölgenin en

tanınmış Pehlivanlarından olan Tabaklılı Yusuf Pehlivan'dı. Kendisini çok sever ve hürmet ederdim. Derhal fırlayıp ayağa kalktım ve elini öptükten sonra:

-Buyur ağa, dedim. Bir emrin mi var?

-Estağfurullah, dedi. Şöyle bir hatırını sorayım, dedim. Nasılsın iyi misin?

-Eksik olma, ağa. Duacınım. (Tabaklılı Yusuf Pehlivan bir an sustuktan sonra ve beni bir süzdükten sonra sordu:)

-Ne o, soyunuyor musun?

-Evet, desteye çıkacağım.

(Yusuf Pehlivan yine susmuş düşünmeye başlamıştı.Neden Sonra:)

-Yaşar! dedi. Vazgeç, desteye çıkmaktan.

(Hayretle sordum:) Niye usta, güreşmiyeyim mi?

-Öyle bir şey söylemedim. Güreş; ama desteye değil.

-Ya nereye güreşeyim?

-Üç bastıya.

(Adeta kekeledim.) - Ben..... ben mi?

-Elbette sen, ne o yoksa korktun mu?

-Yoo! Hayır. Kormadım ama...

-(Yusuf Pehlivan'a)"Hayır korkmadım." demiştim; ama yalan söylemişim. Zira desteyi tam manası ile kurtarmış sayılmadığımdan bir devirde birdenbire üç bastıya çıkma vaziyeti doğrusu beni korkutmuştu.

-Benim düşünceye daldığımı gören Yusuf Pehlivan ısrar ediyordu. Haydi Pehlivan. He, de. Çıkacak mısın, üç bastıya?

-Bilmem ki

-Bunun bilinip bilinmeyecek tarafı var mı, be Yaşar? Çıkarım dersin, olur biter.

(Çıkarım demesi kolaydı; ama çıkması tabiki zordu. Bir türlü peki, diyemiyordum. Yusuf Pehlivan da tepeme dikilmiş durmadan ısrar ediyordu. Reddetmek için makul bir sebep arıyordum. Nihayet ciddi bir bahane bulduğuma inanarak.) Çıkmasına çıkarım; ama usta, dedim. Buna imkân yok. Neden imkân yokmuş?

-Yok ya. Üç bastıya çıkmak için kısbet lazım. Halbuki benim kispetim yok. Yusuf Pehlivan gülümsedi. Sonra.

-Aldırma, dedi. Bunu kolayca hallederiz. Ben sana kispet bulurum. Demek karar verdin üç bastıya çıkıyorsun.

(Boynumu büktüm ve)

-Evet, dedim. Çıkıyorum. Zaten bundan başka söyleyecek şeyde kalmamıştı.

Müsbet cevap vermem üzerine Yusuf Çavuş omzuma vurarak. Aferin, Yaşar dedi. Pehlivan dediğin böyle olur. Tehlikeyi daima göze almalı. İlerlemek için bu şarttır. Güreşe istidadın var. Hem göreceksin üç bastıdaki pehlivanlar korktuğun kadar değiller. Yusuf Pehlivan böyle dedikten sonra uzaklaştı ve beş on dakika sonra tekrar yanıma gelerek:

-Al bakalım, dedi. Sana bir kispet buldum. Yavaş yavaş hazırlan. Bir kenara çekilip, soyundum ve kispeti giydim. Henüz yerime dönmüştüm ki, cazgırın sesi işitildi: “Üç bastı Pehlivanları, ortaya.”

-Deste güreşleri çabuk sona ermiş ve meydana üç bastı pehlivanları çağırılmıştı. Beni yine bir düşünce aldı. Bütün vücudumu sanki bir alev kaplamıştı. Yüzümün pençe pençe kızardığını hissediyordum. Bir ara acaba kimseye gözükmeyen şuradan sıvışıp köyümüzün yolunu mu tutsam diye düşündüm. Fakat buna da imkân kalmamıştı. Yusuf Pehlivan sanki aklımdan geçenleri anlamış gibi o anda yanıma geldi ve yakaladığı kolumu şiddetlice sıktıktan sonra:

-Haydi, Yaşar, dedi. Korkma göreyim seni:

(Sonra da arkamdan itip adeta meydana doğru sürdü. Yürüdüm ve cazgıra doğru ilerledim. Halk beni görmüş ve sesler yükselmişti. Mırıltılar kulağıma kadar geliyordu.)

-Yahu şu, Yaşar değil mi?

-Hangi Yaşar

-Emirlili Yaşar be. Bicanzade'nin torunu. Dur bakayım hele, tamam. O, iyi ama bu daha dünkü çocuk yahu. Nasıl çıkar üç bastıya. Vallah kırarlar bir yerini....

Kimbilir, çıkmış işte. Bir akıl veren olmuştur. Yusuf Pehlivan, demin yanında idi. Her hal onun işidir

7 Ekim 1952 Çarşamba / Milliyet
Bölüm - 7

*Yaşar Doğu
Hatırlarını
Anlatıyor*

Dünya mindelerinde Türk gücünün timsali halinde zaferler yaratan, girdiği yüzlerce müsabakada bir kere dahi sırtı yere gelmeyen büyük Türk güreşçisinin hayatı

Hasmımın anî hücumu beni şaşırtmıştı

Vaziyetim çok kötü idi. Hasmım nerde ise çengeli vuracak ve sırtımı kalıbı kalıbına yere yapıştıracaktı. Rakibimin taraftarları bağırıyordu: "Haydi sür, yetiştir çengeli..."

HASMIMIN ANI HUCUMU BENİ ŞAŞIRTMIŞTI

“Vaziyetim çok kötü idi. Hasmım nerde ise çengeli vuracak ve sırtımı kalıbı kalıbına yere yapıştıracaktı. Rakibimin taraftarları bağırişiyorud: “Haydi sür, yetiştir çengeli...” Vazgeçirmeli bu sevdadan onu. Ezerler çocuğu. Ben bir iki güreşini gördüm fena değil, fena değil de nereden baksan henüz çocuk sayılır. Aldırma bu ona da iyi bir ders olmuş olur. Bir daha başından büyük işlere girmez. Bu konuşmaları hep işitiyor ve durmadan yutkunuyordum.

Boğazım kurumuş sanki bir şey tıkanmıştı. Başımı önüme eğmiştim. Sanki bir kabahat yapmış ve etrafıma bakamıyordum.

Cazgırın: “Üç bastı başlıyor, başka gelen yok mu?” diye bağırması üzerine göz ucu ile sağıma soluma baktım. Benden başka ortaya üç pehlivan daha çıkmıştı. Şu anda ikisinin adını hatırlayamıyorum; fakat benden okkalı ve beşer altışar yaş büyük kimselerdi. Üçüncüsü ise o bölgenin en tanınmış bir üç bastı pehlivanı olan Duraköylü Gül Ahmet idi. Gül Ahmet’i görünce şaşırır gibi oldum. Zira bir ay evvel yapılan bir başka güreşte Gül Ahmet küçük ortaya çıkmış ve epey de muvaffak olmuştu. Onun tekrar üç bastıya döneceğini hiç ümit etmiyordum.

Meydana kimse çıkmayınca cazgır bizleri eşlertirdi ve adını hatırlayamadığım iki pehlivandan daha iricesini, Gül Ahmet’e de diğerini bana verdi. Beş dakika sonra güreş başlamış ve kısa bir peşrevden sonra kapışmıştık.

Ben, boyda esmer ve kalın vücutlu olan hasmım ense enseye gelir gelmez derhal hücumu geçti ve aniden çapraz girerek beni doludizgin sürmeye başladı. Arka arkaya gidiyor, sanki kanat takmış gibi geriye doğru uçuyordum. İki defa direndim ve gırtlaklayıp hasmımı durdurmak istedim. Muvaffak olamadım. Vaziyetim cidden çok kötü idi. Kurtuluş yoktu. Hasmım nerde ise çengeli vuracak ve sırtımı kalıbı kalıbına yere yapıştıracaktı. Rakibimin taraftarları bağırişiyorlardı: “Haydi Sür, Durma yetiştir çengeli, vur Yaşar’ı yere, saydır yıldızları, haydi be aslan göster kendini.” Boynumu büküp gözümü yummuş ve kaderime razı olmuşum. Tam bu sırada gür, davudi bir ses işittim. “Dikkat et, Yaşar, kendini yere at.”. Böyle seslenen, bana ihtarda bulunan Tabaklılı Küçük Yusuf Pehlivandı. Sesini tanımıştım. Birden toparlandım ve aklıma başıma topladım. Yusuf Pehlivan tam zamanında Hızır gibi imdadıma yetişmişti. Zira ben heyecan ve telaşla nasıl hareket etmem lazım geldiğini unutmıştım. Vaki ihtar üzerine birden çaprazı sıyırdım ve çevik bir hareketle dönüp kendimi yüzükoyun yere attım. Hasmım peşimi

bırakmamıştı. O da bir anda üzerime atıldı ve bastırıp sarmayı vurdu. Geniş bir nefes aldım. O dakika için tehlikeyi atlatmış, yenilmekten kurtulmuştum. Vakti alta düşmüştüm; fakat bunun pek ehemmiyeti yoktu. Bir defa içinde bulunduğum vaziyet sırtı üstü düşüp yenilmekten iyi idi. Son da benim altçılığım fena değildi. Kurtulmam ve ayağa kalkma ihtimalim kuvvetli idi. Nitekim beni bastıran hasmım derhal yenici oyunlar tatbikine başladı ve künde teşebbüsüne girişti. Fakat muvaffak olamıyor ve boşu boşuna uğraşıp duruyordu. Onun muvaffak olamaması ve bana bir şey yapamaması kuvve-i maneviyemi birdenbire yükseltmiş, cesaretimi arttırmıştı. Artık mukabil oyuna geçmek istiyordum. Öyle ya bütün gün hasmımın altında yatacak değildim ya. Üstümdeki hala uğraşıp duruyordu. Ben de kurtulmak için fırsat kolluyordum. Bir kaç dakika daha geçmişti ki aradığım fırsatı buldum ve seri bir hareketle sarmadaki bacağımın üstünde döndüm ve sarmadan sarmaya geçerek hasmımı altına aldım. Şimdi ben üste o ise altta idi.

(O anda seyirci safları arasından sesler yükseldi:)

-Aferin Yaşar! Yamanmışsın vallahi.

-Haydi, bir künde aşırda görelim.

-Maşallah deyin, çocuğa nazar değmesin.

Her saniye biraz daha açılıyor ve serbestçe hareket edebiliyordum. Güreşe başladığım andaki tutukluğum ve korkum kalmamıştı. Olanca hızıyla yüklenmeye başladım. Oyundan oyuna geçiyor ve altımda kıvranan ve kan ter içinde kalmış olan hasmıma tehlikeli dakikalar yaşıtıyordum. On-on beş dakika kadar böyle uğraştık. Yeni bir oyuna geçiyordum ki, hasmım fırladı ve altımdan sıyrılıp ayağa kalkmaya muvaffak oldu.

Güreşe tekrar ayakta başladık ve ikimizde gayet temkinli hareket ediyorduk. Daha doğrusu ben hasmımdan eskisi kadar çekinmiyordum. O anda bana başlangıçta olduğu kadar serbestçe sokulamıyor ve adamakıllı çekiniyordu. Bu arada birden alkışlar yükseldi. Haykırışmalar “yaşa, Varol!” sesleri işitildi. Şöyle gözümün ucu ile birbaktım. Biraz evvel hasmını bastırılmış olan Duraköylü Gül Ahmet rakibini künde aşırılmış ve sırtını yere vurmuştu. Alkışlar ve haykırışmalar ona idi. Gül Ahmet’e yenik düşen hasmı meydandan çekildikten sonra bizim güreşimiz de birden bire kızıştı. Anlaşılan beni gözünü kestirmiş olan hasmımın, işimi bir an önce bitirmek ve Duraköylü Ahmet Pehlivan’ın iyice dinlenmesine vakit bırakmak istemiyordu. Birkaç sert elense çektikten sonra bir iki defa da çapraz toplamak istedi; fakat oyunlarının hepsini de önlemiştim.

Artık benimde kafam yavaş yavaş kızmaya başlamıştı. Niyeti bozuyor ve ona yenici oyunlar tatbikini düşünüyordum. Kararım karardı.

Derhal mükabil hucuma geçtim ve bir çapraz toplamak istedim. Fakat hasmım bunu gayet ustalıklı önlemiş ve beni bir yanbaş oyunu ile savurup birkaç adım öteye atıvermişti. Bir iki dakika sonra hücum teşebbüsümü yeniledim ve bu sefer muvaffak oldum. Bir yıldırım hızı ile rakibime dalmış ve bir anda her iki topuğunu da avucumun içine geçirivermiştim. Artık bu fırsat kaçırılmazdı. Olanca kuvvetimle topuklarını öne çektim ve hasmımı yıktım. Arka üstü gitmiş ve sırtı kalıbı kalıbına yere yapışmak suretiyle yenilmişti. Ortalık bir anda karıştı. Her kafadan bir ses çıkıyor ve halk beni çılgınca denecek şekilde alkışlıyordu: “Yaşa küçük, aferin! Bravo, Yaşar, varol...” Ummadık taş baş yarar, diye buna derler işte. Adamakıllı şaşırmış ve neye uğradığını anlayamamış olan hasmım doğrulup ayağa kalkmıştı. Hâlâ sersem sersem etrafına bakınıyordu. Kendisine doğru yürüyüp kucaklayıp havaya kaldırdım. Delikanlının ayaklara nihayet suya ermiş ve yenildiğini anlayabilmişti. Zorla gülümseyerek o da beni kucaklayıp kaldırdı ve sonra meydanı terk etti. Bu sırada cazgır yanıma yaklaştı. Tebrik ettikten sonra : “Haydi bakalım, Yaşar!” dedi. “Şöyle beş-on dakika dinlen ve sonra güreşe devam et.” Boş bulunup sordum. Hangi güreşe? “ Hangi güreşe olacak bu güreşe? Gül Ahmet seni bekliyor. Onunla güreşmen lazım.” Yutkunarak cevap verdim. “Haklısın, Ağa, kusura bakma birden şaşırdım da.” Galibiyetin verdiği heyecan ve şaşkınlıkla Duraköylü Ahmet Pehlivan’ın varlığını hakikaten unuttuvermiştim. Cazgırın hatırlatması üzerine adam akıllı canım sıkıldı. Neşem bir anda kaçırılmıştı...

8 Ekim 1952 / Milliyet
Bölüm - 8

*Yaşar Doğu
Hatıralarını
Anlatıyor!*

Dünya minderlerinde Türk gücünün timsali halinde zaferler yaratan, girdiği yüzlerce müsabakada bir kere dahi sırtı yere gelmeyen büyük Türk güreşçisinin hayatı

Duraköylü Ahmetle yaptığım güreş..

Birdenbire kararımı verdim. Ahmet Pehlivanla güreşecek ve ölseim Üahi ona: "Yaşar korktu da kaçtı.. dedirtmiyeycektim. Kendimi toparladım ve sükûnetle cevap verdim: " - Çıkacağım elbet.. Nele cazgır çağırısın da..."

[Bu yazıların bütün hakları «Milliyet» adına mahfuzdur.]

— 8 —

Dinlenmek üzere çekilip bir kenara oturdum. Ekrafımı se-kiz on kişilik bir kalabaklı çevirmişti. Sevinçle beni tebrik ediyor ve itifakta buluyorlardı. Bir ara yanına Tabakkıh Yusuf pehlivan da geldi. O da beni hararetle tebrik ettikten sonra:

— Aferin Yaşar dedi. Yüzü mü ak ettin. Sana güvenmek te hakkıymışım.

Bilâhure sordu:
Kendini nasıl buluyorsun, çok yoruldu mu?

— Bilmem...

— Bilmem de ne demek. İnsan yorulup yorulmadığının farkında olmaz mı?

— Olur elbet. Fakat şu anda çok heyecanlıyım da.. Onun için yorgun muysun değil miyim pek anlayamıyorum.

— Bacaklarında, kollarında bir kesiklik hissediyor musun?

— Hayır.

— Mafsal yerlerinde sin var mı?

[Devam Sa. 7 S. 1 de]

-Yok.

-Güzel, demek ki, yorgun değilsin. Duraköylü ile güreşebilirsin. Lafın dolaşıp buraya geleceğini kestirmiştin. Yusuf Pehlivan'ın bu sözleri üzerine;

-Onunla güreşmeye mecbur muyum usta, dedim. Yüzüme dik dik baktı. Bu sözüm her nedense Yusuf Pehlivan'ı kızdırmıştı. Sert bir sesle: “Mecbur değilsin; fakat niye sordun? Yoksa, Gül Ahmet'ten korkuyormusun? Açık söyle, korkuyorsan boşu boşuna ortaya çıkma. Zira içinde korku ile meydana çıkan pehlivan yarı yarıya yenilmiş ve mağlubiyeti göze almış sayılır.”

Yusuf Pehlivan'a kızmaya ve içerlemeye başlamıştım. Belki isteyerek, belki de istemeyerek en hassas tarafıma dokunuyordu. Zira hayatta nefret ettiğim tek kelime “Korku” kelimesidir. Bu kimseden korkmam veya hiç korkmadım değildir. Ancak ben korku kelimesinden hoşlanmam ve korktum ve korkuyorum demesini sevmem.

Yusuf Pehlivan'ın, yoksa Gül Ahmet'ten korkuyormusun demesine üzerine ben yutkundum ve

-Korkmak, bahis konusu değil usta, dedim. Ancak ben Ahmet'i tanırım. İyi pehlivandır. Üç bastıda ununu eleyip eleğini duvara astı. Yakında küçük ortaya çıkacak. Ben ona nisbetle çok acemi ve gencim. Bilmem benin onunla güreşmem doğru olur mu? Bunu demek istemiştin. Ama yinede sen bilirsin. İlla çık, dersin çıkarım.

Yanımızda bulunan ve bu sözümü işitenlerden bazıları haklı bulmuşlardı. Derhal söze karıştılar.

-Çocuk haklı, doğru söylüyor.

-Yaşar daha çocuk sayılır. Gül Ahmet'le baş edemez. Hem Duraköylü çok aksidir, Yaşarı ezer.

-Hem de fena ezer. Zira Yaşar'ın yendiği pehlivan hem hemşehrisidir. Onun intikamını almak ister.

Tabaklılı Yusuf Pehlivan başını önüne eğmiş derin derin düşünmeye başlamıştı. Neden sonra başını kaldırdı ve etrafına bakınarak sordu:

-Nedir üç bastının ödülü?

Cevap Verdiler:

-Bir keçi ile üç metre sadakor. Yusuf Pehlivan bunu öğrendikten sonra etrafına bakındı ve 30-40 metre kadar ilerimizde oturan Duraköylü Ahmet Pehlivana seslendi.

-Ahmet.

-Bre Ahmet!

-Buyur Ağa.

-Hele bir zahmet et de buraya kadar gel.

Duraköylü 1 dakika sonra yanımıza gelmiş ve Yusuf Pehlivan'ın işaretini üzerine benim yanıma oturmuştu. Kısa süren bir sessizlik oldu. Bilâhare tabaklılı şöyle dedi:

-Ahmet şu güreşi tadında bırakalım.

-Ne gibi?

-Yani, Yaşar'la seni bağdaştırırım, dedik. Ödül bir keçi ile üç metre sadakormuş. Sadakoru Yaşar'a bırak da ortadan çekilsin.

Gül Ahmet düşünüyor ve cevap vermiyordu. Onun sustuğunu gören Yusuf Pehlivan sordu.

-Ne susuyorsun be, ne var bu kadar düşünecek?

Ahmet yine susuyordu. Nihayet cevap verdi:

-Ödül benim hakkımdır Yusuf Pehlivan, dedi. Kimseye zırnık vermem. Fakat senin hatırım büyüktür. İşin içine mademki sen karıştın hatırım için Yaşar'a 50 kuruş vereyim.

Yüzümün kıpkırmızı kesildiğini hissettim. Gül Ahmet'in bu teklifi beni fena halde kızdırmış ve izzeti nefsimde dokunmuştu. Birden çıkıştım:

-Bu ne biçim laf Ahmet Pehlivan? Senden kimsenin sadaka istediği yok. Vereceğin 50 kuruşa da muhtaç değilim. Şükür Allah'a bizim de cebimizde üç-beş kuruşumuz bulunur. Onun için lafını geri al.

Anlaşılan bu sözlerim de Duraköylü'yü kızdırmıştı. Beni şöyle adeta küçük görür ve alay edercesine bir süzükten sonra:

-Madem o kadar tok gözlüsün ne diye ödülün lafını ediyorsun?

Cevap verdim:

-Benim ödülün lafını filan ettiğim yok. Yusuf Pehlivan kendiliğinden söyledi.

-Bak, hele.

-Bak helesi mak helesi bu işte. Fazla söylenme....

Yusuf Pehlivanla, yanımızda bulunanlar diğer kimseler müdahale edip ikimizide susturdular. Artık konuşulacak şey kalmamıştı. Duraköylü Ahmet ayağa kalktı. Evvela bana, sonra da etrafına bakındıktan sonra şöyle dedi;

-Bana bak, Yaşar!

-Söyle.

-Sana bir nasihat vereyim mi? Bir ağabey nasihatı.

-İstemem, kendine sakla.

-Kendime yetecek kadar var. Kulağına küpe olsun bu kadar dik başlı olma. Sonra acısını çeker ve cezayı bulursun. Yusuf Pehlivan'ın hatırı olmasaydı seninle başka türlü konuşur ve sana başka türlü muamele yapardım.

Asabım, adamakıllı bozulmuştu. Onun böyle yüksekten konuşması karşısında bir daha çıkıştım:

-Hiçbir şey yapamazdın. Yapıp edeceğin işte bundan ibarettir.

-Peki, senin dediğin olsun. Haydi sana bir ağalık daha yapayım. Çık ortaya pes ette güreş bitmiş olsun. Sadakoru sana veririm. Yusuf Ağa'mızın hatırını sayarız.

-Gît, işine be.... ölürüm de yine sana pes demem. Benim ödülde filan gözüm yok. Alırsam hakkımla alırım.

-Ne demek. Yani bana meydan mı okuyorsun?

-Benim kimseye meydan okuduğum yok.

Bu sözüm üzerine gülümsedi ve şöyle dedi:

-Ben de meydan okuyorsun, erkekliğin tuttu sandım.

-İcap ederse okurum da.

-Yok, canım sahi mi?

-Sahi ya. Ne sandım.

-Ne duruyorsun. Çık öyle ise ortaya.

-Canım isterse çıkarım senden korkacak değilim ya...

O anda kararımı veriverdim. Duraköylü ile güreşecek ve ölsem dahi ona, Yaşar korktu kaçtı dedirtmeyecektim.

Kendimi toparladım ve sukunetle cevap verdim.

-Çıkacağı, elbet. Hele cazgır çağırısın da...

Artık ok yaydan çıkmış ve Gül Ahmet güreşmeme bu suretle karar verilmişti.

Duraköylü yanımızdan uzaklaştıktan sonra Yusuf Pehlivan beni kolumdan tutarak bir tarafa çekti ve şöyle dedi:

-Yaşar, bu kararın hoşuma gitti. Korkma güreşe alabildiğine gir. Bilhassa sağ taraftan dal. Ahmet'in bu tarafı zayıftır. Sonra sana bir nasihat daha.. Yenileceğim, diye çekinme. Yenilmek ayıp değildir. İnsan yenile yenile yenmesini öğrenir. Haydi göreyim seni.

-Bu sırada cazgırın sesi işitildi ve bizi çağırdı.

-Duraköylü Ahmet pehlivan. Yaşar meydana.....

Yusuf Pehlivan'ın yanından ayrıldım ve meydana doğru yürüdüm. Aynı anda Gül Ahmet'te ortaya çıkmıştı.

9 -10 Ekim 1952

Bölüm -9;10

*Yaşar Doğu
Hatıralarını
Anlatıyor!*

Dünya minderlerinde Türk gücünün timsali halinde zaferler yaratan, girdiği yüzlerce müsabakada bir kere dahi sırtı yere gelmeyen büyük Türk güreşçisinin hayatı

Gül Ahmet benimle gaddarca güreşiyordu

[Bu yazıların bütün hakları «Milliyet» adına mahfuzdur]

— 9 —

Duraköylü ile cazgırın önünde karşılaştık. Ben ona hiç bakmıyor ve görmemezlikten

geliyordum. O ise beni hırsla süzüyor ve arada bir dişlerini hafif hafif gıcırdatıyordu. Bunu hissediyor ve işitiyordum.

Koca meydanda çıt dahi çıkmıyor ve herkes bize bakıyordu. Halkın bana acıdığını ve

[Devam Sa. 7 Sü. 1 de]

Benim hesabıma korktuğunu anlıyordum. Zira Gül Ahmet'le yaptığımız münakaşa ve benim ona karşı sarfettiğim ağır kelimeler bir anda kulaktan kulağa yayılmış ve herkes tarafından duyulmuştu.

Şüphesiz bana acıyanlar ve benim hesabıma korkanlar yerden göğe kadar haklıydılar. Ne yaş ne de tecrübe bakımından aramızda katiyen bir musavat yoktu. Bir de buna benden fazla olan hasmımın hiddet ve kini ilave edilirse ötesini varın siz hesap edin artık.

Fakat bütün bunlara rağmen ben korkmuyordum. Kendime güvendiğim için değil, her şeyi göze almış olduğum için korkmuyordum. Kendi kendime şöyle diyor ve teselli buluyordum.

Ne yapar bu adam bana, öldürmez ya? Nihayet yener. Ezmeye kalktığı zaman güreşi bırakır meydandan çekiliveririm. Teselli bulduğum ve güvendiğim tek nokta işte bu idi. Cazgir kısa bir duadan sonra ortadan çekildi ve güreş başladı. Duraköyle peşreve filan lüzum görmemiş ve şöyle üstün körü bir dolandıktan sonra dönüp enseme yapışmıştı. İş derhal kırıcılığa dökmüş ve yumruk vurur gibi sert el enseler çekmeye başlamıştı. Sersemle ve şaşırır gibi olmuşum; fakat çabuk kendime toparladım ve mukabeleye giriştim. Ancak itiraf etmeliyim ki, benim ona çektiğim el ense ve tırpanlar pek tesirsiz kalıyordu. Zira Duraköylü'nün boyu şöyle böyle benden bir buçuk karış kadar uzundu. Bu sebeple çektiğim el enseleri iyi yerleştiremiyordum.

Sarsılmaya ve sallanmaya başlamıştım. Bir ara yediğim bir ters el ense ile kapaklanıp yüzükoyun düştüm. Burnum şiddetle yere çarpmış ve kanamaya başlamıştı. Keza alnım da sıyrılmış ve buradan da sol şakağıma ve gözümü doğru kan sızmaya başlamıştı. Fakat aldırmadım ve süratle ayağa kalkıp beni bastırmak için üzerime yürüyen Duraköylüyü önledim.

Yüzümün gözümün kan içinde kaldığını gören halk bağırıyordu:

-Hey Duraköylü kendine gel

-Doğru güreş, doğru güreş Ahmet Pehlivan. Yaptığına ayıp derler be, sanki karşında yüz kiloluk adam varmış gibi

güreşiyorsun. Bırak zorbalığı güreşeceksen doğru güreş, ezme çocuğu. Güreşe gir. Yeneceksen oyunla yen.

Bu söylenenler Gül Ahmet'in bir kulağından girip diğerinden çıkıyor ve yine bildiğini okuyordu. Yani elense ve tırpan faslına alabildiğine devam ediyordu. Derhal karar verdim. Oyuna o girmediğine göre ben girecek ve onu doğru dürüst güreşmeye mecbur edecektim. Bu kararla derhal daldım ve tekten kaptığım gibi hasmımı bir hamlede bastırıp altına alıverdim. Sonradan sarmayı vurdum. Bu beklenmedik hali gören seyirciler ayaklanmış ve heyecanla bağırışmaya başlamışlardı.

-Aferin, Yaşar! Varol delikanlı! Pehlivan, dediğin böyle olur işte...Tuuu! Senin pehlivanlığına be, parmak kadar çocuk işte böyle seni rezil eder. "Korkma, Yaşar! Yenilsen de gam yeme gayri...bu kadarı sana yeter."

Duraköylü Ahmet adeta deli gibi olmuştu. Kurtulacağım, ayağa kalkacağım, diye altımda kıvrır kıvrır kıvraniyor, bir taraftan da homurdanıp küfürler yağırdırıyordu. Kendisini altımdan kaldırmaya hiç niyetim yoktu. Zira kurtulduğu zaman başıma gelecekleri pekiyi biliyordum. İntikam almak maksadiyle üzerime çullanacak, elinden geleni ardına koymayacaktı. Bu sebeple canımı dişime takmış tam manası ile üzerine çullanmışım. O tarihlerde, sarma en zayıf oyunlarımdan biriydi. Bunun için Duraköylü'yü altımda fazla tutamadım. Birden silkindi ve sarmayı söktüğü gibi doğrulup ayağa kalktı. Sonrada üzerime hücum ederek yinede korkunç el enselerle beni hırpalamaya, daha doğrusu dövmeye başladı. Bu fazıl belki beş beklide on dakika devam etti. Bilahare üzerime yürüdü ve bir çapraz toplayıp sürmek istedi.

Boş bulunmamışım. Derhal gırtlaklayıp dayandım ve sonrada da savurup kendisini bir iki adım öteye fırlattım. Bu benim için kaçırılmaz bir hücum fırsatı idi. Hemen daldım ve paça kapmak istedim. Filhakika arzuma kısmen nail olmuş ve Duraköylü'nün her iki paçasına da avuçlarıma geçirmiştim; ama aynı anda da boyunduruğu yemiştim. Aramızda derhal çetin bir mücadele başladı. Yakaladığım paçaları bırakmak niyetinde değildim. Bacaklarını çekmek ve kendisini sırt üstü yere vurmak istiyordum. Bunu anlayan ve bundan korkmakta olan hasmım ise

beni bütün kuvvetiyle alabildiğine boğuyordu. Mücadele yavaş yavaş aleyhime dönmeye başlamıştı. Zira nefesim kesilmiş boğulacak hale gelmişim. Çaresiz kalarak evvela paçalardan birini sonrada diğerini bıraktım. Başka türlü hareket edemezdim. Fakat Duraköylü'nün hiç de aldıracağı yoktu. Bildiği gibi davranıyor ve beni boğmaya devam ediyordu. Halbuki bizim tarafların güreş adab ve usulüne tamamen aykırı idi. Ancak yağlı ve Pomak usulü yapılan güreşlerde durup dururken boyunduruk vurulur ve boyunduruğu vuran bunu çözüp çözmekte serbesttir. Diğer güreşlerde bilhassa bizim taraflarda boyuduruk çift veya tek paça dalana vurulur ve karşı taraf paçayı bıraktığı takdirde boyunduruk vuranın da hiç bekletmeden bırakması lazımdır. Bilâhare bir başka oyun tatbik edebilir. Bunları en az benim kadar Duraköylü Ahmet Pehlivan'ın da bilmesi lazımdı ve elbette ki, biliyordu. Fakat buna rağmen boyunduruğu çözmüyor ve beni alabildiğen boğmaya devam ediyordu. Seyirciler bu hale bigane kalamıyorlardı. Nitekim bağırışmalar başladı:

-Duraköylü çözsene boyunduruğu. Usule aykırı iş yapma Yaptığımız Pomak güreşi değildir.

On beş dakika kadar altında kaldım. Oyundan oyuna geçerek beni yenmeye çalışıyor; fakat muvaffak olamıyordu. Bir taraftan dinlenip boyunduruğu acısını geçirmeye çalışırken, diğer taraftan da ona karşı koyuyor, hamlelerini boşa çıkarıyordum. Nihayet kendime gelmiş kuvvetimi toparlayabilmişim. Duraköylü yeni bir hamle yapıp beni kündeğe almaya çalışırken birden öne doğru fırladım ve kurtulup ayağa kalktım.

O anda Ahmet Pehlivan da yıldırım hızı ile ileriye atılmış ve dalmak istemişti. Onun bu ani hamlesi karşısında katiyen şaşırmadım ve derhal mukabil oyuna geçerek boyunduruğu vurdum. Şimdi de Duraköylü'nün başı benim koltuk altında idi. Olanca kuvvetimle sıkmaya başladım

Seyircilerin çoğu o gün nedense beni tutmuş ve benden tarafa çıkmıştı. Yaşımın ve tecrübemin Ahmet Pehlivan'dan az oluşu ve buna rağmen benim onun karşısına çıkışım muhakkak ki halkın hoşuna gitmişti.

Buna mukabil Duraköylü'nün beni ezmeye kalkışı seyircileri kızdırmış ve onun hakiki bir pehlivana yaraşmıyacak hareketleri lehimde bir hava yaratmıştı.

Benim kendisine boyunduruk vurmam ve sıkmaya başlamam üzerine bazı kimseler sevinçle bağırmaya başladı:

-Aferin, Yaşar, iyi becerdin bu işi. Adam akıllı boğ şu Duraköylü'yü de akli başına gelsin. Sık, pes demeyince bırakma. Nasıl Ahmet, aldın mı dersini? İnsanı böyle yaparlar işte.

Hasmımın müşkül durumda olduğunu anlıyordum. Yüzü mosmor kesilmiş, ağzından kan sızmaya başlamıştı. Arada bir inliyor ve hırıldıyordu. Nihayet paçalarındaki ellerini çekti ve bacağımla serbest bıraktı.

İsteseydim ona mukabelede bulunabilir ve boyunduğu çözmezdim. Buna ne bir seyirci ve nede bizzat kendisi itiraz edemezdi. Zira o bana öyle yapmıştı. Fakat ben, efendice ve pehlivanca davranmaya karar verdim. Bu suretle ona bir ders vermiş olacaktım. Paçalarımı bırakır bırakmaz bende hemen boyunduruğu boşalttım ve akabinde çektiğim bir el ense ile kendisini çökertip bastırdım.

Bu hareketim seyircilerin hoşuna gitmiş olacak ki uzun uzun alkışladılar: “Yaşa, var ol!” diye bağırıştılar. Ahmet Pehlivan'ı altımda 15-20 dakika kadar tutmaya ve ezmeye muvaffak oldum. Bilâhare kurtulup kalktı ve güreşe tekrar ayakta başlandı. Artık güreş tam manasıyla kırıncılığ dökülmüştü. Gözümü yıldırma ve beni hırpalama isteyen Gül Ahmet elinden geleni ardına koymuyor, yumruk vurur gibi el ense çekip, tekme atar gibi tırpan savuruyordu. Ben de asla yılmıyor ve ona aynıyle mukabeleye çalışıyordum.

Bir ara çapraza girdi ve sürmeye luzum görmeden kıvrıp altına aldı. İşte o dakikadan itibaren durumum kötüye vardı. Duraköylü bütün gücü ile ağırlığı ile üzerime çullanmış ve ezmeye başlamıştı. Oyundan oyuna geçiyor, zehir gibi kurt kapanları vuruyor ve adeta beni öldürmek istercesine hareket ediyordu.

Yarım saattan beri altında idim. Bütün vücudum kan ter içinde kalmıştı. Zaman zaman başımın döndüğünü, gözlerimin karardığını hissediyordum. Fakat bütün bunlara rağmen hasmım

beni yenmeye ve müteadit teşebbüslerde bulunduğu halde beni künden aşırıya muvaffak olamamıştı. Vakıa Duraköylü'ye karşı koyuyordum; ama bunu bir ben bilir bir de Allah bilirdi. Omuz başlarım, kollarım ve bilhassa dirseklerim yer yer sıyrılmış ve her tarafım kan içinde kalmıştı.

Biz boğuşurken ara sıra seyirciler arasından da sesler yükseliyor ve Duraköylü'ye ihtarda bulunuyordu.

-Ahmet! Artık bitir bu işi. Uzatma fazla. Yeneceksen yen. Ezme çocuğu ayıptır. Amma da kofmuşsun be bizde seni pehlivan sanırdık.

Bu seslenişler hasmımı büsbütün kudurtuyor ve üzerime daha amansızca yüklenmesine sebep teşkil ediyordu. Şöyle böyle bir saattir Duraköylü'nün altında idim. Kalmak kurtulmak isiyor fakat muvaffak olamıyordum. Bir ara hem de pek bunaldığım bir sırada bir ses işittim;

-Ahmet, hele bırak, bakayım biraz!

Sesin sahibini tanımıştım. Tabaklılı Yusuf Pehlivanı. Onun böyle seslenmesi üzerine Duraköylü kurt kapanını çözdü ve beni serbest bıraktı. Bunun üzerine yanı başına çöken Yusuf Pehlivan şöyle dedi:

-Nasılsın Yaşar?

-İyiyim usta

-Gayrı bu kadar güreş sana yeter. Haydi pes et te çekil. İnatla başımı salladım ve pes etmem, Yusuf Pehlivan, dedim. Böyle bir şeye niyetim yok.

(Yusuf Pehlivan, şaşırır gibi olmuştu.)

-Vaz geç Yaşar, dedi. İnat etme. Boşu boşuna kendini ezdirme.

(Bende katiyetle cevap verdim.)

-İsrar etme, usta dedim. Pes etmem. Kaderime razıyım.

(Sonra Duraköylü'ye dönerek şöyle dedim)

-Haydi Ağa, al oyununu da ne yapacaksan yap...

Bunun üzerine Yusuf Pehlivan yanımızdan çekildi ve kurt kapanını takan hasmım da beni tekrar ezmeye başladı. On dakika kadar sonra kurt kapanından kurtulmaya muvaffak oldum. Aynı zamanda da doğrulmuş ve iki dizim üzerine oturmıştım.

Duraköylü durmadan üstten bastırıyor, beni yaymak ve tekrar kurt kapını almak istiyordu. Bu sırada birden sağ kolumu geriye fırlattım ve hasmımın öne doğru uzanmış olan başını yakaladığım gibi sıkıya ve ileriye doğru çekmeye başladım. Çok tuhaf bir vaziyet hasıl olmuştu. Duraköylü'nün kafasını çeke çeke iyice önüme getirmiştim. Çift sarmada olan bacakları apış arama sıkışıp kalmıştı. Neredeyse bel ve sırt kemikleri kırılacak veya çıkacaktı. Gül Ahmet yenilmeye çoktan razı olmuştu. Fakat bacaklarını apış aramdan kurtaramıyor ve boğuk boğuk inleyip duruyordu. Bu ümit etmediğim vaziyet karşısında birden canlanmışım. Yavaş yavaş bacaklarını apış aramdan kurtarmasına yardım ettim ve seri bir hareketle çevirip kendisini sırt üstü yere vurdum. Güreş yeri birden bire karıştırdı. Başta Tabaklılı Yusuf Pehlivan olmak üzere tanıdık tanımadık birçok kişi meydana dolmuş etrafımı sarmıştı. Yüzüm gözümü öpüyor tebrik ediyorlardı.

-Yaşa, varol, aferin Yaşar! Gördün mü, Pehlivanı? Gibi sesler ayyuka çıkıyordu.

Bu asla ümit etmediğim galibiyet bir anda bütün yorgunluğumu unutturmuştu. Yıkanıp temizlenmek için etrafımı çeviren kalabalıkla birlikte oradan uzaklaşırken Duraköylü Ahmet de önüne bakına bakına mahçup bir halde meydanı terk etti. Gül Ahmet'i nasıl yendiğimi bu gün dahi bütün canlılığı ve teferruatı ile hatırlarım. Zira bu galibiyet hayatımın mühim bir dönüm noktasını teşkil etmektedir. Onu yendikten sonra bütün gözler üzerime çevrilmiş ve artık bana bir çocuk veya güreş meraklısı olarak değil, tam bir pehlivan nazarı ile bakılmaya başlanmıştır.

Gül Ahmet'i yenmem üç-beş gün içinde tüm civar köylere duyulmuş ve sonradan öğrendiğime göre herkes bundan bahsetmeye başlamıştı. O günden sonra bana "Emirli'li Yaşar Pehlivan" ünvanını taktılar.

Artık, bir kispet sahibi olmam ve pehlivan muskası takmam da lazımdı. Bizim köy halkından olan Ali Pehlivan adında eski bir güreşçinin yeni ve meşin kispetini münasip bir fiyatla satın altım. Bana tıpa tıpa uymuştu. Yine bizim köyde oturan ve bütün mühitin sevgi ve hürmetini kazanmış olan Molla Bekir namı ile maruf bir

hoca da muskamı kendi eli ile yazdı ve bunu keza kendi eli ile boynuma astı.

Artık, her şeyim tamamdı. Ortaya üçbastı kategorisi pehlivanı olarak çıktım. Bundan sonra müsabakalar için hazırlıklar yapmaya başladım.

Milliyet tarafından büyük şampiyon Yaşar Doğu ile birebir yapılan görüşme sonrasında 43 bölüm olan bu yazı dizisi 1 Ekim 1952'den 13 Kasım 1952 tarihleri arasında yayınlanmıştır. Milliyet yöneticileri ile yapmış olduğumuz görüşmeler sonucunda röportajın ilk on bölümünü kitabımıza almaya karar verdik.

YAŞAR DOĞU'NUN JÜBİLESİ 30 AGUSTOS 1955

30 Ağustos'taki jübilede Yaşar Doğu, Hint'li ile son güreşini yapacak. Bu jübilede eski Dünya ve Olimpiyat şampiyonlarımız da güreş tutacaklar. Üç seneden beri güreş milli takımımızın antrenörlüğünü ifa etmekte olan Dünya ve Olimpiyat şampiyonu Yaşar Doğu için veda jübilesi tertiplenmiştir.

Jübile, Yaşar Doğu'nun güreşi bırakması sebebiyle hazırlanmıştır. 1938'den 1952 yılına kadar milli takımda fasılasız şekilde yer alan ve sırtı yere gelmeyen, namılı pehlivan Yaşar Doğu jübilesi 30 Ağustos gecesi Spor ve Sergi Sarayı'nda tertiplenmiştir. Yaşar Doğu son güreşi için Hindistan'dan bir rakip istemiştir.

30 Ağustos'taki jübile için fevkalade cazip bir program hazırlanmıştır. Yaşar'ın jübilesine iştirak edecek eski Dünya şampiyonları ile yeni şampiyonlar ve milli güreşçiler arasında müsabakalar yapılacaktır.

JÜBİLE DE KİMLER GÜREŞECEK?

Yaşar Doğu'nun jübilesinde şu güreşçileri seyredilecekti;

52 kg : Hasan Gemici - Hüseyin Akbaş

57 kg : Nasuh Akar - Mustafa Dağistanlı

62 kg : Bayram Şit - Nurettin Zafer

67 kg : Tevfik Yüce - Mehmet Yüce

73 kg : Celal Atik - Kâzım Ayvaz

79 kg : Haydar Zafer - Bekir Böke

87 kg : İsmet Atlı - Süleyman Baştimur

Ağır Sıklet: Yaşar Doğu- Yorga Palluras (Yunanistan)

Daha sonra Yunanlı güreşçi olan Yorga Palluras ile Yaşar Doğu jübilesini yaptı.

Türk güreşinin unutulmaz siması sırtı minder yüzü görmeyen şampiyon Yaşar Doğu'nun minderi terk etmesi güreşi bırakması münasebetiyle dün gece Spor ve Sergi Sarayı'nda yapılan jübile çok parlak oldu. Spor ve Sergi Sarayı'nı dolduran binlerce seyirci Yaşar Doğu'ya büyük sevgi tezahüründe bulundu.

Beden Terbiyesi Umum Müdürü Faik Binal, Yaşar Doğu'ya güreş hayatını terk etmesi dolayısıyla kıymetli bir şilt hediye etti. Daha sonra mindere gelen Yaşar Doğu ve rakibi Yunanlı Yorga Palluras arasında mücadele başladı. Rakibini perişan eden Yaşar Doğu 3 dakika içinde rakibinin tuş etmişti. Yaşar yine aynı eski Yaşar'dı ve hızından ve gücünden bir şey kaybetmemişti

Beden Terbiyesi Umum Müdürü Faik Binal ve Yaşar Doğu

30 Ağustos 1955 gecesı yapılan jübilede Beden Terbiyesi Umum Müdürü Faik Binal, Yaşar Doğu'ya bu anlamlı günün anısına şilt takdim ediyor. Yaşar Doğu bundan sonra antrenör olarak Türk gençliğine hizmet edecektir.

31 Ağustos 1955 / Milliyet

30 AĞUSTOSTAKI VEDA JÜBİLESİNDE Yaşar Doğu Hint'li ile son güreşini yapacak

Bu jübilede eski Dünya Şampiyonları ile genç şampiyonlarımız da karşılaşacaklar

Son güreşini yapacak

Dünya Şampiyonumuz Yaşar Doğu, 30 Ağustosta tertiplenecek vedâ jübilesinde minder hayatının son güreşini Hint'li rakibi ile yapacaktır. Resimde, Yaşar Doğu, eski güreşlerinden birinde, kendisinin acı kuvveti karşısında kaçmağa uğraşan İsveç'li rakibini minder içine çekmeğe çalışırken görülüyor.

Üç senedenberi milli güreş takımı antrenörlüğünü ifâ etmekte olan Dünya Şampiyonu Yaşar Doğu için bir vedâ jübilesi tertiplenmiştir.

Üç sene sonra da olsa, yapılması kağıt üstünde büyük memnuniyet uyandırmıştır.

Jübile. Yaşar Doğu'nun güreşi bırakması sebebiyle hazırlanmıştır. 1938 den 1952 ye kadar milli takımda fâsılasız şekilde yer alan ve sırtı yere gelmeyen nâmlı pehlivan, jübilesi mü nasebetiyle, halkımız huzurunda son güreşini yapacaktır. Yaşar Doğu jübilesi 30 ağustos gecesi Spör ve Sergi Sarayında tertiplenmiştir. Yaşar Doğu son güreşi için Hindistan'dan bir rakip istemiştir.

30 ağustostaki jübile için fevkalâde cazıp bir program hazırlanmıştır. Yaşar'ın jübilesine iştirâk edecek eski dünya şampiyonları ile yeni şampiyonlar ve milli güreşçiler arasında müsabakalar yapılacaktır.

Jübilede kimler güreşecek?

Yaşar Doğu jübilesinde şu güreşçileri seyredeceğiz:

52 kilo: Hasan Gemel - Hüseyin Akbaş

57 kilo: Nasuh Akar - Mustafa Dağstanlı

62 kilo: Bayram Şit - Nurettin Zafer

67 kilo: Tevfik Yüce - Mehmet Yüce

73 kilo: Celâl Atik - Kâzım Ayvaz

79 kilo: Haydar Zafer - Bekir Yüce

87 kilo: İsmet Atlı - Süleyman Baş-

timur

Ağır siklet: Yaşar Doğu - Hintli

güreşçisi.

YAŞAR DOĞU’NUN VEFATI
8 OCAK 1961

9 Ocak 1961-Pazartesi / Milliyet Gazetesi
Sayfa-1-

YAŞAR DOĞU DÜN ÖLDÜ:

Beş çocuk sahibi na-mağlup Dünya şampiyonu kalp krizi sonucu öldü.

MİLLİYET-Ankara Hususi:

Türk sporunun sembolü, yenilmez Avrupa Dünya ve Olimpiyat şampiyonu Yaşar Doğu dün Ankara’daki evinde saat 17.20’de bir kalp krizi sonunda hayata gözlerini yummuştur.

Öğle yemeğinden sonra odasında öğle uykusuna yatan Yaşar Doğu’nun uzun müddet geçmesine rağmen uyanmaması üzerin oğlu Gazanfer, kapıyı açarak içeri girmiş, babasının ağzından köpükler geldiğini görünce annesine durumu bildirmiştir. Derhal aynı mahallede oturan Dr. Mahir Tekşeş’e haber gönderilmiştir. Doktor geldiği zaman koca şampiyon, hayata ebediyyen gözlerini yumduğunu görmüştür. Doktor durumu ailesinden saklamış ve kalbi kuvetlendirici bir iğne yaptıktan sonra, büyük şampiyonun nâşı bir ambülansla Ankara Hastanesi’ne kaldırılmıştır. Acı haberi Radyodan işiten Devlet Bakanı Hayri Mumcuoğlu, Güreş Federasyonu As Başkanı Fethi Gürsoytrak’a telefon etmiştir. Bakan şampiyonun cenazesinin muhteşem bir tören ile kaldırılması için hiçbir fedakârlıktan kaçınılması hususunda direktif vermiştir.

YAŞAR DOĞU’NUN HEYKELİ DİKİLİCEK

Türk güreşinin unutulmaz sembolü Yaşar Doğu’nun Ankara’da inşa edilecek kapalı spor salonunun önüne heykeli dikilecektir.

İKİNCİ KRİZ

Üçü erkek, ikisi kız olmak üzere beş çocuk babası olan Yaşar Doğu, 1955 yılında Stockholm’de bir kalp krizi geçirmiş ve tedavi edildikten sonra hususi bir uçak ile yurda getirilmiştir.

VEHBİ EMRE’NİN SÖZLERİ:

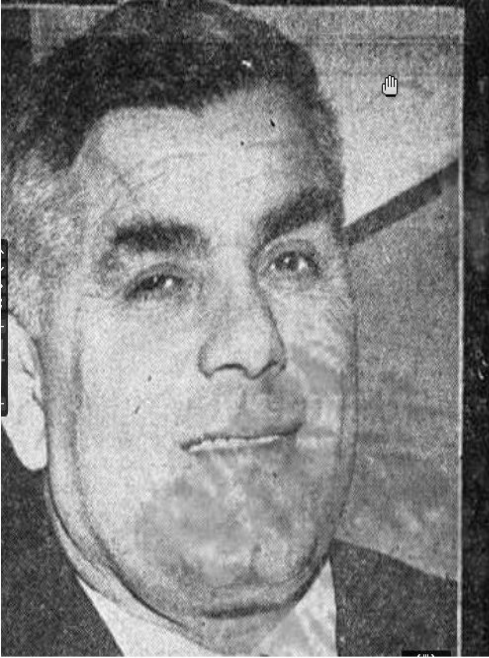
Memleketin en değerli bir güreşçisi ve en değerli bir idarecisi bu gün aramızdan ayrılmış bulunuyor. Kendi çalıştırdığı güreşçiler kadar müsabaka yaptığı ecnebi güreşçilerde bu kayba eminim çok üzüleceklerdir. Yaşar’ın değeri Dünya ölçüsündeydi. Arkasında çok güreşçi yetiştirmiş yerini boş bırakmadığı için genç yaşta ölen değerli pehlivanımızın adı daima yad edilenler arasında kalacağı için teselli duymaktayız.

CELAL ATİK’İN SÖZLERİ:

Yıllarca dünya güreş minderlerinin yenilmez iki güreşçisi olan “Yaşar” ve “Celal” çiftinin hayatta kalanı Celal Atik şunları söylemiştir: “Teessürüm büyüktür. Türk güreşi sembolünü kaybetti. Bundan sonra bütün çalışmalarımız onun aziz hatırasını yad etmek için olacaktır. Allah rahmet eylesin.”

Yaşar Doğu dün vefat etti

Beş çocuk sahibi nâmağlûp Dünya
Samivonu kalb krizi neticesi öldü

TURK sporunun sembolü, yenilmez dünya güreş şampiyonu Yaşar Doğu dün saat 17.20 de Ankaradaki evinde bir kalb krizi sonunda hayata gözlerini yummuştur.

Öğle yemeğinden sonra odasında öğle uykusuna yatan Yaşar Doğunun uzun müddet geçmesine rağmen uyanmaması üzerine oğlu Gazanfer kapıyı açıp içeriye girerek babasının ağzından köpükler geldiğini görünce annesine durumu bildirmiştir.

Derhal aynı mahallede oturan Dr. Mahir Tekşe'ye haber gönderilmiştir. Doktor geldiği zaman, koca şampiyonun hayata gözlerini ebediyen yumduğunu görmüştür. Doktor durumu Yaşar Doğunun ailesinden saklamış ve kalbi kuvvetlendirici bir iğne yaptıktan sonra büyük şampiyonun nâsi bir ambulansla Ankara hastahanesine kaldırılmıştır.

Acı haberi radyodan işiten Devlet Bakanı Hayri Mumcuoğlu, Güreş Federasyonu As Başkanı Fethi Gürsoy-
traka telefon etmiştir. Bakan şampiyonun cenazesinin muhtesem bir törenle kaldırılması için hiç bir fedakârlıktan kaçınılmaması hususunda direktif vermiştir.

**CEBECİ ASKERİ ŞEHİTLİĞİNDEKİ
YAŞAR DOĞU'NUN MEZARI,**

**BU MEZAR ASKERİ ŞEHİTLİKTE BULUNAN
TEK SİVİL İNSANIN MEZARIDIR**

O'da bir şehit evladı. İstiklal Harbinde Yaşar Doğu 5-6 aylık iken Kurtuluş Savaşı için cepheye giden babası Osman Çavuş şehit olur ve bir daha geri dönmez
Sen ki; a'sara gömülsen taşacaksın... Heyhat,
Sana gelmez bu ufuklar, seni almaz bu cihat..
Ey şehid oğlu şehid, isteme benden makber,
Sana ağuşunu açmış duruyor Peygamber.

Yaşar Doğu (Doğum) 1913– (Vefat) 8 OCAK 1961-Pazar
Saat: 17.20-Ankara daki kendi evinde vefat etmiştir.

Faik Binal'ın Yaşar Doğu'ya telgrafı

Beden Terbiyesi Umum Müdür Vekili Faik Binal, büyük şampiyon Yaşar Doğu'ya gösterdikleri yakın alâkadan dolayı çektiği bir telgrafla İsveçteki Hariciyemiz mensuplarına teşekkürde bulunmuş ve Yaşar Doğuya Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü mensuplarının âcil şifalar dilediklerini bildirmiştir.

Diğer taraftan Ankara Spor Yazarları Derneği ve Güreş Federasyonu da Yaşar Doğu'ya âcil şifa temennisinde bulunan telgraf-lar çekmişlerdir.

Türk gibi: Güreş mînderlerinin en başarılı şampiyonu Yaşar Doğu, daha dün değil evvelki gün matbaa-ya sürsü gelmiş, öyle vemediği Hürriyet vana silâsıyla beraber çekilmiş. Her sanattarı güli gazetesi mensubü ve gazetesi mensubü çekilmiştir. Ölmüne bir önceki gününe, buruna çekildiği halde onu çekilmiştir. Kuvvetli güreşçi Yaşar Doğu, bu gününe çekilmiştir. (Foto: Hürriyet)

Yaşar Doğu'yu ecel mağlûp etti

Kalb krizi geçiren şampiyon güreşçi, cankurtaranda hayata gözlerini yumdu

Ankara, 8 (Husus) — Yalnız Türkiye'nin değil, dünya güreş âleminin ünlü ve nâmağlûp şampiyonu Yaşar Doğu, dün, maruz kaldığı ani bir kalb krizinden kurtulmamış ve dünyaya ebediyen gözlerini yummuştur.

1956 yılında geçirdiği kalb rahatsızlığını, mînderdeki vakıpları gibi, mağlûp etmesini bilen Yaşar Doğu, bu defa şu kuvvetine rağmen, kendini kurtaramamış, arkasında spor tarihimize altın harifinde yazılmıştır. (Devamı 5a, 5b, 5c de)

Cezayir'den yapılmakta olan kanlı referandum

Seçim sandığına bir bomba atıldı, çarpışmalarda da onbeş kişi öldü

Cezayir, 8 — Başkan De Gaulle'in planı gereğince, Cezayir'e kendi müstakillerini kendilerinin tayin hakkını vermek için yapılmakta olan referandumun bugünkü safhasında, çarpışmalar olmuştur.

Gecici Cezayir Hükümeti Başbakan Ferhat Abbas'ın, referandumu boykot etmesi üzerine, Cezayirli Müslümanlar, bugün Oran'da nümayiş yaptılar, ellerinde hür Cezayir bayrakları ve sopaları olduğu halde, Avusturyalılara etirdikleri mabalelere yüründüler. Askerlerle Müshuman halk arasında vukubulan çarpışmada, en az iki Cezayirli ölmüş, on kişi de yaralanmıştır.

Constantine şehrinde de Milliyetçiler, bir seçim sandığına el bombası atmışlardır. Sandık başında bulunan iki kişi ölmüş. (Devamı 5a, 5b, 5c de)

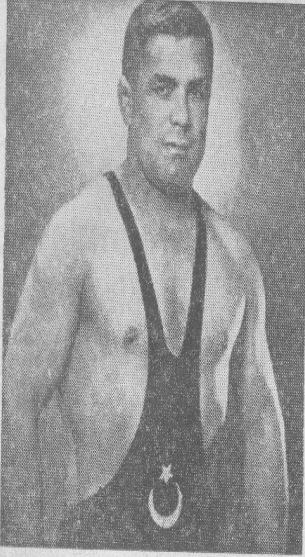
Bir döviz kaçakçısı yakalandı

Lütfi, 8 (Husus) — Bımbıç Testi-İSTİ, NATO Kararlarında vazifesi bazı şahısların da İtalyan vatandaşları mahrum bir döviz kaçakçılığı hâlinde üzerine tabii olarak girerler.

Ök gibi tutulmuş bu tabii olarak göre, bir kurum şahıslarına bazı Amerikalılarla bulmuş, piyasaya fırlatmış dolar kırdıkları İtalya edilmektedir. Nitekim İtalyan Güne Kaçakçılığı Bürosu memurları bu hususta İtalyanlar tarafından yakalanan kaçakçı, Nihat Akın isimli bir şahıs, 100 dolar, 1000 lira ve satarken yakalanmıştır.

İtalyan edilmektedir. Nitekim İtalyan Güne Kaçakçılığı Bürosu memurları bu hususta İtalyanlar tarafından yakalanan kaçakçı, Nihat Akın isimli bir şahıs, 100 dolar, 1000 lira ve satarken yakalanmıştır.

10 Ocak-1961 Milliyet

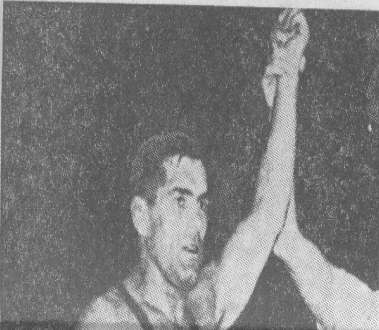

Essiz şampiyon Yaşar Doğu, güreşteki kuvvet ve başarısını bütün dünyaya kabul ettirmişti. "Türk gibi kuvvetli, değeriminin de bir ispatı olan Yaşar Doğu'nun vefatı yurdun her tarafında büyük üzüntü yaratmıştır.

Yaşar Doğu elde ettiği Balkan, Avrupa, Olimpiyat ve Dünya şampiyonluklarından sonra 1952 yılından itibaren artık mindere veda etmiş ve 1954'de İstanbul'da vamlan bir jübile ile idareciliğe başlamıştı. Herkes kadar, çalıştığı güreşçiler tarafından da sevilen merhum Yaşar, yukarıdaki resimde yetiştirdiği güreşçiler arasında görülmektedir. (Foto: Hürriyet)

Türk güreş âleminin büyük kaybı :

Essiz şampiyon Yaşar Doğu, dün bir kalb krizi neticesinde vefat etti

Doğu'nun cenazesi Ankara'da bugün merasimle kaldırılıyor

Güreş âleminizin unutulmaz siması, Türk güreşçiliğinin sembolü olan şampiyon Yaşar Doğu dün Ankara'daki evinde bir kalb krizi geçirmiş, ilk tedavisi yapıldıktan sonra ambulans ile hastahaneye nakledilirken yolda ve saat 17.20'de gözlerini hayata yumarak beklenmedik bir anda aramızdan ebediyen ayrılmış bulunmaktadır.

9 Ocak-1961-Milliyet

Yaşar Doğu öldü

(Baştarafı 1 inci Sahifede)

lerle geçen sayısız zaferler, şanlar, şöhretler bırakarak aramızdan ebediyen ayrılmıştır.

Yaşar Doğu, daima olduğu gibi, bugün de (dün) evde, çocuğu ile başbaşa otururken, âni bir kalb krizine maruz kalmıştır.

Derhal çağırılan doktorlar, şampiyonun süratle hastaneye kaldırılmasına lüzum görmüşlerdir.

Acele çağırılan bir cankurtaran, Yaşar Doğu'yu hâmilen, Ankara hastanesine doğru giderken, saat tam 17.20 de şampiyon büsbütün fenalaşmış ve hayata gözlerini yummuştur.

Yaşar Doğu'nun vefatı haberi, önce bütün Ankara'ya, sonra da bütün yurda yayılmış ve büyük bir teessür uyandırmıştır. Hayatı boyunca Türk güreş tarihine seri halinde şampiyonluklar kazandıran ve çok sevilen merhumun cenazesi, yarın (bugün) büyük bir merasimle kaldırılacak ve aile kabristanına gömülecektir.

Koca Şampiyon

Adnan AKIN

Kim derdi ki güreş dünyasının temel direklerinden biri, güreş minderinin taçsız kralı Yaşar Doğu, hiç beklemediğimiz bir günde aramızdan ebediyen ayrılacak? Kim derdi ki bu sütunlarda koca şampiyonun ölüm gününde böyle bir yazıyı yazmağa mecbur olacağım. Onun için hep hak ettiği şampiyonlukları kâğıda aksettirmeğe alıstığım içindir ki, duyduğum ıstırap kafa tasımı zonglatan bir illet halindedir.

Heey, koca Yaşar; seni her güreşinde yakından görmüş; heyecanla, zevkle rakiplerinin sırtını yere getirdiğin anda gözlerim yaşararak seyretmişim.

Neden zalim bir ecele bu kadar çabuk teslim oldun? Hâtıralarını biraz daha geriye iterek 1948 Londra Olimpiyat Oyunlarında koca bir kahraman olarak mindere serdiğin kuvvetli rakiplerinin karşısındaki tevazuunu unutmak mümkün mü?

O zamanki rakiplerin arasında bulunan İsveçli Andenberg senin için şöyle demişti: "Bu kadar sene güreş yapıyorum. Yaşar Doğu gibi acı kuvvete sahip olanına rastlamadım."

Bu acı kuvvet; bükülmez bilek, yenilmez gövdeyi bir anda mağlup eden görünmez kudret karşısında elbette ki kahrolmaktan, ıstırap çekmekten, üzülüp dövünmekten ve rahmet dilemekten başka bir şey yapamıyoruz.

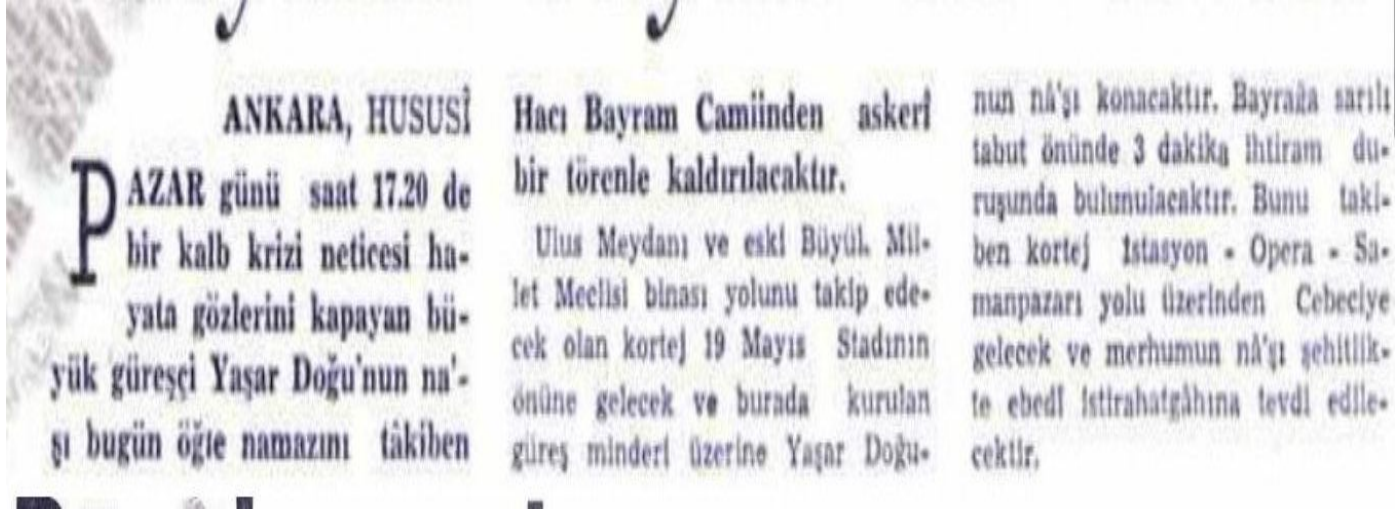
Hürriyet

Büyük şampiyonu toprağa veriyoruz!

Yaşar Doğu'nun ölümü yurtta ve bütün dünyada büyük bir teessür yarattı

Evvelki gün bir kalp krizi neticesinde ebediyen aramızdan ayrılan büyük şampiyon Yaşar Doğu'nun cenazesi bugün müstesna bir merasimle kaldırılacaktır. Resimde Yaşar Doğu güreşi bırakıp antrenörlük yaptığı sırada kendi neslinin bir diğer şampiyonu Mehmet Oktay ile bir antrenman esnasında görülmektedir.

Mezarın başında Devlet Bakanı Hayri Mumcuoğlu, Beden Terbiyesi Genel Müdürü Bekir Silâhçılar ve bir güreşçi birer hitabede bulunacaklardır. Kortejin sırası şöyledir:

1 — Trafik arabası, 2 — Atlı polis kıt'ası, 3 — Askerî bando, 4 — Çelenkler, 5 — Yaşar Doğu'nun resim ve madalyaları, 6 — Askerî merasim kıtası, 7 — İmamlar, 8 — Güreşçilerin elleri üzerinde merhumun nâ'sı, 9 — Alle efradı, 10 — Askerî kıt'a, 11 — Millî Birlik Komitesini temsilen bir heyet, 12 — Devlet Bakanı Hayri Mumcuoğlu ve Beden Terbiyesi Genel Müdürü, 13 — Askerî ve mülkî erkân, 14 — Spor ve gençlik teşekkülleri, okullar ve halk.

Türk sporunun sembolü büyük şampiyon Yaşar Doğunun ölüm haberi bütün yurtda ve dünyada teessür yaratmıştır. Doğu'nun en yakın mînder arkadaşları da cenazede bulunmak üzere şehrimize gelmişlerdir.

DÜNYA VE GÜREŞ

Felsefe, edebiyat ve politika gibi çeşitli alanlarda tarihe geçmiş birçok şahsiyet güreşle ilgilenmiştir. Bunlardan belli başlıları Sokrates, Plato, Aristo, Dante, Goethe, Puşkin, Tolstoy, Jack London, İvo Andric, Pablo Neruda, Abraham Lincoln, Theodore Roosevelt gibi isimlerdir.

İSLAM VE GÜREŞ

**SANMA Kİ PEHLİVAN HASMIN YATIRAN PEHLİVAN ÖFKEDE
NEFSİN BASTIRAN**

Hz. MUHAMMED (SAV)

İslâm dininde spor, çeşitli vesilelerle teşvik edilmiştir. Bunun da sebepleri vardır.

Bir taraftan Müslümanların ibadetlerine ve diğer görevlerine kuvvetli bir istekle sarılmalarını sağlamak; onlara daha güçlü olma yollarını göstermek beden sağlığını temin etmek, diğer taraftan müslümanların yurt savunmasına topyekün hazırlıklı olmalarına teşvikte bulunmak... Bu sebepler arasındadır. "Peygamber size ne verirse onu alın, sizin için ne yasak ederse ondan da sakının" C¹) anlamındaki ilâhî emre uygun olarak müslümanlar, Hz. Peygamber'in tavsiye ve teşvik ettiği sporlardan atıcılık, binicilik, koşu ve güreş gibi sporlarla meşgul olmuşlardır.

Bir hadis-i şerifte Hz. Peygamber (SAV): "Mü'-min kişinin binme, yüzme, ok atma eğitimleri yapabileceğini belirtmiştir" (12) müslümanların maddî güçlerini koruyan ve geliştiren; manevî güçlerini kuvvetlendiren sporlar islâmiyet'te teşvik edilmiş, (1)-Haşr Sûresi, 7.(2)ibrahim Canan. Hz. Peygamberin Sünnetinde Terbiye,254, Ank. 1980-hatta Peygamber Efendimiz bunlardan bazılarına bizzat katılmıştır.

Şüphesiz bugün yapılmakta olan spor çeşitlerinin bir kısmı, Hz. Peygamber zamanında mevcut değildir. Ancak dinimizin emir ve yasaklarına ters düşmeyen bütün spor çeşitlerinin kıyas yoluyla teşvik şumulüne girdiğini söylemek mümkündür. İslâmiyet bu konuda, seyirci olmaktan çok, bizzat spor yapmayı teşvik etmiş: "Spor her ne kadar ferdî bir hareket ve eğlence ise de, içtimaî (topluma yönelik) bir fayda da sağlamalıdır." prensibini esas almıştır.

Görüyoruz ki, her Müslüman'ın kendisine uygun bir spor dalı ile uğraşması İslâmiyet'te teşvik edilmiştir. Ancak bu sporlar yapılırken dinî görevlen aksatıcı, ilmî ve meslekî çalışmaları engelleyici, ahlâkî kıymetleri zedeleyici olmamasına da dikkat edilmelidir. Peygamber Efendimiz: “Boş vakit ve sıhhat, insanların çoğunun değerlendiremediği iki büyük nimettir.”⁽⁸⁾ buyurmuştur. Başka bir hadiste: “Dünyasına ve âhiretine faydalı olmayan işleri bırakması, kişinin müslümanlığının güzelli'ğindedir.”⁽⁴⁾ buyurulmuş, yapılan her işte mutlaka dünya ve âhirette elde edilecek faydalanılması ön plana alınması gerektiğine işaret edilmiştir. Sahih-i Buhari Muhtasarı Tercümesi, c. 12, s. 35T, Hadis No: 2162. (4) tbn-i **Mâce, Sünen Fiten, 12 (2, 1315, Hadis No: 3976)** Tirmizî, Sünen, **Zühd Babı 11**; Ahmed **tbn-i Hanbel, 1/201.** - İslâmiyette spor ve önemi: Dr Ahmet Turan diyanet yayınları. Peygamberimizin bizzat meşgul olduğu, teşvik ettiği ve esaslarını belirttiği spor türlerinin belli başlıları şunlardır: güreş, koşu, müsabaka, at ve deve yarışları, yüzmek, ok atmak, avlanmak ve bu spor faaliyetlerini ferdî olarak veya toplu halde seyretmek, kazananları ödüllendirmek.

Güreş: Dönemin ünlü pehlivanlarından Rükâne b. Abdüyezid, İslâm'a girmek için Peygamberimizin kendisini güreşte yenmesini şart koştu ve yapılan karşılaşmada Peygamberimiz onu birkaç defa yendi. Rükâne de bunun üzerine Müslüman oldu. Siyer kaynaklarında Peygamberimizin Rükâne'den başka bazı kimselerle de güreştiği, ergenlik çağına gelmiş olan sahabe çocuklarının askere alınmaları için her sene düzenlenen merasim sırasında birbirleriyle güreştikleri, ayrıca Hz. Hasan ve Hüseyin'in de Resûlullah'ın huzurunda güreş tuttıkları yer almaktadır. Güreş Osmanlı'da geliştirilmiş ve bizzat saray tarafından desteklenerek dünya çapında bir ün kazanmıştır. Güreşçilerin pîri olarak da 'Allah'ın ve Resûlünün arslanı' olarak bilinen ve şehitlerin efendisi olan Hz. Hamza kabul edilmiştir.

İSLAMDA SPOR VE EĞLENCE

İbâdet ve çalışma dışında kalan vakti, faydalı bir işle meşgul olarak geçirmek, ibadet ve çalışmak için yeni güç kazanmak üzere gönü dinlendirmek, hoş vakit geçirmek uygun bir davranıştır.

Dinimiz gagesiz ve faydasız vakit geçirmeyi hoş görmemiştir. “Boş vakit” değerlendirilmesi gereken en önemli nimetlerden sayılmıştır. “İki nimet vardır ki insanların çoğu bundan gafilidir. Sıhhat ve boş vakit (Hadis-i Şerif).”

Kur'an-ı Kerim'de çalışma dışında kalan vaktimizi ibadet ederek değerlendirmemiz emredilmiştir. “Muhakkak her güçlkle beraber bir

kolaylık vardır. O halde (işlerinden) boşaldığı zaman uğraş (ibadetle meşgul ol) yorul.”(İnşirah-5,7) buyrulmuştur.

(Malâyânî) Manasız işlerle meşgul olan kimse dinimizde makbul sayılmaz. Faydasız şeyleri terk etmesi bir kimsenin iyi Müslüman olduğunun alametlerindedir.(Et-Tergib Ve't-Terhib) Boş vakitler dünya ve ahirete faydalı olacak şekilde doldurulmalıdır.

Hz. Ömer (r.a.) şöyle derdi: “Ben sizden birisinin ne dünya işiyle ne de ahiret işiyle meşgul olmaksızın boş vakit geçirmesini hoş karşılamıyorum. Herkes devamlı olarak faydalı bir işle uğraşsın, bir işi bitirdiği zaman başka bir işe başlasın.” Kur'an-ı Kerim’de insanı ahiret amellerinden alıkoyan oyun ve eğlenceler “lehv” olarak belirtilmiştir.

Müslümanların bugün içinde buldukları zayıf durum, çok çalışmayı gerektirmektedir. Bunun için müslümanın boş, faydasız ve gereksiz yere geçirecek vakti yoktur.

Dünya nimetleri bir bakıma insanı sıkıntıdan kurtarma, eğlendirmek için yaratılmıştır. Fakat bu eğlenmenin ve eğlencenin sınırlarını bilmek gerekir.

Vücudu dinlendiren gönlü huzura kavuşturan meşrû ve faydalı eğlenceler olduğu gibi. Faydasız ve vakti boşa geçiren hatta zararlı gayri meşrû (yasak) eğlenceler de vardır. “Eşyada asıl olan mübahlıktır.” Kuralına göre belirli sayıda haramların dışında kalan şeyler mübah (helal) tir. Harama düşme tehlikesi olursa bazı mübahların terk edilmesi de tavsiye edilmiştir.

Peygamberimiz (s.a.v.)’in tatbikatıyla sabit olan, ruhun tasfiyesi, nefsin terbiyesi, bedenın eğitilmesine, emirlere ve yasaklara riayet prensiplerine zarar vermeyen eğlencelerin başlıcalarını şöylece sıralamak mümkündür:

A) Şaka ve nükte yapmak: Latife, şaka, mizah, nükte yapmak insanları neşelendiren, güldüren, eğlendiren söz sanatlarıdır. Bunlar, insanın hayatında yemekteki tuz gibi olmalı, işi gücü nükte olmamalıdır. Hiçbir kimse ile alay edilmeyecek, şeref ve namuslara dil uzatılmayacaktır.(Hucurat-11) güldürmek için yalan söylenmeyecektir. “Etrafindakiler gülsün diye konuşup ta yalan söyleyene yazık, çok yazık.”(Tirmizi-Ebu Davud) “Zaman zaman gönülleri dinlendirin, çünkü gönül zorlanırsa körleşir.”(Hz. Ali (r.a.))

B) Koşu: Koşu yaparak yarışmak bir spordur. Sporun ciddi faydaları yanında yapan ve seyredenler için eğlendirici yanı da vardır. Sahabe koşu yarışması yaparlardı. Hz. Ali’nin iyi bir koşucu olduğu söylenmiştir.(Kardâvî) Hz. Peygamber

(s.a.v.)’de eşi Hz. Aişe (r.a.) ile koşu yarışı yapmıştır.(Müsned, S.Ebu Davud)

- C) Atış müsabakası:** Hem savaş gücünü artırmak, hem de boş vakitleri değerlendirmek üzere bu müsabakalar Hz. Peygamber (s.a.v.)’in teşvikine mazhar olmuştur. Bu eğitim ve yarışmayı yapanlara rastladıkça “Haydi atın, ben de sizinle beraberim. der.”(Buhari) onları şevke getirirdi. Bu konuda tek sınırlama canlı hedefler üzerinde yarışma yapılması tasvib edilmemiştir.(Müslim-Tirmizi)
- D) Kılıç, kalkan ve mızrak oyunu:** Bu oyunları oynayan Habeşistanlı Müslümanları engellemek isteyen Hz. Ömer (r.a.)’e Resulullah (s.a.v.): “Bırak Ömer oynasınlar.” demiştir. Hz. Aişe (r.a.) ile kendileri de bizzat bu oyunları seyretmişlerdir.
- E) Güreş:** Hz. Peygamber (s.a.v.)’in teşvik ettiği spor ve eğlenceler arasında güreş de vardır. O zamanının sırtı yere gelmemiş pehlivanı Rukâne ile üç defa güreş tuttuğu ve onu yendiği rivayet edilmiştir.(Kettânî-Et-Terâtibu’l-İdariyye) Şehitlerin serdarı Hz. Hamza (r.a.) aynı zamanda pehlivanlarında piridir. O yüzden olsa gerektir ki Müslümanlar öteden beri bu spor dalına önem veregelmişlerdir.
- F) Binicilik ve yüzme:** “Allah (c.c.)’ı anma dışında kalan her şey eğlence ve gaflettir; ancak üç şey müstesna: atıcılık, binicilik ve yüzme öğrenme.” diyen hadis-i şerif bu sporları teşvik etmektedir.

Peygamberimiz (s.a.v.)’in at yarışı yaptırdığı ve birinci gelene armağan verdiği rivayet edilmiştir. (Müsned-Ebu Davud) Mübah olan oyun ve eğlenceler sadece bunlarla sınırlı olmasa gerektir. “Eğlenin ve oynayın (boş ve faydasız olmaması şartıyla) çünkü ben dininizde ağırlık ve baskı görmekten hoşlanmıyorum.”(Kettânî) hadisi de buna işaret ediyor. O yüzden günümüzde yaygın olan futbol, basketbol, voleybol, tenis... gibi spor ve oyunlarda tesettüre riayet edilerek ve batıla alet edilmeyerek oynanırsa mübah sayılmışlardır. Kumar ve şans oyunlarının bütün çeşitleri ise yasaklanmıştır.

TARİH BOYUNCA SPOR ŞENLİKLERİ

İnsanın şenlik yapma ihtiyacı fitrî (doğuştan)dır. O halde şenlik her insan topluluğunda bulunan beşeri unsur olarak görülebilir. İnsanlar

hayatta iç içe olarak hem çalışır günlük yaşamı düzenlerler ve hem de şenlik yaparlar. İnsanlığın başlangıcından bu yana dini bayramlar ve fiziksel “sportif” aksiyon birbiriyle iç içedir. Spor şenliğinin çok farklı toplumsal işlevleri vardır.

Şölenler-spor şenlikleri, yeniçağa kadar yıldönümlerine veya insan hayatına bağlı olarak kutlanmışlardır. Böylece antik olimpiik oyunlar, bağ bozumundan sonraki ilk dolunayda yapıldı. Şövalye turnuvaları ve başka adlar altında şenlikler düzenlendi. Hasat şenlikleri çiftçiler tarafından organize edildi. Bu tür şenlikler “tarihsel” ya da “mitolojik” bir kişiliğe adanıyor ya da tarihsel bir olay kutlanıyordu.

Spor şenlikleri, insanlığın gelişimi içinde bir toplulukta kolektif heyecan oluşturur ve duygusal hayatın kontrolünde önemli rol oynarlar. Böylece psikolojik ve sosyal bir sübap görevi görürler. Bayramlar, şölenler, oyunlar, düğünler ve sportif yarışmalar yoluyla şenliğe katılanlar sevinç, umut gibi duyguları da yoğun bir şekilde yaşarlar.

Şölenler, günlük hayata ki bireysel ve toplumsal yoğunluğun karşıt bir kutbunu oluşturur. Şölen günü şenliklere katılanlar işlerini bırakıp maddi kazançlardan vazgeçerler. Şölen organizatörleri büyük bir cömertlik gösterirler. Şölenler “normal” zamana başka bir boyut katıp ona bir düzen, bir yön kazandırır. Mesela: Antik yunanda zaman olimpiik oyunların başlangıç ve bitiş tarihine göre ayarlanırdı. Spor şenlikleri insanların hayatında önemli bir topluluk oluşturucu işlev yüklenirdi. Bu durumda şöleni oluşturan topluluk içe kapanır, içerde ise bireysel ve grupsal farklılıklar vurgulanırdı.

Şölenler; politika, eğitim, din, kültür ve askeriye gibi hayatın farklı toplumsal alanlarında bir kesişme noktası oluştururdu.

Spor şölenleri ve spor tarihi bir olgu ve insana özgü bir davranış biçimidir. “Sporcu kral” şeklindeki Mısır idealindeki krallık, üstün bir fiziksel güç gerektiriyordu. Ve eski Mısır’da “serbest spor şenlikleri” nin önemli bir yeri vardı. Saggara’da ki atletizm sahası, dünyanın ayakta kalmış en eski spor tesisidir.

M.Ö.7-8. yüzyıllarda bilinen ilk antik olimpiyat oyunlarında at ve atlı araba yarışlarından uzun atlamaya, cirit ve disk atmadan, güreş, boks gibi yarışmalara kadar yer veriliyordu. Bu oyunlar barışın sağlanmasına, sosyal ve siyasal düzenin istikrar kazanmasına ve toplumun kendisini ifade etmesine yarlıyordu.

Hellenik döneme kadar olimpiik oyunların mimari biçimlendirilmesi, hipodrumlarla, stadyumlarla, gimnasyumlarla zenginleşip, olimpiya antik yunan dünyasının sportif ve dini odak noktası haline geldi.

Roma'da kamuya açık gösterilere olan ihtiyaç büyüdü ve gladyatör dövüşleri için ilk tribün inşa edildi. O zamandan itibaren de Roma konsüllerinde kamuya açık şenlikler olarak gladyatör dövüşleri ve dört atın çektiği arabalarla yapılan araba yarışları olarak düzenlenen bu oyunlar, imparatorluk zamanında siyasal bir barometre ve sosyo-politik bir yönetim aracı halini aldı. Kanlı gladyatör dövüşleri M.S. 4. yüzyılda Hristiyanlığın yayılmasıyla sona ererken araba yarışlarına Bizans'ta da devam edildi. Norveç ve İzlanda bölgelerindeki dokuzuncu ve on birinci yüzyıl olaylarını aktaran ve 12. ve 14. yüzyıllarda kaydedilmiş eski İzlanda söylencesi "sagas" da top oyunları organizasyonları harika bir "sportif şenlik" olarak tanımlanır. Bununla beraber güreş, cirit, kılıç oyunu, mancınık, binicilik, silah oyunları, kürek çekmek, karda kaymak gibi oyunlara ve buna bağlı şenliklere çermenlerde de çok az rastlanırdı. Kış mevsiminden sonra yapılan top oyunlarını oynamak ve izlemek için erkekler katılımcı ve izleyici kadınlarda destekleyici ve izleyici olarak canlı bir şölen yeri haline gelen buluşma noktası (oyun barakaları) na akın ederlerdi. Oyun tahta bir sopa ve topla oynanır ve bu günün rappisi ve beyzbolunu andırırdı. Ve bir topluluk ruhunun oluşumuna katkıda bulunurdu.

Şövalyelerin askeri işlevlerini yerine getirebilmek için özel bir eğitimden geçirilmeleri gerekiyordu ve on ikinci yüzyılın ortalarından beri Fransa merkez olmak üzere şövalye turnuvaları bütün Avrupa'ya yayıldı ve Avrupa şövalye sınıfının bir yaşam şekli haline geldi. Bu spor ortaçağın en önemli beden eğitimi aracı ve egemen "sportif şenlik" biçimiydi. Şövalye turnuvalarının kökeni askeri tatbikatlardı.

Genç orta çağda ve erken yeniçağda kentlerin ekonomik ve siyasal açıdan birbirine eşitlenmesi yurttaşların kent savunmasına katılmasını da beraberinde getirdi. Tatar okunun başarıyla kullanılması on dördüncü yüzyıldan itibaren okçular kulübü kurulmasına yol açan geniş kapsamlı ve organize bir antreman gerektiriyordu. Ve bu durum okçu şenliklerinin yapılmasına yol açtı.

On sekiz ve on dokuzuncu yüzyıllarda yapılan ve herkesin ağırlandığı, katılımcılara ödülleri verildiği ve geniş kitlelerin katıldığı, büyük "Ulusal Alman Şenlikleri" birkaç gün sürerdi ve bu şenliklere bir disiplin hâkimdi. Şenliklerde, resmî geçitler ve büyük kitle gösterileri yapılırdı.

Modern olimpiyat oyunlarının kurulması İngiltere'de meydana gelen modern sporun uluslararası alanda yaygınlaştığı döneme denk düşer. Organize olmuş işçi hareketi tarihi içinde ve sosyalist devletlerin gelişimiyle birlikte sosyalist spor şenliği kültürü, işçiler arası spor

turnuvaları, işçi olimpiyatları ve spardakiada ile özel bir siyasal ve ideolojik bir önem kazanmıştır.

Fert ve toplum düzeyinde meşru ölçüler çerçevesinde eğlenmenin bir ihtiyaç olduğu kesin olunca, fitrat dini olan İslâm'da buna cevaz vermiş. At, katır, deve gibi hayvanların yarıştırlmasını teşvik etmiş. Bunun yanında koşu, ok atma, yüzme, çeşitli harp oyunları oynamak ve seyretmek, avlanmak, güreşmek, güreş seyretmek gibi spor ve şenliklere insanların biyolojik, psikolojik ve sosyal ihtiyaçları olarak bakmış, meşru zemin içinde ve aşırılığa kaçmadan, normal bir şekilde eğlence ihtiyacının karşılanmasına izin vermiştir. “Eğlencenin dinen caiz olmayacağı” şeklindeki kanaatlerinden dolayı karşı çıkanları Hz. Peygamber (SAV) ikaz ediyor ve “Eğlenenlere ilişmeyin, bu günler bayram günleridir.” Diyordu. Ancak bu şenliklerde haram ve harama yol açan şeyler kesinlikle bulunmadığı ve buna izin verilmediği bir gerçektir.

Türkler' in çok önem verdiği cirit oyunu her dönemde değerini korumuş olup günümüzde de bazı bölgelerde hala oynanmaktadır. Kılıç, kalkan ve okçuluk oyunları ile güreşte öyle...

Türk dünyasıyla beraber diğer bir kısım insanlık âleminin de önem verdiği ve dünyanın en eski spor dallarından biri olarak bilinen güreş, Nil, Fırat vadileriyle, Orta Asya' da yapıla gelmiş, Mısır'da ki Benî Hasan köyünde bulunan duvar kakmalarında iki yüze yakın güreş oyunlarının figürleri yer almıştır. Asurların M.Ö. iki bin yıllarında güreşle ilgilendiklerine ilişkin belgeler vardır. Adına destan yazılan Gılgamış' ın da dünyanın en güçlü pehlivanlarından biri olduğu bilinmektedir.

Eski yunan ve Roma'da da yapılan güreş, çeşitli ülkelerde geleneksel biçimini koruyagelmiştir. Türkler'in, Ruslar'ın, İranlılar'ın, Japonlar'ın, İsviçreliler'in kendilerine özgü güreşleri ve bu güreşlerde ün salmış pehlivanları vardır. Şu anda uluslararası kurallara bağlı serbest ve greko-romen daldaki iki genel güreş türü doğmuş olup, çeşitli vesilelerle ulusal ve uluslararası alanlarda bu güreşlerin yanında, kendimize özgü güreşlerimiz de değişik yer ve zamanlarda ülkemizde yapılmaktadır.

Eğlenme ve spor şenlikleri, şölenler yapma ihtiyacı insanlıkla beraber doğup gelmiş ve onunla beraber devam edecektir.

SPOR İHTİYACI VE AHLAKI İmran KILIÇ-Bitlis Müftüsü

Yaratıcının şaheseri insan olup; insan ruh ve bedenden yaratılmıştır. Bedenimizin çatısı güzel çatılmış, bu bedende dış ve iç organlar yerli yerince yerleştirilmiş ve her organ diğer organlarla uyum içerisinde eksiksiz bir şekilde fonksiyonunu icra etmektedir. Bu güzel bedene kendi ruhundan can üfleyen Allah, bu canı türlü duygu ve kabiliyetlerle de donatmıştır.

Gerek ruhumuzun gerekse de bedenimizin hayatîyetinin devamı ve gelişimi için birçok ihtiyaçları bulunduğu kesin olup, spor yapma ihtiyacı da ruh ve beden gelişimi ve sağlığı açısından elzemdir. Çünkü spor; güç, hız, dayanıklılık, refleks canlılığı gibi fizik ve istem, cesaret, fedakârlık, sebat, dürüstlük gibi manevî nitelikler kazandırarak kafa ve bedeni geliştirir.

Ferdî ve kolektif oyunlar şeklinde yapılabilmektedir genellikle yarışmaya yol açan ve bazı kesin kurallara göre yapılan spor, geniş halk kitlelerine yayılmasıyla bir kısım kötü alışkanlıklarla mücadelede yadsınamayacak kadar etkili oldu. Aynı derneklerde, aynı statlarda, aynı jimnastik alanlarında ve ortak çabalarda, meslek, yaşayış, din ve inanç bakımından çok farklı kimseleri bir araya getirip, yalnız aynı ülkenin gençleri için değil, çeşitli milletlerden sporcular için de birbirini tanıma ve değerlendirme aracı oldu.

Bütün ülkelerin insanları, ortak kurallar uygulamak, stadta tek bir disipline uymak için anlaşmışlar, karşılıklı teknik ve stillerini incelemişler ve en iyilerini benimsemişlerdir. Aynı çaba harcama kültürüne bağlı insanları bir araya getiren spor, temel bir anlaşma aracı olmuş ve böyle de kalacaktır.

Yarışma sporları büyük bir çaba, yoğun antrenmanlar ise mükemmel bir sağlık gerektirir. Buna önem verilmeli, öte yandan sporun manevi nitelik kazandırma hedefine de derneklerin ve spor takımlarının eğitici değerine göre çok farklı şekillerde ulaşıldığından; yarışmalarda kazanmaya aşırı önem vermek, her ne pahasına olursa olsun (hatta dürüst olmayan hareketlere ve sertliğe başvurarak) kazanma hırsını uyandırabilir. Buna prim verilmemelidir.

İki kişinin çeşitli oyunlarla birbirini yenmek için yaptıkları bir spor mücadelesi ve birçok milletlerle beraber bizim de geleneksel sporumuz olan güreşinde sporcuların ruh ve beden sağlığına olumlu

etkileri kesin olup aynı zamanda kendi insanımızın ve insanlık genelinin tanışma, dostluk, kaynaşma ve dayanışmasına vesile olan bu sporun gelişmesine ne kadar destek verilse yeridir.

Dostluğa temel olan güreş sporu, dürüstlüğe de kaynaklık ve örneklik teşkil etmelidir.

GÜREŞ VE İNSAN

Avni Tarhan

(5 Mart 2011- Yeni Şafak Gazetesi)

Güreş sporu bilindiği üzere insanlık tarihi kadar eski bir maziye dayanmaktadır. Mücadele sporları içinde he zaman en ön saflarda yerini almış, Türk ve İslam dünyasında da çok büyük yer bulmuştur. Bunun nedeni de Başta Sevgili Peygamberimiz Hz. Muhammed Mustafa (SAV)'in bizatihi güreşi yaparak şerefliendirmesi olmuştur. Şu anki mevcut dünya tablosuna baktığımızda: Kafkasya, Türkiye, İran, Amerika kıtalarında çok başarılı bir şablon çizdiğini görmekteyiz.

Özellikle güreşin şu anda Dünyada en başarılı bölgesi neresi denirse hiç tereddütsüz Türkiye, Türk dünyası ve Kafkasya demek mümkün. Evet, 25 yıl gibi uzun bir zaman büyük bir kahramanlık sergileyerek Ruslara kök söktüren Kafkas Kartalı Şeyh Şamil'in torunları dünyada çok büyük başarılarla imza attıklarına şahit olmaktadır. Türk spor tarihini altın harflerle yazdıran ve tüm zamanların en başarılı spor branşı olan güreşimiz bu başarılarını büyük mücadeleler sonucu kazanmıştır.

Yaşar Doğu, Celal Atik ve Nuri Baytorun gibi bir dönemin yüksek mücadele azmine sahip teknik adamlarımızın gayretleri ile güreş şahlanmış ve Dünyada Türk gibi kuvvetli veciz sözü ile anılır bir hale gelmiştir. Herkesin bildiği gibi güreş sporu bütün spor branşları arasında en ağır sporlardan birisidir. İnsan iradesini inanılmaz zorlar. Bakınız uzmanlar güreş ile ilgili neler diyor: Uzmanlar diğer spor branşlarına nazaran güreşin gençlerin motor kapasitelerinin geliştirilmesinde çok daha etkili olduğunu ispatlamıştır. Plato gibi filozofların, Kemal Atatürk, Abraham, Lincoln gibi devlet adamlarının, Lav Tolstoy, Pushkin, Albert Dürer gibi yazar ve ressamların güreşe olan tutkuları tesadüf değildir.

Güreş sadece hız, kuvvet, esneklik, dayanıklılık gibi fizik özellikleri mükemmelleştirmekle kalmayıp, cesaret, alçak gönüllülük, kendine güven gibi özellikleri de geliştirir. Evet, güreş sporu bir mücadele sporu olmakla birlikte insana; açlığa, susuzluğa, yokuşa, her

türlü zorluğa dayanma azmi kazandıran müthiş bir spordur. 74 Milyon nüfustan 20 milyona varan bir gençliğe sahip Türkiye'mizde mutlaka güreşçi sayımızı en az iki milyonların üzerine çıkarmamız gerektiği kanaatındayım. Dünyada devamlı gündemde olmak, olimpiyatlar gibi dünyanın en büyük yarışmalarında tüm dünya tarafından izlenmek bir ülke için en büyük reklam aracıdır. İşte böylesine getirisi olan güreş sporunu Türkiye'mizde her zaman baştaacı etmek gerekmektedir. O Zaman güreşe gereken her türlü desteği vermemiz lazım.

GÜREŞİN FELSEFİ YAPISI

Avni TARHAN

(16 Ekim 2011 – MANŞET)

Gençliğinde güreşle ilgilenen ve yakın zaman önce vefat eden Amerikalı ünlü tiyatro yazarı Arthur Miller bakın güreşi nasıl anlatıyor: “Güreş belki de organize spor alanlarının da var olan en arınmış atletik yarışmadır. Sopa, top, hokey sopası gibi aletlerin olmadığı ve kimsenin kaybettiğinde birbirine aşağılar şekilde parmak yöneltmediği bir spordur.” Stratejinizi tekrar düşünmeye, tekrar grup oluşturmaya ya da durup bir nefes almaya zamanınız yoktur. Hakem "güreşin!" dediğinde kafanızdaki herşey silinir. Minderin dört köşesinin dışındaki her şey silinir ve görünmez olur.

Orada yalnız siz ve rakibiniz vardır, yalnızsınızdır ve kimin zaferi kazanacağı konusuna kilitlenmişsinizdir. Bütün varlığınız bu çaba içine gömülmüştür; gücünüz, arzunuz ve kazanma azminiz şampiyon olma çabasıyla bir araya gelmiştir. Güreş yoğun ve hayli rekabet isteyen bir çabadır.

Güreş sporcuya içindeki büyük gücü ve kuvveti çıkarmasını sağlar çünkü güreş kas gruplarını ve büyük bir atletik yeteneği içinde barındırır; gerçekten rekabet isteyen bir güreşçiyi bir zamanlar kendisi hakkında düşündüğünün de ötesinde fiziksel ve moral olarak itekler. Bütün sporlar içinde güreş belki de fiziksel gelişme için en iyi spordur. Bir antrenman esnasında bir güreşçi sürekli gücünü, kıvraklığını, dayanıklılığını, dengesini hızını ve tekniğini geliştirmeye çalışır.

Güreşçiler hazırlık ve sıkı çalışmanın değerini ve hayattaki hedeflerine ulaşmadaki rolünü öğrenirler. Güreşçilerin minderde öğrendiklerini gerçek hayat tecrübelerine aktarmaları beklenir.

Güreşçiler kendine yeterli, akıl ve fiziksel yönden zinde, müthiş çalışma ahlâkı olan, disiplinli, rekabetçi ve sorumludurlar. Güreşçiler aynı zamanda hedef tutkunu ve kendine çok güvenen kişilerdir. İşte böyle Amerikalı yazarın güreş üzerine yazdığı bir deneme.

Uzmanlar diğer spor branşlarına göre güreşin gençlerin motor kapasitelerinin geliştirilmesinde çok daha etkili olduğunu ispatlamıştır. Plato gibi filozofların, Kemal Atatürk, Abraham Lincoln gibi devlet adamlarının, Lav Tolstoy, Pushkin, Albert Dürer gibi yazar ve ressamların güreşe olan tutkuları tesadüf değildir.

Güreş sadece hız, kuvvet, esneklik, dayanıklılık gibi fizik özellikleri mükemmelleştirmekle kalmayıp, cesaret, alçak gönüllülük, kendine güven gibi özellikleri de geliştirir.

Evet, güreş sporu bir mücadele sporu olmakla birlikte insana; açlığa, susuzluğa, yokluğa, her türlü zorluğa dayanma azmi kazandıran müthiş bir spordur. 74 milyon nüfustan 20 milyona varan bir gençliğe sahip Türkiye'de mutlaka güreşçi sayımızı en az 2 milyonların üzerine çıkarmamız gerektiği kanaatindeyim.

Dünya'da devamlı gündemde olmak, olimpiyatlar gibi dünyanın en büyük yarışmalarında tüm dünya tarafından izlenmek bir ülke için en büyük reklam aracıdır. Evet, güreş böyle bir nimeti sunarken, Bir Amerikalı Edebiyatçı güreş için bunları yazarken, Acaba bizim edebiyatçılarımızdan güreş için tek kelime yazan var mı? Ben tahmin etmiyorum.

YAŞAR DOĞU VE BASIN

“ALMAN BILD” GAZETESİ MANŞETİ

YASAR DOĞU AVRUPAYI KASIP KAVURDU

Weltrekord im Amoklauf!

Yasar Dogu, die leichteste westliche Athlet in der Welt zu sein und einen Rekord über seinen eigenen hinaus zu setzen, ist ein Wunderwerk der Natur. Er ist ein Wunderwerk der Natur, das nicht nur die Welt, sondern auch die Welt der Leichtathleten in Europa und Asien erschauern lässt. Er ist ein Wunderwerk der Natur, das nicht nur die Welt, sondern auch die Welt der Leichtathleten in Europa und Asien erschauern lässt.

Dienstag, 25. April 2006

Bild

UMWANGIG ÜBERHEBUNG

EN GÜCLÜ TÜRK AVRUPA VE OLIMPIYAT SAMPIYONU

Yasar Dogu, die leichteste westliche Athlet in der Welt zu sein und einen Rekord über seinen eigenen hinaus zu setzen, ist ein Wunderwerk der Natur. Er ist ein Wunderwerk der Natur, das nicht nur die Welt, sondern auch die Welt der Leichtathleten in Europa und Asien erschauern lässt. Er ist ein Wunderwerk der Natur, das nicht nur die Welt, sondern auch die Welt der Leichtathleten in Europa und Asien erschauern lässt.

Yasar Dogu, die leichteste westliche Athlet in der Welt zu sein und einen Rekord über seinen eigenen hinaus zu setzen, ist ein Wunderwerk der Natur. Er ist ein Wunderwerk der Natur, das nicht nur die Welt, sondern auch die Welt der Leichtathleten in Europa und Asien erschauern lässt. Er ist ein Wunderwerk der Natur, das nicht nur die Welt, sondern auch die Welt der Leichtathleten in Europa und Asien erschauern lässt.

Trendfrisur Westerwelle

Die westliche Welt ist derzeit in der Lage, sich zu freuen, wenn ein Mann eine neue Frisur probiert. Es ist ein Wunderwerk der Natur, das nicht nur die Welt, sondern auch die Welt der Leichtathleten in Europa und Asien erschauern lässt. Er ist ein Wunderwerk der Natur, das nicht nur die Welt, sondern auch die Welt der Leichtathleten in Europa und Asien erschauern lässt.

Viagra macht impotent

Ein westlicher Athlet in der Welt zu sein und einen Rekord über seinen eigenen hinaus zu setzen, ist ein Wunderwerk der Natur. Er ist ein Wunderwerk der Natur, das nicht nur die Welt, sondern auch die Welt der Leichtathleten in Europa und Asien erschauern lässt. Er ist ein Wunderwerk der Natur, das nicht nur die Welt, sondern auch die Welt der Leichtathleten in Europa und Asien erschauern lässt.

KO-Niederlage beim Hifi-Boxen

Yasar Dogu, die leichteste westliche Athlet in der Welt zu sein und einen Rekord über seinen eigenen hinaus zu setzen, ist ein Wunderwerk der Natur. Er ist ein Wunderwerk der Natur, das nicht nur die Welt, sondern auch die Welt der Leichtathleten in Europa und Asien erschauern lässt. Er ist ein Wunderwerk der Natur, das nicht nur die Welt, sondern auch die Welt der Leichtathleten in Europa und Asien erschauern lässt.

Die nutzlosesten Internetseiten:

Neie Rechtsraibrevorm

Die Rechtsraibrevorm ist ein Wunderwerk der Natur, das nicht nur die Welt, sondern auch die Welt der Leichtathleten in Europa und Asien erschauern lässt. Er ist ein Wunderwerk der Natur, das nicht nur die Welt, sondern auch die Welt der Leichtathleten in Europa und Asien erschauern lässt.

Yaşar Doğu HATIRALARINI Anlatıyor

Dünya minderlerinde Türk gücünün timsali halinde zaferler yaratan, girdiği yüzlerce müsabakada bir kere dahi sırtı yere gelmeyen büyük Türk güreşçisinin hayatı

Daha 6 yaşında iken nasıl güreşirdim ?

Henüz küçükken dedem Bicanzade Arif Çavuş beni halk toplulukları önünde güreştirir ve: "Göreyim seni Yaşar, yenersen sana bir çil kuruş var," derdi

[Bu yazıların bütün hakları «Milliyet» adına mahfuzdur]

— 3 —

DÜNYA KISMININ HÜLASASI

Yaşar Doğu 1916 yılında Samsun'un Kavak ilçesine bağlı Karlı köyünde dünyaya gelmiştir. Babasının adı Osman, annesinin adı Feridedir.

Yaşar Doğu babasını hatırlamamaktadır. Zira o henüz 6-7 aylık bir çocukken babası Osman Birinci Dünya Harbinde askere alınmış ve bir daha da geriye dönmemiştir.

Kocasının bu hazine Akbeti üzerine Yaşarı yanına alan annesi Emirli köyüne babası Arif Çavuşun yanına gitmiştir. Güçlü kuvvetli ve güreş meraklısı bir kimse olan Arif Çavuş torunu Yaşarı güreşe teşvik etmiş ve küçük yaştan itibaren onu güreştirmeye başlamıştır.

Memleketimizin birçok yerlerinden olduğu vechile bizim taraflarda da düşkün ve bil-

[Devam Sa. 7 SÖ. 1 de]

Yaşar Doğu'nun annesi Feride Doğu (Foto: Milliyet)

1952-MİLLİYET

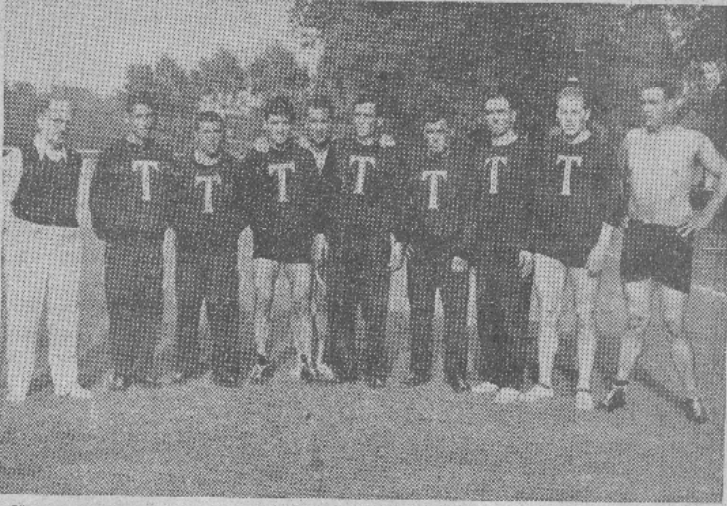

YAŞAR DOĞU EVİNE KAVUŞTU ANKARA, 20 (Hususî) — İsveç'den geldikten sonra, iki gün İstanbul'da istirahat eden kıymetli şampiyonumuz Yaşar Doğu, dün sabah yataklı tren ile şehrimize muvasalat etmiştir. Yaşar, Ankara Garından bir evvelki Gazi istasyonunda trenden indirilerek evine götürülmüştür.

© 2009 Doğan Gazetecilik A.Ş.

MİLLİYET-1955

1951-Dünya Serbest güreş şampiyonası

Dünya şampiyonası bitiminde. Sağdan sola: Kazanan çiftçi güre. Altın Fatih 132 kiloda dünya birincisi, Nasuh Akar 157 kilo dünya şampiyonu, Garanter Bilge 162 kilo dünya şampiyonu, emektör Nuri, Celâl Akil 187 kilo dünya şampiyonu, Yaşar Doğu 173 kilo dünya şampiyonu, Adil Candemir 178 kilo dünya birincisi, Muharrem İle Sadık derece almamışlardır.

gerekli netice ile günü kapadı. Rıza (Genubi Aktikeli) ile Sing (Hindli) ikizler dalı içinde surlarını yere verdiler. Celâlî sinemacılar ve fotoğrafçılar bir kaç dakika munderda birleşmişler.

Celâlî Aktikan sonra Yaşar Doğu İsmail Zamedî ile Musulî Mustafazade 4 dakikada iğretini bitirdiler. Solon yerlerde oturmuş Yaşar her zaman ki gibi duyguya bolku saldırmıştı.

78 kiloda Adil Candemir İngiliz şampiyonu Bowey ancak 11 dakikada 57 saniye dayanıp artını mundera verdi. İkinci karışıklımasında Verban (Kazandı) yı da sayı hesabı ile yendi. 87 kiloda Muharrem Candemir Makonen (Finlân. diyalı) yı sayı hesabıyla mağlup etti.

2 Temmuz son gün ve büyük zaferimiz.

Türk takımını dünya ile koruma buğulu paylaşıyor. İkinci duyurmuş artını yere getiren emektörümüzün uzun dayanma en şöhretli güreççileri buğulu munderda son çabalarını deneyecekler. 52 kiloda Halil Polimeni ile İsmail Reisî karşılaştılar ve bizim atılan bu güreşi sayı ile kazandı ve aklitinde dünya birincisi oldu. İkinci Celâlî Vihre (Finlân. diyalı) kazandı. Üçüncü İbrahimson (İsvaç) oldu.

57 kiloda Nasuh Bugün iki kuvvetli rakibi ile güreş yaptı. Birinci güreşi Başçıkılı Trimpontu 11 dakikada iğre getirdi. İkinci güreşini Fransuz Ganyon ile yapmış Nasuh onu da 13 dakikada iğre yendi ve kazandı bu sayı. Amerikalı Leccano çıktı. 8 dakikada Amerikalı da artını yere verince Nasuh 57 kiloda dünya şampiyonluğunu kazanmış oldu.

82 kiloda bizim meşhur Gazanferimisi buğulu ile karışıklımasında Amerikalı Moore ile yendi. 11 dakikada Amerikalı artını yere vererek iğre kazandı Celâlî 5 dakikada dayanabildi. Son güreşi İsvaçi Finlandor ile yapan Celâlî onu da 4 dakikada yendince 67 kiloda dünya şampiyonu oldu.

57 kiloda Celâlî ile güreşini Finlân diyalı Loppeman ile yaptı. Bir kaç köprüye gelince Fin karışıklımasında Celâlî ile ititikle mağlup oldu. İkinci güreşinde İsvaçi Nizmo Celâlî 5 dakikada dayanabildi. Son güreşi İsvaçi Finlandor ile yapan Celâlî onu da 4 dakikada yendince 67 kiloda dünya şampiyonu oldu.

72 te Yaşar Doğu Moca Sarvari'yi 7 dakikada 4 saniyede, Amerikalı Maril'i sayı hesabıyla yenecek aklitinde dünya şampiyonu oldu.

79 kiloda Adil Candemir Amerikalı Green Brada'yı yenerek dünya birincisi oldu. 87 kiloda Muharrem Candemir İsvaçi Sirocchi ile karşılaştı ve sayı hesabıyla yenerek elmine aldı.

Notikada Türk takımını 4 birincilik, iki ikincilikle dünya serbest güreş şampiyonu elmasız. Takımca Amerikalı Rina, İsvaç de ikincisi oldular. Aslanlarımız tebrik ederiz.

Türk - Çin futbol maçı

Sabırsızlıkla beklenen maç nihayet 2 Ağustos'ta oynandı. Bizim takım sekizler Çi - İnt - Murad - Veddi - Naci - Fikret - Filiz - Etol - Gündüz - Leha - Süley'le kurulmuş oldu.

İle anladık Günlük seri oynandı ile ka-

— Arkadaş 25 İnci sayıda —

73 kilo dünya şampiyonu Yaşar Doğu.

13-Nisan-1947

PAZAR
13
NİSAN
1947
10 KURDİS

ULUS
ADIMIZ ANDIMIZDIR

Kahin
arası
Konfera
Alben V
daki An
saat 17
re'den g
Heyet
let Meclis
lem Müdü
leri Bakan
Müdürlüğü
Müdürlüğü
yabancı b
dan Kaşık
Ya Sov
İngiliz
dünyası
zalama
son, 2-2
Hatch, 1
Alben W. J
tucky): O
yetçi (Main
Sayıavlav
ge, (Demok
uver, Demol
D. Cooley,
lina); John
(Ohio); He
(Iowa); De
çl (Missouri
★ Sonu 3

Dün Galip gelen güreşçilerimizden
Celâl Atık

Dün Galip gelen güreşçilerimizden
Yaşar Doğu

PRAĞ'DA
6 güreşçimiz de
dün galip geldi

3 ü sayı hesabıyla mağlûp

rag, 12 a.a. — Bugün Avrupa Greko - Rumen güreş müsabakalarına öğleden sonra devam edilmiş ve aşağıdaki neticelerdir:

roz siklet:
nzana (Fransız) Rimar (Çek) e
sayı hesabıyla galip.
ssan (Mısır) Halil Özer
e üç sıfır sayı hesabıyla ga-

erle (Norveç) Kuessel (Fin-
t) ya 11 dakikada tuşla galip.
mu 4 üncü Sa. 5 inci siltunda

13 Nisan 1947 Avrupa Grekoromen Güreş Şampiyonası-Prag
(Ulus gazetesi)

9 Ocak 1961 Hürriyet gazetesi

Eşsiz şampiyon Yaşar Doğu, dün bir kalb krizi neticesinde vefat etti

Doğu'nun cenazesi Ankara'da bugün merasimle kaldırılıyor

Güreş âlemimizin unutulmaz siması, Türk güreşçiliğinin sembolü olan şampiyon Yaşar Doğu dün Ankara'daki evinde bir kalb krizi geçirmiş, ilk tedavisi yapıldıktan sonra ambulans ile hastahaneye nakledilirken yolda ve saat 17.20 de gözlerini hayata yumarak beklenmedik bir anda aramızdan ebediyen ayrılmış bulunmaktadır.

Yaşar'ın vefat haberi kısa zamanda yurtta her taraftan yayılmış ve radyolar neşriyatını keserek bu acı haberi yaymışlardır.

Spor âleminde her türlü zaman unutulmayacak olan Yaşar Doğu çok sevdiği ve hayata gözlerini yumduğu ana kadar feragatle uğradığı güreş sporuna 1937 senesinde başlamıştır. Merhum Ali İsmet Paşa tarafından Samsun'da teşhis edilmiş bulunan Yaşar Doğu 1938 yılında yapılan Türkiye Güreş Şampiyonasında 87 kiloda birinci olmuştur. Ruslan sonra millî takımın menajeri olan Yaşar Doğu 1939 senesinde Oslo'da yapılan Avrupa Şampiyonasında Greko-romende 2. 1940 senesinde İstanbul'daki 6. Balkan Şampiyonasında aynı kiloda birinci, 1946 senesinde Avrupa Serbest Güreş Şampiyonasında 73 kiloda birinci, 1947 senesinde Prag'da Avrupa Greko-romen şampiyonasını kazanmıştır.

Türk güreşinin safelerine şampiyonluğuna rastlayan 1948 Londra Olimpiyatlarında birinciliği kazanan Yaşar Doğu 1949 da 73 kilo Avrupa Serbest Güreş Şampiyonasını, 1951'te 87 kiloda Helsinki'de yapılan Dünya Serbest Güreş Şampiyonasında da birinciliği kazanmıştır.

1954 senesinde İstanbul'da yapılan müsabaka bir jübile ile mihirden ayrılan Yaşar Doğu, idareciliğe başlamıştır.

1956 yılında güreş millî takımının İsviçre'ye yaptığı seyahat sırasında bir kalb krizi geçiren Yaşar Doğu aynı zaman İsviçre'de Vassorbu kasabasında İsviçre kulübü mütehasssleri mü tedavisi altında kalmış ve yurda döndükten sonra hastalığı bir zamanla Güreş Federasyonu münevverliğine bağlı hayat sarı ile sürmüştür.

Doktorların kalil idrahahat tavsiyelerine rağmen güreşten ve çok sevdiği güreşçilerden bir dakika ayrılmayan Yaşar Doğu ölüm anına kadar onların bir şubehesi olarak feragatle vefat etmiştir.

Şampiyon Yaşar Doğu 1913 yılında Samsun'un Kavak kasabasında doğmuştur. Evli olup 6 çocuk babasıdır. Yaşar Doğu'nun vefatı bilinen yurttaki büyük bir tesadür üydürdür. Cenazesi bugün Ankara'da...

(HÜRRIYET): Koca şampiyon ebediyen kaybetmiş emsalsiz büyük asıdır. Onu rahmetle anarak tüm Türkiye'ye başsağlığı dileriz.

Koca Şampiyon

Adnan AKIN

Kim demi ki güreş dünyasının temel direklerinden biri, güreş müderrinin taşıcı kuralı Yaşar Doğu. İne bakılmadığımız bir günde aramızdan ebediyen ayrılmıştı. Kim derdi ki bu şülularda koca şampiyonun ölüm gününde böyle bir veyarı yaşamaya mecbur olacağız. Onun için hep hak ettiği şampiyonlukları kaldırıp üstüne başka şeyler almıştı. İki dövülcüm istiraaf kafa tasarımların bir illet halindedir.

Hayatı koca Yaşar: seni her yerde buldum güreşçi; her yerde, senin ve diğer rakiplerinin vurtu vere getirildiği anda görürüm yaşarın kurtarılmış.

Ne den zelim bir ecelle bir kader çabuk teslim oldu bu rakiplerinin biriz daha geriye iterek 1948 Londra Olimpiyatı Övünlerinde koca bir kahraman olarak müderrine sevdiği kuvvetli rakiplerinin kazansızlığı tevatununu unutmak mümkün mü?

O zamanaki rakiplerinin aramızda bulunan İsviçre Antidörnerinin için sövle demiydi: "Bu kadar senin güreş şampiyonu Yaşar Doğu gibi anı kuvvetle sahip olamaz rastlamadım."

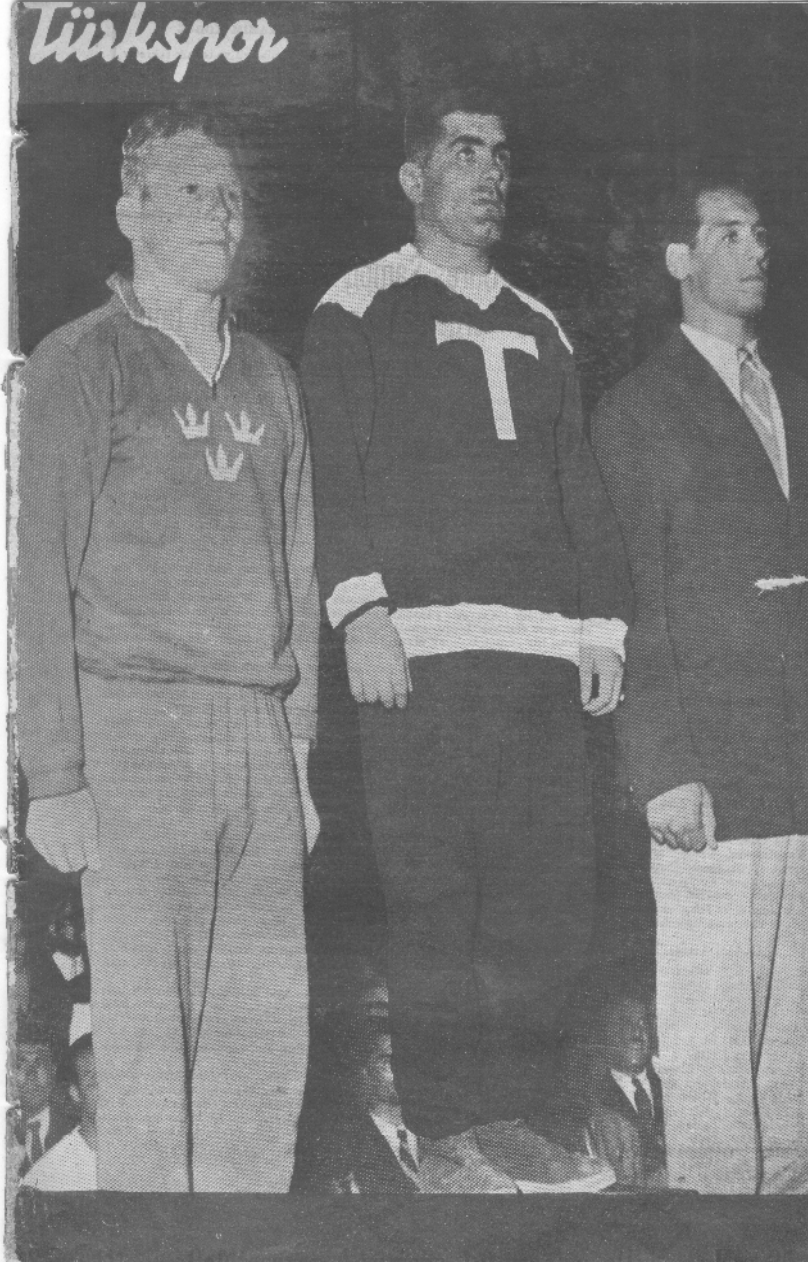
Bu söz kuvvet, biriktirilebilir, sonlanmış güreşçi bir anda mağnün edici sövünmez kurtarılmışında elhette ki kahramanlık, istiraaf çekmekten, üzülmeye üvünmekten ve rahmet dilemekten başka bir şey yapamaz.

Sırtı yere gelmedi: 1951 yılında Helsinki'de yapılan Dünya Serbest Güreş Şampiyonasında 87 kiloda elde ettiği şampiyonlukla son safelerini kazanarak İsviçre'nin bir hane daha geride bıraktığını bildiren Yaşar Doğu 1954 yılında bir jübile ile güreş bırakmıştır. Helsinki, merhum Yaşar Doğu'nun doğduğu yerdir.

9 Ocak 1961

Hürriyet

vefat ettiğinin ertesi günü

Yaşar Doğu Hayatı boyunca hiç inmediği Şampiyonluk kürsüsünde

Serbest Güreşte Dünya Şampiyonuyuz

58 MİLLETİN 5000 ni aşan en güzide sporcusu 30 Temmuzdan beri mücadelede. 2 Ağustos'ta Çin milli takımı ile karşılaşan futbol takımımız 4 - 0 Çini yenerek bu çetin karşılaşmayı yüzünün aklı ile boğardı. 30 Temmuzda başlayan serbest güreşlerde bütün dünyanın sırtını yere getirerek dünya şampiyonu olduk. Aşağıda güreş yıldızlarımızın karşılaşmalarını ile futbol takımımız Çin ile yaptığı maçın talimatını okuyacaksınız.

30 Temmuz serbest güreşte ilk gün:

Bugün Türk serbest güreş takımı için bir zafer günü olmuştur. İlk güreşi bizden Halit Palamir ile Avrupa şampiyonu Finlandiyalı güreşçi Vutter yaptı. Neticede Hali sayı hesabıyla güreşi kaybetti.

İkinci karşılaşmayı 57 kiloda Nasuh Akar ile Kanadalı May yaptı ve Nasuh 2 dakika 57 saniyede güreşi kazandı. 76 kiloda Gazanfer İranlı Muhammedi 13 dakikada tuşla mağlup etti. 67 kiloda Celâl Atik ile Amerikalı Roll karşılaştılar. Amerikalı dünya şampiyonu namzedi görünler vardı. Fakat bizim arslanımız karşısında Amerikalı ancak 7 dakika 47 saniye dayanabildi. O da sırtını yere vererek işin içinden çıktı.

Celâlden sonra halk minderde Yaşar Doğuyu alkışladık.

57 kiloda Nasuh Akar, 62 kiloda Gazanfer Bilge, 67 kiloda Celâl Atik, 73 kiloda Yaşar Doğu dünya şampiyonu oldular. Halit Palamir ile Adil Candemir sıkletlerinde dünya ikincisi oldular. Futbolda takımımız Çin milli takımını 4 - 0 yendi.

maça başladı. Yaşarın rakibi Hindli Eharzaya idi. Ne yazık ki bizim Avrupa şampiyonuna 2 dakika dayanabildi. O da sırtını yere vererek mağlûbiyeti kabul etti. Salon Yaşarın galibiyetinden sonra alkıştan inledi.

Ondan sonra mindere çıkan Adil Candemir Avusturyalı rakibini ezip bürüdüktan sonra

o da 7 dakikada tuşla maçı kazandı.

87 kiloda Muharrem Candaş kuvvetli rakibi Belçikalıyı puan hesabıyla yendi. Ağırda Sadık İsveçli rakibine sayı hesabıyla güreşi kaptırdı. İlk gün 8 güreşten 7 sini tuş, birini sayı hesabıyla kazandık ve ikisinde sayı hesabıyla kaybettik.

31 Temmuz ikinci gün:

Bugün yaptığımız güreşlerin hepsini kazandık. Takım halinde dünya şampiyonluğuna doğru gidiliyor.

52 kiloda Halit Palamir Johansson (İsveç) i 13 dakika 27 saniyede tuşla yere serdi. 57 kiloda Nasuh yaptığı iki güreşinde Perso (İsveç) ile Wagner (İsveç) e yi itilakla mağlup etti. 62 kiloda Gazanfer Bilge bugünün yıldızı idi. Dünya şampiyonu namzedi olarak gösterilen Macar Toth ile İsveçli Ewer'i Fransız şampiyonu Johannille'i 2 şer dakikada sırtlarını yere getirerek şerefli bir galebe kazandı. Salon yerinden oynadı. Gazanferin resimleri sinemaların alındı.

67 kiloda Celâl Atik de iki

62 kilo dünya şampiyonu
Gazanfer Bilge.

67 kilo dünya şampiyonu
Celâl Atik.

AKDENİZ OYUNLARINA İŞTİRAK EDECEK OLAN MİLLÎ GREKO-ROMEN TAKIMI BU AY BAŞINDAN İTİBAREN ÇALIŞMAYA BAŞLIYOR

Güreş Federasyonu takım antrenörlüğüne Yaşar Doğu'yu tayin etti. 67 kilodaki güreşçinin seçimi Pazar günü yapılacak

Güreş Federasyonu II. Akdeniz Oyunlarına iştirak edecek millî Greko-Romen ekibimizin hazırlık programını, sıhhalikalarına göndermiştir. Barselona'ya gidecek güreşçilerimiz 1 Temmuz 1955 tarihinden itibaren İstanbul'da topluca çalışmalarına başlayacaklardır. Greko-Romen millî güreş takımımızın antrenörlüğüne Yaşar Doğu tayin edilmiştir.

Akdeniz oyunlarında memleketimizi temsil edecek kadromuz 7 şikleti bir müddet evvel Federasyona açıklanmıştır. Bu güreşçiler, 52 kiloda Ahmet Bilek, 57 kiloda Mustafa Dağıstanlı, 62 kiloda Rıza Doğan, 75 kiloda Mithat Bayrak, 79 kiloda Bekir Büke, 87 kiloda Süleyman Bayraktar, Ağır siklette Hâmit Köplendir. Takımımızın 87 kilodaki elemanını seçmek üzere 26 Haziran günü şehrimizde bir müsabaka yapılacaktır. Bu seçme müsabakasına Güreş Federasyonumuz İstanbul bölgesinden Namık Erman ve Şahap Karahulu, davet edilmişlerdir. Akdeniz yunları millî takım çalışmalarına girecek güreşçiler önümüzdeki haftadan itibaren şehrimize toplanacaklardır. Bu hazırlıklar için bir kamp devresi mevzu bahis değildir.

Yaşar Doğu Akdeniz Olimpiyatlarına gidecek Greko - Romen millî güreş takımımızı çalıştırmaya pek yakında başlayacak. Eski dünya şampiyonumuzun güreşçilerimiz için faydalı olacağı muhakkaktır. Yaşar, parlak güreşi devrini bu suretle mükemmel bir antrenör olarak devam ettirmektedir.

© 2009 Doğan Gazetecilik A.Ş.

22 Haziran 1955
Milliyet gazetesi

Antrenörlüğe getirilecek olan
Yaşar Doğu

YAŞAR DOĞU antrenör oluyor

Ankara, 31 (Milliyet) — 15
inci Helsinki olimpiyatlarında
güreş takımımızın mağlûbiyeti
üzerine, güreş ekibimizin dünya
şampiyonlarımızdan Yaşar Do-
ğu tarafından çalıştırılmam ka-
rarlaştırılmıştır.

Bu arada Federasyon Başkanı
ve üyelerinin de değiştirileceği
tahmin edilmektedir.

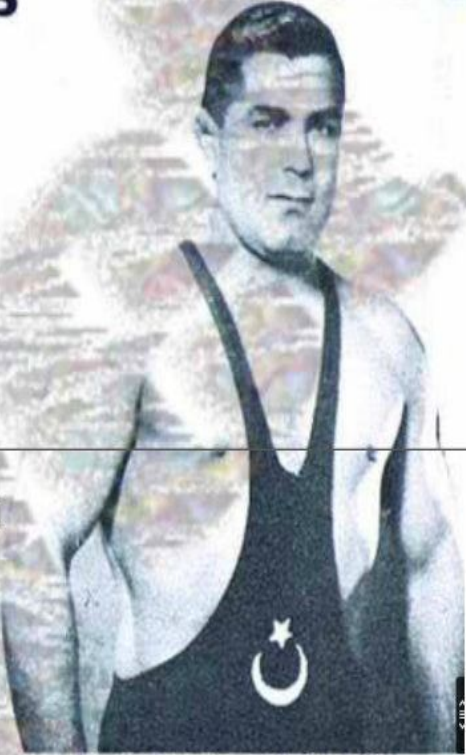
Güreş ekibimiz Yaşar Doğu -i
daresinde çalıştırıldığı takdirde
bir müddet sonra bir dünya se-
yahatine çıkarılacaktır.

Milliyet -1952

GÜREŞÇİLERİMİZ DÜNYA ŞAMPİYONU OLDU

Helsinki'de yapılan Dünya Serbest Güreş Şampiyonası'nda Türk Milli Takımı 29 Nisan'da dünya şampiyonu oldu. Sekiz sikletin altısında güreşçilerimiz dünya birinciliğini elde etti. Dünya şampiyonu güreşçilerimiz 52kiloda Ali Yücel, 57 kiloda Nasuh Akar, 62 kiloda Nurettin Zafer, 73 kiloda Celal Atik, 79 kiloda Haydar Zafer ve 87 kiloda Yaşar Doğu idi.

Dünya şampiyonu güreşçilerimizin başarısı yurttaki büyük sevinç yarattı ve dönüşlerinde coşku gösterileriyle karşılanarak kendilerine çeşitli armağanlar verildi.

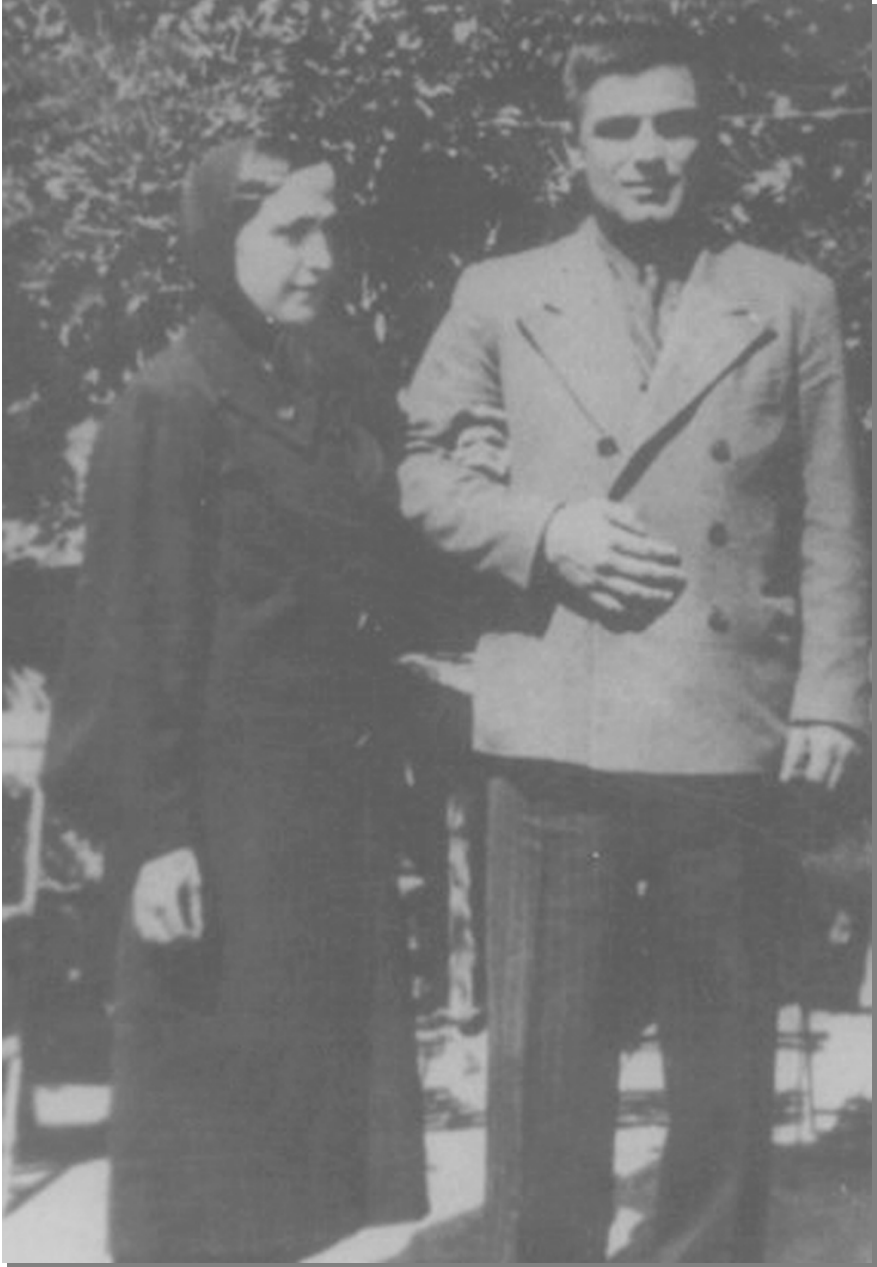
Dünya Şampiyonu Yaşar Doğu...

Milliyet-1951

YAŞAR DOĞU HATIRALARI

FOTO ALBÜM

Yaşar Doğu Eşi Hayriye Hanım ile

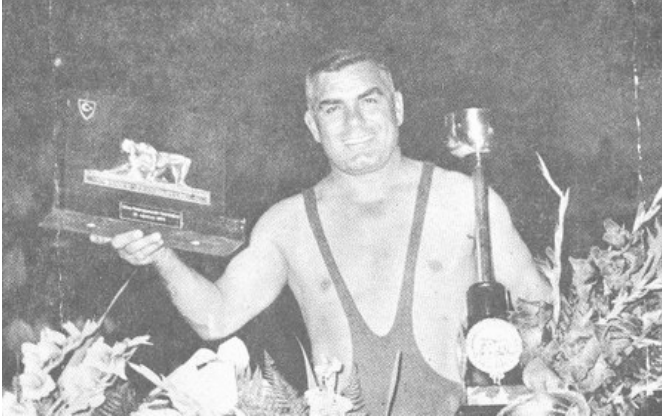
*Yaşar Doğu Kızı
Reyhan İle*

Yaşar Doğu Ofisinde

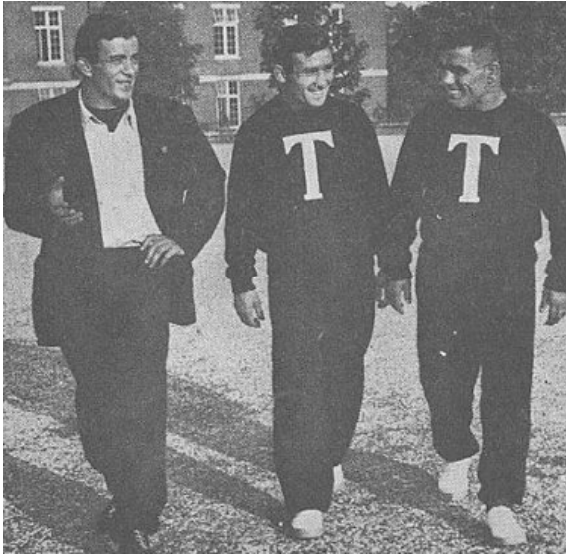
Yaşar Doğu Takım Arkadaşları ile

Şampiyonluk Ödülleri ile

*Neyzen Tevfik-Yaşar Doğu ve arkadaşları ile
Takım Arkadaşları ile birlikte*

Yaşar Doğu 1948 Londra Olimpiyatlarında

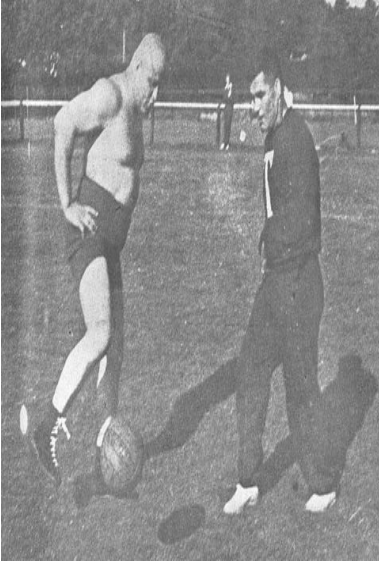

*Yaşar Doğu'nun annesi
Feride Doğu*

İsmi Şimdi Torununda Yaşıyor...

Yaşar Doğu oğulları ve torunları

*Londra Olimpiyatları
Mersinli Ahmet Kireççi ile*

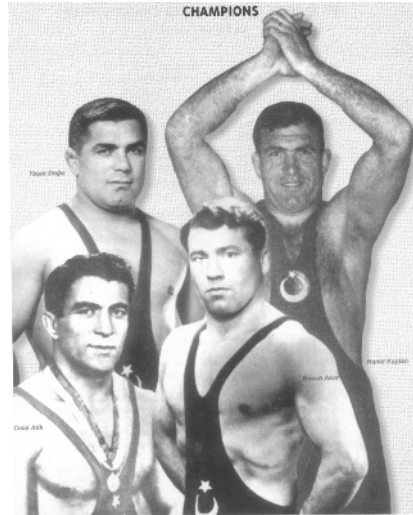
*Bir şampiyona esnasında
Yaşar Doğu*

*Yaşar Hoca
kaynak yaparken*

*Yaşar Doğu, Hamit Kplan
Celal Atik, Nasuh Akar*

**Büyük şampiyon müthiş karşılama Yaşar Doğu Türk Milletini
Büyük başarılar ile sırtladı Türk milleti de onu sırtına aldı**

Mustafa Dağıstan'lı Yaşar Hoca'nın elini öperken

*Londra Olimpiyatlarında
Avustralya'lı rakibi Gerard
ile*

*Yaşar Doğu
rakibini tuşlarken*

Yaşar Doğu Celal Atik

Yaşar Doğu ve Takım Arkadaşları

Yaşar Doğu Arkadaşları ile birlikte

Yaşar Doğu, İsmet Atlı Hayat boyu büyük bir başarı ile taşıdığı bir aşk gibi sevdiği Ay Yıldızlı Mayo ile YAŞAR DOĞU

TEŞEKKÜR

Türk güreş tarihinde “Türk gibi kuvvetli” sözünün mimarı, güzel ahlâk ve dürüstlüğü; vatani ve bayrağı için canını hiçe sayan kişiliği ile Türk milletinin gönlünde ebediyete kadar taht kuran büyük usta Yaşar Doğu'nun aziz hatirasını nesiller boyu yaşatmak, onun ideallerini, sistemini, sporculara davranış biçimlerini, yöneticilikte sergilediği mücadelecî kişiliği, güreşçiler için hiçbir fedakârlıktan kaçınmayan ve yıkılmaz bir duvar gibi Türk güreşini yücelten bu değerli büyüğümüz için bu hatıraların derlenmesi toparlanması hususunda hep hayal eder, dururdum.

2000 yılında Prof. Dr. Seydi Karakuş Hocam üniversite tez'ini vererek bu kitabın yazılmasında en büyük desteği sağlamıştı. 2001 yılında dönemin Güreş Federasyon Başkanı Osman Şansal Bey'de Yaşar Doğu'ya olan hayranlığı nedeni ile turnuvasının çok cazip olması için ilk defa ödül sisteminin konmasını sağlayarak çok önemli bir adım atmıştı. Kitabın yazılmasında çok büyük destekleri olan

- ✓ Üniversite tez çalışmalarını Yaşar Doğu adına yapan Prof Dr Seydi Karakuş Hoca'mın çok önemli katkılarından dolayı teşekkürlerimi sunuyorum
- Kitap için makale ve değerlendirmeleri olan
- ✓ Ali Gümüş (Spor Yazarı)
- ✓ İsmet Atlı (Olimpiyat Şampiyonu)
- ✓ Prof Dr Mehmet Akif Ziyagil
- ✓ Prof Dr Gazanfer Doğu
- ✓ Ahmet Sırrı Arvas (Şair ve Yazar)
- ✓ Sivas Yardımlaşma ve Kültür Derneği Sn. Ahmet Ayık ile yapılan röportaj
- ✓ Yrd. Doç. Dr. Mehmet Türkmen 19 Mayıs Besyo
- ✓ Amasya Suluova internet sitesi
- ✓ Yaşar Doğu ile ilgili elindeki tüm dökümanları veren Kavaklı Avukat Temel Kaplan Bey'e

- ✓ Kitabın yazımında 1950 yıllarda Yaşar Doğu ile birebir yapılan mülakatları ve gazete kùpürlerinin kullanımını sağlayan Milliyet gazetesi yöneticilerine
- ✓ Yaşar Doğu Turnuvası ile ilgili döneminde yapmış olduğu önemli çalışmalar ve 1986-2001 yılları arasında turnuvalar ile ilgili kitapçık basımı yaptırarak kaynak oluşturmasına vesile olması nedeni ile 2000-2004 dönemi Güreş Federasyon Başkanı Osman Şansal Bey'e
- ✓ Kitap için her türlü desteği veren, Kahramanmaraş Belediyesi bünyesinde güreş takımı kuran, her yıl 12 Şubat'ta Kurtuluş anısına uluslararası turnuva düzenleyen ve ilimiz genelinde 5 adet spor salonu inşası ile uğraşan Kahramanmaraş Belediye Başkanı Sn. Mustafa Poyraz Bey'e
- ✓ Belediye Başkan Yardımcısı emektar eğitimci Cevdet Kabakçı Bey'e
- ✓ Öğrencim ve il içinde spor adına önemli ve başarılı hizmetler ifa eden Genlik ve Spor İl müdürü Ali İhsan Kabakçı Bey'e
- ✓ Kitabın derlenip toparlanması ve her türlü teknik desteği sağlayan 19 Mayıs Üniversite Besyo öğretim üyelerinden benimde eski öğrencilerimden olan Sn. Yrd. Doç Dr. Mehmet Türkmen Bey'e
- ✓ Kitabın yazılmasında bana destek sağlayan eşim ve çocuklarım: Kübra ve Ahmet'e
- ✓ Kitabın basımında katkı sağlayan: Halil İbrahim Özdemir, Oğuzhan UZUN'a; Grafiker Gökhan Gönen'e, Kapak tasarımını düzenleyen Şaduman Açoğlu'na
- ✓ Belediye Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Müdürü Mustafa Semerci ve tüm personeline ayrı ayrı teşekkürlerimi sunarım.

KAYNAKLAR

A-KİTAPLAR

- 1-Türklerde Spor (Fehmi İşcan 1988)
- 2-Türkiye İdman Cemiyeti (T.İ.C.İ) 1933
- 3-İslamiyette Spor ve Önemi (Dr Ahmet Turan Diyanet işleri Bşk yayımları)
- 4-Türk Spor Tarihine Bir Bakış (GSGM Genel müdürlüğü 1990)
- 5-Atatürk ve Spor (Gençlik ve Spor Genel müdürlüğü Cem Atabeyoğlu-989)
- 6-Türk Spor Tarihi Ansiklopedisi (Cem Atabeyoğlu-1453-1991)
- 7-Şampiyonlar Geçiyor (Ali Gümüş-Spor yazarı)
- 8-Şeref Kürsüsünde 14 yıl (İsmet Atlı)
- 9-Olimpik Spor Sözlüğü (Türk spor vakfı)
- 10-Regles Internationales de luttu (Lusanne-1992)
- 11-Hüseyin Akbaş Efsanesi (Emin Ulu)
- 12-Lutte libre et lutte greco romaine (FİLA)
- 13-1.Türk Güreş Kurultayı (6-7 ocak 2001 Belek Antalya)
- 14-Güreşe Damgasını Vuranlar (Lokman köse spor yazarı)
- 15-Cent ans de lutte olympique one hundred years Olymppic WRESTLING (FİLA)
- 16-İşte O Pehlivan İsmet Atlı'dır. (İsmet Atlı Olimpiyat Şampiyonu)
- 17-Türk Spor Vakfı (Güreş Tarihi) Ali Gümüş-Spor yazarı
- 18-Türk Sporunun Onur Listesi (Gsgm Gnl Müdürlüğü)
- 19-Dünya Srb Güreş Şamp (Güreş fed)
- 20-Uluslararası Yaşar Doğu Turnuvaları 1986-2002 (Osman Şansal Bşk güreş fed)
- 21-Olimpiyat Oyunlarının 100 yılında Türkiye (TMOK)
- 22-Uluslararası Güreş Antrenör Semineri (2003 Ankara)
- 23-Serbest ve Grekoromen Güreş (Musammet Başaran-1989 GSGM MD)
- 24-Son Yüzyılda Türk Güreşi (Ata Karataş-M.Murat İğrek,2000.
- 25-Ya Şampiyonluk Ya Ölüm (Muharrem Atik)
- 26-Asrın Güreşçisi Hamza Yerlikaya
- 27-Türk ve Dünya Güreşi (Türk güreş vakfı)
- 28-Serbest Güreşte Teknik Taktik ve Kompleler (Muharre Atik)
- 29-Güreş Öğreniyorum (Mehmet Acak-Mahmut Acak)

TEZLER

1-Prof Dr Seydi KARAKUŞ (Yüksek Lisans Tezi) İstanbul 1990
CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK GÜREŞİNDE YAŞAR DOĞU’NUN
YERİ, ÖNEMİ ETKİSİ. (isimli tez notları)

MAKALELER

- 1-Prof. Dr. Gazanfer Doğu
- 2-Prof. Dr. Mehmet Akif Ziyagil
- 3-Yrd. Doç. Dr Mehmet Türkmen
- 4-Ali Gümüş (Spor yazarı)
- 5-İsmet Atlı Olimpiyat Şampiyonu
- 6-Sivas Yardımlaşma ve Kültür Derneği Ahmet Ayık ile röportaj.
- 7-Yaşar Doğu ve Suluova
- 8-Milliyet Gazetesi 1-10-Ekim-1952 Nushaları
- 9-Selami Özsoy 1952 Amatörlük Olayları (Abant İzzet Baysal Üni)
- 10-İmran Kılıç (Bitlis il Müftüsü) İslamda spor ve eğlence

E-MAİL VE WEB SİTELERİ

- 1-www.sporum.gov.tr
- 2-www.guresdosyasi.com
- 3-www.fila-wrestling.com
- 4www.cela-wrestling.org